

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SUIKASTLAR

PAYLARINA
ÖLÜM DÜŞEN ADAMLAR

Atilla Akar

SUİKASTLAR

Atilla Akar

TİMAŞ YAYINLARI | 1080

Perde Arkası Dizisi | 22

KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINCILIK SERTİFİKA NO
12364

YAYIN YÖNETMENİ

Emine Eroğlu

EDİTÖR

Neval Akbıyık

KAPAK TASARIMI

Ravza Kızıltuğ

1. BASKI

Mayıs 2004, İstanbul

4. BASKI

Ocak 2009, İstanbul

ISBN

975-362-988-2

BASKI VE CİLT

Sistem Matbaacılık

Yılanlı Ayazma Sok. No: 8

Davutpaşa-Topkapı/İstanbul

Tel: (0212) 482 11 01

TİMAŞ YAYINLARI

Alayköşkü Caddesi, No:1, Cağaloğlu, İstanbul

Telefon: (0212) 511 24 24 Faks: (0212) 512 40 00

www.timas.com.tr

timas@timas.com.tr

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak

Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.

İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bu kitap ABD'nin 35. Başkanı John F. Kennedy'nin anısına ithaf edilmiştir.
O günden bugüne bakıyorum da, dünyayı birbirine katan güçlerle
Kennedy'yi öldüren güçlerin bir ve aynı olduğunu görüyorum...

ATILLA AKAR

1960 yılında İstanbul'da doğdu. Marmara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Bölümünü 1987 yılında bitiren Akar, gazeteciliğe 1982 yılında Hakimiyet gazetesinde başladı. Zorunlu stajını Cumhuriyet gazetesinde tamamladı. Ardından sırasıyla Hürgün, Yeni Olgü, Tempo, Nokta, Panorama, Sosyal Demokrat Dergi, Akşam, Günaydın, Takvim, Radikal, Kanal E, TV8, Yeni Binyıl, Hedef gibi dergi, gazete ve televizyonlarda muhabir, editör, köşe yazarı, yayın yönetmeni ve koordinatör olarak çeşitli görevlerde bulundu. Çok sayıda makale, deneme, röportaj ve yazı dizisi muhtelif yayın organlarında yayınlandı.

Akar'ın ayrıca "Eski Tüfek Sosyalistler" (İletişim Yay. 1989), "Horzum Labirenti" (BDS Yay. 1990), "Kimlik Bunalımından Yenilenme Sıkıntısına Sosyal Demokrasi" (GSD Yay. 1993), "Öteki DSP" (Metis Yay. 2002), "Derin Dünya Devleti/ Gizli Doktrinin Küresel Efendileri" (9. Baskı Timaş Yay. 2003), "Komploların Yüzyılı, Yüzyılın Komploları" (3. Baskı Timaş Yay. 2004), "Kıyamet Komplosu" (5. Baskı Timaş Yay. 2004), "Büyük Ortadoğu Kuşatması" (2. Baskı Timaş Yay. 2004), "Casuslar" (2. Baskı Timaş Yay. 2005), "İtiraf Ediyorum 'Paranoyak'ım!" (Mephisto Y. 2006), "Kriminal Komplo" (Profil Y. 2007), "Mafya" (2. Baskı Timaş Yay. 2008) isimli kitapları mevcuttur.

İÇİNDEKİLER

Önsöz ■ 7

Banyo Küvetinde Bekleyen Ölüm: Jean-Paul Marat ■ 13

Abraham Lincoln: Güneyli Katili Tarafından Tiyatroda Vurulan
Kuzeyli Başkan ■ 19

Ordu Tarafından Hunharca Katledilen Sırp Kralı ve Kraliçesi ■ 31

Birinci Dünya Savaşına Yol Açan Saraybosna Suikastı:
Arşidük Franz Ferdinand'ın Öldürülmesi ■ 45

Mujik Papaz Rasputin'in "Zor Ölümü" ■ 53

Bir Toplu Suikast: Çar II. Nikolay Romanov ve
Ailesinin Bolşeviklerce Katli ■ 71

Başı Buz Çekici ile Kırılan Devrimci:
Leon Troçki ■ 81

Dokuz Canlı Kedi: Adolf Hitler ■ 95

Bir Taşla Üç Kuş Vurmak: Churchill, Roosevelt, Stalin... ■ 125

"Pasif Direniş" Sembolü Mahatma Gandhi
Fanatizmin Kurbanı Oluyor ■ 153

Yüzyılın Suikastı: John Fitzgerald Kennedy ■ 163

Kendi Örgütü Tarafından Öldürülen Siyahi Lider:
Malcolm-X ■ 199

Barışçı Siyahi Lider Martin Luther King'in Öldürülmesi ■ 213

İtalyan Başbakanı Aldo Moro "Kızıl Tugaylar"
Tarafından Kaçırılıp Öldürülüyor ■ 223

Sosyal Demokratların Enternasyonal Kaybı:
Olof Palme ■ 235

İsrail'de "Barışçı Çözüm"ün Sonu:
İzak Rabin'in Öldürülmesi ■ 241

İsveçli Kadın Bakan Anna Lindh'in Öldürülmesi ■ 253

Acıklı Bir Peri Masalı Prenses Diana'nın
Ölümündeki Sır Perdesi Aralanıyor mu? ■ 259

HAMAS'ın "Manevi Lideri"ne Yönelik Suikast:
Şeyh Ahmet Yasin'in Öldürülmesi ■ 285

Lübnan'da Patlayıp Suriye'yi Sarsan Bomba:
Refik Hariri Suikastı ■ 299

Ailesinin Kaderini İzleyen Kadın Benazir Butto ■ 309

Sonsöz ■ 323

Kaynaklar ■ 327

Önsöz

*“Ölümün bizi nerede beklediği belli değil,
iyisi mi, biz onu her yerde bekleyelim.”*

-Montaigne/Denemeler-

Her suikast, tarihi “normal mecrası”ndan çıkartma, onu değiştirme çabasıdır. Nitekim suikastlar bu durumu en iyi suikast organizatörleri bildikleri için tertiplenmektedir. Bu anlamda her suikast, ortadan kaldırılan kişi ekseninde bir “boşluk” oluşturur ve gidenlerin yerleri muhtemelen eskisinden farklı veya o boşluğu doldurmaya yetmeyecek kişilerce şekillen “doldurulur.” Tam da bu eksende suikast, tarihte bireyin veya liderlerin rolünün ne kadar önemli olduğunu ispatlayan bir durumdur. Yok edilen liderin yerine çoğu kez başka politikacılar getirilerek, istenen amaca ulaşılır. Değişen sadece bir kişi imiş gibi görünse de aslında çok şey değişmiş ve o kişinin şahsında aslında bir dönem kapanmış, derinlerdeki bir yerde “dengeler” değişmiştir. Bu yönüyle her suikast tarihin yön değiştirmesi, saptırılması, kırılmasıdır. Her şey “normal akışı”nda bambaşka seyredecekken ani bir müdahale ile o kişide simgelenen politikaların onu kesilir, amaçlar, kadrolar

bambaşka yönlelere savrulur. Tarihin vitesi değişir. Tarihe dönüp baktığımızda dünya bunun örnekleri ile doludur. Eğer bilim-kurgu filmlerindeki gibi bir zaman makinemiz ve o suikastları engelleme imkânımız olsaydı bugün bambaşka bir tarihin ortaya çıkmış olduğunu görürdük.

Toplumların en ilkel dönemlerinden beri suikast silahı -gizli veya açık- sıklıkla kullanılagelmiş, kendini günümüzün “modern dünyası”na kadar miraslamıştır. Suikast yöntemi iktidar kapışmalarında o kadar sıklıkla kullanılan bir metot olarak benimsenmiştir ki, suikasta uğramamış lider hemen hemen yok gibidir. Böylelikle o kişilerde vücut bulan “idealleri”, kişilerin arkalarını yasladıkları sınıf veya politikaları geri letme, etkisizleştirme amacı güdülmüştür. Bu haliyle iktidar mücadelesinin en sert ve acımasız araçlarından biri olan suikastlar aynı zamanda bir “siyasi tasfiye” işlevi görmüştür. Bu anlamda suikastlar tedirgin edici bir gerçek olmaları bir yana aynı zamanda kanla atılan imzalıdır.

Öyle veya böyle, suikast yüzyıllardır gündemden düşmeyen bir siyasi mücadele yöntemidir. Bu yüzden krallar, padişahlar, devlet başkanları, başbakanlar, siyasi liderler her zaman bir “güvenlik sorunu” yaşamışlar, suikastlara karşı türlü tedbirler (özel koruma birimleri, korunaklı barınak ve araçlar, yemek tadicılar vs) almalarına rağmen gene de saldırılardan kurtulamamışlardır. Bu konuda en çok bilinen ve tarihe mal olmuş örnek olarak “Haşhaşin Fedaileri”ni hatırlamak yerinde olacaktır. Batı dillerine “suikast” anlamıyla girecek kadar ünlenen Hasan Sabbah’ın Alamut Kalesi’ndeki “kafaları tüt-sülenmiş”, gözüpek “haşhaşı”leri suikastlar tarihinin en gizemli olgusu olarak halen hatırlanır.

Modern dünyaya, yani günümüze baktığımızda aslında bu açıdan eski dönemlerden pek fazla bir fark olmadığını görürü-

yoruz. Bütün “demokratik” değer ve ideallere rağmen suikastlar siyasetin halen ilkel ve kanlı yöntemlerle sürmekte olduğunu en somut göstergeleri arasında. Bu açıdan bakıldığında modern-gelişmiş bir toplumla az gelişmiş bir toplum arasında fazla bir fark göze çarpmıyor. Uygarlık, suikastlar söz konusu olduğunda tümüyle bir yanılısamaya dönüşüyor. Nitekim konuya söz konusu noktadan yaklaştığımızda geride bıraktığımız ve şu an içinde olduğumuz yüzyıl suikastlar açısından hayli hareketli görünüyor. Aralarında Avusturya-Macaristan Veliahdı Ferdinand, Leon Troçki, Mahatma Gandi, Patrick Lamumba, JF Kennedy, Robert Kennedy, Malcolm –X, Martin Luther King, John Lennon, Aldo Moro, Enver Sedat, İndira Gandhi, Ziya ül-Hak, Olof Palme, İzak Rabin, Refik Hariri ve Benazir Butto’nun da olduğu birçok ünlü isim namulardan çıkan kurşunlar, patlayan bombalar ve diğer silahlarla hayatlarını kaybetti. Bunlara ilaveten Lenin, Von Papen, Adolf Hitler, Stalin, Roosevelt, Churchill, Fidel Castro, Papa Jean Paul II. ve Ronald Reagan’a yönelik –bazılarına defalarca- başarısız suikastları da sayarsak özellikle geçtiğimiz yüzyıla tam bir “Suikastlar Yüzyılı” demek yanlış olmayacaktır sanırım.

İşte biz de tam bu noktada kitabımızda suikastlar üzerinde durduk. Suikasta uğramış kişilerin hayat öykülerine paralel olarak içinde bulundukları dönemin koşullarını, suikastların yapılış nedenlerini, biçimini ve en önemlisi de sonuçlarını ele aldık. Olayın siyasi boyutunu önde tutmakla birlikte insani yönlerini de es geçmeden aktarmaya uğraştık. Yönetici elitlerin veya hasım grupların bazen açık bazen de gizli olarak yürüttükleri savaşın bir parçası olarak suikast olgusunu tarih içinde bir yere oturtmaya çalıştık.

Ayrıca suikastların arkasında çoğunlukla bir “üst irade” olduğunu göstermeye çalışırken, bu gibi eylemlerin “kişisel hu-

sumet” veya “çılgın katil” teorileri ile izah edilemeyeceğini de anlatmaya gayret sarf ettik. Oysa tarihteki birçok suikast “deli teorisi” ile izah edilmeye çalışılmış ve bu yaklaşım gerçeklerin ortaya çıkmasını engelleyici bir işlev görmüştür. Suikastların arkasındaki perdelenmiş güçler nedense “deli” teorisini çok sevmişlerdir! Göstermeye çalıştığımız gibi suikastların planlanması ve uygulanması, sadece arkalarındaki “derin örgütlenme” ve amaçlar çözülerek anlaşılabilir. Elinizdeki kitap bu yönüyle aynı konudaki suya sabuna dokunmayan tarih kitaplarından oldukça farklıdır.

Suikastları ele alırken hiçbir devletin bu noktada “temiz” ve “lekesiz” olmadığını anlamamızın büyük önem taşıdığını düşünüyorum. Her devlet yasal yapısının yanında birçok “yasadışı” yapı barındırır ve bu yapıları da barındırırken aynı yapıların bir parçası olarak özel suikast timleri, bu amaçla yetiştirilmiş ve bu iş için maaş alan elemanlar ve profesyonel katiller kullanır. Devletin veya devlet içi kimi odakların iradesinden bağımsız, “kendiliğinden” oluşan hiçbir suikast yoktur. Devletler ve devlet içindeki kimi birimler bu alanda uzmanlaşmış, “öldürme sanatı”nı profesyonel bir meslek haline getirmişlerdir. Bu anlamda bana göre “aydınlatılmamış suikast” yoktur. Aydınlanması istenmeyen suikastlar vardır. Devletlerin şu veya bu nedenle örtbas ettiği suikastlar vardır. Üstelik bu evrensel bir “kural” niteliğindedir ve en somut örnek de ABD Başkanı John F. Kennedy’nin öldürülmesidir.

Bu haliyle elinizdeki kitap bir “suikastlar ansiklopedisi” olmamakla birlikte, insanlık tarihi içinde ve özellikle geçtiğimiz yüzyılda gerçekleşen en önemli siyasi suikastların bir muhasebesini sunmaktadır. Elbette ki yüzlerce suikastı ele alamamız mümkün değildi. Ancak en önemlilerini ve etkileri ha-

len sürenleri burada bulabileceksiniz. Bu noktada en önemli suikastların derli toplu bir dökümünü verebildiğimizi zannediyorum.

Siyasi suikastlar açısından Türkiye maalesef oldukça verimli bir toprak olmuştur. Türk aydın, siyasetçi ve devlet görevlilerinin en kalburüstü isimleri bu suikastlarla yok edilmiş, kimi isimlerse sağ kurtulmayı başarmıştır. Bunlar arasında Paşah II. Abdülhamit, Gazeteci Ahmet Samim, Mahmut Şevket Paşa, Talat ve Cemal Paşalar, TKP önderi Mustafa Suphi, Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü, Ahmet Emin Yalman, Bülent Ecevit, Nihat Erim, Gün Sazak, Abdi İpekçi, Çetin Emeç, Uğur Mumcu, Bahriye Üçok, Turan Dursun, Turgut Özal, Ahmet Taner Kışlalı, Gaffar Okkan, Üzeyir Garih, Necip Hablemitoğlu, Hrant Dink gibi isimler sayılabilir. Ancak kitabımızda oldukça kabarık bir dosya olan “Türkiye’de Siyasi Suikastlar” olgusuna yer veremedik. Ayrı bir çalışma konusu olan bu kitabı da inşallah yazacağım. Toplumsal hafızamızın “tatsız” ve “ölüm kokan” bir mahiyette olmalarına rağmen bu olayları unutmaması ve lazım gelen dersleri çıkartması gerektiğine inanıyorum.

Uzatmadan ve en son olarak şunları söyleyebilirim. Suikastlar iktidar mücadelesinin en rahatsız edici ve çirkin yüzüdür. İnsanlık dışı bir yöntem olması bir yana, toplumu ve yöneticileri açıkça terörize etmektedir. O yüzden sadece tetikçilerini değil, asli faillerini, organizatörlerini açığa çıkartmak devlet organlarının görevidir. Bunu gündemine almayan her devlet toplum ve tarih gözünde “şaiBELİ” durumda kalmaya devam edecektir.

Elinizdeki çalışma, daha önce yine TİMAŞ Yayınları tarafından yayınlanan kitabımızın yenilenmiş ve genişletilmiş bir versiyonudur. Bazı bölümlere yeni bilgiler eklenmiş, bazıları ise redakte edilerek yeni bir muhtevaya büründürülmüştür. Ayrıca kitabın yayımından sonra gerçekleşen Refik Hariri ve Benazir Butto suikastlarına ilişkin birer bölüm de eklenmiştir.

Konuya gösterdiği ilgiden dolayı Yayın Yönetmeni Emine Eroğlu'na, her zaman anlayışlı ve dikkatli, gözüm arkada kalmadan kitaplarımı emanet ettiğim editörüm Neval Akbıyık'a, kapak tasarımını yapan Ravza Kızıltuğ'a ve her safhasında emek harcayan her birimden tüm TİMAŞ camiasına teşekkürü bir borç sayıyorum...

Atilla Akar

Kasım-2008

atillaakar@yahoo.com

atillaakar@gmail.com

www.atillaakar.com.tr

Banyo Küvetinde Bekleyen Ölüm: Jean-Paul Marat

“Beş yüz ya da altı yüz kellenin uçurulması huzurunuzu, özgürlüğünüzü ve mutluluğunuzu güvence altına alacaktır. Sahte bir insancılık elinizi kolunuzu bağlamıştır; bu yüzden milyonlarca kardeşiniz yaşamını yitirecektir.”

- Jean Paul Marat -

1789 Fransız Devrimi bir terör dalgasını da beraberinde getirmişti. Yeni yönetimin Jakoben devrimcileri Cumhuriyet'in kurumsallaşması ve geleceği için en sert kararları almaktan çekinmiyorlardı. Bu uğurda binlerce aristokrat, yeni rejimin karşıtı sayılanlar ve tabii ki Kraliyet ailesinin ileri gelenleri “tehlike” kabul edilip giyotine gönderilecekti. İşte bu terör dalgasının en tepesindeki kişi, Jean Paul Marat idi. Marat verdiği kararlarla çoğu kişinin ölüm fermanını imzalarken, sonunda kendisi de birilerinin nefretini kazanacaktı. Ancak onun katili diğer birçok suikastın aksine bir kadındı. Doğrusu, öldürüldüğü yer de bir istisnai bir mekandı. O ne bir kürsüde, ne bir merasim esnasında, ne de bir araba içinde öldürüldü. Ölüm onu bir banyo küvetinde bekliyordu.

Jean-Paul Marat

Marat aslında İsviçreliydi, 1743 yılında doğmuştu. Gençlik yılları hakkında çok fazla bilgi yoktur. Fransız Devrimi'ni hazırlayan aydınlar arasında Marat ismine uzun süre rastlanmamıştı. Ancak daha sonra ani bir yükseliş göstermiş ve adı neredeyse Fransız Devrimi ile özdeş hale gelmişti. Marat gerçekte bir hekimdi. Hekimlik kariyerine Londra'da başlamıştı. 1770'lerde bilimsel-felsefi konulara merak saldı. Bu dönemde "İnsanlık ve Doğanın Devrimi" adlı kitabını yazdı. Üzerine Fel-

sefi Bir Deneme” ve “Kölelik Zincirleri”ni yayınladı. 1777’de Fransa’ya döndü ve Kraliyet ailesinin özel muhafız birliği hekimliği görevine getirildi. Ancak asıl amacı bilim adamı olmaktı. Işık, ateş ve elektrik üzerine çalışmalar yaptı. Bu çalışmalarından dolayı 1783’te Rouen Kraliyet Akademisi ödülünü aldı. Sonra “Ceza Yasaları Planı”nı yazdı, ancak kitap “yıkıcı” olduğu gerekçesiyle yasaklandı. Montesquieu ve Jean-Jacques Rousseau’nun fikirlerinden etkilendi. Bu arada Benjamin Franklin’le de yazışmaktaydı.¹

Fransız Bilimler Akademisi’ne kabul edilmemesi, Marat’ın düzene karşı olan nefretini daha da kamçıladı. Kendisinin engellenmek istendiği gibi bir düşünceye kapıldı ve kurulu rejimi devirmek isteyen çevrelere katıldı. “Ülkemize Öneri” başlıklı broşürünü yayınladı. Önceleri monarşiye karşı açıktan cephe almasa bile kısa sürede monarşinin yıkılmasını istemeye başladı. Bu arada *L’Ami du Peuple* (Halk Dostu) isimli bir gazete çıkardı ve aristokratlara saldırılarına hız verdi. Bu gazete 1789’un hemen ertesinde en radikal çevrelerin sözcüsü durumuna geldi, en sert önlemleri savundu. Sonunda hedefleri arasına ılımlı devrimciler de girmeye başladı. Marat, Jakoben fikirlere her karşı çıkışı bir karşı-devrim belirtisi saydı ve en sert şekilde ezilmesini sağladı. Süreç içinde Konvansiyon’un (Kurucu Meclis) en etkili üyesi haline geldi. Birçok konudaki tavır, onun tutumuna bakılarak karara bağlanır oldu. Bir ara Jirondenler tarafından “Devrim Mahkemesi”ne çıkarıldıysa da aklandı ve bu durum Marat’ın ününe ün kattı.²

1 Bu ani yükselişi ve Franklin’le ilişkileri Marat’ın arkasında gizli bir örgütün bulunduğu, bu örgütün ise Illuminati olduğuna yorumlmuştur.

2 Ana Britannica Ansiklopedisi. Marat Jean-Paul maddesi.

Ölümü Getiren Ölümle

“Dul Capet” (Dul Kadın)³ aralıksız çalışıyordu. İdam edilecek şahıslar her gün beşer, onar kişinin doldurulduğu arabalarla Paris sokaklarından geçirilerek infazın yapılacağı meydana getirilirdi. Kendini bir kan sarhoşluğuna kaptırmış halkın çılgın tezahüratları arasında “Halk Düşmanları” infaz edilirdi. Ve bu kararların çoğunun altında Marat’ın imzası ya da etkisi vardı. İdamlar arttıkça hem devrimciler arasındaki ihtilaflar açığa çıkıyor hem de Marat’a duyulan öfke büyüyordu. Bu öfkenin faturasını ödeyeceği gün gelecekti.

Tarih 13 Temmuz 1793’tü. Marat, uzun süredir evinden dışarı çıkmıyor, Meclis’e bile gitmiyor, yazılı talimatlarını yollamayı yeğliyordu. Vaktinin çoğunu evindeki banyoda geçiriyordu. Çünkü egzama benzeri bir cilt rahatsızlığı vücudunun belli bölgelerini kaplamıştı. Bu yüzden yazılarını ilaçlı su ile doldurduğu küvetinde yazardı. Derisindeki yanmayı ancak bu ilaçlı su ile hafifletebiliyordu. O gün de aynı şekilde, başına bir havlu sarılı vaziyette, elinde tüylü kalem ve önünde mürekkep hokkası ile küvetteki yerini almıştı.

Suikastçısı Bir Kadın

Biraz sonra Bayan Simone “Normandiya’dan gelen ve Jirondenler hakkında bilgi vermek isteyen genç bir hanım sizi görmek istiyor” diyerek yanına geldi. Durum rahatını kaçırdıysa da merakı ağır bastı ve “İçeri gelsin” talimatını verdi. Az sonra soylu görünümlü, genç ve hayli güzel bir ka-

3 O dönem idamlarda kullanılan giyotine halkın taktığı isim. Dr. Guillotine’in ölümleri hızlandırmak ve kolaylaştırmak için icat ettiği alet.

dın Marat'ın yanındaydı. Kadın fazla kalmayacağını belirterek kendisini tanıttı: "Adım Anne-Marie Charlotte Corday d'Armont..." Marat, "Soylulardansınız demek" diye karşılık verdi, kadının cevabı kısa oldu: "Evet." Ve ardından ani bir hareketle çıkardığı bıçağı Marat'ın göğsüne doğru savurdu. Bıçak tam hedefini bulmuştu. Kan, küvetin içindeki suya karışmaya başlamıştı bile.⁴ Kadın bıçağı yere attı ve gerisin geri dönerek çıkmaya çalıştı. Bu arada bazı sesler işitip durumdan şüphelenen Bayan Simone odanın kapısını açmıştı. Oysa Marat'ın kalem tutan eli çoktan yana düşmüş, rengini dahi kaybetmişti.⁵

Anne-Marie Charlotte Corday d'Armont bir süre sonra yakalandı. Kendisi ihtilalde ılımlı bir yön tutmuş olan Jirondenlerden yanaydı. Normandiya'nın Saint Saturnindes-Lignerles köyünde doğmuştu. Sonradan yoksul düşmüş soylu bir aileden geliyordu. Ailesini daha küçük bir kızken kaybetmişti. Akrabaları onu yatılı bir okula göndermişlerdi. Devrim sonrası kiliseye ait mallar kamulaştırıldığı için manastır kapanınca bir akrabasının yanına sığınmıştı. Anne-Marie Charlotte Corday d'Armont, yaşlılarının aksine politik ve felsefi konulara meraklı bir kızdı. Jirondenlere yakınlaştı. Aralarında Marat'ın da bulunduğu Montagnardları (Dağlılar) en büyük tehlike olarak görüyor, Marat'a ve devrimin aşırılıklarına öfke

4 Bu suikast ve ölüm anı ünlü bir tabloya da esin kaynağı olacaktır. Marat'ın yakın dostu ressam Louis David o anı hemen resmedecektir. "Marat'ın Ölümü" adını taşıyan tablo resim tarihinin en ünlü eserleri arasında yer alır. Bu tabloda Marat, elindeki tüy kalem henüz yere düşmemiş bir şekilde resmedilmiştir. Marat'ın yüzünde antik Yunan tragedyalarını andıran bir ifade vardır. Yerde de bıçak durmaktadır.

5 Ünlü Tabloların Açıklık Hikâyeleri / Açık Aşklar, Zahir Güvenli, Varlık Yayınları, 1st. 1972

duyuyordu. Kendi açıklamasına göre Marat'ı öldürmeye bu yüzden karar vermişti. Kendisini dönemin en ünlü avukatlarından Cheveau Lagarde savundu ama Anne-Marie Charlotte Corday d'Armont giyotine gitmekten kurtarılamadı.

Abraham Lincoln: Güneyli Katili Tarafından Tiyatroda Vurulan Kuzeyli Başkan

Amerikan iç savaşı esnasında görev yapan Abraham Lincoln (Abe) Amerika Birleşik Devletleri'nin 16. Başkanı idi. Adı köleliğin kaldırılıp, birliğin kurulmasıyla özdeş sayılan Lincoln hitabet sanatındaki ustalığıyla da bilinirdi. 12 Şubat 1809 'da Kentucky'de doğdu, bir çiftçi ailesinin çocuğuydu. Zor şartlar altında kendini yetiştiren ve İllinois Eyaleti'nde Springfield'e yerleşen Lincoln, hukuk eğitimi görüp avukat oldu. Genellikle gezici mahkemelerde düşük ücretler karşılığında avukatlık yaptı, zamanla daha büyük davalar alarak ününü pekiştirdi ve Eyalet Meclisi'ne seçildi.

Bu esnada Mary Todd ile tanışıp 1842 yılında evlendi. Dört erkek evlatları oldu. Çocuklarından üçü öldü, yalnızca en büyük oğlu Robert hayatta kaldı. Zamanla karısı ile arası açıldı.⁶ Kocasının evden uzakta günler geçirmesine kızan ve kıskançlık krizlerine tutulan Mary, sonunda depresyona girdi. Dinsel ve mistik konulara özel bir ilgisi olan Lincoln rüyala-

6 Lincoln'ün özel hayatı tam bir mutsuzluklar geçidi gibidir. Karısını sevmiyordu ve evlendiğine pişman olmuştur. Dostlarına bu durumdan sürekli şikâyet ederdi.

rından ve gizemli simgelerden geleceğe dair anlamlar çıkarırdı. Eski Ahit'e, Shakespeare'e ve İskoç şair William Knox'a özel bir düşkünlüğü vardı.

Lincoln'ün siyasete girişi Andrew Jackson'ın Başkanlığı esnasındadır. Önceleri Whig Partisi'nden politikaya atılan Lincoln, 1856'da Cumhuriyetçi Parti saflarına katıldı. Giderek parti içinde yükseldi ve 6 Kasım 1860'ta ABD Başkanı seçildi. Ancak Lincoln'ün Başkan seçilmesiyle birlikte başta Güney Carolina olmak üzere 6 eyalet "Birlik"ten çekildiklerini ve bir "Konfederasyon" kurduklarını açıkladılar. Mart 1861'de Sumter Kalesi kuşatmasından dolayı aralarındaki savaş derinleşti. Virginia'daki üç eyalet de konfederasyona katılınca durum giderek yaygın bir hal aldı. Bu durum karşısında önceleri bocalayan Lincoln, General S. Grant'ı ordu komutanlığına getirdikten sonra rahatladı. Başlangıçta köleliğin kaldırılmasını gündemine almayan Lincoln, zamanla bunun siyasal bir gerçeklik olduğunu gördü. Bunun sonucunda 1862 tarihli "Özgürlük Bildirisi" yazıldı. 1864 seçimlerinde %55 oyla yeniden Başkan seçildi. 15 Nisan 1865'teki ölümüne kadar önce iç savaşı bitirdi, sonra da ülkenin yeniden inşası ve yasal düzenlemeleri için gayret gösterdi. Lincoln demokrasiyle bağlılığıyla tanınmıştır.

Oyuncu Katilin Son Oyunu

Lincoln'ün katili John Wilkes Booth bir tiyatro oyuncusuydu. Booth, Amerika'ya İngiltere'den göç eden, tanınmış bir aktör ailesinin çocuğuydu. Babası Junis Brutus Booth'un (Babasının adının "Brutus" oluşuna dikkat!) aksine başarısız bir sanatçıydı. Oysa kardeşi Edwin Thomas Booth ülkenin en iyi Hamlet oyuncusu sayılıyordu. John Wilkes Booth ise daha

ziyade romantik rollerde oynamasıyla tanınmıştı. Ama oynadığı son rol belki de “hayatının rolü”ydü. Ve bu rol hiç de “romantik” sayılmazdı. Lincoln’ü bir tiyatrodan vuran Booth, bu rolü sonrası belki alkış almadı ama Lincoln’ü vuruş biçimi, vurma sonrası attığı slogan ve bulunduğu mekân ile her şey yeterince teatraldı.

14 Nisan 1865 akşamı Washington Ford Tiyatrosu’ndaki herkes “Amerikalı Kuzen” oyununu seyretmek üzere toplanmıştı. Amerikan iç savaşı bitmişti. Başkan Lincoln daha 5 gün önce Güney Orduları’nın teslim olmasının verdiği rahatlığı yaşıyor, kendisine ayrılmış özel locada oyunu izlemeye hazırlanıyordu.

Birden Booth ortaya çıktı, bir elinde tabanca, bir elinde de bıçak tutuyordu. Tabancasıyla Başkan’ın kafasını nişan aldı. Çıkan kurşun Başkan’ı çoktan yere sermişti.⁷ Herkes panik içinde kaçmaya ve ne olduğunu anlamaya çalışırken, o çok iyi bildiği tiyatronun labirentleri arasında kaybolmayı tercih etmedi. Bu gösteri fırsatını kaçıramazdı. En önemli oyununu oynamıştı ve şimdi gösteri zamanıydı! Önce kendini yakalamaya çalışan subayı bıçakladı. Sonra locanın balkonundan seri bir hareketle sahneye atlamak istedi. Ancak ayağındaki çizmenin mahmuzunu, asılı duran bayrağa takıldığı için düştü. Ayağı kırılmıştı ama bu şartlar altında ayağının acısını düşünemezdi. Yerden doğruldu ve kendisini yakalamaya çalışan birkaç kişinin çabasına rağmen kaçmayı başardı. Bu arada sahnede son repliğini de atmayı unutmadı: “Sic semper tyrannis/ Zalimler böyle ölsün!”⁸

7 Lincoln hemen olay yerinde ölmeyecek, ağır yaralı olarak kaldırıldığı hastanede ertesi gün hayatını kaybedecekti.

8 Bu sözler Brütüs’ün Roma İmparatoru Sezar’ı öldürdükten sonraki sözleriydi. Aynı zamanda Konfederasyonun güneydeki başkenti Virginia’nın yerel deyiimi idi.

Booth 11 gün sonra Virginia Bowling Green’de bir çiftlik evinde kısırıldı. Teslim olmayı reddedince bir görevli tarafından öldürüldü. Ancak bu olayda da bazı gariplikler söz konusuydu. O da tıpkı Kennedy’nin katili ilan edilen Lee Harvey Oswald gibi öldürülecekti. Booth ve yardımcısı Herold birlikte saklandıkları kulübede uyuyorlardı. Kendilerine doğru yaklaşan atlı birliğin sesiyle uyandılar. Birliğin başında Teğmen E.P. Dorethy vardı. Genç Teğmen Dorethy, Booth ve Herold’a teslim olmaları, aksi halde samanlığı ateşe vereceği uyarısında bulundu. Booth, alevler samanlığı iyice sarana kadar bekledi. Alevlerin arasından silueti görünmüştü ki bir çavuş, kendisini sağ olarak yakalayıp mahkeme önüne getirmeleri yönündeki emre rağmen ateş etti. Booth, ağır yara almıştı ve vurulduktan üç saat sonra öldü.

Aslında Hükümet Darbesi

Nedense tarihe dönüp bakanlar Lincoln suikastını bütün her şeyden soyutlayıp, tek başına bir “çılgın”ın işlediği bir suikast gibi görmeye ve göstermeye devam ediyorlar. Onlara kalırsa John Wilkes Booth, tıpkı Kennedy suikastındaki Lee Harvey Oswald gibi tek başına hareket eden bir “deli” idi. Oysa Lincoln suikastı ne tek başına Lincoln’e karşı yapılmıştı ne de plansız bir hareketti. Lincoln suikastı aslında bir “Hükümet Darbesi”nin en önemli ayağıydı. Ardından gelişen diğer suikast girişimleri ve ortaya çıkarılan bağlantılarıyla tümüyle bir darbe girişiminin ön hazırlığı idi. Lincoln sadece “bir Güneyli’nin intikam duyguları” neticesinde öldürülmemişti, arkasında çok daha büyük bir plan vardı.

Tabii bu gibi durumlarda her zaman olduğu gibi Booth’un “deli” olduğu öne sürülecekti. Ama çok geçmeden Booth’un bu işte yalnız olmadığı anlaşıldı. Daha doğrusu, iki suikastçı

ve iki suikast girişimi daha olduğu ortaya çıkınca üç delinin birden ortalarda gezinmesi ihtimal hesaplarına ters düşmüştü! Olayın arkasında organize olmuş bir ekip olduğu saptanacaktı. Bu suikastlar zinciri, aslında hükümete karşı bir komplo düzenlediğine işaret ediyordu.

İkinci Hedef

Tek hedef Lincoln değildi. Booth, Lincoln'ü vurmadan az önce bir kişiyle görüşmüş ve ona bir paket teslim etmişti. Bu buluşma esnasında iki adam saatlerini ayarladılar. Biri tiyatroya doğru hareket ederken diğeri kabinde Lincoln'den sonra en önemli kişi olarak bilinen Dışişleri Bakanı William H. Seward'ın evine doğru yöneldi. Bir üçüncü suikastçı daha vardı. Onun da görevi Başkan Yardımcısı Johnson'ı vurmaktı. Johnson'ın evinin önünde dolaşıp durdu. Ancak içeri girmeye bir türlü cesaret edemedi. Bu kişi, daha sonra asılacak olan Alman asıllı George Atzeroth'du.

Diğer adamsa Lewis Thornton Powell'dı. Güneylilerin ordusunda savaşmıştı. "Payne" takma adını kullanıyordu. Plan doğrultusunda Booth tarafından eğitilmişti. Powell, Dışişleri Bakanı William H. Seward'ın evine vardığında Seward henüz yatmıştı. Birkaç gün önce geçirdiği bir araba kazasında kolu ve çenesi kırılmıştı. Powell planını bunun üzerine kurmuştu. Evin kapısını çalıp uşağa elindeki paketi gösterdi ve paketin doktor tarafından gönderildiğini, içinde ilaç olduğunu söyledi. Uşak paketin kendisine bırakılmasını istiyordu, Powell ise ilacı bizzat teslim etmesi gerektiğini söyledi ve uşağın cevabını beklemeden içeri dalıp merdivenleri çıkmaya başladı, tabii ki uşak da peşinden gidip onu engellemeye çalışıyordu.

Bakan'ın aynı zamanda bir hükümet görevlisi olan oğlu Frederick W. Seward, Powell'in önünü kesti ve paketi babasına kendisinin götüreceğini söyledi. Bunun üzerine Powell tabancasını çekti ve ateş etmeye çalıştı. Ama silah tutukluk yapmıştı. Dövüşmeye başladılar. Sonunda Bakan'ın oğlu kafasına aldığı bir kabza darbesi ile bayıldı.

Powell, Bakan Seward'ın yattığı odaya hızla girdi. Oda da Bakan'ın kızı ve ordu mensubu bir sıhhiyeci vardı. Powell, saldırıp ikisini birden yana savurdu. Sıhhiyeci, aldığı bıçak darbesi ile çoktan yere düşmüştü. Önünde bir engel kalmayan Powell, hırsıyla Bakan'ı bıçaklamaya başladı. Bakan üç derin yara almıştı. O esnada yerinden doğrulan yaralı sıhhiyeci, Powell ile boğuşmaya başladı. Bu girişim, sıhhiyecinin iki bıçak darbesi daha almasına sebep oldu. Bu arada Bakan Seward'ın albay olan diğer oğlu Augustus kız kardeşinin çığlıklarına yetişmişti. İki adam boğuşmaya başladılar ama oğul Augustus da yaralandı. Powell, yardıma yetişen uşaklardan birini daha alt etti ve kendisi hiçbir yara almadan kapıda bıraktığı ata binip kaçtı. Bundan sonra bir süre ormanda gizlenerek izini kaybettirmeye çalışacaktı.

Ne var ki, Booth ile buluşması gerekiyordu ve iki gün sonra Maryland'e bağlı Surratsville kasabasına gidecekti. Bu esnada polis de suikastçıların ilişkide olduğundan şüphelendiği bir meyhane sahibini sorguya çekiyordu. Söz konusu meyhanenin sahibi Mary E. Surratt isimli dul bir kadındı. Kadın Surratsville kasabasının eski ailelerinden birine mensuptu. Meyhaneye gelen Powell yakalanmıştı. Kadın Powell'ı tanımadığına dair yemin etse de polisler bu beyana inanmadılar ve biraz sıkıştırınca aradaki ilişkinin çok daha başka olduğu ortaya çıktı. Adı geçen herkes Booth'un suç ortağı idi.

Meyhaneci Surratt suikastçıları barındırmakla kalmamış, suikastın hazırlanmasına da bizzat katılmıştı. Booth'a silahı sağlayan da o idi.

7 Temmuz 1865'te, askeri mahkemedeki yargılama süreci sona erdiğinde Powell ve Surratsvilleli bayanla birlikte iki kişi daha idam edildi. Bunlardan ilki David F. Herold'dı. Herold bir eczanede tezgâhtardı. Görevi Booth'un kaçışına yardım etmektir. Ona yiyecek ve barınacak yer sağlıyor, Booth uyuduğunda nöbet tutuyordu. İdam edilen diğer komplocu ise Alman asıllı bir güneyli olan George Atzeroth'tu. Onun görevi ise Başkan Yardımcısı Andrew Johnson'ı öldürmektir. Gerçi Atzeroth bunu başaramamıştı ama yine de idam edilmekten kurtulamadı. Üç kişi ise suikastçılara yardım etmekten dolayı ömür boyu hapis cezasına mahkûm edildi. Ford tiyatrosunun sahne değiştiricilerinden biri 6 yıl hapis cezası aldı. Mary E. Surratt'ın yardımcısı olan meyhaneci ise komplocuların yakalanmasında polise yardımcı olduğu için ceza almaktan kurtuldu.

Komploda önemli rol oynayanlardan biri de meyhaneci kadının oğlu John H. Surratt idi. O da sınırı geçip soluğu Kanada'da aldı ve bir süre bir manastırda gizlendi. Sonunda Avrupa'ya gitti ve Papa'nın koruma birliğinde görev aldı. 1867'de ABD'ye döndüğünde olay yatışmıştı, mahkeme sonucu beraat etti.

Komplonun Çapı Büyük

Aslında suikast komplosunun başı, Güney Konfederasyonu Cumhurbaşkanı Jefferson Davis'ten başkası değildi.⁹ Hedefte sadece Abraham Lincoln değil, yardımcısı Andrew Johnson, Dışişleri Bakanı William H. Seward ve Kuzey Orduları Komutanı Ulysses S. Grant da vardı. Böylelikle Kuzeylilerin en önemli 4 adamı öldürüldüğünde Güneyliler, sava-

9 Ancak bir başka iddia daha söz konusu idi. 1961 yılında Philadelphia'daki sahaflardan alınmış bir kitabın sayfaları arasında bulunan notlar bu iddiaya yol açacaktı. Askerlikle ilgili bu kitabın içinden şifreli bir mesaj çıktı. 1868 tarihli mesaj uzmanlar tarafından incelendi ve uydurma olmadığına karar verildi. Alalecele yazıldığı belli olan mesaj Lincoln kabinesinin Savunma Bakanı Edwin M. Stanton'ın özel güvenlik şefi Tuğgeneral C. Baker'a aitti. Baker da aynı yıl arsenikle zehirlenerek öldürülmüştü. Mesaj Baker ölmeden beş sene evveline aitti. General tam 3 kere öldürülmek istendiğini ve sürekli takip edildiğini belirterek şifreli bir şekilde şunları yazıyordu; "Yeni Roma'da üç adam yürüyordu: Biri Yahuda, ikincisi Brütüs ve bir de casus. Casus bendim; C. Baker... Yahuda, vurulan adam ölmek üzereyken, onun yanına giderek aslında nefret ettiği adama saygı gösterisinde bulundu. Adam ölünce de şöyle dedi: Şimdi tarih ona, ulus bana sahip." Bu şifreli mektubun çözümlenmesine göre Lincoln suikastının arkasında Güneyli generaller değil, bizzat Savunma Bakanı Edward M. Stanton vardı. Güneyliler işin kılıfıydı. Veya o da Güneylilerle birlikte hareket ediyordu. Nitekim Lincoln'un oğlu Todd, 1926 yılında ölmeden az önce, babasının evrakı arasında bulunan bazı belgeleri yakacaktı. Bu davranışını da "Belgelerden, babamın yardımcılarının birinin ona ihanet ettiği anlaşıyordu. Bu yüzden bu belgelerin ortadan kaldırılmasının doğru olacağını düşündüm" şeklinde izah edecekti.

şı kaybetseler bile doğacak karışıklıktan istifade ederek bir tür hükümet darbesi ile yönetimi ele geçirebileceklerdi. Plan buydu ama başarılı olamadı.

Dolayısıyla ortada “Lincoln’ü sevmeyen ve öç alma duygularıyla hareket eden Güneyli bir çılgının bireysel eylemi” yoktu. Düpedüz planlı ve arkasında bir organizasyon bulunan bir hareketti bu. Üstelik plan bir yıl öncesinden hazırlanmıştı.¹⁰ Planın ilk şeklinde hedef, Lincoln’ü öldürmek değil, kaçırmaktı. Booth bu amaçla Kanada’ya gitmiş, orada Güneyli temsilci Jacob Thompson ile görüşmüş ve Booth’un hesabına Ontorio Bankası’na para yatırılmıştı.¹¹ Booth, Amerika’ya dönerek eylem için gerekli bağlantıları kurmaya, hazırlıkları yapmaya başladı. Çok para harcıyordu ve çevresine bu parayı petrol hisselerinden kazandığı yalanını söylüyordu.

Olayın sonunda ancak komploya katılanların alt basamaklarındaki kişiler ceza aldı. Asıl sorumlular -ki en başta Jefferson Davis vardı- ceza almadı. Davis, Kuzeylilerin elinden kaçmak için kadın kılığına girmişti ve öyle yakalandı. Suikast dolayısıyla hakkında kovuşturma bile açılmadı. Çünkü Booth öldürülmüştü. Olan biteni kesin olarak ispatlayabilecek tek tanık, suçun failiydi aslında. Davis, iç savaştan dolayı yargılandı, ancak daha sonra aftan yararlandı.

Lincoln olayı bize daha sonraki suikastlarda da sık sık tekrarlanacak “deli” kuramının ne kadar eski bir tarihsel kökeni

10 Mahkemeye sunulan deliller arasında Teğmen Alston isimli birinin Cumhurbaşkanı Jefferson Davis’e hitaben yazdığı 1864 tarihli bir mektup bulundu. Burada Alston “Lincoln’ün öldürülmesi”ni salık veriyordu. Mektup “Dikkatle üzerinde durulacak” ibaresiyle kumandanlık başyaverliğine gönderilmişti.

11 Bu paranın yatırıldığını belgeleyen dekont mahkeme esnasında delil olarak sunulacaktı. Özel Savcı Bingham, “J. Wilkes Booth’un emrine ödeyiniz” yazılı ve altında “Jefferson Davis’in ajanı” imzası bulunan bir çekiyi ortaya koyacaktı.

olduğunu göstermektedir. İkincisi, aslında hiçbir suikasta basit “öç alma”, “çılginca girişim”, “bireysel davranış” gibi durumların söz konusu olmadığına dair bir arka plan sunmaktadır. Her suikast kapsamlı bir komplonun ayaklarından biridir. Ortada gizli veya açık darbeler, politik hesaplar ve hedefler vardır. Ve o günden bugüne bu kural pek değişmişe benzemektedir. Lincoln belki de savaşı kazanmanın rehabetine fazla kapılmıştı. Ama belli ki karşı taraf, son kozlarını oynamadan savaştan vazgeçmeyecekti. Güneyliler askeri yenilgilerini, ter-tipleyecekleri suikastla siyasi bir zafere dönüştürebileceklerini ümit ettiler ama öyle olmadı. Lincoln ise ölümünden sonra bile rahat bırakılmayacaktı. (EK)

(EK) Lincoln’ün Cesedini Çalmaya Kalkıyorlar

Abraham Lincoln’ün talihsizliği ölümünden sonra da sürdü. Cesedi ABD hükümetinden bir grup kalpazan çetesi tarafından fidye ve şantaj amaçlı olarak kaçırılmaya çalışıldı ve bu yolla para koparılmak istendi.

Uzun süredir polisi peşlerinden koşturmalarına rağmen bir türlü yakalanamayan bir kalpazan çetesi vardı. “Koca Jim” lakabıyla anılan Jim Kinealy’nin önderliğindeki bu grup, piyasaya binlerce dolarlık sahte para sürmüş ve bu yolla bir servet edinmişti. Çete üyeleri 1876 baharında bir krize girdi. Bastıkları tüm parayı ellerinden çıkarmış, stoklarını eritmişlerdi, yeni para basma imkânları da bir süre için ortadan kalkmıştı. Taklit paraları yapan uzmanları yakalanmıştı çünkü. Ben Boyd isimli bu deneyimli kalpazan, sonunda cezaevini boylamış ve 10 yıl ağır hapisle Illinois Cezaevi’ne tıkmıştı.

Jim Kinealy ve adamları, Ben Boyd olmadan hiçbir şey yapamazlardı. Bunun üzerine kafa kafaya verip yeni bir çıkış yolu aramaya başladılar. Ayrıca ne yapıp edip Ben Boyd'u cezaevinden kurtarmanın bir yolunu bulmalıydılar. Ve kimse'nin aklına gelmeyecek bir plan geliştirdiler: Abraham Lincoln'ün cesedini çalacak, bir çuvala koyup at arabasıyla Kuzey İndiana'ya götürecek ve orada Michigan gölünün ıssız kumsalında tekrar gömeceklerdi. Daha sonra da hükümet yetkilileriyle pazarlığa oturacak ve cesedini yerini bildirme karşılığında 200 bin dolar para ve arkadaşları Ben Boyd'un serbest bırakılmasını talep edeceklerdi. Üstelik yasalar da bu kurnaz kalpazanlardan yanaydı. Çünkü İllinois kanunlarında ceset çalmak diye bir suç yoktu. Onlar da zaten işe kalkışırken bu yasal boşluğu gözetmişlerdi.

Sonunda Koca Jim ve çetesi planlarını uygulamaya karar verdiler. 1876 yılının 6 Kasım günü Chicago trenine binerek, Lincoln'ün mezarının bulunduğu İllinois Springfield şehrine doğru yola çıktılar.

Chicago'dan ayrılmadan önce bir gazete aldılar ve bir parçasını Chicago'daki bir barda bulunan Lincoln heykelinin içine sakladılar. Cesedi mezardan çıkardıklarında gazetenin geri kalan parçasını boş mezarda bırakacaklar ve böylelikle hükümete ve polise mesaj ileteceklerdi. Ardından İllinois valisi ile pazarlığa girişecekler ve istediklerini aldıktan sonra cesedi iade edeceklerdi. Bırakılan gazete parçaları bunun içindi. Valinin cesedi onların çaldığına kanaat getirmesi için gazetenin kalan parçasını da valiye gösterecekler ve pazarlığa oturacaklardı.

Çetenin Springfield'e geldiği gün bir seçim günüydü. Herkes seçim telaşı içindeydi. Kaybedenler sonuçları protesto

ederken kazananlar fener alayları ile zaferlerini kutluyorlardı. Kimsenin başka bir şey düşündüğü yoktu; güvenlik güçleri ile yerel yetkililer seçime odaklandıkları için kimse kente yeni gelen bu yabancılarla ilgilenmedi bile.

Lincoln'ün mezarı şehre iki mil uzaklıkta bir ormanlık alandaydı. Çete üyeleri mezarın kapısını açtılar, mermer kapıyı kaldırdılar ve tahta tabutu çıkarmaya hazırlandılar. Ancak içlerinden en genç olanı, Swegles isimli delikanlı, atları getirmesi gerektiğini söyleyerek gruptan ayrıldı. Swegles çetenin içine sızmış bir hükümet ajanı idi ve az ilerideki bir grup polis dedektifi Swegles'in işaretini beklemekteydi. Swegles daha önceden kararlaştırdıkları üzere sigarasını yakar gibi yaparak dedektiflere "Harekete geçin" talimatını verdi. Ses çıkarmamak için çizmelerini bile çıkaran 8 dedektif sessizce mezara doğru yaklaştı ve haydutlara "Teslim olun" çağrısında bulundu. Dedektifler o an fark ettiler ki, tabut yarı yarıya mezardan çıkarılmıştı ama ceset hırsızları ortada yoktu. Hırsızlar Swegles gelmeden cesedi çıkarmak istememişler ve az ileride pusuya yatmışlardı. Dedektiflerin geldiğini gördüklerinde ise atlarına binerek derhal oradan uzaklaşmışlardı.

Çete üyeleri 10 gün sonra Chicago'da yakalanıp Springfield cezaevine konuldu. Lincoln'ün büyük oğlunun dava açmak istemesine rağmen Springfield kanunlarında ceset çalmak diye bir suç bulunmadığı için ceza almadılar. Bu öykünün sonu da böyle gelmişti.¹²

12 Bu bölümün yazımında Dale Carnaige'ın "Meşhur Adamların Bilinmeyen Tarafları" (Ak Kitabevi, 1st, 1983) başlıklı çalışmasının Dr. Hayri Esen çevirisinden yararlanılmıştır.

Ordu Tarafından Hunharca Katledilen Sırp Kralı ve Kraliçesi

XX. yüzyıla henüz girilmişti. Yıl 1903'tü ve Balkanlar kaynamaya devam ediyordu. Bölge bir dizi etnik ve siyasi çatışmanın merkezi durumundaydı adeta. Büyük ölçüde Osmanlı İmparatorluğu'nun eski nüfuz alanına giren bu ülkeler ve bölgede yaşayan milletler iç çalkantılardan bir türlü kurtulamıyordu. Bölgedeki çatışma ve karışıklıklar giderek o kadar önemli bir noktaya gelecekti ki, çok değil 10 yıl sonra, I. Dünya Savaşı'nın fitili buradan ateşlenecekti. Yine söz konusu coğrafya XX. yüzyılın ilk ordu darbesine ve siyasi katliamına da sahne olacaktı.

XX. yüzyılın başında Sırp Krallığı minyatür hükümdarlıklardan birisiydi. Ancak cüssesi ile ölçülemeyecek bir öneme sahipti. Sırbistan 400 yıl boyunca Osmanlı egemenliğinde kalmıştı. Osmanlı İmparatorluğu'nun bu topraklardan çekilmesi üzerinden henüz çeyrek yüzyıl geçmemişti. Osmanlı otoritesinin çekilmesi ülkeye kendi ayakları üzerinde durma gücünü getirmemiş, tam tersine, doğan boşluk giderek bir iç çatışmaya doğru evrilmişti. Kral çok gençti ve taht üzerinde iki

hanedan birden hak iddia ediyordu. Bu rekabet bir cinayetle sonuçlanan entrika kazanlarının kaynamasını getirecekti.

Çatışmanın kökeni Sırpların 1804 yılında Osmanlı'ya isyan etmesine kadar gidiyordu. İsyan hareketinin başını çeken kişi Kara Yorgi isimli bir çeteci idi. Kara Yorgi kaba saba, cahil, babasını kurşuna dizdirmiş, kardeşini astırmış ve sayısız esiri katletmiş bir adam olmasına rağmen halkın gözünde bir "kahraman" haline gelmişti. Nitekim Sırbistan Krallığı kurulur kurulmaz Krallık için hemen onun ismi telaffuz edilir olmuştu.

Ancak Kara Yorgiyeviç 1817'de kendi subaylarından Teğmen Miloş Obrenoviç tarafından öldürüldü. Bunun üzerine Teğmen Obrenoviç Sırp Kralı ilan edildi. Bu olay zamanla bir kan davasına dönecek ve iki ailenin yıllar süren sürtüşmesine neden olacaktı. Yorgiyeviç ile Obrenoviçler arasındaki mücadele Sırp tarihinin bundan sonraki akışını belirleyecekti. Aradan geçen 86 yıllık süre içinde Sırp tahtı iki aile arasında gidip geldi. Bu süre zarfında her iki aileden tahta geçen yedi kraldan üçü tahtından feragat etmek zorunda kalırken biri tahtından indirilecek, diğer ikisi ise öldürülecekti.

Bu şartlar altında 1889 yılına gelinmişti. Kral Milan Obrenoviç tahttan feragat edince yerine henüz 13 yaşındaki oğlu Aleksandr Obrenoviç geçti. Sırp halkı önceleri çocuk yaştaki Kral Aleksandr Obrenoviç'i bağrına bastı ve onun "Büyük Sırbistan" hayalini gerçekleştirecek, beklenen "kurtarıcı" olduğuna inandı.

O günkü koşullarda toplumun büyük bir kısmı bu hayalin peşindeydi. Özellikle askeri kesim bu hayal ile yatıp kalkıyordu. Planlanan imparatorluğun başkenti Belgrad olacak, imparatorluk bütün güney Slavlarını, yani Sırpları, Hırvatla-

rı, Bosnalıları, Herseklileri, Karadağlıları ve hatta Bulgarları içine alacaktı. Onlara göre önlerindeki tek eksik; bütün bu kavimleri bir araya getirebilecek güçlü bir yönetici idi. Ne var ki Genç Kral'a bağlanan umutlar kısa sürede söndü ve içten içe yeni arayışlar başladı. Kral Aleksandr'ın düşmanları gide-rek artıyordu.

Sonunda Kral Aleksandr, 1 Nisan 1893 akşamı bütün na-iplerini sarayında bir akşam yemeğine davet etti ve hazır hepsi orada iken hepsini birden tutuklattı. Artık ayak bağlarından kurtulmuştu; tek başına egemenliğini ilan edebilirdi. Ancak bu hareketi idari düzeye yansımadı, durumu kendi lehine yeni bir idari anlayışla pekiştiremedi. Üstelik Kral'ın bu ani çıkışı gizli muhaliflerini ürkütmüş ve onları daha sinsi hesap-lar yapmaya yöneltmişti.

Evliliği Sorun Oluyor

Bu arada Kral Aleksandr, Çek asıllı bir makine mühendi-sinin dul karısı olan metresi Draga Maşin'le evlenme kararı almıştı. Ancak bu, saray çevresinde istenmeyen bir evlilikti. Kral Aleksandr, sevdiği kadınla bir araya gelebilmek için çe-şitli manevralara başvurmak zorunda kaldı. Örneğin nişanını Başbakan Vlada Dyoreviç'in Fransa'da, ihtiyar Kral Milan'ın da tedavide olduğu bir esnada açıkladı. Yine de evlilik kararı büyük tepki gördü. Kral'ın kendi sekreteri bile bu nişanı pro-testo etmek için istifasını verdi. Bakanlar, Meclis üyeleri ve Belgrad Metropolit Kral'ı kararından vazgeçirmek için epey uğraştılar. Hatta Kral'ı sevdiği kadından koparabilmek için çevresine genç ve güzel Sırp kızlarını sokmaya dahi kalkıştılar. Ancak hiçbiri işe yaramadı ve Kral'ın gözü sevgilisinden baş-ka kimseyi görmedi.

Kral Aleksandr ve Kraliçe Draga

Bu evliliği önceleri sadece Rusya olumlu karşılamıştı. Çar II. Nikola, Sırp Kralı Aleksandr'ın evliliğini alışılmamış bir iyi niyet gösterisiyle destekledi. Hatta düğünde Kral'ın şahitliğini bile üstlendi. Çar böylelikle Sırbistan'daki Rus etkisini sağlama almak istiyordu. Ancak Kral'ın Ruslara fazla yakınlaşmaması üzerine politika değişecek, hatta Rus Çariçesi, Kraliçe Draga'yı Saint Petersburg'daki saraya kabul etmeyecekti.

Ruslarla arası açılan Kral Aleksandr, Avusturya'ya yanaştı. Bu tavır "Büyük Sırbistan" hayaliyle yanıp tutuşan Sırp radikallerini müthiş derecede öfkeliendirdi. Onlar Sırp'ların birleşme projesinin önündeki en büyük engel olarak gördükleri Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'ndan nefret ediyorlardı. Sırp radikal milliyetçileri Kral'ı Sırbistan'ı Avusturya'nın bir eyaleti haline getirmekle suçladılar.

Bunların üzerine bir de baştan beri sorun olan Kraliçe Draga'nın bebek beklediği haberleri boş çıkınca Kral'a karşı iyiden iyiye cephe alındı ve halkın bağlılık hisleri giderek zayıfladı. Kral'ınsa bu tepkilere karşı başvurduğu tek yol, baskı politikalarına yüklenmekti.

Suikast Planları

Çok geçmeden beklenen oldu ve Kral'a yönelik suikast planları ortaya çıkmaya başladı. Bunlardan ilki Alavantitiç isimli bir maceraperestin girişimiydi. Alavantitiç general üniforması ile sınırı geçmişti ki yakalanarak öldürüldü. Onun hemen ardından, bir konser çıkışı esnasında düzenlenmesi planlanan suikast son anda engellendi. Bir diğer teşebbüste ise bir katedralden ayrılmakta olan Kral'a ateş etmek üzere hazır bekleyen suikastçılar yakalandı. Gelişmeler Kral için

tehlike çanlarının çalmaya başladığını gösteriyordu. Bunun üzerine Kral Aleksandr 1903 yılının 7 Nisan'ında anayasayı kaldırdığını ve Konsey'i iptal ettiğini bildirdi. Senato'yu da dağıttı. Eski kurumların yerine, içinde radikallerin olmadığı yeni bir Meclis ihdas edildi.

Darbeciler Buluşuyor

Yeni siyasi şartlar, Kral karşıtlarını harekete geçirecekti. 10 Haziran 1903 günü çoğunluğu Sırp ordusuna mensup subaylardan oluşan bir grup Belgrad'a yakın bir semtteki "Sırbistan Tacı" isimli otelin birinci katında toplandı. Gelenler parolayı söyledikten sonra içeri alınıyorlardı. O akşamki parolalar "Sver" (Vahşi Hayvan) ve "Zatibor" (Sırbistan'da bir dağ adı) idi. Toplantıya katılan 30 kişinin çoğu içkili gençlerden oluşuyordu. Gündemleri ise tek maddelikti: Kral Aleksandr'ı tahttan indirmek.

İçlerinden bazılarını darbeyi gerçekleştirecek "Baskın Birlikleri"ne seçtiler. Ve planlarını hemen uygulamaya karar verdiler. Zafer için kadeh kaldırıp yemin ettiler. Otelden ayrıldıktan sonra doğruca saraya yöneldiler. Gelenleri sarayın nöbetçisi Teğmen Aleko Guriç karşıladı. Aleko Guriç de darbecilere dâhildi. Nitekim görevi Kral'ı ve sarayı korumak olduğu halde hem planı hem de bir saat önce 6. Piyade Alayı mensuplarının anormal bir şekilde sarayın önünden geçtiklerini kimseye haber vermemişti. Baskın birlikleri sarayın karşısındaki ağaçlığın içine saklanmış, kendilerine verilecek işareti bekliyorlardı. Emri verecek olan ise Kral'ın yaverlerinden Yüzbaşı Kostić'ti. Çok geçmeden o da geldi ve peşine taktığı 20 kadar subayla saraya girdi.

Sarayı korumakla görevli müfrezenin sadece iki subayı komploya dâhil değildi. Bunlardan Yüzbaşı Panayotoviç, elini tabancasına atacak oldu ama çoktan vurulmuştu. Esir edilen diğer subay da öldürüldü, muhafızların bir kısmı yaralandı. Doğrusu her şey darbecilerin umduğundan da kolay olmuştu. Artık karşılarında ciddi bir güç yoktu. Bu arada diğer isyancı birlik, Yüzbaşı Naumoviç'in komutasında, sarayın Prens Mişel Sokağı'na bakan kısmına varmış ama kapıyı kilitli bulmuştu. Yüzbaşı Naumoviç kapıyı el bombası ile açmak istedi fakat patlayan bomba yüzünden amacına nail olamadan hayatını kaybetti. Cesedin üzerinden atlayan darbeciler artık saraydaydılar.

Ancak saray zifiri karanlığa gömülmüştü. Bir süre bekleyen darbeciler çözümü dışarıdan mum getirtmekte buldular. Tekrar yukarı katlara yöneldiler, biraz sonra merdivenlerde General Lazar Petroviç ve genç subay Milkoviç ile karşılaştılar. General Petroviç, Kral'ın en sadık komutanları arasındaydı. Zaten Kral, o ana kadar iktidarını ve hayatını koruyabilmesini bu adama borçluydu. General hiç istifini bozmadan ve otoriter bir üslupla isyancılara "Ne var beyler, ne istiyorsunuz?" diye sordu. İsyancılar bir an duraklar gibi oldularsa da kısa sürede kendilerini topladılar. General artık darbecileri engelleyemeyeceğini anlamış, hatta hamle yapmak isteyen genç subay Milkoviç'i kolundan tutarak engellemiştii.

Darbeciler onları da yanlarına alarak Kral'ın dairesine girdiler. Her yeri aradılar; yatak altlarını, dolapları, ama Kral ve Kraliçe yoktu. General Petroviç tüm umudunu Kral'ın bulunamamasına bağlamıştı. Eğer darbeciler Kral'ı bulamazlarsa darbe amacına ulaşamaz ve o zamana kadar yardımcı birlikler yetişebilirdi. General Petroviç ışıkları kapattırmış, bunu bir yardım parolası gibi düşünmüş ve emrindeki görev-

lilerden birini yardım getirmesi için Kral taraftarı birliklere göndermişti.¹³

Gizli Odadaki Kral ve Kraliçe

Zaman geçiyordu ama Kral ve Kraliçe halen ortada yoktu. İsyancı birlikleri bir telaş kaplamıştı. Eğer Kral ve Kraliçe bulunamazsa kışlalarına dönmek zorunda kalacaklardı ve sonrasında ya tutuklanacaklardı ya da iç savaş yaşanacaktı. General Petroviç'i zorlamanın da bir anlamı yoktu, onun ne yaparlarsa yapsınlar Kral'ı ele verecek karakterde biri olmadığını biliyorlardı. Bunun üzerine Yüzbaşı Milkoviç'i zorladılar fakat o da konuşmadı. İsyancılar çıldırmış gibiydiler, Yüzbaşı Milkoviç'i vurdular. Sarayın her yanını en kuytu köşelere kadar aradılar. Binanın altını üstüne getirdiler, ne var ne yoksa kırıp döktüler, ama Kral ve Kraliçe'ye bir türlü ulaşamıyorlardı.

Tekrar yatak odasına döndüler, saraydan kimsenin çıkmadığından emindiler. O zaman Kral ve Kraliçe oralarda bir yerlerde olmalıydılar. En yakın ihtimal, yatak odasına yakın bir yerde bulunmalarıydı. Duvarlarda gizli bir geçit aramak üzere duvar kâğıtlarını parçaladılar. İsyancıların tahminleri doğrudu aslında. Gerçekten de gizli bir geçit ve oda vardı. Gizli oda yıllar önce başka bir Kral tarafından yaptırılmış ve çok iyi gizlenmişti. General de bunu biliyordu, hatta yapımında bizzat

13 Haberin ulaştığı ve Tuna Birlikleri Komutanı Albay Dimitriyev Nikoliç'in harekete geçtiği bilinmektedir. Ancak Kralcı birlikler sarayın çok uzağındaydılar. Bu ise apaçık bir güvenlik hatasıydı. Belli ki, kendine fazla güvenen Kral ihtiyar General'in uyarılarını kulak arkası etmişti. Buna rağmen Tuna Birlikleri şehrin yakınlıklarına kadar geldi. Fakat orada isyancı birliklerle aralarında bir çatışma çıktı ve Albay Nikoliç vurularak öldü. Komutanlarını kaybeden birlikler ise duruma seyirci kaldılar.

bulunmuştu. Bu odanın girişini bulmak neredeyse imkânsız gibiydi. General de buna güveniyordu.

Vahşice Linç Ediliyorlar

Ancak çok geçmeden General'in güveni boşa çıktı.¹⁴ Daha doğrusu, Kral ve Kraliçe'nin gizli odaya sığınırken yaptıkları bir hata onlara pahalıya mal oldu. Kral Aleksandr, saklanma telaşı içinde girdikleri gizli kapıyı tamamen kapamayı unutmuştu. Bu gözle görülemeyecek kadar ince aralık, duvar elle yoklandığında bir çıkıntı olarak hissediliyordu. Nitekim isyancı subaylardan biri bunu fark etti. Aralıktan kılıcını soktu ve içeri doğru itince kapı bir anda açılıverdi. Kapının ardında, çatıdaki odaya çıkan bir merdiven vardı. Kral ve Kraliçe üzerlerinde geceliklerle oradaydılar.

İsyancı subaylar Kral ve Kraliçe'yi adeta sürüklercesine yatak odasına getirdiler. Kral Aleksandr ve Kraliçe Draga dehşet içindeydi. İsyancı subaylara tahttan feragat edeceklerini ve ordu ne isterse yapacaklarını söylediler. Yeter ki hayatları bağışlansındı. Bu onlar için hayli alçaltıcı bir durumdu. Tam bu esnada subaylardan biri öne çıktı. Kraliçe'yi fahişlikle suçlayarak kılıcını korku içindeki kadının kalçasına salladı ve Kraliçe'nin bacağına boydan boya parçaladı.

Bu hareketle birlikte odada bulunan diğer subaylar da çılgın bir ruh hali içinde Kral ve Kraliçe'ye vurmaya, kılıç sallamaya, etrafa kurşun savurmaya başladılar. Kendi Krallarını acımasız bir ruh haliyle linç ediyorlardı. Kral'ın cesedinde 19 kurşun ve 5 kılıç yarası vardı. Kraliçe'nin cesedi ise tam anla-

14 Bu arada General Petroviç de duruma sinirlenen Yüzbaşı Milan Rasiç tarafından alınından vurularak öldürülecekti.

mıyla tanınmayacak haldeydi. Cesette 36 kurşun ve 40 kılıç yarası vardı. Ayrıca sonradan fark edildi ki Kral'ın bir elinin baş parmağı hariç diğer parmakları kopartılmıştı. Kraliçe'nin parmakları da aynı şekilde yoktu. İhtimal ki Kral ve Kraliçe üzerlerine inen kılıç darbelerinden korunmak amacıyla gayri ihtiyari olarak ellerini kendilerine siper etmişler ve bu esnada parmakları kopmuştu.

Gözü dönmüş saldırganlar için nereye vurduklarının hiçbir önemi yoktu zaten.¹⁵ Ortak suçlarının törensel trans hali içinde davranıyorlardı. Fiilen esirleri durumunda olan Kral ve Kraliçe'ye bu derece vahşi davranarak askerlik onurlarını çiğniyor, adi bir eşkıya konumuna düşüyorlardı. Öyle ya da böyle, darbeyi başarmışlardı ve onlar için önemli olan bu idi.¹⁶

Bütün bunlar yetmezmiş gibi bir de Kral ve Kraliçe'nin parçalanmış cesetlerini, sarayın yağmurdan ıslanmış çimlerinin üzerine fırlatacaklardı. Amaçları dosta düşmana mesaj vermektir. Nitekim sarayın hemen karşısındaki Rus elçiliğinde Maslahatgüzar Çarikov olanları görecektir ve isyancılar çekip gittikten sonra görevlilerini gönderip cesetlerin üzerini beyaz örtüyle kapattıracaktı.

15 Katliam esnasında yatak odasında en az 30-40 kadar subay olduğu ve bunlardan her birinin Kral'a ve Kraliçe'ye en az bir darbe indirdiği düşünülürse yaraların da 30-40 civarında olması gerekir.

16 Ancak darbeyi bu ihtilâlciler subaylar yapsa da işin arkasında çok daha gizli bir örgüt olduğu ileri sürülmüştür. Bu darbe, cinayetleri ile övünen budala bir subayın eseri olamazdı. Nitekim darbe sonrası o güne dek ortalarda görünmeyen, hatta isimleri bile bilinmeyen birtakım adamlar hükümette ve devlet aygıtı içinde önemli yerlere geldiler. Bu da daha çekirdek ve sivil bir kadronun darbenin siyasi planlayıcısı olduğunu gösteriyordu. Askeri açıdan ise aslında heyecanlı alt subay kademesinin katliamda kullanıldığı, planın arkasında daha yüksek rütbeli subayların var olduğu söylenebilir. Dragutin Dimitriyevic o sıralar 27 yaşında, çok genç bir subay olarak bu darbenin hazırlayıcısı olamazdı.

Katliam Sürüyor

Ne var ki iş Kral ve Kraliçe'nin öldürülmesiyle bitmeyecekti. İsyancı gruplar tek parça değildi. En başta katliamı gerçekleştiren isyancı subaylar vardı. Sarayın çevresini emniyete alan 6. Piyade Alayı'nın diğer mensupları ile General Gagoviç'in emrindeki birlikler vardı. Bir başka grup ise şehrin kilit mevzilerini tutan birlik ile katliama katılmayan subaylardan oluşuyordu. Gruplar fikri eğilimleri açısından homojen sayılmazdı.

Eylemci subaylar infazlarına yenilerini eklemekte kararlı görünüyorlardı. Nitekim Kraliçe Draga'nın iki kardeşi Nikodye ve Nikola da yakalanıp kurşuna dizildi. Başbakan ve Sırp Orduları Başkomutanı General Çinzer Milkoviç ve Başbakan'ın kayınbiraderi Jovan Milkoviç de yakalanıp öldürüldü. Dışişleri Bakanlığı Sekreteri Boškoviç ve eski Bakanlardan Deniç, Amerikan Elçiliği'ne; Saray Mareşali Nikolayaviç ise Avusturya Elçiliği'ne sığınarak ölümden kurtuldu.

Ertesi gün, yani 11 Haziran sabahı atlı subaylar "Müstebitler devrildi" diye bağırarak Belgrad sokaklarında dolaştı. Herkesin evine bayraklar çekerek darbeyi bir bayram havası içinde kutlaması istendi. Halkın bu durumu sevinçle karşıladığı görülüyordu. Kral ve Kraliçe'nin cesetleri şafak söker sökmez Aziz Marko Kilisesi'ne götürüldü, kısa süren bir dini törenden sonra alelacele kazılan çukurlara gömüldü. Askerlerin apolet ve şapkalarındaki krallık armaları da çıkarılmıştı.

Yeni Kral Petar Karayorgieviç

Krallık armaları çıkarılmıştı çıkarılmasına ama çok geçmeden yeni Kral'ın kim olduğu da meydana çıkmıştı. On yıllardır Obrenoviçler ile Karayorgieviçler arasındaki mücadeleye

şahit olan Sırp tahtına bu kez bir Karayorgiyeviç oturmuştu. Peter Karayorgiyeviç 58 yaşında ama dinç bir adamdı.

Halka “vatanseverlik”, “milli dava” gibi sözlerle sunulan şey aslında iki ailenin yıllardır süren kan davasından başka bir şey değildi.¹⁷ Prens Peter’ın ilk beyanlarından birisi Kral ve Kraliçe’nin ölümüne üzüldüğü ve olayın arkasında olmadığı yönündeydi. Ancak 15 Haziran’da toplanan Senato hem Peter Karayorgiyeviç’in krallığını onayladı hem de darbeye katılanların suçsuz olduklarını ilan etti. Yeni Kral’ın tahta çıkış töreninde en ön sıralarda isyancı-katil subaylar oturuyordu. Yeni Kral için dua edense Belgrad Metropolit idi. O metropolit ki katledilen Kral’ın vaftiz, tahta çıkış ve evlenme törenlerini de yönetmişti. O günse orduya ve yeni Kral’a esenlik dileklerini sunuyordu. Darbenin elebaşları bu hizmetlerinin karşılığını hemen gördüler. Saray muhafızlarının kapısına yüklenen Yüzbaşı Kostiç kumandanlığa, saray nöbetçisi olup isyancıları içeri alan Teğmen Guriç yüzbaşılığa terfi etti. Darbe hazırlıklarını bir mektupla eski Kral’a bildiren Albay Zivanoviç ise bu mektubun darbecilerin eline geçtiğini öğrenir öğrenmez tabancasını ağızına dayayıp intihar etti. Bir başkası, Yüzbaşı Yuvanoviç de isyancıların darbeyi kendisine bildirmemelerini onur sorunu yaptı ve hayatına son verdi.

Yeni Kral Darbecilere Güvenmiyor

Yeni Kral Petar Karayorgiyeviç bir şeyin farkındaydı. Darbe, onu hazırlayan subayları hem şımartmış hem de olduk-

17 Peter Karayorgiyeviç yıllardır bu anı bekliyordu. Bir ara Prens Mişel Obrenoviç Belgrad Parkı’nda bir suikast neticesi öldürüldüğü zaman bir umut doğmuştu ama halk ve ordu o zaman Obrenoviçlere sadık kalmıştı. Hatta bir Macar mahkemesi Prens Peter’ın babasını suikast tertipçisi olarak yargılamış ve 8 sene hapse mahkûm etmişti.

larından daha güçlü göstermişti.¹⁸ Yarın öbür gün aynı şeyi kendisine yapmayacaklarının hiçbir garantisi yoktu. Üstelik içlerinde bu yönde ihtiraslar taşıyanlar da vardı. O nedenle kendini güvende hissedemez, artık Sırlara bu konuda güvenemezdi. O yüzden İsviçre'den profesyonel saray muhafızları getirtti. Muhafız çemberini iki üç misli genişletti ve başlarına güvendiği komutanları atadı.

Doğrusu, yeni Kral oldukça kurnazdı. Darbeci subayları pohpohlamayı da ihmal etmiyordu. Onlara Malta Haçı biçiminde altın madalyalar yaptırıp takıyor, kendilerine maddi manevi ödüller veriyordu. Ancak bütün bunları yaparken onları devlet idaresinin kilit noktalarından yavaşça uzaklaştırmayı da ihmal etmiyordu. Yine de Sırp milliyetçiliği gemi azıya almış yükseliyordu. Milliyetçiliğin yükselişinde ihtilalci subayların etkisi büyüktü. Nitekim bunun siyasi sonuçları yapılan ilk seçimde ortaya çıktı. Parlamente'ye 143 radikal (bunların 78'i daha da aşırıydı), 15 liberal ve 2 sosyalist mebus girmişti. Bu, radikallerin ezici üstünlüğü demekti. Öte yandan dış şartlar da hanedanın aleyhine geliyordu. Avusturya ile savaşın eşiğine gelinmişti. Oğlu Prens Yorgi'nin aşırı tavırları da Kral'ı zor durumda bırakıyordu. Prens bir öfke krizi esnasında uşağını ağır şekilde yaralamış ve veliahtlık hakkından mahrum olmuştu. Onun yerine küçük kardeşi Prens Aleksandr geçecekti. Bu olay üzerine bir kişi yeniden sahneye çıktı: Katliamın önderi Albay Dragutin Dimitriyeviç.

"Kara El" Kuruluyor

Albay Dragutin Dimitriyeviç öyle bir adamdı ki, bir anlamda dönemin Sırbistan "Derin Devleti" sayılabilecek "Kara

18 Sonuçta söz konusu olan küçük bir subay grubuydu. Eğer o gece görevine sadık bir o kadar asker ve krala sadık birkaç subay olsaydı bu darbe bertaraf edilebilirdi.

El” (Narodna Odbrana) örgütünün kurucusuydu. Bu örgüt Sırp milliyetçiliğinin komitacı biçimiydi. Albay Dragutin Dimitriyeviç’in hareket içindeki lakabı “Kızıl Öküz” idi. “Gizli Onlar Komitesi” tarafından yönetilen Kara El’in sloganı “Ya Birlik Ya Ölüm” idi. Hedefi, Sırp’ların “ilhak” edilmiş topraklarını yabancı devletlerden koparıp Slav ırkını bir çatı altında toplamaktı. Çıplak terörü temel yöntem olarak benimsemişti. Giderek güçlenen örgüt uzun yıllar Sırp politikasının arkasındaki gerçek güç olacak, Kral bile onlara boyun eğmek zorunda kalacaktı. Nitekim 1913’te Dragutin Dimitriyeviç Sırp Genelkurmayı İstihbarat Şefliği’ne gelerek ülke-
deki asıl gücün kimde olduğunu açıkça gösterdi.¹⁹ Panslavizm resmi ideoloji haline geldi. 1914’te Avusturya Veliahdı’na yapılan suikastı hazırlayan ve I. Dünya Savaşı’nı başlatan da bu örgüt olacaktı.

Balkanlar Karışıyor

Belki de darbenin en önemli sonucu darbeden çok sonra ortaya çıkacaktı. 1903 Darbesi ve Kral ile Kraliçe’nin öldürülmesiyle birlikte Balkanlar’daki durumu daha da gerecek olan Sırp milliyetçiliği giderek yükseldi. Kara El doğdu ve Sırp milliyetçiliği militan bir hüviyete büründü. Eğer bu darbe olmasaydı ve Kral ile Kraliçe öldürülmeseydi siyasi hava daha ılımlı olabilirdi. Darbe çok küçük ve ihtilalci bir grupla başarılırken tüm toplumun, hatta bölgenin ve dünyanın geleceği “istenmeyen kişiler”in eline geçmiş bulunuyordu. Kısacası, basit gibi görünen bir siyasi cinayet ve darbeden uzun vadede bir dünya savaşı çıkmıştı.

19 Ancak Albay Dragutin Dimitriyeviç’in ömrü fazla uzun olmayacak ve başlattığı savaşın sonucuna katlanacaktı: 1917’de öldürüldü.

Birinci Dünya Savaşına Yol Açan Saraybosna Suikastı: Arşidük Franz Ferdinand'ın Öldürülmesi

"Gavrilo Princip, prensip müjdecisi demekti. Bu genç acaba dünyaya hangi prensibi müjdeliyordu? Evet, bu genç dünyaya 10 milyon kişinin hayatına, 15 milyonunun sakatlığına ve bir o kadarının da öksüz kalmasına, binlerce şehrin harap olmasına ve uygarlığımızın birkaç yüzyıl geri gitmesine sebep olan bir felaketi, korkunç bir çatışmayı müjdeliyordu. Eğer bunun müjdelenecek bir yanı var idiyse!..."

- Tarihçi Emil Ludwig-

1900'lerin başında herkes dünyadaki gerilimin tırmandığının farkındaydı. Büyük emperyal güçler birbirlerinin durumunu yoklar ve ittifak kurabilecekleri güçler ararken bir yandan da el altından savaş hazırlıkları yapıyorlardı. Ancak gene de kimse savaşın ne zaman, nerede ve nasıl patlayacağını bilemiyordu. Her savaşın bir nedene ihtiyacı vardı ama bu neden nasıl bulunacaktı?

Arşidük Franz Ferdinand

Habsburglar'a Nefret ve Kara El

İşte aranan o neden, çok geçmeden Bosna'da patlayan suikastçı kurşunlarında ifadesini bulacaktı. Böylelikle tarihe I. Dünya Savaşı olarak geçecek savaşın fitili de ateşlenmiş olacaktı. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nca o günlerde sürdürülen siyaset özellikle Sırlar arasında derin huzursuzlukların kaynağı olmuştu. Sırlar Habsburglar'ın izlediği siyasetten nefret ediyorlardı. Neticede daha o yıllardan başlayan koyu bir Sırp milliyetçiliği doğmuş oldu. Bosna-Hersek'in işgali bu milliyetçiliğin patlama noktasıydı.

Milliyetçi Sırlar çeteler ve gizli örgütler kuruyorlardı. Bunların en başında "Kara El" diye bilinen örgüt geliyordu. Amaçları, Avusturya-Macaristan'ı "def etmek" ve bütün Slav milletlerini bir çatı altında toplamaktı. Belgrad Askeri Akademisi bu oluşumların ana kaynağıydı. Birçok askeri öğrenci bu fikirlerle yetişti ve gizli örgütlerin kadrolarını oluşturdu. Bunlardan birisi de koyu bir Sırp milliyetçisi olan Dragutin Dimitriyeviç idi.

Dragutin Dimitriyeviç kendi etrafında bir grup oluşturdu ve ona "Kara El" (Narodna Odbrana) adını verdi. Kara El birçok saldırı, suikast ve sabotajın örgütleyicisi durumdaydı. Kral I. Aleksandr'ı ve Kraliçe Draga'yı bir saray darbesi ile tasfiye eden ve vahşice öldüren örgüt, süreç içinde Sırp İstihbarat Servisi'ne dönüştü. Nitekim Veliaht Ferdinand'a düzenlenen suikastın arkasında da bu örgüt olacaktı. Bir grup Sırp genci "Albay Apis" adıyla bilinen Dragutin Dimitriyeviç tarafından bu amaçla eğitildi.²⁰ Aralarında Gavrilo Princip de bu-

20 Dragutin Dimitriyeviç sadece Arşidük Ferdinand'a değil, Avusturya-Macaristan İmparatoru Francis Joseph'e karşı da bir suikast girişiminde bulunmuştu. Bundan 3 sene önce 3 Haziran 1911'de Bosna'yı ziyaret eden

lunuyordu. Belgrad'da bir parkta kendilerine silah ve bomba eğitimi verilmişti.

Askeri Manevra ile Doğan Gerilim

Her şey bir askeri manevra ile başladı. Avusturya-Macaristan ordularının 1914 Haziran'ında Bosna-Hersek yakınlarında başlattıkları manevrayı Veliht Arşidük Franz Ferdinand ve eşi Hohenberg Düşesi Sofia da izlemekteydi. Aslında bu bir "gözdağı" manevrasıydı ve Arşidük de burada o sebeple bulunmakta, 70 bin kişilik ordusu ile Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun düşmanlarına bir mesaj vermek istemekteydi.

Arşidük Ferdinand, hakimiyet imajını pekiştirmek amacıyla 28 Haziran 1914 günü Saraybosna'yı ziyarete karar verdi. Bu ziyaret kararı Bosna-Hersek'te yaşayan Sırlar arasında büyük bir nefretle karşılanacaktı. Ancak ortamı bu kadar gerginleştiren bir şey daha vardı: günün tarihi, yani 28 Haziran. Sırlar 28 Haziran 1389 tarihinde Osmanlı ordusuna yenilerek bağımsızlıklarını yitirmişler ve Kralları Lazar'ı kaybetmişlerdi. Buna karşılık Miloş Kabloviç isimli bir Sırp soylusu da Osmanlı Padişahı I. Murat'ı zehirli bir hançerle öldürmüştü. O günden beri Sırlar bugünü "Aziz Vitus Günü" adıyla anmaktaydılar. Dolayısıyla Sırp milliyetçileri için o gün hem esaret hem de direniş simgesi bir gündü. İşte Sırların hafızasındaki 28 Haziran tarihi Arşidük'ün ziyaretiyle çakışınca onlara çok daha başka şeyleri hatırlatmıştı.

İmparator'u öldürmesi için Bogdan Zeradjić isimli bir tetikçiyi görevlendirmişti. Ancak tetikçinin silahı ateş almayınca İmparator kurtuldu. Tetikçinin bedeniye köpeklere atıldı.

Franz Ferdinand Saraybosna'da

Arşidük Franz Ferdinand 27 Haziran'da şehrin dışında, istasyona yakın bir otelde konakladı. Ertesi gün, yani 28 Haziran sabahı saat 10 civarında bir kabileyle birlikte yola koyuldu. Şehirde olağanüstü bir kalabalık vardı. Ancak ne gariptir ki, bu kalabalığa rağmen ciddi bir güvenlik tedbiri alınmamıştı. Arşidük ve eşi Saraybosna sokaklarında üstü açık bir araba ile ilerken suikastçılar, arabanın geçeceği yola mevzilenmişlerdi bile. Yedi ayrı noktada tam yedi ayrı suikastçı vardı. Arşidük birini atlatsa bile diğerine hedef olacaktı. Suikastçılar oldukça gençtiler ve hepsi de Bosna-Hersek'i Sırp Krallığı'na bağlamak için savaşıyor ve Avusturya-Macaristan egemenliğine son vermek isteyen "Kara El" örgütüne mensuptu.

Aralarında Arşidük Ferdinand'ınki de dâhil tam 6 otomobil Saraybosna sokaklarında ağır ağır ilerlerken sözüm ona güvenliği sağlamakla görevli polisler şaşkın şaşkın ortalarda dolaşmaktaydı. Hiçbir ciddi önlem alınmamıştı. O kadar ki, suikastçılardan Nedeljko Çabrinoviç yanındaki polise yaklaşarak Arşidük'ün hangi arabada olduğunu soracak kadar rahatı. Daha da garibi, polisin bu sorudan hiç şüphelenmemesi ve büyük bir saflıkla Veliaht'ın hangi arabada olduğunu işaret etmesiydi. Kendisiyle alay edercesine polise teşekkür eden suikastçı birkaç saniye sonra ileri atılacak ve elindeki bombayı fırlatacaktı. Ancak bomba ara-

banın çamurluğuna çarparak sekecek ve arkadan gelen yaverlerin otomobilinin önünde patlayacaktı.

Daha ilk anda yol kenarında bekleyenlerden 17, konvoydan da 3 kişi yaralandı. Yaralananlardan biri Ferdinand'ın emir subayı Üsteğmen Merizzi idi. Arşidük Ferdinand'a bir şey olmamıştı ama bundan sonra her şey çok amatörce cereyan edecekti. Sanki hedef kendisi değilmişçesine arabadan inen, gereksiz bir cesaret ve soyluluk gösteren Ferdinand, emir subayının yanına gitti ve hastaneye gidene kadar onun yanı başında bekledi. Oysa tehlike halen geçmiş değildi. Arşidük'ün güvenliğinden sorumlu makamlar ise tam bir aymazlık içindeydiler. Örneğin şehrin askeri valisi General Potiorek, Arşidük Ferdinand'a "Ekselans, yolunuza gönül rahatlığı ile devam edebilirsiniz. Sorumluluğunuzu ben yükleniyorum" diyebiliyordu. Bu durumda Arşidük'ün bir koruma çemberi içinde derhal olay yerinden uzaklaştırılması ve ziyaletin iptal edilmesi gerekirken bunun aksi yapılmıştı. Bu hata çok pahalıya mal olacaktı.

Suikast Gerçekleşiyor

Arşidük ve beraberindekiler, Belediye Sarayı'na doğru yöneltiler. Şehrin ileri gelenleri belediye önünde Arşidük'ü bekliyor ve onuruna verilecek ziyafetin hazırlıklarıyla uğraşıyorlardı. Nihayet Arşidük Ferdinand binaya geldi, ama çok tedirgin görünüyordu ve emir subayının sağlığını merak ediyordu. En sonunda General Potiorek'e Teğmen Merizzi'yi ziyaret etmek istediğini söyledi. Vali itiraz edecek gibi olsa da direnmedi. Bu ikinci büyük hata idi. Üçüncü hata ise eşinin de Ferdinand ile birlikte hastaneye gitmekte ısrar etmesiydi. Kafle tekrar hastaneye doğru yola koyuldu.

Veliaht Ferdinand, eşi Düşes Sofia ve General Potiorek aynı arabadaydılar. Saatler 11.30'u gösteriyordu. Bir kavşağa geldiklerinde Çek asıllı şoför ani bir hareketle direksiyonu sola kırdı ve bir dükkânın önünde durdu. Şoför satın alınmıştı. Suikastçıların ikincisi olan Gavrilo Princip de iki kadın militanla birlikte orada bekliyordu. Genç militan Princip, arabanın durduğunu görür görmez atıldı ve tabancasıyla Veliaht Ferdinand'a üç el, Hohenberg Düşesi Sofia'ya iki el ve Askeri Vali Potiorek'e de bir el ateş etti. Görevine iyi hazırlanan suikastçının bütün kurşunları hedefini bulmuş, üstelik kurşunlar kurbanların en can alıcı yerlerine isabet etmişti. İlk ölen Hohenberg Düşesi oldu. Ferdinand da biraz sonra ölecekti, kurşunlar boynundaki toplardamarı parçalamıştı. Vali ise önemsiz bir yara almıştı.

Sırp militan Gavrilo Princip 19 yaşında bir Sırp milliyetçisiydi. Öğrenciydi. Hemen yakalandı. Yaşı küçük olduğu için idam cezası almadı, 20 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı. Havasız bir hücrede ölüme terk edildi. Yakalanan diğer tetikçilerse idam edildiler. Bazıları "Albay Apis" in adını verdiler. Ama onun Dimitriyeviç olduğu anlaşılamadı.²¹

Sıkılan bu kurşunlar çok geçmeden milyonlarca kurşun, bomba ve şarapnele dönüşecekti. Bir ay sonra, yani 28 Temmuz 1914 günü Avusturya-Macaristan İmparatorluğu Sırbistan'a resmen savaş açtı. Önce iki devlet arasında başlayan savaş kısa zamanda büyüklerin de katılımıyla büyük bir dünya kıyımına dönüştü. Aslında biraz dikkat ve ciddi bir korumaya ile engellenebilecek bir suikast, önlenemez gelişmelerin tetikleyicisi olmuştu.

21 Dimitriyeviç, başlattığı savaştan istediği sonucu alamadı. Tahta geçmesine yardımcı olduğu Kral I.Petar tarafından görevinden azledildi. Dimitriyeviç ise adamları ile birlikte 1917 yılı başlarında idam edildi.

Mujik Papaz Rasputin'in "Zor Ölümü"

"Rasputin kara bir gölge gibi Rusya tahtının üzerinde belirdiği zaman, bütün Rusya buna isyan etmişti. Kilisenin ve memleketin en büyük şahsiyetleri yersiz yurtsuz bir maceracının, soysuz bir adamın böyle bir mevkie yükselmesini hiçbir zaman istememişlerdir. Çar ailesinin yakınları, bu adamı uzaklaştırmaları için hem Çariçe'ye hem de Çar'a yalvarmışlardı. Fakat çok iyi biliyorum ki her şey neticesiz kalmıştı."

- Rasputin'in katillerinden Prens Yosupov'un Hataları'ndan -

Rusya'da bunalım yıllarıydı. Falcılar, astrologlar, kâhinler gibi gelecekte haber verdiğine inanılan kişilerin Çar ve Çariçe üzerindeki etkisi giderek artmaktaydı. Ancak bunların arasında biri vardı ki onun etkisi diğerleriyle kıyaslanamaz ölçüdeydi. Bu kişi Rus sarayına ayrıcalıklı bir şekilde yerleşen, mujik kökenli papaz Grigori Efifoviç Rasputin'di. Rasputin'in Çar II. Nikola ve eşi Çariçe Aleksandra Feodorovna üzerindeki etkisi o kadar büyüktü ki Çar ve Çariçe'nin birçok önemli kararı ve devlet işlerini ilgilendiren atamaları ona sormadan

yapmadıkları iddia ediliyordu. Ancak zamanla bu durum ve Rasputin'in saray çevresindeki kadınlara olan tutkusu onun sonunu hazırlayacak, böylesi bir "köylü"nün asillerden üstün tutulmasını sindiremeyen kesimler harekete geçecekti. Sui-kastı doğuran nedenlerden birisi de Rasputin'in "Alman ajanı" sanılmasıydı.

Rasputin Kimdi?

Grigori Efimoviç Rasputin 1864 yılında Sibiry-Tobolsk şehrinin Porvosky köyünde doğmuştu. Fakir bir "mujik" (Rus köylüsü) ailesine mensuptu. Rasputin'in köydeki lakabı "varnak" (at hırsızı) idi. Daha genç yaşlarda serkeşliği ve kavgacılığı ile tanındı.²² Köyde sık sık kavgalara karışır, "ahlaka aykırı" hareketleriyle dikkat çeker ve bu yüzden köyün ileri gelenlerinden öldürülesiye dayak yerdı. Fakat çok kuvvetli bir bünyesi vardı ve her seferinde sanki hiçbir şey olmamış gibi ayaklanırdı.

Derken Abalasky manastırında bir papazla karşılaştı ve onun telkinleriyle ruhani hayatla tanıştı. Artık dini törenlere katılıyordu, davranışlarında belirgin bir düzelme vardı. Zamanla Hz. Meryem'in kendisine görüldüğünü ve "çok önemli bir görev" verdiğini iddia etmeye başladı. Önce yakın köylere, sonra da tüm Rusya'ya giderek kırık dökük bilgileriyle vaazlar verdi. Bir süre Kiev ve Moskova'daki Troitza ve Potçayevsky manastırlarında keşiş hayatı yaşadı. Artık yemeden, içmeden, uyumadan yaşıyor ve muskalar yazarak talep edenlere dağıtıyordu. Aslında okuryazar olmayan Rasputin'in bu muskaları nasıl yazdığı da merak konusuydu!

22 Zaten "Rasputin" bir soyad değil, köylülerin ona taktığı lakaptı ve "serseri" anlamına geliyordu.

Rasputin, Rus aristokratlarıyla birlikte

Şehvet Ayinleriyle Ünlü Tarikat

Ancak bu sıralarda yeniden bir dönüşüm yaşayacak ve özellikle şehvet ayinleriyle bilinen “Khlisti tarikatı” ile tanışacaktı. Bu tarikat üyeleri belirli zamanlarda bir araya gelerek bir tür toplu seks partileri düzenlerdi. Rasputin de onlara katılmıştı. Tarikata göre “günahlardan arınmak için” bunu yapmak şarttı. O yıllarda yayınlanan *Golos Moskvı* gazetesi Rasputin’in söz konusu tarikata üye olduğunu açıklıyordu: “Bu tarikata bağlı olanlar cinsel duygularını uyandırmak için kendilerini kırbaçlatırlardı. Khilistiler, kadınlı erkekli topluluklar halinde çıırılçıplak banyo âlemleri yapar, bu ‘vaftiz’ sırasında günahlarından arınacaklarına inanırlardı. Khilisti tarikatının bu kuralı cahil Rus köylülerine çekici geldiğinden ta-

raftarları her geçen gün biraz daha artıyordu.”²³ Nitekim Rasputin de daha sonraki yıllarda ağına düşürdüğü kadınlara “günahlarından arınmaları karşılığında kendisiyle birlikte olmaları”nı önerecekti.

Bununla birlikte Rasputin’de garip bir şeyler de vardı. Gözlerinde müthiş bir “hipnotize” gücü olduğu söyleniyordu. Bir bakıyla histeri krizlerini iyileştiriyor, bir hastanın vücudundaki ağrıyı hissedilmez hale getirebiliyordu. Bu yüzden onu “aziz” mertebesinde gören din adamları bile vardı. Bu “mucizeler adamı” her ne kadar küp gibi sarhoş olana kadar içki içiyor, kadınların peşinde koşuyor idiyse de hayranları ve ünü giderek artıyordu.

Yıl 1903 olduğunda Rasputin, St. Petersburg’a, yani Çarlık Rusyası’nın başkentine geldi. Orada “şifacı” olarak hasta ve düşkünlere yardım etmeye başladı. Adı o kadar yayıldı ki, sonunda St. Petersburg İlahiyat Akademisi Müdürü Piskopos Teophane’in dikkatini çekmeyi başardı. Müdür onu akademiye davet etti ve “içine kötü ruhların girdiği” bir kızı tedavi etmesini istedi. Kız histeri krizi geçirmekteydi ve Rasputin’in bakışları onu iyileştirmeye yetecekti. Piskopos so-

Yıl 1903 olduğunda Rasputin, St. Petersburg’a, yani Çarlık Rusyası’nın başkentine geldi. Orada “şifacı” olarak hasta ve düşkünlere yardım etmeye başladı. Adı o kadar yayıldı ki, sonunda St. Petersburg İlahiyat Akademisi Müdürü Piskopos Teophane’in dikkatini çekmeyi başardı. Müdür onu akademiye davet etti ve “içine kötü ruhların girdiği” bir kızı tedavi etmesini istedi. Kız histeri krizi geçirmekteydi ve Rasputin’in bakışları onu iyileştirmeye yetecekti. Piskopos so-

23 Dokuz Canlı Adam Rasputin, Suikastler ve Ayaklanmalar Tarihi, Nurdoğan Taçalan/Turgut Etingü, Milliyet Yayınları, İst 1973, Sf: 354

nuçtan memnun kalmıştı. Bu olay Rasputin için dönüm noktası oldu, piskoposun referansları sayesinde Rus aristokrasisinin ileri gelenleriyle tanıştı. Çar'ın muhafız alayı kumandanı Büyük Prens Nikolay Nikolayeviç ve kardeşi ile Karadağ Kralı'nın kızları, Rasputin'le tanışır tanışmaz ona hayran kaldılar. Kısa sürede Rasputin'in bu yeteneği Çar ve Çariçe'nin kulağına kadar gitti. Özellikle Çariçe Aleksandra Feodorovna bu "müthiş adamı" çok merak etmekteydi. Saraya çağrılmasını istedi. Ancak gene de önce Piskopos Teophane'dan Rasputin hakkında bilgi almayı uygun gördü. Piskopos, Çariçe'ye aynen şu cevabı verdi: "Gregori Efimoviç basit bir köylüdür, ancak majestelerinin onunla görüşmeleri yararlı olur, çünkü onun sesi Rus ulusunun sesidir. Ona yüklenen suçları biliyorum. Bazı davranışları gerçekten kötü, hatta iğrençtir. Fakat o kadar pişman ve Tanrı'nın onu bağışlayacağına o kadar inanıyor ki, ruhunun kurtuluşa ereceğine güvencem var."²⁴

Veliaht Aleksî'nin Hastalığı

Sarayın kapıları Rasputin'e açılmıştı artık. Ancak Rasputin'in Çar ailesinin yakın çevresine girmesinin asıl nedeni Veliaht Aleksî'nin hastalığı idi. Aleksî hemofili hastası idi, bu yüzden parmağı bile kanasa ciddi ölüm riskiyle karşı karşıya kalabiliyordu.²⁵ Üstelik Rasputin'in saraya kabul edildiği esnada yaşanan bir mucize Çar ve Çariçe'nin Rasputin'e minnet duymalarına sebep olmuştu.

24 A.g.e. Sf: 356.

25 Rus çarlarından bazıları 300 senedir bu irsi hastalığı taşıyordu. Romanof hanedanına bela olan söz konusu hastalık sürekli Hessen-Darmıştadlar ile evlilik yapılmasından dolayı idi. Hastalık bu sülalenin genetik özelliği idi ve Çariçeler tarafından Romanoflara geçiriliyordu.

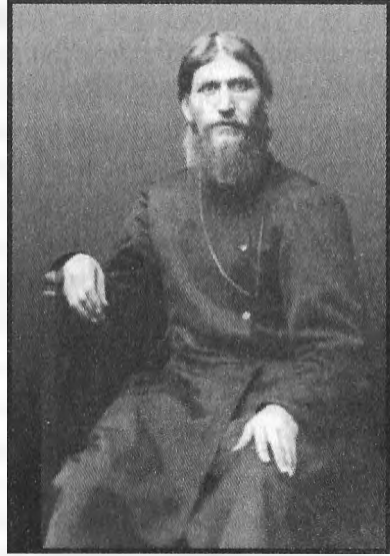
Şahitler olayı şöyle aktarmışlardı: “Papazın Livadya Sarayı’nda huzura kabulü pek mucizevi olmuş, Çar ile Çariçe bu adamın kuvveti önünde donakalmışlardı. Papazın girdiği salonun tavanında muhteşem bir kristal avize vardı. Veliaht bunun altında duruyordu. Nasıl bir hissin tesiriyle olduysa oldu, Rasputin, veliahdı: ‘Tehlike var, burada durulamaz’ diyerek kucağına aldı ve avizenin altından uzaklaştırdıktan 2-3 dakika sonra avize bütün ihtişamıyla yere düşerek parça parça oldu. Bu olay herkesi dehşet ve hayret içinde bırakmıştı. Bu mucize, bu gaipden haber veriş, Rasputin’i daha başka hiçbir şekilde takdime lüzum göstermeden Çar ile Çariçe’nin minnettarlığına eriştirmişti. Artık papaza toz kondurulmuyor, ‘Öermiştir’ diye methediliyordu.”

Bir ara Rasputin köyüne döndü ve evvelce dostu olan bir kadından kıskançlık yüzünden bir bıçak darbesi yedi, az kalsın ölecekti. Çariçe, papazın saraya dönmesine muhalif olan Çar’a şöyle diyordu: “Niki, Rasputin’i Sibiry’a’dan saraya getir. Çünkü o Aleksi’nin kurtarıcısıdır.” Çariçe Aleksandra Fedodorovna doğaüstü güçlere, hurafelere ve mucizevi kişiliklere inanan biriydi. Rasputin’in durumu tam da Çariçe’nin halet-i ruhiyesine uyuyordu.

Böylelikle Rasputin’in soylular arasında ilişkileri gide- rek yaygınlaştı. Aristokratlar onu evlerine davet edebilmek, onunla yan yana bir fotoğraf çektirebilmek, sofralarını ya da yataklarını paylaşabilmek için birbirleriyle adeta yarışıyorlardı. “Sosyete de ona tapan kadınlar arasında daha az utanmağa ve kendini idareye çalıştı. Lokantaların hususi odalarında yahut kendi evinde hakiki çehresini gösteriyordu. Onun karakterinde içkiye müthiş bir düşkünlük ve rezilane bir şekilde kadınlarla eğlenmek hastalığı vardı. Zaten Petersburg’un yüksek sosyetesinde, bilhassa kadınlar âleminde spiritüalizm, man-

yetik konulara, morfin kullanmaya ve şehvi iptilalara büyük bir heves, sonsuz bir arzu hâkimdi. İşte çabucak bunlardan faydalandı. Etraf onu büyük bir kâhin, emsal-siz bir sanatkâr olarak kabul etmişti. Herkesi kolay fethe-diyor, yalnız Sibiryâ'da men-sup olduğu tarikatı sakla-mak istiyordu... Rasputin evden eve çağrılıyor, hemen hiç boş vakti kalmıyordu.”²⁶

Özellikle Çariçe üzerinde inanılmaz bir etkiye sahipti.²⁷ Bu sayede sarayın kapıları kendisine ardına kadar açılıyor ve Romanofların yanına teklifsiz girebiliyordu. Üstelik zamanla Rasputin'in saraydaki siyasi nüfuzu da artmış, yüksek dereceli memurların atanmasına kadar karışır olmuştu. Bu nedenle Rasputin'e rüşvet verme dalgası ortalığı kaplamıştı. Kimileri para, kimileri de değerli eşya ve mücevherat yollayarak ondan “rica”da bulunuyorlardı! Rasputin ayrıca dini telkinlerde bulunma bahanesiyle saraydaki kadınları cinsi arzularına alet ediyordu. Söylentiler giderek artarken

Rasputin'in mistik güçleri olduğuna inanılırdı.

26 Romanofların Sonu, Anlatan: Nefise Kosok, Şimali Kafkasya Devlet Başkanı'nın Eşi, Yazan: Semih Nafiz Tansu, Pınar Yayınevi, İst 1967, Sf: 92.

27 Hatta Rasputin'i sevmeyen kimileri bu yakınlığı Çariçe ile aralarında bir ilişki olabileceğine yordular. Bu yönde dedikodular bile oldu. Ama Çariçe'nin Rasputin'e zaafi, tamamen annelik güdülerıyla çocuğunun ancak Rasputin tarafından kurtarılabilceğine olan inancıydı.

bu gösterilerden bıkan ve Rasputin çılgınlığına bulaşmamış onurlu soylular rahatsızlıklarını günden güne daha fazla belli ediyorlardı. Olayın diğer boyutunda kıskançlıkla at başı giden sınıfsal bir rahatsızlık da vardı. Çünkü “aşağı tabaka”dan biri, Çar’ın en yakın çevresine girerken, birçok soylu Çar’dan randevu almakta bile zorlanıyordu. Bu dedikodu ve şikâyetler Çar’ın kulağına kadar gitmiş, ama onun cevabı şöyle olmuştu: “Yalnızca iyi yürekli ve dinine bağlı bir Rus o. Başım derde girdiğinde, yüreğim karardığında ne zaman onunla dertleşsem rahatlıyorum.”²⁸

Prens Yusupov Harekete Geçiyor

Soyluların Rasputin’e karşı nefreti günden güne artıyordu. Rusya bir yandan I. Dünya Savaşı’nın ağırlığı altında ezilirken diğer yandan da içten içe kabaran ihtilal dalgasını karşılamaya hazırlanıyordu. Bir kısım aristokrata göre bu zor koşullar altında iken ülkeyi ilgilendiren kararları Rasputin’in vermesi hiç hoş değildi.²⁹

Rasputin’den nefret edenlerin en başında Prens Yusupov geliyordu. Yusupov, “Rusya’nın kurtulması için Rasputin’in muhakkak öldürülmesi gerektiği” ne karar vermiş ve çevresine Çar’ın yeğeni Grandük Dimitri Pavloviç, Milletvekili Pruşkeviç ve Doktor Lazover’ten oluşan bir ekip toplamıştı. Söz konusu ekip ilk toplantısını bir Kızılhaç vagonunda yaptı. Rasputin’i öldürme planının ayrıntıları burada şekillenmiş-

28 Romanofların Sonu. Anlatan: Nefise Kosok. Şimali Kafkasya Devlet Başkanı’nın Eşi. Yazan: Semih Nafiz Tansu. Pınar Yayınevi. İst. 1967. Sf:357.

29 Öyle görünüyor ki, bu abartılı bir değerlendirmedir. Rasputin’in siyasi etkisi hiçbir zaman o kadar kesin olmamıştır. Daha ziyade Çar’ın kişisel tutumu ve politik zaafiyeti Rusya’yı ve ailesini felakete sürüklemiş görünür.

ti. Plan kabaca şuydu: Rasputin bir gece Yusupov'un Moiko ırmağı kıyısındaki malikânesine davet edilecek ve orada zehirlenerek öldürülecekti. Bunun için de önce Yusupov'un Rasputin'le dostluğunu geliştirmesi gerekiyordu.

Yusupov çok geçmeden bu fırsatı yakaladı. Rasputin'le hayli sıkı fıkı olan bir hanım ve kızı, Prens Yusupov'u ve Rasputin'i birlikte yemeğe davet etmişlerdi. Bu Yusupov'un aradığı fırsattı. Prens "Anılar"ında bu karşılaşma anını şöyle aktarıyordu: "Ertesi günü beni çağırdıkları saatte onlara gittim. Rasputin henüz gelmemiştir. Anne ve kızı, beni Rasputin'le çok iyi arkadaş yapmak istiyorlardı. Biraz sonra kapı çalındı ve Rasputin içeri girdi. Görmeyeli çok değişmişti, o sağlam vücut yapısı sefahat ve rezalet âlemlerine dalalı hayli sarsılmıştı. Uykusuzluktan yüzü gözü şişmiş, gözleri çukura kaçmış, yüzünde çizgiler hasıl olmuştu. Giyimi de bir hayli farklı idi. Üstünde mavi ipek gömlek, bacaklarında kırmızı kadife şalvar ve onun üstünde de aynı renkten bir kuşak vardı. Bu görünüşe son derece artan şımarıklık ve laubaliliği ilave edilirse, insana telkin ettiği şey sadece nefretti. Beni görür görmez gözlerini uykuya dalar gibi küçülterek ve geniş muhteris ağzını yayarak süratle yanıma geldi. Birdenbire beni kucaklayıp yanaklarımdan şapur şupur öptü. Neye uğradığımı bilemedim. Fakat bende bıraktığı his, yılana elimi değdirmiş kadar tiksindirici idi. Ev sahibelerine karşı durumu değişmiş, daha da laubali olmuştu."³⁰

Bu satırlar, Prens Yusupov'un Rasputin'e nasıl bir nefret duyduğunun somut bir göstergesiydi. Buna rağmen Prens, bozuntuya vermeden rolünü sürdürmüş ve Rasputin'le dostluğu ilerletmişti. Oltaya gelen Rasputin ise Romanov sülalesinden bir prensle ahbap olmanın keyfini yaşıyordu. Yusu-

30 Romanofların Sonu, Anlatan: Nefise Kosok, Şimali Kafkasya Devlet Başkanı'nın Eşi, Yazan: Semih Nafiz Tansu, Pınar Yayınevi, İst. 1967, Sf:102

pov, Rasputin'le birkaç kez daha buluşacak, onunla sefahat âlemlerine bile katılmayı göze alacak ve kendi ifadesine göre Çar ve Rusya hakkındaki fikirlerini öğrendikçe Rasputin'in yok edilmesi gereken biri olduğuna bir kere daha kanaat getirecekti. Ayrıca Rasputin'in "Alman ajanı" olmasından da şüpheleniyordu.

Bardağı Taşıran Damla

Prens Yusupov'un Rasputin'e duyduğu kızgınlığın bir de şahsi nedeni vardı. Rasputin bir gün Yusupov'a telefon etmiş ve ona "Eşinin güzelliğini anlata anlata bitiremiyorlar, tanıştırsan memnun olurum" demişti. Rasputin'i öldürmeyi kafaya koyan Yusupov hiç renk vermemiş, hatta "Memnuniyetle aziz peder, sizi gece yarısı beklerim. Bilirsiniz ya, uşak milletinin ağzı durmaz, bütün şehirde dedikodu konusu olmak istemem"³¹ diyerek, Rasputin'i tuzağa çekmenin yolunu bulmuştu. Eşi Kırım'daki sarayda olduğu halde evde imiş gibi göstererek Rasputin'i malikânesine davet etti. Anılarında bu rahatsız edici ikilemi şöyle ifade ediyordu: "Bu şeytani, bu mel'unu avlamak için başka çare yoktu. Burnunun kadın kokusu aldığı her yere, hem de koşarak giderdi."³²

Bu haberi hemen diğer suikastçı arkadaşlarına bildiren Yusupov derhal hazırlıklara girişti. Malikânede suikastçı ekipten başka kimse yoktu. Plan açıktı. Prens Yusupov'un Moika ırmağı kıyılarındaki sarayında Grandük Dimitri Pavloviç, Teğmen Skotin, Milletvekili Pruşkeviç ve Doktor Lazovert hazır

31 Dokuz Canlı Adam Rasputin, Suikastler ve Ayaklanmalar Tarihi, Nurdoğan Taçalan/Turgut Etingü, Milliyet Yayınları, İst. 1973. Sf:358.

32 Romanofların Sonu, Anlatan: Nefise Kosok, Şimali Kafkasya Devlet Başkanı'nın Eşi, Yazan: Semih Nafiz Tansu, Pınar Yayınevi, İst.1967, Sf:129

bekleyeceklerdi. Rasputin için nefis bir masa donatılmıştı. Doktor Lazovert, yiyeceklere zehir enjekte etmekle meşguldü. Önce altı adet pastaya zehir kondu. Olası bir karışıklığı önlemek için yalnızca pembe renkli pastalara zehir konmuştu. Doktor Lazovert potasyum siyanürü itina ile toz haline getirip pembe pastalara serpti. Ayrıca Rasputin'in kadehine konmak üzere bir miktar siyanür eritildi. Her şey hazır görünüyordu. Bu kadar zehri kim yutsa hemen oracıkta ölüverirdi.

Yusupov ve Doktor Lazovert Rasputin'i Gorokovaya So-kağı 64 numaradaki evinden almaya gidecekler, diğerleri ise üst katta eğlence var havası verebilmek için gramofon çalıp bekleyeceklerdi.

Malikâneye geldiklerinde Rasputin evdeki ihtişamı övdü ve yukarıdan gelen seslerin nedenini sordu. Yusupov "Eşimin arkadaşları, az sonra gidecekler" şeklinde cevap vererek alt salonda çay içmeyi önerdi, ancak Rasputin çay içmeyi ve pasta yemeyi reddetti. Üstelik sanki olacakları sezmiş gibi kendisini sevmeyenlerden bahsetmeye ve "Ama ben onlardan korkmam, çünkü ellerinden bir şey gelmez. Birkaç kere öldürmeye kalktılar. Tanrı beni her seferinde korudu. Bana el kaldıranların alinyazıları kötü olacaktır"³³ şeklinde konuşmaya başlamıştı. Fakat ardından sakinleşti ve çay içip pasta yemeye razı oldu. Büyük bir iştahla birkaç parçayı götürdü. Yusupov heyecan içinde seyrediyordu; bir boğayı bile öldürecek miktardaki zehir Rasputin'e etki etmiyordu. Rasputin zehirli şaraptan da içmiş ve üstelik "Biraz daha ver" diye talepte bile bulunmuştu. Birkaç sıkıntılı yüz ifadesinden başka bir rahatsızlık gözlenmiyordu hâlâ. Vakit gece iki buçuk suları olmuştu.

33 Dokuz Canlı Adam Rasputin, Suikastlar ve Ayaklanmalar Tarihi, Nurdoğan Taçalan/Turgut Etingü, Milliyet Yayınları, 1st 1973, Sf:361

Zehir İşe Yaramayınca Tabanca

Yusupov telaş içinde yukarı çıktı ve arkadaşlarına Rasputin'in pastaları yiyip şarabı içtiği halde fenalaşmadığını belirtti. Herkes şaşkınlık içindeydi, ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Yusupov tekrar inisiyatifi ele aldı ve Rasputin'i tabanca ile vurarak öldürme kararına vardı.

Grandük Dimitri Pavloviç'ten aldığı tabanca ile tekrar aşağı kata indi ve Rasputin'in karşısına geçti. Silahı arkasında tutuyordu. Bu anı şöyle aktarıyordu: "Tanrım, sen bana yardım et, dedim. Dikkatli bir jestle arkamdan tabancayı aldım. Rasputin önümde duruyordu. Çarmığa gerilmiş İsa'ya bakıyordu. Onu ne taraftan vurmalı idim? Şakağından mı, yoksa kalbinden mi? Birdenbire gözüm karardı, sanki bana bir yıldırım çarpmıştı. Birden tabancanın tetiğini çektim, boşaltmağa başladım. Bu menfur papaz, birdenbire vahşi bir hayvan gibi bağırmaya başladı. Ayağının altındaki beyaz ayı postunun üstüne yıkıldı. Arkadaşlar yukarıdaki odadan koşarak geldiler ve içeri girdiler. Ben olduğum yerde mihlanmıştım. Hepsi Rasputin'in üstüne üşüştüler. Papazın yüzü ara sıra geriliyordu. Elleri yumruk halinde sıkılmıştı. Beyaz ipek gömleğinin üstünde al bir çizgi vardı. Yara büyük değildi, fakat belli ki, müteaddit isabetler almıştı. Şimdi yüzükoyun yerde yatıyordu."³⁴

Herkes Rasputin'in öldüğünü düşünüyordu. Sonunda ondan kurtulmuşlardı. Şimdi sıra, cesedi yok etmeye gelmişti. Plan gereğince Lazovert, sanki Rasputin malikânedен çıkıyormuş gibi onun elbiselerini giyerek oradan ayrılacak, kalanlar ise cesedi alıp nehre atacaklardı.

34 Romanofların Sonu, Anlatan: Nefise Kosok, Şimali Kafkasya Devlet Başkanı'nın Eşi, Yazan: Semih Nafiz Tansu, Pınar Yayınevi, İst. 1967, Sf: 138

Rasputin Hemen Ölmüyor

Onlar bu planları yapadursunlar Yusupov, Rasputin'in bulunduğu yere doğru gittiğinde öldüğünü sandığı adamın yüzünde kımıldanmalar olduğunu fark etti. Rasputin gözlerini açtı ve öfke dolu bakışlarla Yusupov'a ilk adıyla bağırmaya başladı: "Feliks! Feliks!" Birden doğruldu, sendeleyerek Yusupov'un yakasına yapıştı ve bağırmaya devam etti. Prens kendini bu cendere gibi kollar arasında boğuluyor hissetti. Az önce çok miktarda zehir içirdiği ve tabancasındaki kurşunları boşalttığı Rasputin ayaktaydı ve üstelik ondan hesap soruyordu.

Yusupov'un beti benzi atmıştı. Bir kâbus görüyor olmalıydı. Can havliyle yukarıdakilere "Yetişin, Rasputin hâlâ yaşıyor" diye bağırdı. Kargaşadan faydalanan Rasputin, sürüne sürüne her tarafa kan izleri bırakarak evden çıkmaya çalışıyordu. Sonunda kapıya ulaştı ve gecenin karanlığında avluya çıktı: "Pruşkeviç arkasından koşuyordu. Canlı ceset sendeleyerek demir parmaklıklı sokak kapısına varmak üzereydi. Sokağa çıktı mı herkes onu korumaya kalkacak, üstelik suikastı kimlerin düzenlediği anlaşılacaktı. Pruşkeviç, tabancasını çekti, elinin titremesini önlemek için parmaklarını ısırды, dikkatle nişan aldıktan sonra tetiği çekti. Rasputin sarsıldı. Silah yeniden patladı ve adam karların üzerine yuvarlandı; hemen yetişen Pruşkeviç, can çekişen Rasputin'in kafasını tekmelemeye başlamıştı."³⁵

Suikastçılar çılgına dönmüşlerdi. Artık mantıklarıyla değil, nefretleriyle hareket ediyorlardı. Yusupov eline geçirdi-

35 Dokuz Canlı Adam Rasputin, Suikastler ve Ayaklanmalar Tarihi, Nurdoğan Taçalan/Turgut Etingü, Milliyet Yayınları, İst. 1973, Sf: 364

ği bir copla Rasputin'in bedenine vuruyordu. Adeta çıldırmış gibiydi.

Bu esnada bir polis belirecek ve o da hayretle olanları izlemeye koyulacaktı. Sonunda sakinleştiler. Pruşkeviç, polise yanaşarak kendisinin milletvekili, diğer kişinin ise Çar ailesinden Prens Yusupov olduğunu belirterek Rusya'nın düşmanlarından birini öldürdüklerini ve gördüklerini unutmamasını söyledi. Şaşıran polis "Ben sesimi çıkarmam ama bana yemin ettirirlerse doğruyu söylerim" diye cevap verdi. Polis işi hallolmuş gibiydi.

Bunun üzerine suikastçılar delilleri ve cesedi yok etme işlemine geçtiler. Rasputin'i büyükçe bir beze sararak otomobile yüklediler. Otomobili Grandük Dimitri kullanıyordu. Yusupov hariç diğerleri de bindiler. Otomobil doğruca nehir kıyısına yöneldi. Rasputin'in cesedini buz tutmuş nehrin üzerindeki deliklerden birinin içine attılar. Hesaplarına göre nehirdeki buzlar ilkbahardan önce çözülmezdi. Ortada ceset olmayınca kimse bir şey ispatlayamazdı. O zamana kadar da olay unutulur giderdi. Ama evdeki hesap çarşıya uymadı, olaydan birkaç gün sonra polis Rasputin'in cesedini ırmağın köprülerinden birinin ayaklarına takılı halde buldu. Daha da ilginç, yapılan otopsi neticesinde Rasputin'in buzlu sulara atıldığı anda bile yaşadığı anlaşılmıştı.

Olay çoktan duyulmuştu ve Yusupov Emniyet Müdür-lüğü'ne çağrıldı. Yusupov o akşam dostlarıyla içki içtiklerini, içkiyi fazla kaçırın arkadaşlarından birinin av köpeğini vurduğunu, silah sesinin o nedenle çıktığını, gelen polise de bu yönde izah verdiğini söyledi. Bu beyana kimse inanmamıştı tabii. Ama o bir Romanof'tu, Çar'ın doğrudan emri veya onayı olmadan tutuklanamazdı. Yine de bu olaydan dolayı

Grandük Nikola Mihailoviç tevkif edilecek, Prens Yusupov ise zorunlu ikamete mecbur edilecekti.

· Soylu aristokratlar belki başlarındaki Rasputin belasından kurtulmuşlardı ama çok geçmeden Rasputin'den daha beter bir belaya çatacaklardı: Rus Devrimi! Devrim; Çarlığın sonuna, Çar ve ailesininse yok olmasına yol açacaktı. Aristokratlar Rasputin yerine ülkenin içinde bulunduğu durumla ilgilense-lerdi durum daha farklı mı olurdu bilinmez. Ama Rasputin'in laneti Rusya'nın üzerine çökmüştü sanki. Yusupov ve arkadaşları "Rasputin'i öldürmenin Rusya'yı kurtaracağına" dair safça bir inanç taşıyorlardı. Böyle olmadı. Zaten bu "kurnaz mujik", birilerinin gözündeki büyüttüğü kadar da önemli biri değildi.

Rasputin Suikastında Yeni Gelişmeler: MI6'nın İşi!

Yakın bir zamanda ortaya atılan yeni iddialar olayın hiç de görüldüğü kadar "basit" olmadığını ve "soyluların kini" ile açıklanamayacağını gösteriyordu. Daha doğrusu, başta Prens Yusupov olmak üzere soylular birileri tarafından kışkırtılmışlar ve Rasputin hedef haline getirilmişti. O birileri ise İngiliz Gizli Servisi'nden başkası değildi. Ya da çok bilinen adıyla MI6...

Bu iddia henüz çok yeni ama artık belgesellere konu olacak kadar ciddiye alınıyor. Tartışmayı alevleyen ise 2006'da Londra'da Polonyum 210 ile zehirlenen eski KGB ajanı Aleksander Litvinenko'nun ölümü. İddialara göre MI6, Rusya'yı zora sokmak için Litvinenko'yu zehirleyip suçu Moskova'nın üzerine yıkmıştı. İşte tam bu esnada MI6'nın eski kirli çama-

şırları da ortaya döküldü ve Rasputin olayına kadar uzandı. Scotland Yard'ın emekli dedektifi Richard Cullen ve tarihçi Andrew Cook tarafından 2004'te de ortaya arılan iddia ilk anda fazla ilgi görmemişti. Ancak Aleksander Litvinenko'nun zehirlenmesi iddiayı yeniden güncelleştirecekti.

İddiaya göre Rasputin Çar ve Çariçe'yi etkiliyor ve onlara "Rusya'nın derhal Almanya ile barış yapması" fikrini aşıliyordu. Bu İngilizlerin hiç işine gelmeyen bir durumdu. Eğer barış olursa Almanya cephelerde daha da rahatlayacak ve İngiltere'yi zor duruma düşürecekti. Rasputin ise Çar ve Çariçe üzerindeki manevi gücünü kullanarak onları neredeyse barışa ikna etmek üzereydi. O yüzden aslında siyasi bir kişilik olmayan Rasputin bir anda İngilizlerin gözünde siyasi bir sorun haline gelecek ve ortadan kaldırılması gerekecekti. O kadar ki Rasputin'e son kurşunu, aslında bir MI6 ajanı olan ama o esnada "gazeteci" kisvesiyle Rusya'da bulunan İngiliz casusu Oswald Rayner sıkımişti, hem de Britanya Başbakanı Lloyd George'un emriyle. Oswald Rayner da o akşam oradaydı ve prens ile aristokratları Rasputin'in "ortadan kaldırılması gereken bir kişi" olduğuna o ikna etmişti. Bu konuyla ilgili haber şöyleydi:

"Rusya'da Çariçe Aleksandra'yı etkisi altına alıp imparatorluğa yön verirken 1916'da gizemli bir cinayete kurban giden ünlü Sibiryalı mistik Grigori Rasputin'in Britanya İmparatorluğu'nun komplosuyla ortadan kaldırıldığı iddia edildi. Buna göre sarayda zehirlendikten sonra halen hayatta olan Rasputin'e son kurşunu sonradan *Daily Telegraph*'ın Helsinki muhabiri olan casus Oswald Rayner sıkıyordu. Fakat bu sefer Rasputin'in Rusya'yı Almanya ile ateşkese iterek I. Dünya Savaşı'ndan çekilmesini sağlamasından korkan Britanya Başbakanı Lloyd George'un cinayet emrini verdiği iddia

ediliyor. Oyun yazarı ve amatör tarihçi Aleksander Lebedev'e göre George, Rasputin'i Osmanlı'yı değil, Rusya'yı zayıflatmak için ortadan kaldırttı. Çanakkale hezimetıyla Rusya'nın güney Balkanlar'dan Arap Yarımadası'na kadar etkili olmasından çekinen George'un amacı, zayıf düşen Çar Nikola yerine Londra yanlısı kuzeni Prens Dimitri'yi başa getirmektir. Bu noktada Aleksandra'nın hemofili hastası oğlu Aleksey'i gizli güçleriyle iyileştirdiğine inanılan Rasputin devreye giriyor. Dimitri'ye âşık olan eşcinsel Prens Feliks Yusufov, Londra'dan gelen direktifle, Rasputin'den Çariçe'yi eşinin tahtı bırakması için ikna etmesini istiyor. Ama Rasputin türlü işkencelere rağmen bunu reddedince öldürülüyor. Plan saraydaki yemek davetiyle başlıyor. Yusufov, Rasputin'i sohbet için bir odaya çekip siyanürlü kurabiye ve şarap ikram ediyor. Ölmeyince panikleyip öteki odada bekleyen ortağından aldığı silahla ateş ediyor. Rasputin bahçeye kaçınca tekrar ateş açıyorlar. Ölüm-cül kurşun Rayner'den gelirken, Rasputin Neva Nehri'ne atılıyor.”³⁶

Bir Toplu Suikast: Çar II. Nikolay Romanov ve Ailesinin Bolşeviklerce Katli

“Önce Çar öldürüldü. Daha sonra silahlı adamlar odaya girdiler. Ve o anda birden düzensiz silah atışları başladı. Bir süre sonra Aleksandra’nın, Demidova’nın ve Aleksi’nin hayatta oldukları anlaşıldı. Sanıyorum, korkudan bayılmışlardı. Sonra katliamı bitirmeye giriştik. Aleksi olduğu yerde taş kesilmişti. Onu ben öldürdüm. Diğerleri kızlara doğru yeniden ateş açtılar. Ama öldüremediler. Sonunda başlarına birer kurşun sıkarak öldürdüler.”

-Çar ve ailesini katleden Bolşevik İnfaz Mangası’nın başındaki Yakov Yurovski’nin Anıları’ndan-

Suikast gerçekte bireysel bir öldürme eylemini ifade eder. Genellikle hedefte bir kişi vardır ve onun yok edilmesi amaçlanmıştır. Ancak bunun istisnaları da olabilir. Bazen suikast eylemi, o an için engel teşkil ettikleri düşünülen birden fazla kişiye de yönelebilir. Yer ve zamanlamada farklılıklar olsa da amaç açısından değerlendirildiğinde onlar aslında tek bir su-

ikastın kurbanlarıdır. Bu açıdan bakıldığında tarihin belki de en acımasız suikastlarından biri, son Rus Çarı II. Nikolay Romanov ve ailesine karşı uygulanandır. Yapılışı itibariyle bir toplu katliamı ya da idamı andırsa da siyasi hedefleri açısından bu, aslında bir suikasttır. Tüm hanedanın aniden yok edilmesiyle belli bir iktidar biçiminin –yani monarşinin– kan bağına dayalı bütün sürekliliği de yok edilmek istenmiştir. Öyle de olmuştur...

Üç yüz senedir Rusya tahtında oturan bir hanedanın son temsilcileriydiler onlar. “Korkunç İvan” diye bilinen IV. İvan’ın yeğeni Mihail Romanov’un 1613’te iktidara gelişiyle birlikte Romanov hanedanlığı da başlamış oluyordu. Son temsilcileri II. Nikolay’a gelene kadar Romanovlar Rusya’ya hâkim olmayı başardılar. Ancak son Çar öyle bir dönemde (1894) tahta çıkmıştı ki kendisini çok zor koşullar bekliyor-

Çar II. Nikolay ve ailesi

du: Kendisini ve ailesini ölüme götürecek bir süreç, hanedanın çöküş süreci...

Hiç şüphesiz önceki çarlar da suikast olgusuyla karşı karşıya kalmışlar, hatta bir kısmı bu suikastlarda hayatını kaybetmişti. Örneğin Çar II. Nikolay'ın dedesi Çar II. Aleksandr, 1 Mart 1881 günü atılan bombalarla kaybetmişti hayatını. Onun yerine oğul III. Aleksandr geçmiş, o da bir suikasttan sağ kurtulmuştu. Erken yaşta ölen III. Aleksandr'dan sonra tahta çıkan Çar II. Nikolay da suikast tehdidi altında yaşamıştı. Hatta bir keresinde, 14 Eylül 1911 gecesı Kiev Devlet Tiyatrosu'ndaki locasında Çariçe ile birlikte konser izlerlerken ihtilalci militanlardan Bograf, bitişik locadaki Meclis Başkanı Stalugu'yu Çar'ın gözleri önünde vurmuştu.

Çar'ın Son Günleri

Rusya 1905 Rus-Japon savaşının çöküntüsünü henüz üzerinden atamamıştı ki kendini I. Dünya Savaşı'nın içinde buldu. Ülke zaten uzun süredir huzursuzluk ve karışıklık içinde iken Çarlık monarşisini hedefleyen siyasal muhalefet de artıyordu. Üstelik olaylar alttan alta ihtilalci bir boyut alıyordu. Şubat 1917'nin ilk günlerinden beri grevler her yanı kaplamıştı. Askerler olayları bastırmak bir yana, silahlarıyla birlikte ihtilalcilerin yanına geçiyorlardı. Eylemleri bastıracak kuvvet sıkıntısı çekiliyordu. Çarlık otoritesi iyice zayıflamıştı. Sonunda, Mart 1917'de beklenen oldu ve ülke bir kargaşanın içine sürükleniverdi. Olaylar o derece yoğunluk kazandı ki takvimler 15 Mart'ı gösterdiğinde Çar II. Nikolay tahtından feragat ettiğini bildirir bir beyanname yayımlamak zorunda kaldı. Bu, zaten siyasi intihar anlamına geliyordu. Çar direnme ve çözüm üretme yerine pasif kalmayı tercih etmişti.

21 Mart'a gelindiğinde ihtilalci hükümet Çar'ın tutuklanmasını emredecekti. Tutuklamayı yapan General Kornilof'tu. Petrograd'daki Çarskoseleo Selo Sarayı'ndaydılar ve muhafızlıklarına Albay Kobilensky verilmişti. İhtilalci hükümetin başında Menşeviklerin³⁷ lideri Kerensky bulunmaktaydı. Kerensky'ye kalırsa tutuklama kararı, Çar'ın korunması için alınmış bir tedbirden başka bir şey değildi. Oysa o günden sonra Çar ve ailesi için zor günler başlıyordu.

İlk sınırlamalar gelmeye başlamıştı bile. Çar ailesi hiçbir şekilde ve hiçbir mazeretle sokağa çıkamayacaklar, saray içinde gezerken bile yanlarında muhafız bulunacaktı. Sadece saray kilisesindeki dini ayinlere katılabilecek, hükümetin izni olmadan kimseyle görüşemeyecek ve ziyaretçi kabul edemeyecekler, bütün mektupları önce muhafız kumandanı tarafından kontrol edilecekti. Anlaşılan oydu ki Çar ve ailesi uzunca bir süre sert koşullar altında yaşayacaktı.

Çar ve Ailesi Sürgüne Gönderiliyor

Ağustos ayının sonu geldiğinde durumda bir değişiklik olacaktı. Çar ve ailesi Sibiry'a'da Tobolsk şehrine sürgüne gönderiliyordu. 14 Ağustos 1917'de, sabaha karşı bir katile halinde yola çıktılar. Çar ve Çariçe bir otomobile, çocukları ise başka bir otomobile bindirilmişti. Çar'ın maiyetindekiler de diğer arabalarla geliyorlardı. Ayrıca kamyonlara bindirilmiş 100 kadar asker ve motosikletli koruma da gruba refakat ediyordu. Prens Dalgorokov, General Tatiçev, Prens Gof Marşal,

37 Sonradan Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) adını alacak olan Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDİP) bir hizbi. Kelime anlamı olarak "azınlık" demektir. Bolşeviklere (çoğunluk) göre daha ılımlı bir politika izlemekten yanaydılar.

Profesör Botkin ve çocukların İsviçreli öğretmeni Jilar da yanlarında bulunuyordu. Başbakan Kerensky kafileyi yolcu etmeye bizzat gelmişti.

Kafile üç gün sonra Tobolsk'tan önceki istasyon olan Tümen şehrine vardı. Burada yandan çarklı bir gemiye aktarma yapıldı. Toplam 5 günlük bir yolculuktan sonra 19 Ağustos akşamı Tobolsk'a ulaşıldı. Tobolsk'taki vali konağı Çar ve ailesine tahsis edilmişti. Çar'ın maiyeti ise bir şarap evine nakledildi. İlk günler oldukça normal geçti. Muhafızların komutanı Albay Kobilensky, Çar ve ailesine karşı oldukça saygılıydı. Gereksinimler onların davranışlarını sınırlandıracak hareketler içine girmiyordu. Fakat kış gelip de sıcaklık birdenbire -37 dereceye düşünce Çar ve ailesi sadece bir tane sobalı oda olduğu için o odaya sıkışmak zorunda kaldı. Hatta Çar, bizzat odun kırıp taşıyarak sobanın yanık kalmasını sağlıyordu.

22 Nisan 1918'de durum değişti ve doğrudan Bolşeviklerin emri ile Moskova'dan Tobolsk'a gelen Halk Komiseri Yakoriev, Albay Kobilensky'nin görevini devraldı. Çar ve ailesi artık doğrudan Kızıl muhafızların gözetimindeydi. Yine o günlerde hastalanan Veliaht Aleksî'nin kanı bir türlü durdurulamıyordu. Çar bu telaşı yaşarken odaya giren Halk Komiseri Yakoriev Çar'a buradan da ayrılmak zorunda olduğu haberini getirdi. Üstelik bu kez Çar yalnız gidiyordu, ailesi burada kalacaktı. Fakat direnen ve eşiyle birlikte olma isteğini belirten Çariçe bu ricasını kabul ettirmeyi başardı. En küçük kızları Maria hariç diğer çocuklarsa geride kalacaktı.

Ölüme Son Adım: Yekaterinburg

İstikamet Yekaterinburg idi. 2 Mayıs 1918 günü Yekaterinburg'da idiler. Çar ve Çariçe'yi tren garında kar-

şıl原因an kişinin kimliği, olacakların habercisi gibiydi. Bu kişi “Kurşuna Dizme Birliği”nin komutanı Parfen Titof Samokarov’dur. Çar ve Çariçe için Voznesenski Sokağı’nda bir ev ayarlanmıştı. Evin kapısında Komiser Goloçkin konukları karşılayacak ve alaycı bir ifadeyle Çar’a “Romanof Yoldaş, içeri girebilirsiniz” diyecekti. Burada onları daha da kötü şartlar bekliyordu. Çevre nöbetçilerle doluydu, bahçeye günde sadece bir defa 20 dakikalığına çıkmalarına izin veriliyordu. Eziyet olsun diye bazen yemeklerini yiyecekleri kaşık bile tam olarak verilmiyordu. Çar’ı ve eşini bu gergin günlerde belki de tek mutlu eden şey Tobolsk’ta kalan çocuklarının yanlarına katılması olmuştu.

Öte yandan Amiral Kolçak komutasındaki Beyaz Rus birlikleri Kızıl Ordu ile savaşa savaşa Yekaterinburg’a doğru ilerliyordu. Bu, Çar ve ailesinin kurtuluşu demektir. O yüzden muhafız sayısı arttırılmış, eskiler uzaklaştırılmış ve yeni muhafızların başına Yakob Yurovski³⁸ getirilmişti. Bu yeni atama Çar ve ailesi için bir şeyler planlandığının göstergesiydi.

Katliam Başlıyor

Yurovski 16 Temmuz 1918 günü, akşam saat yedi civarında nöbetçilerin Nagant tipi tabancalarını toplattı. Tabancaları masasının üzerine yığan Yurovski, yardımcısı Medviedev’e dönerek: “Bu gece bunlara ihtiyacımız olacak, hepsini öldüreceğiz. Nöbetçilere haber ver, silah sesi duyarlarsa telaşlanmasınlar” diyordu.³⁹

38 Yurovski, Yekaterinburg’daki ÇEKA’nın (Gizli Polis) başıydı.

39 Suikastler ve Ayaklanmalar Tarihi, Nurdoğan Taçalan/Turgut Etingü, Milliyet Yayınları, İst 1973, Sf: 374

Gece yarısı Çar'ın yattığı odanın kapısı vuruldu ve karışıklık çıkmasından endişe edildiği, Çar ailesinin güvenlikleri için evin bodrumuna inmesi gerektiği söylendi. Çar'ın özel aşçısı, doktoru ve uşaklarsa dışarıda bir bölüme alındı. Oda'nın dışında elleri tabancalı Bolşevik idam mangası bekliyordu. Yurovski, birden kapıyı açarak 11 adamıyla birlikte odaya girdi ve elinde tuttuğu bir kâğıdı alelacele okumaya başladı: "Nikolay Aleksandroviç, taraftarlarınız sizi kaçırma çabasına giriştiler. Bu yüzden hepinizi kurşuna dizmek zorundayız."⁴⁰

Çar şaşkınlık içinde kalmıştı, itiraz edecek oldu ama Yurovski, tabancasına davranarak Çar'ı yere serdi.⁴¹ Hemen ardından diğerleri de ateş kusmaya başladılar. Çariçe yavrularını korumak için gayri ihtiyari bir hamle yapacak oldu ama kurşunları çoktan yemişti. Çocuklar korku içinde bağırıyor, acı dolu çığlıklar atıyorlardı. Küçük veliaht bir türlü ölmek bilmiyordu(!), katiller tabancalarını ona yönelttiler. Olay tam bir vahşet boyutunu almıştı. O kadar ki, katillerden Medvedev -sonradan anlattıklarına göre- bu sahneye dayanamadı ve kendini dışarı atarak kustu. Yekaterinburg'un "Dört Kardeşler Madeni" diye bilinen bölgesine götürülen cesetler, orada üzerlerine benzin dökülerek yakıldı. Tarihte kral ve kraliçelerin öldürülmelerinin birçok örneği olmakla birlikte, bu olayda suçsuz çocuklar da vahşice öldürülmüştü.

40 Age Sf: 375

41 Bu konuda rivayet muhtelif. Kimi anlatıcılar Çar'ı sona bıraktıklarını iddia etmekte. Çar'a ailesinin ölümünü seyrettirerek son bir işkence daha yaptıklarını ileri sürmekte. Bunun doğru olmadığını düşünüyorum. Öncelikle Yurovski'nin anıları bunu doğrulamıyor. Dahası, mantiken en önce Çar'ı vurmaları gerek. Çünkü ailenin erkeği oydu ve böylesi bir durumda direnme ihtimali vardı. Önce Çar'ın öldürülmüş olması çok daha akla uygun.

Olay 16 Temmuz'u 17 Temmuz'a (1918) bağlayan gece cereyan etmişti. Beyaz Rus ordusu 25 Temmuz'da Yekaterinburg'a vardı. Ama artık çok geçti. Çar ve ailesi katliam gibi bir toplu suikast ile çoktan öldürülmüşlerdi. Çar II.Nikolay ve Çariçe Aleksandra'nın yanı sıra, oğulları veliaht Aleksi, kızları Olga, Maria, Tatiana ve Anastasia da katledilmişti. Nitekim bu bölgede 1991'de yapılan kazılarda 9 ceset ortaya çıkarıldı, ancak cesetlerden sadece beşinde Çar ailesiyle genetik bağlantı kurulabildi.

Nitekim tam bu noktada Veliaht Aleksi'nin ölmediği iddia edilecekti. Sırrı halen süren olayı *Focus* dergisi şöyle vermiştir:

“Ve bu olay sırrını koruyor. Bir süre önce Yekaterinburg'da bulunan cesetler de olayı tam olarak çözümleyemedi. DNA testlerine ve araştırmalarına göre cesetlerden sadece 5 tanesi Çar'a, Çariçe'ye ve üç kızlarına aitti. Yekaterinburg'da bulunan cesetlerin açıklığa kavuşturamadığı bir başka konu da, Çar'ın tek oğlu Aleksi'nin durumuydu. Bulunan cesetler içinde onunki yoktu. Aleksi'nin kaderi konusundaki efsane ise tam anlamıyla bir film senaryosunu anımsatıyor. İddia edildiğine göre aile topluca kurşuna dizildiğinde, Aleksi de vuruldu ama diğer vücutların altında kaldığı için ölmedi. Daha sonra herkesin öldüğüne inanan Bolşevikler tüm cesetleri aldılar ve kazılan çukura taşıdılar. Ancak bu sırada bazı köylüler Aleksi'yi ona çok benzeyen Zarevich isimli çocukla değiştirdiler.”⁴²

Yine olaydan sonra Anastasia'nın da ölmediği ve yaralı olarak kurtulduğu iddia edilecek, 1920'li yıllarda Berlin'de orta-

ya çıkan Anna Anderson isimli kız Anastasia olduğunu öne sürecek ve Anastasia'nın kaderi filmlere konu olacaktı.⁴³

Olay daha sonra Bolşevik Merkez Komitesi tarafından “Yekaterinburg’daki Komünist Parti yetkililerin kendi inisiyatifleriyle alınmış bir karar” olarak açıklansa da, bu çapta bir eyleme Yekaterinburg’daki parti komiserlerinin tek başına karar verebilmeleri düşünülemezdi bile.⁴⁴

43 Bu filmlerin en ünlüsü başrollerini Ingrid Bergman ve Yul Bryner’in oynadıkları “Anastasia”dır.

44 1990 yılında ortaya çıkan belgelere göre Çar ailesinin katli emrini bizzat Lenin vermişti. Troçki ise anılarında, katliamın Lenin ve Sovyet hükümeti lideri Yakov Sverdlov tarafından verilen ortak bir karar olduğunu yazmıştır.

Başı Buz Çekici ile Kırılan Devrimci: Leon Troçki

“Her devrim önce kendi evlatlarını yer” sözü belki de en çok 1917 Sovyet Devrimi için geçerlidir. Romanov sülalesinin Rusya’daki yüzlerce yıllık iktidarına son veren 1917 Devrimi süreç içinde Bolşeviklerin öncülüğünde sosyalist bir sistem kurma iddiasıyla bir yol çizdi kendine. Önce halk iktidar organları olarak tanımlanan Sovyetler zamanla partinin (SBKP) egemenliğine, daha sonra da parti içinde tek kişinin egemenliğine dönüşerek devrimin bütün demokratik ideallerini budadı. Bu zaman zarfında devrime ve SBKP’ye önderlik etmiş birçok devrimci önder birer birer tasfiye edildi, öldürüldü, düzmece mahkemelerle “hain”, “karşı-devrimci” ilan edildi. Özellikle 21 Ocak 1924’te Lenin’in ölmesinden sonra ortaya çıkan parti içi iktidar kapışmaları zamanla sert biçimler alarak muhaliflerin yok edilmesine kadar vardı. Devrimciler “devrimin yaşaması için” devrimcileri öldürmüştü!

Bu isimlerin içinde bir tanesi vardı ki, hem karizmatik kişiliğiyle hem de Stalin’e karşı yurtdışından da olsa yürüttüğü

muhalefet ile diğerlerinden farklı biri olarak göze çarpıyordu: Sovyet Devrimi'nin en renkli simalarından Leon Troçki.

Troçki'nin Hayatı

1879'da Ukrayna'da Lev Davidoviç Bronştayn olarak dünyaya gelen Troçki, bir çiftçi ailesinin çocuğuydu. Sekiz yaşından itibaren, liberal bir aydın olan teyzesinin yanında yetişti. 1896'da eğitim amacıyla gittiği Nikolayev'de rejim karşıtı sosyalist çevrelerle tanıştı. Odessa Üniversitesi'ne devam etti ve Güney Rusya İşçi Birliği isimli bir gizli örgütün kurucusu oldu. Ocak 1898'de devrimci faaliyetleri nedeniyle tutuklanarak Sibirya'ya gönderildi. 4,5 yıl sürgün ve hapis hayatı yaşadı. Orada dava arkadaşı Aleksandra Sokolovskaya ile evlendi. İki kızları oldu. Ancak bir daha görüşemediler.

1902'de sahte pasaportla yurt dışına çıktı ve bu pasaportta kullandığı sahte isim "Troçki" namıyla tanındı. Londra'ya gitti ve burada Viladimir İlyiç Ulyanov (Lenin) ile birlikte *Iskra* (Kıvılcım) isimli illegal devrimci gazeteyi çıkardı. Bu çevre daha sonra Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) adıyla illegal olarak örgütlendi.⁴⁵ 1903'te parti içinde iki kanat ortaya çıktı: Menşevikler ve Bolşevikler. Troçki, Menşeviklerden yana tavır koydu. Aynı yıl Paris'te Natalya Sedova ile ikinci evliliğini yaptı ve iki oğlu oldu.

1905 Devrimi esnasında Rusya'ya döndü. Petersburg Sovyeti'nin önde gelenlerinden biri oldu. 1906'da hapse atıldı ve "Sürekli Devrim" kuramını geliştirdi. 1907'de Sibirya'dan

45 O dönemde tüm Marksistler kendileri için "Sosyal Demokrat" sıfatını kullanıyorlardı. Daha sonra yaşanan teorik ayrışmalar sonucu "komünist" ismini açıktan benimsediler.

kaçıp Viyana'ya yerleşti. 1912-1913 Balkan Savaşları esnasında muhabirlik yaptı. I. Dünya Savaşı süresince savaş karşıtı propaganda yürüttü ve kitleleri Çar'a karşı ayaklandırmaya çalıştı. Bir ara Paris'e gitti ama savaş karşıtı tutumundan dolayı Fransa'dan ve sonra da İspanya'dan sınırışı edildi. Ocak 1917'de New York'a gitti. Burada Bolşevik İhtilali'nin önde gelen diğer bir ismi Buharin ile birlikte Rusça *Novi Mir* gazetesini çıkardı.

Leon Troçki

Ancak bu arada siyasi koşullar yine değişmişti. 1917 Şubat Devrimi ile birlikte Bolşeviklerin önü açıldı. Mayıs ayında Petrograd'a ulaşan Troçki, Menşeviklerin sol kanadına katıldı. Temmuz ayaklanmasının bastırılmasından sonra Kerenski Hükümeti tarafından bir süreliğine tutuklandı. Hapiste Bolşevik Partisi'ne katıldı ve Merkez Komite üyeliğine seçildi. Eylül'de Petrograd İşçi-Köylü-Asker Sovyetleri'nin başına getirildi. Ortalık Kasım'da tekrar karışınca kuvvetlerini Kerenski Hükümeti güçlerine karşı örgütledi ve yeraltından çıkan Lenin'in çevresinde yer aldı.

Sovyet Dışışleri Komiseri Troçki

Sovyet yönetimi kurulunca Troçki “Dışışleri Komiseri” (Dışışleri Bakanı) olarak görev aldı. Bolşeviklerin barış programını uygulamaya girişti. Ateşkes çağrısına Almanya ve müttefikleri olumlu cevap verince Brest Litovsk barış görüşmelerini yürüten heyetin başına geçti. Ancak anlaşma sağlanamayınca Troçki bu görüşmeleri dünyaya yönelik bir propaganda aracı olarak kullandı. Bu da karşı tarafın tepkisini çekti. Ocak 1918’de barış görüşmeleri iyice çıkmaza girdi. Almanların toprak talebini reddeden Troçki ülkesine geri döndü. Bu konuda Lenin’le aralarında tartışma çıktı. Çünkü Lenin bir an önce barış yapılmasından yanaydı. Almanların yeniden saldırması durumunda devrimin tehlikeye gireceğini düşünen Lenin sonunda Almanların istediği koşulları kabul etti. Troçki Merkez Komitesi oylamasında çekimser kalarak bir anlamda “Ne Savaş Ne Barış” taktiğini sürdürdü.

Bu olaydan sonra Dışışleri Komiserliği görevinden istifa etmek zorunda kalan Troçki, savaş komiseri olarak Kızıl Ordu’nun kurulmasına ön ayak oldu. Bu konuda Çarlık dönemi subaylarından yararlanmak istemesi üzerine hem sol kanadın hem de Stalin’in tepkisini çekti. Ancak 1918 ve 1919’da Kızıl Ordu’nun Beyaz Ordu saldırılarını püskürtmesi Troçki’ye yöneltilen eleştirileri hafıfletti. İç savaşın bitiminden sonra Troçki tüm dikkatini ekonominin reorganizasyonuna verdi. Bir ara sınırlı bir piyasa ekonomisine izin verilmesinden yana görünse de kısa sürede askeri disipline benzer bir sosyalist ekonominin savunuculuğuna geçti.

Parti içindeki konumu hızla yükselen Troçki SBKP Politbürosu’nun ilk beş üyesi arasına girdi. 1919’da III. Enternasyonal’in kuruluşuna ön ayak oldu ve ilk bildirge-

sini kaleme aldı. Bu gibi faaliyetleri kısa zamanda Troçki'yi Lenin'den sonra "İkinci Adam" konumuna yükseltecekti.

1920-21 yıllarına gelindiğinde parti içindeki tartışmalar yoğunlaşmıştı. "Savaş Komünizmi" uygulamaları karşısında ciddi bir hoşnutsuzluk belirirken sendikaların gelecekteki rolü üzerinde de bir tartışma kopuyordu. "Ütopyacı" diye anılan sol kanat sanayi atılımlarına sendikaların yön vermesini istiyordu. Oysa Lenin, sendikaların rolünün sadece çalışma koşullarının denetlenmesiyle sınırlı kalmasından yanaydı. Troçki ise merkezi yönetim ile sendikalar arasında bir "orta yol" arayışında idi. Ancak parti içinde artan demokrasi talepleri ve Kronştad donanmasında çıkan isyan -ki Troçki tarafından bastırılmıştır- karşısında yeniden Lenin'in yanında yer aldı. Yeni Ekonomik Politika'nın (NEP) gerçekçi yönelimleri karşısında idealist ekonomik politikalardan da vazgeçecekti. Fakat bu zikzaklı siyaset neticesinde parti içinde belli bir itibar kaybına uğradı.

Lenin'in Sağlığı Tehlikeye Girince

Lenin parti içinde büyük bir otoriteye sahipti. Partide farklı sesler, hatta düşman kutuplaşmalar olsa bile bunlar Lenin'in sağlığında açıktan cephe alamıyorlar, alsalar da sonunda Lenin'in tavrı belirleyici oluyordu. Mayıs 1922'de Lenin ilk beyin kanamasını geçirince ondan sonra ne olacağı sorusu ayrı bir önem kazanmaya başladı. Parti içinde bastırılmış çatışmalar yavaş yavaş su yüzüne çıkıyordu. Troçki birçoklarının gözünde halen "Lenin'in halefi" olsa da diğerleri doğacak boşluğu kapatmak üzere harekete geçmişlerdi. Özellikle ilk anda Politbüro üyeleri Troçki'ye karşı Stalin-Zinovyev-Kamenev üçlüsünü destekler yönde davrandılar. Daha son-

raki iddialara göreyse Lenin vasiyetinde Troçki'yi işaret etmişti.⁴⁶ 1923'te kısmen iyileşen Lenin bu çatışmaları geçici bir süreliğine dondurdu. Lenin'in dış ticaret, ulusal azınlıklar ve bürokratik reformlar konusunda Troçki'den yardım istemesi, kendisinin yerine Troçki'nin geçmesini istediği şeklinde yorumlandı. Bunun üzerine parti içindeki ayak oyunları ve manevralar arttı. Özellikle Mart 1923'te Lenin'in girdiği krizden sonra Stalin, Nisan'daki 12. Parti Kongresi'nde gücünü hızla pekiştirmeye başladı. Yönetimde Stalin'in etkisi giderek daha belirgin bir biçimde hissediliyordu.

46 Lenin'in vasiyeti diye bilinen metin çok tartışma yaratacak bir içeriğe sahipti. Söz konusu belge resmen "Merkez Komitesi'ne Mektup" adını taşıyordu ve Lenin'in ölümünden sonra parti yöneticilerinin uygulamasını istediği tavsiyeleri içeriyordu. Belge 23-26 Aralık 1922 ve 4 Ocak 1923 tarihli iki ayrı metinden oluşuyordu. Esas olarak 6 parti önderine (Stalin, Troçki, Zinoviyev, Kamanev, Buharin ve Pyatakov) hitaben yazılmıştı ve Lenin'in Sovyet siyasal sisteminde yapılmasını istediği temel değişiklikleri içeriyordu. Her parti önderinin olumlu ve olumsuz yanlarının bir muhasebesinin yapıldığı metinde hiç kimsenin tek başına öne çıkması istenmiyordu. Bunun yerine daha geniş bir merkez komitesi öneriliyor ve Stalin ile Troçki arasındaki gerginliğin partiye zarar vermemesi gerektiğinin altı çiziliyordu. Lenin Stalin'in elinde topladığı gücü tek başına yönetmede temkinli olmadığını, Troçki'nin ise çok yetenekli olmakla birlikte kendine aşırı güvendiğini ve salt yönetsel işlere yüklendiğini öne sürüyordu. Buharin'i partinin en yetkin kuramcısı olarak tanımlıyordu. Kamanev ve Zinoviyev'in de Ekim 1917'deki Bolşevik hükümet darbesine karşı çıkmaları ve ayaklanma planlarını yayımlamalarından dolayı mahkûm edilmemeleri gerektiğini tavsiye ediyordu. Belgenin ikinci bölümünde Stalin'in Gürcistan muhalefetine bastırılmasında yanlış yöntemler uyguladığına ve eşi Krupskaya'ya kötü davrandığına dikkat çektikten sonra Stalin'i "çok kaba" biri olarak tanımlamakta ve Genel Sekreterlik görevinden alınması gerektiğini söylemekteydi. Lenin'in vasiyeti, ölümünden sonra eşi Krupskaya tarafından Merkez Komite'de okunmak suretiyle sunuldu. Ama Stalin metnin sadece belli bölümlerinin delegasyona okunmasını istedi. Ayrıca alıntı yapılmasını ve metnin çoğaltılmasını da yasakladı. Vasiyetname Kruşçev dönemine kadar Sovyetler Birliği'nde adeta yasak yayın muamelesi gördü.

Sovyet Devrimi'nin teorisyenlerinden Troçki tasfiye edilmeden önce

Tasfiyeler Başlıyor

Parti üyeleri üzerindeki gizli polis baskısı artmaya başlamıştı. Bunun üzerine Troçki, Merkez Komite'ye karşı harekete geçme kararı aldı. Ekim ayında Merkez Komite'ye sunduğu kapsamlı raporda parti içi demokrasiye uyulmadığını ve ekonomik planlamanın yetersiz olduğunu vurguladı. Verilen reform sözü üzerine de yapılması gerekenleri açıklayan bir mektup yayınladı. Ancak bu davranışı hemen rakipleri tarafından "hizipçilik" adıyla kınandı ve aleyhine kullanıldı. Bu arada Troçki'nin ateşli bir hastalığa yakalanması, Stalin taraftarlarına karşı yeterince "ideolojik mücadele" verememesi sonucunu getirdi. Stalin örgüt içinde kesin bir denetim kurdu ve parti liderliğini ilan etmiş oldu.

1924 yılındaki 13. Parti Kongresi'nde "Troçkist Muhalefet" hem "yasadışı" ilan edildi hem de bir "sapma" olarak adlandırıldı. Bu artık Troçki'nin ve düşüncelerinin parti içinden

resmen uzaklaştırılması anlamına geliyordu. Bir hafta sonra, 21 Ocak 1924'te Lenin'in ölümü ile birlikte Troçki iyice yalnızlığa itilmiş oluyordu. Lenin'in cenazesine bile katılamadı.⁴⁷ Artık sahnede Stalin vardı.

Troçki "Hain" İlan Ediliyor

Bundan sonra Troçki'ye karşı saldırılar aralıksız olarak sürdü. Özellikle de "parti disiplinine uymadığı" yolundaki iddialar revaçtaydı. 1925'te yazdığı kitabı "Ekim Dersleri"nde Zinovyev ve Kamanev'i ağır bir şekilde eleştirmesi ile yeni bir saldırı dalgası daha başladı. Artık Troçkizm Leninizme karşı bir akım olarak tanımlanıyordu. Troçki'nin devrimde fazla bir rolünün olmadığı ve Troçkizmin Menşevik sapmanın bir uzantısı olduğu ileri sürülüyordu. Troçki Ocak 1925'te savaş komiserliğinden resmen azledildi.

Ancak 1925'teki 14. Kongre sonrasında ve 1926'da yeni saflaşmalar oluştu. Kendilerinin de tasfiye edileceğini hissedenden Zinovyev ve Kamanev gibi eski karşıtları Troçki'yle birleştiler. Bu muhalefet 1,5 yıl boyunca Stalin'e eleştiriler getirecekti. Stalin'i parti içi demokrasiye önem vermemek, doğru bir ekonomik planlamaya gitmemek ve "burjuva ögelelere ödün vermek"le suçluyorlardı. Ayrıca Stalin'in "tek ülkede sosyalizm" tezini "dünya devrimine ihanet" olarak tanımlıyorlardı. Bunun üzerine Troçki 1926'da önce Politbüro'dan, sonra da Zinovyev ile birlikte Merkez Komite'den çıkarıldı. 1927'de, yani devrimin 10. yıldönümünde ise partiden ihraç edildi. Bundan sonra Troçki adı Sovyetler'de yalnızca küfür maksadıyla anılacaktı. İsmi Sovyet devrim tarihinden ve

47 Troçki Lenin'in cenazesine katılmasını istemeyen Stalin tarafından cenazenin kaldırılma tarihi konusunda aldatıldığını iddia etmişti.

belgesel filmlerden silinecek, yüzü devrimi yansıtan tablolar-
dan çıkarılacak, ve hatta şarkı ve marşlarda bile adına rastlan-
mayacaktı artık.

Ve bunun ardından sürgün kararı geldi. Troçki 1928'de
Alma Ata'ya gönderildi. Ocak 1929'da da ülke sınırları dışına
çıkarılması kararlaştırıldı.

İstanbul'da Bir Sürgün

Troçki'nin sürgün sonrası ilk durağı İstanbul oldu. Avrupa
devletleri ve özellikle Almanya tarafından kabul edilmeyen⁴⁸
Troçki, sonunda SSCB ve Türkiye hükümetleri arasında uzun
süren karşılıklı görüşmelerden sonra İstanbul'a gelme hakkı-
na kavuşacaktı.⁴⁹ Beyaz Rusların kendisine suikast düzenleye-
ceği⁵⁰ endişesi ile İstanbul'a gelmek istemeyen Troçki yurtdı-
şına adeta zorla çıkarılmıştı.

12 Şubat 1929'da Troçki İstanbul'daydı. Türkiye'de 2 yıl ka-
dar kalacak, çoğunlukla Büyükkada'da olmak üzere İstanbul'un
çeşitli yerlerinde ikamet edecekti.⁵¹ 14 Kasım 1932'de şehri

48 Kabul etmeme gerekçeleri Troçki'nin "Sürekli Devrim" teorisinde yatıyor-
du. Troçki bir "Dünya Devrimi" peşindeydi ve en çok da devrimin Avrupa'da
-özellikle de Almanya'da- patlak vereceğini vaaz etmişti. Bu yüzden hükü-
metler Troçki'nin gelip ülkelerini karıştırmamasından korkuyorlardı.

49 O dönem Türk hükümeti Troçki'nin kabulü karşılığında Stalin'e birçok
şart öne sürmüştü. Bunlar içinde en önemlisi, Türkiye sınırları içindeyken
Troçki'ye karşı herhangi bir saldırı olmayacağı garantisinin verilmesi idi.

50 İstanbul o yıllarda bir "Beyaz Rus" akınına uğramıştı. Çoğu devrimden ka-
çan eski aristokratlar ve Çarlık Ordusu mensuplarından oluşan bu kitle tüm
Bolşeviklere olduğu gibi Troçki'ye de nefret besliyor ve başlarına gelenden
onu sorumlu tutuyorlardı. Bu nedenle Troçki, Stalin'in kendisini Beyaz Rus-
ların arasına göndermekle bir komplo kurduğunu, bu sayede işlenecek ci-
nayetin sorumluluğundan kurtulmak istediğini düşünüyordu.

51 Troçki İstanbul'a ayak basınca önce kısa bir süre Tünel'deki Sovyet Elçiliği'nde
ikamet etti. Daha sonra Beyoğlu'ndaki Tokatlıyan Otel'i'ne taşındı. Ancak

terk edecek olan Troçki'nin İstanbul yıllarına yerli ve yabancı basın yoğun ilgi gösterdi.⁵² Troçki, "Hayatım" ve "Rus Devrim Tarihi" isimli eserlerini İstanbul'da kaleme aldı. Ona göre Rus Devrimi parti bürokrasisi tarafından yozlaştırılmıştı.

Bir süre sonra Hitler'in iktidara gelmesiyle birlikte Troçki Komintern'de mücadele yürütme umutlarını da yitirdi. Bunun üzerine kendi partilerini oluşturmak üzere 4. Enternasyonal'i kurdu. 1938'de Fransa'da toplanan örgüt fazla etkili olamadı. Troçki önce Norveç'e, sonra da Stalin'in baskısı sebebiyle Meksika'ya gitti. Bu arada ünlü "Moskova duruşmaları" da (1936-38) başlamıştı. Eski Bolşevik önderlerin çoğu "devlete ihanet" suçundan yargılanıp öldürüldü. Troçki bu davalarda "baş hain" olarak gıyaben yargılandı.

Katil Devşiriliyor: "Jacques Mornard"

Troçki'nin yurtdışında olması bile Stalin'in tedirginliğini yok edemiyordu. Çünkü Troçki diğer Rus devrimcilerine hiç benzemiyordu. Stalin'e muhalefet etmekte kararlı görünüyordu. Ülke ve parti içinde bir etkisi kalmasa bile uluslararası komünist hareket üzerinde etkili olabilirdi hâlâ. Ve her şeyden öte, Troçki bir entelektüel, bir teorisyendi. Yarattığı imajla çok-

burası güvenli bir yer değildi. Oradan bir süreliğine Şişli-Bomonti'de bir eve taşındı. Sonunda Büyüka'daki Arap İzzet Paşa Köşkü'ne yerleşti. Ancak köşte bir gece yangın çıkınca oradan da ayrılp bir süreliğine Avukat Hasan Fehmi Bey'in Moda Şifa Sokağı'ndaki evinde ikamet etti. Nihayet emniyet yetkilileri ona yine Büyüka'da başka bir ev buldular. Rum kökenli Yanaros'a ait bir binaydı bu. Denize yakındı. Troçki burada yazarak ve balık tutarak geçiriyordu günlerini. Ancak daha sonra güvenlik endişesi ile balık da tutamaz hale gelecekti.

52 Troçki ile ilk röportajı bir Türk gazeteci Ahmet Şükrü Esmer yapmıştır. Ayrıca bir Türk gazeteci de Troçki'nin İstanbul yıllarına ilişkin eser vermiştir. Bkz. Troçki İstanbul'da, Ömer Sami Coşar, Kitaş yayınları, 1st 1967

tan Sovyet Devrimi'nin liderleri arasına girmişti. Üstelik yurtdışında verdiği beyanlarla Stalin'in uygulamalarına karşı çıkmaya da devam ediyordu. Bu yüzden ortadan kaldırılmalıydı.

Bu işle Beria ve NKVD'nin karşı-casusluk bürosu şeflerinden Sudoplatov ve Leonid Eitington (takma adı "Kotov"du) özel olarak ilgileniyordu. Troçki'yi öldürecek suikastçılar bulundu ve hazırlandı. Bunun için önce İspanyol Cumhuriyetçileri tarafından Meksika'ya gönderilen Bayan Mercader ile ilişki kuruldu. Bu kadın Frankocu-Faşist birliklere karşı Barcelona savunmasına katılmıştı. Oğlu Ramon ise teğmen rütbesiyle Aragon cephesindeki 27. tûmende siyasi komiserdi. Takma adı "Jackson" olan Ramon tarihe "Jacques Mornard" adıyla geçecekti.⁵³ Ramon'un annesi Caridad Mercader, Sovyet casusu Eitington ile karşılaşp ona âşık oldu. Eitington ile oğlu Ramon'u tanıştıran da oydu.

Ramon bu plana dâhil edilince önce Moskova'ya gitti. Oradan gerekli talimatları alarak Meksika'ya doğru yola çıktı. Ancak bir sorun vardı. Troçki'nin yanına nasıl yaklaşacaktı? Troçki'nin yakın çevresinden, Paris'te Sorbonne Üniversitesi'ne devam eden Sylvia Agelof ile ilişki kurdu. Onu kendisine âşık etti. Senaryonun birinci bölümü hazırdu. Belçikalı bir diplomatın oğlu rolünü oynayan Ramon Mercader, Paris'te Jacques Mornard kimliğiyle ortaya çıktı. Genç militan Sylvia bu yakışıklı gencin ilgisine kolay kapılacak ve Meksika'ya gittiğinde Mornard'ı da kendisiyle gelmesi için davet edecekti. Ramon bu kez de "Jackson" ismiyle Kanadalı bir mülteci pasaportuna sahip olmuştu. Gerekli lojistik desteği ise Stalinci Meksika Komünist Partisi üyesi ve ressam Alvaro Siqueiros'tan almıştı.

53 Tam adı Jaime Ramon Mercader del Rio Hernandez idi.

İlk Saldırı Başarısız

Troçki Meksika'da, Morelos Caddesi'nde kale gibi bir evde ikamet ediyordu. Daha önce alçak olan bahçe duvarları yükseltilmiş, kapıya kurşun işlemez bir zırh giydirilmiş ve her yana alarm zilleri ile gece için büyük ışıldaklar yerleştirilmişti. Ev şehrin biraz uzağındaydı. Troçki'nin çevresinde kendisine inanmış militanlardan oluşan bir koruma zinciri vardı. Buna rağmen ilk olarak 25 Mayıs 1940'ta bir gece yarısı ev saldırıya uğrayacak ve makineli tüfeklerle taranacaktı. Bu da yetmiyormuş gibi bombalar ve yangın çıkartıcı maddeler de atılmıştı. Bu ilk saldırı idi ve başarısız olmuştu. Açıktan saldırı tutmamıştı.

Katil, Troçki'nin Yanına Buz Çekici ile Sokuluyor

İlk saldırı başarısızdı, fakat suikastçılar vazgeçmiş değildilerdi. Bu kez başka bir senaryo gündeme gelecek ve başarılı olacaktı. Takvimler 20 Ağustos 1940'ı gösteriyordu. Oldukça sıcak bir gündü. Troçki çalışma odasına geçmek üzereydi. Eşi Natalia kurşun geçirmez yeleğini giymesini istedi. Ancak o, yeleğin kendisini savunmakla görevli korumaya verilmesini daha uygun gördü. Uzun süre odasında çalıştı, bir ara bahçeye çıktı ve tavşanları besledi. Daha sonra "Jackson" gelip Troçki'nin yanına sokuldu. Hava açık olduğu halde Jackson'ın kolunda bir yağmurluk ve başında da şapka vardı. Troçki'den, yanında getirdiği bir yazıya göz atmasını rica etti. Birlikte çalışma odasına girdiler.

Bir süre sonra odadan canhıraş çığlık sesleri yükseldi. Odaya koşanlar Troçki'nin zorlukla ayakta durduğunu gör-

düler, yüzü kan içindeydi. Gözlüksüzdü, mavi gözleri dehşet saçıyordu. Kâğıtlar, dosyalar etrafa dağılmıştı. Aralarında bir boğuşma geçtiği anlaşıyordu. Jackson fırsattan istifade ederek baş başa kaldıklarında Troçki'nin kafasına, yanında getirdiği dağcılara özgü buz çekicini saplamıştı. Öfke içindeki korumalar Jackson'ı yakalamışlar, tabanca kabzalarıyla kafasına vuruyorlardı. Ancak Troçki "Öldürmeyin onu!" diye bağıyordu. Mercader'e direnen ve hemen ölmeyen Troçki hastaneye kaldırıldı fakat yapılan müdahalelere rağmen kurtarılamadı. Katil Meksika yasalarına göre 20 yıl hapis cezası aldı ve tahliyesinden sonra Sovyetler Birliği'ne yerleşti.

Rus ihtilalinin en renkli ve ilginç simalarından Troçki, Rusya'dan binlerce kilometre uzakta bile olsa, Stalin'in hışmından kurtulamamıştı.

Dokuz Canlı Kedi: Adolf Hitler

“Tarih boyunca siyasal cinayetlerin yüzde doksan başarıya ulaştığını görüyorum. Bir devlet adamının kendi güvenliği için alabileceği tek etkili tedbir, düzensiz hareketleri alışkanlık haline getirmesidir. Fanatiklere ve idealistlere karşı korunabilmek mümkün değildir. Eğer yarın bir fanatik beni öldürmeye kalkışorsa ya da bir bomba atmaya teşebbüs ederse, otururken ya da ayakta dururken buna mutlaka hedefolacağım demektir.”

Adolf Hitler

-3 Mayıs 1942/ Nazi ileri gelenleriyle yaptığı sohbetten-

II. Dünya Savaşı'nın sonuna doğru gelindiğinde ihtişamlı
III. Reich için işler kötüye gitmekteydi. Savaşın ilk yıllarında önüne çıkan her şeyi ezip geçen Alman orduları gitmiş; yenilgiler alan, ağır kayıplar veren ve çoğu stratejik noktadan geri çekilmek zorunda kalan bir Almanya belirmeye başlamıştı. Mareşal Rommel, El Alameyn'de İngiliz birlikleri karşısında geri çekilirken Rus cephesinde de işler sarpa sarıyordu. Müttefiklerin Kazablanka Konferansı ise hepten moral bozucuy-

Dünyayı felakete sürükleyen Adolf Hitler

du. Özellikle de 6 Haziran 1944'teki Normandiya çıkartması artık savaşın kimin lehine sonuçlanacağını işaret ediyordu.

Hitler yine de Alman bilim adamlarının geliştirmekte olduğu yeni silahlara güveniyordu -ki bunların arasında atom bombası da vardı- ama yeni projeler geciktikçe

gecikiyordu.⁵⁴ Gerçi Hitler ve Nazi Partisi ileri gelenlerinin çoğu “Almanya’nın zaferi”ne halen inanıyorlardı fakat Alman ordusu ve yönetim kademeleri içinde zaferden ümidi-ni kesenlerin sayısı hızla artmaktaydı. Ülkenin giderek bir felakete doğru sürüklenmekte olduğunu gören kesimler, bir an önce Müttefiklerle barış yapılmasını istiyorlar ve “zararın neresinden dönülse kârdır” diye düşünüyorlardı. Ancak o günün şartları içinde bunu normal yollardan yapmaları mümkün görünmüyordu.

Bu düşüncede olanlara göre önlerinde tek engel vardı: Adolf Hitler! Eğer Hitler’i bertaraf edebilirlerse, ani bir darbe ile yönetimi ele geçirebilirler ve barış masasına oturabilirlerdi.⁵⁵ Ordudan ve sivil kesimden bazıları bu niyetle harekete geçmişlerdi bile. Hedeflerinde Hitler’i öldürmek vardı ve bunu hayatları pahasına bile olsa birçok kez deneyeceklerdi. Ancak her seferinde Hitler kendisine karşı girişilen suikastlardan ya kurtulacak ya da bunları ufak tefek sıyrıklarla atlatacaktı. Suikastçılar için karşılarında tam bir “dokuz canlı kedi” vakası vardı aslında. Girişimlerden her defasında sağ kurtulan Hitler, “ilahi güçler tarafından korunduğuna” bir kez daha inanacaktı.⁵⁶ Hatta kendisini bir tür “Mesih” olarak gördüğü

54 Özellikle V-1 roketleri Hitler’i çok ümitlendiriyordu ve bu silahlarla İngiltere’yi teslime zorlayacağını düşünüyordu. Ayrıca Müttefiklerin elindeki bütün uçaklar pervaneli motorla çalışıyordu. Oysa Almanların jet motorlu uçakları savaşa sürmesine çok az kalmıştı. Dahası, birçok gizli proje ya deneme ya da tamamlanma aşamasındaydı.

55 Ancak suikastçılarda bu konuda farklı eğilimler vardı. Birçoğu tek başına Hitler’i öldürmenin yeterli olmayacağını Goering ve Himmler’i de öldürmek gerektiğini, çünkü Hitler ölse bile Nazi rejiminin iki ünlü isminin ipleri tekrar ele alabileceğini savunuyorlardı. Ancak sonunda bu üçlüyü bir arada yakalamak hemen hemen olanaksız olduğu ve vakitlerinin de daraldığı düşünce-siyle sadece Hitler’i öldürmenin yeterli olacağı üzerinde ortak karara vardılar.

56 Hitler doğaüstü güçlere inancı ile tanınırdı. Kendisini bir varlığın ziyaret ettiğine inanırdı ve bu korku yüzünden uyuyamadığı geceler olurdu. Onun

bile söylenebilirdi. Eğer suikastlar başarılı olsaydı II. Dünya Savaşı çok daha kısa sürecek, daha az kayıp verilecek ve geride daha az yanıp yıkılmış bir Almanya kalacaktı. Hatta savaş, belki de bir yıl erken bitebilecekti.

Kreisau Çevresi

Aslında Almanya'nın yıkıma doğru sürüklendiğini gören herkes, Hitler'den ve Nazi rejiminden kurtulmanın yollarını arıyordu. Bunların arasında muhtelif rütbelere subaylar, aristokratlar, bürokratlar ve aydınlar vardı. Her biri el yordamıyla birbiriyle iletişim kurmaya çalışıyor, bir "Direniş Cephesi" örgütlemenin yollarını arıyorlardı. Kaybedecek fazla zaman yoktu ve işler günden güne daha kötüye gidiyordu. Çok geçmeden bu arayışlar sonuç vermeye başlayacaktı.

Bu tarz grupların en önemlilerinden biri, "Kreisau Çevresi" diye bilinen bir oluşumdur. Kreisau Çevresi mensupları 22 Ocak 1943'te Kont Peter York von Wartenburg'un⁵⁷

bu özelliğiyle ilgili şöyle bir olay anlatılır: "Hitler geceleri sarsılarak ve haykırarak uyanır, yardım ister. Sanki kımıldayamıyormuş gibi yatağın kenarına oturur. Korkular içindeki bu titreyişlerden yatağı sallanır. Anlaşılmaz şeyler bağıır. Sanki biri onu boğmaya kalkmış gibi güçlkle soluk alıp verirdi. Bir keresinde çevresine korkulu gözlerle bakıp 'O, o! Burada işte!' diye bağıarak odanın içinde sallanıp durmuştu. Dudakları mosmor olmuş, yüzü ter içinde kalmıştı. Birden anlamsız, acayip, kırık dökük sözler söylemeye başladı. Anlaşılmaz, acayip, hiç Almancaya benzemeyen sözlerdi bunlar. Derken birden kıpırdamaksızın durdu, yalnız dudakları oynuyordu. Çok geçmeden yine haykırmaya başladı: 'İşte, işte orada köşede! Kim o?' Biraz önceki gibi tepinip duruyor, bağıırıyordu." (Ruhsal Çözümlemelerle Hitler: Melek mi, Şeytan mı?, Walter C. Langer, Çev: Zeki Çakılalan-Kemal Bek, Yılmaz Yayınları, 1st 1990, Sf.122

57 Kont Peter York von Wartenburg 1870'te Prusya ordusunu Fransa'da başarıyla ulaştıran Feldmareşal torunlarındandı. Almanya'nın ileri gelen aristokrat ailelerindendi.

Führer, ordusuyla birlikte

Berlin'deki evinde General Beck'in liderliğinde bir araya geldiler.⁵⁸ Yeniden toparlanma çabası içine girmiş direnme örgütü şefleri de bu toplantıdaydı. Aralarında Büyükelçi von Hassel, General Beck, Leipzig eski Belediye Başkanı Carl Goeldeler ve Kont Helmut James von Molke vardı. Zaten oluşum, adını Kont Molke'nin Silezya'daki malikânesi "Kreisau" dan alıyordu.⁵⁹ Bu toplantı Alman muhalif hareketi için bir dönüm noktası olacaktı.⁶⁰

Söz konusu çevrenin geçmişi bir yıl öncesine kadar gidiyordu. İçlerinde çeşitli eğilimlerden kişiler bulunuyordu. Nor-

58 General Beck grubu baştan beri Hitler'i öldürmeyi kafasına koymuş ve bu noktada en kararlı olan gruptu.

59 Kont von Molke, Prusya Başkomutanı II. Wilhelm'in torunuydu. Oxford'da eğitim görmüştü. Annesi İngilizdi.

60 Gerçi daha sonra mahkemelerde ortaya çıkan belgelere göre Gestapo'nun bu toplantıyı izlediği ve toplantı tutanaklarına sahip olduğu anlaşılabacaktı.

mal zamanda toplanması güç kişiler, konu Hitler'den kurtulmak olunca bir araya gelebiliyordu. Daha ziyade entelektüel-aristokrat bir karakterleri vardı. Sert yöntemlerden uzaktılar: "Kreisau Çevresi"ne bağlı üyelerin birçoğu şiddete başvurulmasına karşı idi. Özellikle Kont von Molke, Führer'in öldürülmesi görüşünü kabul etmiyordu. Oysa en ateşli arkadaşlarından birkaçı bunun tersini düşünüyordu."⁶¹ Ayrıca Hitler'in yerine geçecek hükümetin yapısı üzerine de anlaşıyorlardı. Yanı sıra gruptaki gençlerle yaşlılar arasında anlayış farkı vardı. Yaşlılar daha temkinli gidilmesini tavsiye ederken genç üyeler daha ateşli ve radikaldiler.⁶²

Kreisau Çevresi'nin başka bağlantıları da vardı. Hitler'e karşı suikast esas olarak içerideki "Yurtsever Alman Subayları"nın bir girişimi olarak görünse de arkalarında İngiliz ve Amerikan gizli servislerinin olduğu açıktı. (Örneğin bombalar İngiliz gizli servisinin Avrupa'daki direnişçilere gönderdiği bombalardandı ve bu kanallarla temin edilmişti. Aynı şekilde daha sonra CIA Başkanlığına getirilecek olan, o zamanki OSS'nin İsviçre'deki şefi Allen Dulles'la von Trott Zu gizli görüşmeler yapıyordu. Kreisau Çevresi'nin komünist ve sol unsurları ise Stalin'in ajanlarıyla temastaydı.) Bu anlamda bakış açısına göre ortada bir "ihamet" olduğu bile söylenebilirdi.

Bu ilişkilerde "karanlık" yönler olmakla birlikte esas olarak Hitler karşıtları şunu merak ediyorlardı: Hitler'i devre-

61 Başlangıçtan Bugüne Kadar Dünya Casusluk Tarihi, Artel Yayınları, 1st 1974, Cilt: 3, Sf: 651

62 Kreisau Çevresi hiç şüphesiz sadece bu isimlerden ibaret değildi. İçlerinde Cizvitlerin başkanı Papaz R.P. Toesch, Papaz R.P. Dolph, Protestan Keşiş Poelchau, Dr. Gerstenmaier, Sosyalist Julius Leber, Adolf Reichwein, Teodor Haubach, Bürokrat Hans Lukaschek, Theodor Steltzer, Hukukçu Hans Peters, Diplomat Adam von Trottzu Solz ve Hans Berndt von Haeften de vardı.

den çıkarmaları durumunda Müttefikler savaşı bitirmeye ve Almanya'yla "onurlu bir barış" görüşmesine yanaşacaklar mıydı? Özellikle sağ unsurlar Sovyet tehdidi dolayısıyla Almanya'nın "komünizmin kucağına düşmesi"nden korkuyorlar ve böylesi bir konjonktürde Müttefiklerin nasıl davranacağını merak ediyorlardı.⁶³ Hitler sonrasını tasarlamaya çalışanlar uluslararası etkileri de hesaba katmak zorunda hissediyorlardı kendilerini. Aksi takdirde Almanya hiç istemedikleri yerlere sürüklenebilirdi.

Bütün bunları tartmak için görüşmeler aslında çok önce başlamıştı. Daha "Kreisau Çevresi"nin toplantısı yapılmadan yurtdışı bağlantıları kullanıyorlar ve Müttefiklerden "kesin barış" konusundaki görüşlerini almak istiyorlardı: "Goerdeler sık sık İsveç başkentine gidiyor, Marcus ve Jacop Wallenberg adındaki bankerlerle görüşüyordu. Eski bir dostluğu vardı bu adamlarla. Onların da Londra'da gizli işleri ve özel ilişkileri vardı. Goerdeler, 1942 Nisanı'nda Jakop Wallenberg ile yaptığı görüşme sırasında kendisinden Churchill'le görüşmesini rica etti. Komplocuların Hitler'i tutuklamaları ve Nazi rejimini devirmeleri halinde Müttefiklerin Almanya ile barış yapacaklarını İngiliz Dışişleri Bakanı peşin peşin kabul etmeliydi. Wallenberg, İngiliz hükümetinin, bildiği kadarıyla, böyle bir teminat veremeyeceğini söyledi."⁶⁴

Bu ziyaretleri Alman Evanjelik Kilisesi Dış İlişkiler Bürosu üyelerinden Dr. Hans Schoenfeld ve Papaz Dietrich Bonho-

63 Savaş sonrasında bu korkuları kısmen haklı çıktı denebilir. Almanya "Doğu" ve "Batı" olarak ikiye bölünecek ve ünlü "Berlin Duvarı" iki sistemin sembolü haline gelecekti.

64 Nazi İmparatorluğunun Doğuşu-Yükselişi-Çöküşü, William L. Shirer, Çev: Rasih Güran, Ağaoğlu Yayınevi, 1st 1969, Sf: 1556

effer yapıyordu. İngiliz Kilisesi Başpiskoposu Dr. George Bell ile görüştüler. Onların da derdi aynı idi. Hitler'in devrilmesi sonrası İngiltere'nin tutumu ne olacaktı? Ancak bu iki "amatör casus" bir hata yaptılar. İngilizleri daha çok inandırmak için komploya dâhil isimlerin bir listesini verdiler. Bu liste sonradan çok kişinin başını yakacaktı. Gerçi Piskopos bu bilgi ve listeyi İngiliz Dışişleri Bakanı Anthony Eden'e iletti ama Eden, daha önce de bu gibi pazarlıklarla gelen çok kişi olduğunu ama hiçbirinin bir iş çeviremediğini bildiği için teklifi fazla önemsemedi.

Himmler Komplocuları İzliyor

Bu arada daha da garip şeyler olmaktaydı. Aslında Gestapo, söz konusu çevrenin toplantılarını muntazaman izlemekteydi. Ancak Gestapo Şefi Himmler, bu bilgilerin çoğunu kendisine saklamayı yeğledi. Çünkü o da gidişatın kötü olduğunu görüyordu. Hatta Hitler'den sonra kendisinin "Doğal Varis" olduğunu düşünmekteydi. Bu nedenle gerektiğinde müdahale edebilmek için bu çevrenin neler tasarlamakta olduğunu izlemesinde yarar vardı. Himmler'in komplocuları izleme gerekçesi onları yakalamak değildi. İsteseydi bunu her an yapabilirdi. Himmler'in tam olarak ne yapmaya çalıştığı bugün bile meçhuldür. Acaba direniş örgütlerini bir araya toplamış ve Stockholm'de OSS ajanı Bruce Hopper ile görüşen Langbehn'i kullanmış mıydı? İkili mi oynamıştı yoksa tümüyle bir istihbarat operasyonu mu yönetiyordu? Sonuca baktığımızda Himler'in komplocuları kontrol altında tuttuğunu söyleyebiliriz.

Diğer yandan komplocu grup da Himmler'le yakınlaşmanın, mümkünse ona çengel atmanın yollarını arıyordu:

“Komploculardan bazıları, Hitler’i ortadan kaldırmanın en güvenilir yolunun Himmler’i entrikalara sokmak olduğunu düşünmeye başlamıştı. Bu eğilimi Prusya eski Maliye Bakanı olan Profesör Johannes Popitz temsil ediyordu. Popitz, Himmler’le ilişki kurabilmek için komplocular arasından Doktor Carl Langbehn adında Berlinli bir avukatı seçti. Garip bir adamdı bu Langbehn. Bir yandan Reichstag yangını davası sanıklarından komünist Tergler gibi Nazi rejiminin düşmanı bazı kişilerin avukatı, bir yandan da Himmler’in yakın arkadaşı olan bu adamın siyasal görevi konusunda kesin bir bilgi edinebilme olanağı 20 Temmuz’daki idamlar yüzünden ortadan kalkmıştır. Himmler geniş bir temizlik harekâtına geçmek için 20 Temmuz’u fırsat bilmiş, Langbehn’in de infaz edilmesiyle birlikte tüm sırlar mezara gömülmüştür.”⁶⁵

Sonunda kartlar nispeten açık oynanacaktı. 28 Ağustos 1943’te Johannes Popitz, İçişleri Bakanlığı binasında Himmler’le uzun bir görüşme yapacak, her ikisi de temkinli bir şekilde manalı dokundurmalarla birbirlerini tartacak ve “Hitler’in yerine gelecek kişinin sorumluluklarının ne olacağı” üzerine fikir jimnastiği yapacaklardı! Bu görüşmeden çıkan tek somut sonuç; İngiliz ve Amerikalılarla ayrı ayrı barış yapma gereği idi. Sonunda Himmler’in adamı ve bir SS görevlisi olan Hohenlohe Prensi Max Egon o sıralar “Mr. Bull” takma adını kullanan Allen Dulles’la bir “nabız yoklama” görüşmesinde bulunacaktı. Dulles Egon’a yüksek dereceli Nazi görevlilerini satın alabilmek için yüksek miktarda meblağlar önerdi. Bu aslında Himmler’e atılmış bir yemdi. Yoksa Müttefiklerin resmi tavrı belli idi: Almanya’nın kayıtsız şartsız teslim olması...

65 Başlangıcından Günümüze Kadar Dünya Casusluk Tarihi, Artel Yayınları, Cilt:3, Sf: 657

Suikast Girişimleri Hep Gündemdeydi

Aslında Hitler'e suikast planlarının geçmişi 1941 yılına kadar gidiyordu.⁶⁶ Uygulanamayan ilk girişim 4 Ağustos 1941 tarihi için planlanmıştı. Borisov'daki Merkez Grubu'na bağlı ordunun komutası Feldmareşal von Bock'ta idi.⁶⁷ Bu ordunun karargâhı, Hitler'i tutuklayıp mahkeme önüne çıkarmayı planlayan subayların merkezi gibiydi. Bunların başında General von Treckow'la yardımcısı Teğmen von Schlabrendorff geliyordu. Ancak Hitler'in karargâha geldiği gün, planlarını uygulamaları gereken suikastçıların korkudan dilleri tutulmuştu neredeyse. Hitler'in yanında kalabalık bir koruma ordusu ve kendine bağlı subaylar bulunuyordu. Dolayısıyla Hitler karşıtı komplocular planlarını uygulayacak cesareti kendilerinde bulamadılar.

İkinci suikast girişimi ise Stalingrad yenilgisine paraleldi ve 13 Mart 1943 tarihini taşıyordu. Merkez Grubu ordusu o esnada Smolensk'te bulunmaktaydı. Komutan von Bock görevden alınmış, yerine Feldmareşal von Kluge getirilmişti. Suikastçılar von Bock'a yaptıkları teklifin aynısını ona da yaptılar ve o da şayet suikast başarıya ulaşırsa yardıma hazır olduğunu belirtti. Hitler karşıtı subaylar bir türlü Feldmareşallerden bekledikleri tam desteği bulamıyorlardı. Garip olan, Feldmareşallerin kendilerine katılmasalar dahi onları ele vermemesiydi. Şimdilik iş Hitler'in karargâhı ziyaretine kalmış görünüyordu.

66 Aslında Alman ordusunun yüksek kademelerinde baştan beri Hitler'den hoşlanmayan birçok subay vardı. Nazi olmayan bu subaylar hiyerarşi gereği emirlere ses çıkarmıyorlardı ama gidişattan duydukları rahatsızlık hep sürdü.

67 Feldmareşal von Bock doğrudan destek vermese bile, başarılı olmaları durumunda girişimlerini engellemeyeceğini taahhüt etmişti.

Kod Adı “Flash Operasyonu”

Canaris ve suikast tertipçisi diğer subaylar, Smolensk’e plastik bombalar ve ateşleyici kapsüller getirmişlerdi. Hitler karargâha geldiğinde suikastçılar harekete geçeceklerdi. Plan kabaca şuydu: General von Treckow ve Teğmen von Schlabrendorff bombaları iki konyak şişesine yerleştirecekler, bu şişeler Hitler’in maiyetinden Albay Brandt’a, Rastenburg’daki bir arkadaşlarına verilmesi bahanesiyle teslim edilecek ve Hitler uçağına binip havalandıktan sonra bombalar patlayacaktı.⁶⁸ Plan mükemmel görünüyordu. Nitekim Berlin’deki suikastçılar ellerinde kronometreyle bombanın patlamasını bekliyorlardı. Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı. Uçağın Rastenburg’a indiğini ve Hitler’in uçaktan sağ salim çıktığını öğrenen suikastçılar gerçekten çok şaşırdılar.

Şimdi yapmaları gereken, konyak şişelerini kimseye fark ettirmeden geri almaktır. Bu görev de Schlabrendorff’a düşmüştü. bu Bombaların⁶⁹ bulunması durumunda tüm ekip hayatından olabilirdi. Teğmen von Schlabrendorff bir bahane yaratarak Hitler’in karargâhına gitti ve kimseye hissettirmeden gerçek konyak şişelerini bombalarla değiştirdi.⁷⁰ Suikastı tertipleyenlerse hâlâ bombanın neden patlamadığını düşün-

68 Bu plan önceleri çok tartışılmıştı. İlk başta Hitler’e yerde ve ani bir saldırıda bulunulması planlanmıştı. Olayı Yarbay von Boeselager’in Muhafız Birliği gerçekleştirecekti. Ancak daha sonra olaya bir kaza süsü vermenin ve görece “sessiz bir darbe” yapmanın işlerini kolaylaştıracağına karar verdiler. Bunun üzerine bombayı uçakta patlatma projesi uygulamaya kondu.

69 Söz konusu bombanın klasik modelinde patlatıcı tıpa harekete geçtiğinde çok hışırtı çıkarıyordu. Bu yüzden İngiliz yapımı, sessiz çalışan, yeni model bombalardan temin etmişlerdi.

70 Bombanın patlamamasının teknik açıklaması şöyle olabilirdi: Muhtemelen Hitler’in uçağı beklenen irtifadan çok daha yüksekte uçmuş ve basınçtan etkilenen ateşleyici tıplar bu yüzden tam olarak harekete geçememişti.

İki faşist lider, Hitler ve Mussolini bir arada

mekle meşguldüler. Fabian von Schlabrendorff şöyle diyor-du: “Tertibat bütünüyle avaraya alınmıştı. Şişe kırılmış; aşındırıcı sıvı, teli iyice kemirmişti; mil patlama kapsülüne vurmuştu. Buna rağmen alet çalışmamıştı. Oster’le Dohnanyi’ye korkunç bir talihsizliğin umutlarımızı yerle bir ettiğini göstermek için patlama kapsülünü bir delil belgesi olarak alıp götürdüm. Oster açıklamamı büyük bir soğukkanlılıkla dinledi. Bana hiçbir sitemde bulunmadı.”⁷¹ Eğer bu “talihsizlik” ya-

şanmasaydı Hitler'in kurtulması mümkün olmayacaktı. Kod adı "Flash Operasyonu" olan bu eylem de başarısızla sonuçlanmıştı.

Ancak suikastçılar yılmayacak, 21 Mart 1943'te Hitler'e yönelik üçüncü suikast girişimini uygulamaya koyacaklardı. Orgeneral von Treckow uygun fırsatı kollamaya devam ediyordu. Bu kez suikast için Führer'in Heldengedenktag'a, yani "Kahramanları Anma Günü" törenine katılması beklenecekti. Hitler'in yanında Himmler ve Goering de olacaktı. Plan şuydu: Albay von Gresdorff, askeri kaputunun ceplerine iki bomba yerleştirecek ve binanın içinde bekleyecekti. Hitler geldiğinde cebindeki bombaları çıkarıp Hitler'in üzerine doğru atarak patlatacaktı. Hitler geldi ama çok kısa bir süre kaldı ve hemen binadan ayrıldı. Albay von Gresdorff eyleme geçecek uygun şartları bir türlü bulamadı. Bir suikast planı daha suya düşmüştü.

Suikastçılar başarısızlıktan bıkmışlardı. Sonunda Hitler'in genel karargâhını tümüyle havaya uçurmaya karar verdiler ve bu amaçla bol miktarda patlayıcı madde depoladılar. Ancak bu sefer de patlayıcı maddeler ele geçirildi. Hitler derhal olayın soruşturulmasını emretse de inceleme görevi bizzat işin tertipçisi Abwehr'e verilince hiçbir şey ortaya çıkmayacaktı tabii ki. Hemen ardından suikastçı ekip bu kez Hitler'i tabanca ile vurmaya karar verdi. Fakat Berchtesgaden'de beklemeye koyulan gönüllü genç subay bir türlü Hitler'in yanına yaklaşma imkânı bulamadı. SS muhafızları o gün Hitler'in yanına kimseyi yaklaştırmamışlardı.

1943 yılının Kasım ayı geldiğinde komplocular altıncı suikast girişimi için harekete geçeceklerdi. Bekledikleri fırsat çıkmıştı karşılına. Hitler Rus cephesindeki askerler için yeni kaput modellerini bizzat seçecek ve bu amaçla bir askeri

defile izleyecekti. Bu sefer Hitler'le birlikte hayatını kaybedecek intihar eylemcisi bir genç subay bile bulunmuştu. Axel von dem Bussche isimli genç subay, yeni kaputlardan birini giyecek ve manken gibi Hitler'in karşısına çıkacaktı. Kaputun ceplerinde birer bomba bulunacak, genç subay Hitler'e sarılarak kendisi ile birlikte aynı anda onu da havaya uçuracaktı. Ancak kaput seçme işi sürekli erteleniyordu. Sonunda 30 Kasım günü Hitler'in kesin olarak kaput modelini seçmeye geleceği bildirildi. Suikastçılar bu kez çok ümitliydi. Ne var ki kaputları üreten fabrika 29 Kasım gecesi Müttefikler tarafından bombalandı ve kaput seçmeye gerek kalmadı! Şans bir kez daha Hitler'e yardım etmişti.

Soylu, Romantik, Kör ve Bombacı!

Suikastçı ekip ısrarla Hitler'in izini sürmeye devam ediyordu. Üstelik bu kez hedeflerine çok yaklaştımlardı. Suikastın başrolünde Albay Kont Claus Schenk von Stauffenberg vardı.⁷² 7 Nisan 1942'de Kuzey Afrika'da bir mayın tarlasında ağır yaralanması, başlangıçta Nazileri destekleyen aristokrat kökenli bu Alman subayının hayata ve Hitler'e bakışını tümenden değiştirmişti. Patlama neticesi sağ kolu ile sol kolunun iki parmağı kopmuş, sol gözü ise tümüyle kör olmuştu. Bu yüzden gözünde bir korsan bandı ile dolaşırdı daima. Uzun süre hastanede yatan bu yaralı subaya tam da Almanya'nın geleceğinden ümidini kestiği bir esnada suikastçı ekip tarafından

72 Kont Stauffenberg aristokrat bir aileden geliyordu. Çok kültürlüydü. Şair ruhlu ve müziğe düşkün bir romantikti. Annesi Kontes von Uxkull-Gyllenbrand, Napolyon'la savaşın kahramanlarından Gineisenau'nun torunuydu. Ayrıca Bonapart döneminin ünlü generallerinden Yorck von Wuerttemberg'in soyundandı.

çengel atılmış ve sonunda komplocular Stauffenberg'i aralarına dâhil etmeyi başarmışlardı.

Doğrusu Albay von Stauffenberg ideal bir suikastçı idi. Almanya için ellerini ve gözünü feda etmiş albay rütbesindeki bir subaydan kimse kolay kolay şüphelenmezdi. Stauffenberg, İhtiyat Orduları Kumandanı General Fromm tarafından bu göreve atanmış ve Hitler'in de bulunduğu bu "çok gizli" kurmay toplantılarına katılma olanağı bulmuştu. Yedinci suikast girişimi için her şey hazır görünüyordu artık.

Stauffenberg'in ilk girişimi 11 Temmuz 1944'te olacaktı. Albay, Hitler'in de bulunacağı bir toplantıya katılmak amacıyla Obersalzberg'e gitti. Çantasında patlamaya hazır bir bomba vardı. Fakat o günkü toplantı, 15 Temmuz'a ertelendi. 15 Temmuz'da Albay von Stauffenberg gene oradaydı. Bombayı tam çalıştıracığı sırada Hitler acil olarak odadan dışarı çağrılacak ve bir daha geri dönmeyecekti.⁷³ Şanssızlık bir türlü suikastçıların yakasını bırakmıyordu.

"Kurt İni"nde O Gün...

20 Temmuz 1944'e gelindiğinde suikastçılar artık uygun bir konjonktür bulduklarından emindiler. Hitler bu kez "Kurt İni"nde olacaktı. Üstelik o günkü toplantıda Albay von

73 Suikastçılar eylemin gerçekleşeceğinden o kadar emindiler ki, komplocuların Berlin ayağı harekete geçmişti bile. Krampnitz'deki tanklar Berlin'e doğru yürümeye başlamıştı. Emri General Olbricht saat 11.00'e doğru vermişti. Ama Stauffenberg toplantıya saat 13.00'e doğru girdi ve Hitler'in bir daha dönmeyeceğini öğrenir öğrenmez tekrar Olbricht'i aradı. General hemen yürüyüş emrini geri çekti. Tanklar dikkat çekmeden kışlarına geri döndüler. Ancak yine de gizli polis anormal bir şeyler döndüğünün farkına varacaktı.

Stauffenberg'in bizzat Hitler'in karşısında bir rapor okuması gerekiyordu. Bundan güzel fırsat olamazdı. Ancak gene de bir aksilik vardı. Saat 13.00'te yapılması planlanan toplantı Mussolini'nin ziyareti dolayısıyla 12.30'a çekilmişti. Daha-
sı görüşme, "Misafirler Pavyonu" denilen yere alınmıştı. Bu durum can sıkıcıydı. Çünkü Misafirler Pavyonu denen yerde duvarlar inceydi ve salon ağırlıkla tahta bir yapıda olduğu için bombanın tesiri azalabilirdi.⁷⁴ Ancak bunları düşünecek vakit yoktu, plan uygulanmalıydı.

Albay von Stauffenberg sakın bir şekilde barakaya yaklaştı. İçeri girerken çantadaki bombanın mekanizmasını, kalan üç parmağı ve bir pens yardımıyla çalıştırdı.⁷⁵ Salonda 20 kadar kurmay subay vardı ve hepsi de önlerindeki haritada bir şeylere bakıyorlardı. Hitler konuşulanları dikkatle dinliyordu.

Tam bu esnada Feldmareşal Keitel, Stauffenberg'in kulağına eğilerek "Rapor okuma sırası size geliyor, Führerimizin yanında bulunun" dedi. Stauffenberg, içinde bomba olan çantayı masanın altındaki ağır tahta desteğin Hitler'den yana olan tarafına dayadı. Hitler özellikle ihtiyat birliklerinin Rus saldırısını önleyip önleyemeyeceğini öğrenmek istiyordu. Stauffenberg'in hazırladığı rapor bu konu üzerineydi ve Hitler bu mevzuyu özellikle merak etmekteydi.

Stauffenberg, çantayı Hitler'in yanına bıraktıktan sonra "Berlin'le acil bir telefon görüşmesi yapması gerektiği" baha-

74 Buna rağmen Hitler, yeraltı sığınağında toplantı yapmayacağı zamanlar özellikle bir hava saldırısına karşı bu kulübemsi yapıyı güçlendirecekti. Bina-
nın tahta gibi görünen duvarlarının arasını 50 cm. kalınlığında betonla kap-
latmıştı. Bu, Stauffenberg'in sandığının aksine bombanın tesirini arttırabi-
lirdi.

75 Parmakları eksik olan Stauffenberg, mekanizmayı 3 parmağı ve bir pens
yardımıyla çalıştırabilmek için uzun süre antrenman yapmıştı.

Hitler ve Goering

nesiyle Feldmareşal Keitel'den izin alarak dışarı çıktı. O esnada General Heusinger Doğu Cephesi hakkındaki raporunu tamamlamak üzereydi. Tam bu sırada Albay Brant masasının altındaki çantayı gördü ve Hitler'i rahatsız etmemesi için alıp desteğin öteki ucuna koydu.⁷⁶ Böylelikle çanta Hitler'den uzaklaşmıştı.

Hitler Ufak Tefek Yaralarla Kurtuluyor

Konuşma sırası Stauffenberg'e gelmişti ve herkes onu aramaktaydı. Oysa Stauffenberg çoktan toplantı salonunu terk etmiş ve emniyetli bir uzaklıktan olacakları seyretmeye koyulmuştu. Saat tam 12.42'de bomba büyük bir gürültüyle patladı. Binanın çatısı çökmüş, camlar tuzla buz olmuştu. Etrafı siyah bir bulut kapladı. Yardım ekipleri acilen pavyona koşuşturdular. Sedyeler gelip gidiyordu. Stauffenberg, Hitler'in öldüğünden emindi. Çünkü çantayı Hitler'in tam ayaklarının dibine bırakmıştı. Biraz da olayın verdiği heyecanla, çıkarılan sedyelerden birini Hitler'e benzetti ve yanındaki Teğmen Haeften'e "Hitler'in cesedini çıkardılar, çabuk uzaklaşalım" diye talimat verdi. Şimdi dikkat çekmeden kamptan ayrılmak kalıyordu geriye. Kamptan çıkana kadar üç kontrol noktasından onay almaları gerekiyordu.⁷⁷ Üstelik çoktan

76 Albay Brandt'in suikastlarda bilinçsizce aldığı bir rol vardı. Hitler'e yürekten bağlı Albay, daha önce de içki süsü verilmiş bombaları farkında olmadan Hitler'in uçağına taşıyan kişiydi. Bu kezse onun bilinçsizce de olsa çantayı uzaklaştırması Hitler'in hayatını kurtarmıştı. Ancak bu, Albay Brandt'in hayatına mal olacaktı. Onunla birlikte toplantıyı stenoya çeken Berger, Brandt'in yaveri Schmudt ve General Korten patlamada hayatını kaybetti.

77 Gerçekten de önceleri kimsenin aklına Stauffenberg'den şüphelenmek gelmedi. Hitler ise tepelerine bir uçaktan bomba atıldığını sanıyordu. Ancak ilk şok atladıktan sonra çantasını bırakıp toplantıdan vakitsizce ayrılan

paylaşacaktı: “Şurada duruyordum. Bomba ayağımın dibinde patladı. Artık bana bir şey olmayacağını açıkça anlıyorum; yoluma devam etmek ve görevimi tamamlamak benim alınyazım, kesinlikle... Bugün burada olan şey artık olayların en yüksek noktası! Hizmet ettiğim büyük davanın bugünkü tehlikeleri atlatacağına ve her şeyin sonunda iyi biteceğine bugün artık eskisinden daha çok inanıyorum”⁷⁹

Suikastçılar bekledikleri haberi alınca olayı bir “yönetim darbesi”ne çevirmek üzere kollarını sıvadılar. General Olbricht, alelacele General Fromm’u aradı ve beklenen haberi verdi. Ancak General Fromm ihtiyatlı biriydi, haberi bir de kaynağından öğrenmek istedi. Hemen Hitler’in karargâhını aradı. Karşısına çıkan Feldmareşal Keitel, Hitler’e suikast yapıldığını doğruladı ama Hitler’in sağ olduğunu ve Mussolini ile görüştüğünü de ekledi. Bu haber komplocuların tüm planlarının yattığı ve hayatlarının tehlikeye girdiği anlamına geliyordu.

Suya Düşen Plan: Walkyrie Harekâtı

Oysa Milli Savunma Bakanlığı’na gelen Albay Stauffenberg Hitler’in öldüğünü gözüyle gördüğünde ısrar ediyordu. Stauffenberg’e inanan komplocular, Hitler’e bağlı subayların inisiyatifi tekrar ellerine geçirene kadar ölümü saklama kararı almış olabileceklerini düşündüler. Derhal harekete geçeceklerdi. Almanya’nın muhtelif yerlerindeki birliklerde kendilerine bağlı bulunan komutanlara mesajlar göndererek hazırlanan planı uygulamaya koymalarını istediler. Operasyo-

79 Nazi İmparatorluğunun Doğuşu-Yükselişi-Çöküşü, Cilt 3, William L. Shirer, Çev: Rasih Güran, Ağaoğlu Yayınevi, 1st 1969, Sf: 1616

nun kod adı “Walkyrie Harekâtı” idi.⁸⁰ Ama çoktan suya düşmüştü.

Yapılanlar askeri mantığa uymuyordu. Çünkü Hitler’in ölümü teyit edilmemişti. General Fromm dışında herkes Stauffenberg’e inanmıştı. Olmasını istedikleriyle gerçekte olanı birbirine karıştırmışlardı. Bu heyecan içinde davranan darbeciler 5 saat boyunca Berlin’i ellerinde tuttu. Suikastçı ekibin Paris kolu bile harekete geçmişti. Harekâtın tek başarılı kolu burasıydı zaten. Onlar da tüm Hitlerci subayları, SS ve Gestapo şeflerini tutuklamışlar ve hapishanelere doldurmuşlardı. Tutuklananların sayısı 1200’ü bulmuştu. Hatta Fransa’da bulunan Alman birliklerindeki isyancılar Berlin’deki darbenin başarısız olduğunu öğrendikleri anda bile isyanı sürdürüp sürdürmemeyi tartışacaklardı. Ancak Batı Orduları Başkomutanı Feldmareşal von Kluge her şeyin bittiğini ifade etti, herkesin bunu kabul etmesi gerekiyordu. General Kluge de Hitler’den nefret ediyordu ama gerçeği darbecilerden daha önce kavramıştı. Onların isteklerine şu cevabı verdi: “Domuz ölmüş olsaydı bunu yapardım”⁸¹ Gerçek, kendini bir kez daha dayatmış, Hitler ölmemişti! Üstelik Hitler’in ölmediği öğrenilince ayaklanmaya katılma sözü veren birçok subay desteğini geri çekip karşı safta yer almıştı. Darbeciler yalnızdı artık...

Akşam Hitler’in sesi radyodan duyulduğunda son direniş eğilimleri de sönecek, bir kıvılcım bekleyen “tarafsız” subaylar derhal Nazilerden yana döneceklerdi. Darbeciler her şeyin bittiğinden iyice emindi artık. Hitler Alman halkına seslen-

80 Walkyrie kelimesi kuzey mitolojisinde güzel ama korkunç bir kıza verilen addı. Bu kız savaş alanlarında dolaşır ve kimin ölüp kimin kalacağına karar verirdi.

81 Suikastlar ve Ayaklanmalar Tarihi, Nurdoğan Taçalan/Turgut Etingü, Milliyet Yayınları, 1st 1973, Sf:447

Darbeci-Suikastçılar Nerede Hata Yaptı?

Gerçekten de darbeciler -hayatları söz konusu olduğu halde- işi fazla hafife almışlardı. Eylem Albay Stauffenberg gibi birtakım cesur subayların bireysel kahramanlığına bırakılmıştı. Dahası, Hitler'in ölmemesi durumunda ne yapacaklarına dair net bir planları yoktu. Oysa Hitler ölmese bile ordudaki memnuniyetsizlikten faydalanarak doğru bir liderlikle eylemi bir yönetim darbesine çevirebilirlerdi. Aslına bakılırsa bu kadar dağınıklık, organizasyon hatası ve inisiyatif geliştirmedeki yetersizlikleriyle işi buraya kadar getirebilmeleri bile bir mucizeydi. Bombanın patlaması ile Nazilerin toparlanması arasında 3 saatlik bir zaman dilimi olmasına rağmen Berlin'deki kurmaylar harekete geçmek için anlaşılmasız bir bekleme sürecine girmişlerdi. Oysa derhal hareketlenip kilit noktaları ele geçirmeleri, ülkenin muhtelif yerlerinde onlardan emir bekleyen yandaşlarına haber vermeleri ve eylemi genel bir ayaklanmaya çevirmeleri gerekirdi. Kendi içlerindeki emir-komuta zinciri çok zayıf ve dağınıktı bütün bunlar darbecilere sempati besleyebilecek subaylarda güvensizlik yaratmıştı. Tam anlamıyla şaşkınca davranıyorlardı. Sadece komplocuların Fransa kolu tam anlamıyla başarılı bir operasyon yürütmüştü.

Ellerinde güç olduğu halde Nazilerin radyodan yaptıkları çağrılarını engellemediler. Bu konuda o kadar gevşek davrandılar ki tutuklanan arkadaşlarını kurtarmak için Gestapo karargâhına baskın bile düzenlemediler. Oysa birkaç manga askerle bunu başarabilirlerdi. Dahası, yakaladıkları General Fromm'u hapiste tutmayı bile başaramadılar. Goebbels ve Himmler'i tutuklamamaları da bir hataydı. (Goebbels'i tutuklamaya, Remer gibi taraf değiştirebilecek, yaptığı işte sebat göstermeyen birini yollamışlardı.) Ayrıca güvendikleri birçok

subay son anda yan çizmişti. Geri kalan darbeciler belki cesur ve onurlu insanlardı, ama Nazilerin gücünü hafife almışlar ve olayı bir rejim sorunu olarak değil, Hitler sorunu olarak algılayarak kendi sonlarını da hazırlamışlardı.

Ama galiba asıl olarak önlerinde iki psikolojik engel vardı. Bunlardan birincisi, darbeyi başaracaklarına ilişkin inançlarını yitirmeleri, kendilerini olayların akışına bırakmaları idi. İkincisi ise Alman halkının ve ordunun büyük bölümünün halen Hitler'e sadık oluşuydu.

Darbeciler Bir Bir Yakalanıyor

Bakanlıkta direnen darbeciler ancak akşam saat sekizde yakalandı. Yaşanan çatışmada ilk vurulan Albay Stauffenberg oldu. Sırtından bir kurşun yemişti. Bu arada General Fromm da hapsedildiği odadan çıkmış ve kumandayı yeniden ele almıştı. Oracıkta alelacele bir "Harp Divanı" kuruldu. Komplocuların çoğu yakalanmıştı. General Beck, Fromm'dan tabancasını istedi, o da "İşinizi kendiniz bitirecekseniz buyurun, ama lütfen çabuk olun" dedi. General von Beck, tabancayı beynine doğrulttu, ama isabet ettiremedi. İkinci teşebbüs de başarısız olunca Hitlerciler devreye girdi ve "intiha-ra" yardımcı oldular! Kalan subaylar ise bir otomobilin farları altında alelacele kurulan infaz mangasının önünde kurşuna dizildiler. Hiç şüphesiz General Fromm bu hareketiyle Hitler'in gözüne girmek ve darbecileri başlangıçta desteklediğini unutturmak istiyordu. Aylardan beri komployu biliyordu ve Hitler'e haber vermemişti. Son hareketiyle affedileceğini sandı ama yanıldı. Fromm da diğer komplocularla birlikte idam edilecekti. Ancak Hitler onun bu yardımseverliğini unutmadı ve onu diğerleri gibi kasap çengeline asarak değil,

ve Nazi rejiminin sonunu getirecek önlemleri almak. Plana göre, Hitler yönetimden uzaklaştırıldıktan sonra Rommel, Silahlı Kuvvetler Başkomutanı ve geçici Devlet Başkanı olacaktı. Müttefiklerin de saygı duydukları Rommel ismine sıcak yaklaşacaklarını ve Almanya ile barışı yokuşa sürmeyeceklerini ümit ediyorlardı. İşte büyük Feldmareşal Rommel bu planların içindeydi, Hitler'e karşı darbelerle kader birliği etmişti...

Ancak yine de Rommel, Hitler'i son bir kez uyarmayı uygun görmüştü. Bu zaten ondan başka kimsenin Hitler'in yüzüne açıkça söylemeye cesaret edemeyeceği bir şeydi. 6 Haziran 1944'teki Normandiya Çıkartması sonrasında Alman Genelkurmayı 17 Haziran'da Hitler'in özel karargâhında bir araya geldi. Hitler Müttefiklerin ilerleyişinden dolayı komutanları suçlarken, Rommel birden öne çıktı ve Speidal'in anlattığına göre "Müttefiklerin hava, kara, deniz üstünlüğü ile savaşın imkânsız olduğunu"⁸⁹ Hitler'in yüzüne söyledi. Bu şartlar altında savaş sürdürmek anlamsız ve saçma bir şeydi.

Oysa Hitler bir adım bile çekilmekten yana değildi ve artık tavrını askeri durum değerlendirmelerine göre değil, kişisel hırslarına göre belirlemekteydi. Toplantı boyunca Müttefikleri geriletme için hazırladığı sürpriz silahlardan bahsetmeye devam etti. Rommel sözü tekrar alarak "Normandiya'daki Alman cephesinin çökeceğini, Müttefiklerin Almanya'ya sızmasının önlenemeyeceğini" söyledi. Rus cephesinin de tutulacağından şüpheliydi. Almanya tamamıyla tecrit edilmişti ve savaş bir an önce bitirilmeliydi."⁹⁰ Hitler ise sanki bu sözleri hiç duymamış gibi Rommel'e dönüp; "Siz savaşın geleceğini düşünmeyin, kendi çıkarma cephenize bakın" diyordu.

89 Age Sf: 1591

90 Age Sf: 1592

Rommel 15 Temmuz'da uzun bir mektup yazıp ordu telesiyle Hitler'e gönderdi: "Askerler her yanda kahramanca savaşıyorlar ama eşit olmayan savaşın sonu yaklaşıyor... Gerekli sonuçları vakit geçirmeden çıkarmanızı rica ediyorum. Grubunuzun Başkomutanı olarak bunu size açıkça söylemeyi görevim saymaktayım."⁹¹

Almanya yenilgiye doğru koşuyordu. İçlerinde Rommel'in de olduğu subayların son bir hamleyle durumu lehlerine çevirecek darbe girişimi de başarısız olunca Almanya'nın yıkımı iyice netleşmişti. Bu durum Rommel'in de sonunu hazırlıyacaktı.

Mareşal Rommel: Ya İntihar Ya İdam!

Walkyrie Harekâtı'nın soruşturması derinleştirildikçe Rommel'in ismi de ortaya çıkacaktı. Rommel'i Berlin Gestapo zindanlarındaki işkencede çözülen Albay von Hofacker ele vermişti. Alman ordusunun efsanevi askerlerinden "Çöl Tilkisi" Mareşal Erwin Rommel suikast planının içindeydi demek ki. Rommel aslında daha yeni ölümden dönmüştü.⁹² 17 Temmuz'da Fransa cephesindeyken bir İngiliz uçağı otomobiline ateş açmış ve Rommel ağır yaralanmıştı. Henüz iyileşiyordu ki 13 Ekim 1944 günü Feldmareşal Keitel'den bir mektup aldı. Mektupta hakkındaki suçlamalar özetleniyor ve "Führer'in kendisinden şerefli bir insanın davranması gerektiği gibi bir davranış beklediği" bildiriliyordu. Mare-

91 Age Sf: 1594

92 Bu durumun suikastçı-darbeci grup açısından sonuçları çok kötü oldu. Mareşal yaralanmasaydı darbeciler belki daha mantıklı hareket edebilecekler, dolayısıyla eylemleri başarıya ulaşabilecekti. Rommel'in yaralanması 20 Temmuz girişiminden 3 gün önceye denk geliyordu.

azmi kırılırsın isteniyordu. İsteddiği sonucu askeri zaferlerle sağlayamayacağını fark eden Nazi yönetimi tarihin o güne kadar eşini benzerini görmediği, dehşetengiz bir suikast planını devreye soktu: Churchill, Roosevelt ve Stalin'in öldürülmesi.

Hiç şüphesiz eğer bu plan gerçekleşseydi II. Dünya Savaşı'nın akıbeti farklı bir seyir izleyebilirdi. Ama şurası kesindi ki eğer plan başarılı olsaydı bugün XX. yüzyılın en büyük suikastı olarak "Kennedy Suikastı"nı değil "Churchill-Roosevelt-Stalin Suikastı"nı hatırlıyor olacaktık.

Hiç şüphesiz Hitler, bu planı sadece intikam amacıyla gündeme getirmemişti. Liderleri yok etmesi durumunda Müttefiklerin direniş azmini kıracağını, psikolojik inisiyatifi yeniden ele alacağını hesaplıyordu. Hitler'e göre milletleri liderler yönetirdi ve liderlerin ortadan kaldırılması durumunda milletler afallardı. Dolayısıyla söz konusu olan stratejik bir karardı onun için. Özellikle İngiltere'nin yenilmesi veya bir şekilde teslim olması Hitler'i oldukça rahatlatacaktı. Bunun için başka planları da mevcuttu.⁹⁶ Aslında Nazilerin Churchill, Roosevelt ve Stalin'i öldürmek için çok önceden beri bazı planları vardı.⁹⁷ Ancak bunlar, gerekirse hedeflerin her birine karşı ayrı ayrı düzenlenecek suikastlar şeklindeydi. Bu kez planlanansa tam anlamıyla "dünyayı sarsacak" türden bir eylemdi. Sepetteki bütün yumurtalar kırılacaktı!

96 Hitler'in bunun için romantik bir aşk uğruna tahtından feragat eden Windsor Dükü'ne güvendiği söyleniyordu. Almanlara sempatisi olduğu söylenen Dük de Windsor'un halkına bir seslenmesi bile yeterli olacaktı ona göre. Bunun için önce İngiliz istihbaratının sürekli gözetiminde olan Dük'ü kurtarmak gerekiyordu. Dük, Portekiz'deyken Alman ajanları onu kaçıracaktı.

97 Örneğin Nazilerin daha savaş başlamadan, 31 Ocak 1939 tarihinde Stalin'e yönelik suikast planları olduğu Nürnberg Mahkemeleri esnasında ortaya çıkmıştır.

Parapsikolojik Yollarla Aranan Hedefler

Nazizmi sadece ve sadece bir “çılgın”ın hayallerinden türemiş ölçüsüz iktidar hırsının bir eseri gibi gören bakışlar yapılmaktadır. Nazizm, kendine özgü bir felsefesi ve arka planı olan bir ideolojydi. Gerçekte Naziler tıpkı Masonlar ve benzeri gizli örgütler gibi arkalarına ezoterik-okült yöntem ve hedefleri almışlardı. Hitler’i iktidara taşıyan ve Nazizmi bir ideoloji olarak şekillendiren de aslında bu gizli okült-ezoterik örgütlerdi.⁹⁸ Bu yüzden Hitler gerek özel yaşantısında gerekse de siyasi olayları ele alışında ezoterik-okült bilgileri özellikle dikkate alırdı. Hitler parapsikolojik yöntemlere, telepatik yoldan elde edilen bilgilere inanır ve hayatında bunlara büyük yer verirdi. Nitekim bu sefer de öyle olmuştu ve dünyanın belki de gelmiş geçmiş en önemli harekâtı telepati uzmanlarından gelecek bilgilere kalmıştı.

Nazi ideolojisi içinde eski Pagan-Cermen efsanelerinden alınmış mitolojik figürler, folklorik öğeler, kahramanlık hikâyeleri ve mucizeler vardı. Naziler kitlelere karşı Hristiyan değerleri savunur görünseler de aslında Hristiyanlığı benimsemiyorlardı. Bütün bunlar koyu milliyetçi bir söylem içinde eritilerek ve modern propaganda araçları da kullanılarak kitlelerin arkaik bilinçaltlarına sesleniyordu. Kamuya karşı sihir,

98 Var oluşunu Cermen mitolojilerine dayandıran Thule örgütü Hitler’in ve Nazizmin arkasındaydı. Thule ezoterik esaslara göre örgütlenmiş, hançer ve si-vastikayı kendisine sembol olarak seçmişti. Kendilerine Töton Şövalyeleri’ni örnek alıyorlardı. Kurucuları Baron Heinrich von Sebattondorf’du. (Asıl adı Adam Alfred Ludolph Gluer) Baron von Sebattondorf hakkında 1911 yılında Türk uyruğuna geçtiği, 1926-27 yıllarında İstanbul’da bulunup Meksika Fahri Konsolosu olduğu ve 1945 yılında Boğaz’da kaza gibi görünen bir su-ikasta uğradığı bilgileri vardır. Daha ayrıntılı bilgi için Aytunç Altındal’ın “Bilinmeyen Hitler” kitabına bakınız. (Yeni Avrasya Yayınları, 1st 2002)

Kurt politikacı Winston Churchill

lara para, iyi yaşama şartları ve başarı halinde ise özgürlüklerine kavuşacakları vaat ediliyordu. Yüzlerce başvuru oldu, bu sayı önce 80'e sonra da 40'a indirildi.

Aslında bu işlerden gerçekten anlayanlar kendilerini gizlemişler, öldürüleceklerinden korkmuşlardı. Başvuranların çoğu "Denemekten zarar gelmez" diye düşünen tiplerden oluşuyordu. Seçilen 40 kişi SS genel karargâhı olan Wannsee'de gerçekten iyi donatılmış lojmanlara yerleştirildi, kendilerine kaliteli yemekler sunuldu ve bitlerden arındılar bu sayede. Kısa sürede Almanların niyetinin ciddi olduğunu anlayan tutsaklar bu kez kendilerini pahalıya satmaya karar verdiler. SS görevlilerinden kaliteli şarap ve sigara bile istemeye başladılar.

Medyumlar Himmler'le Yüz Yüze

18 Ağustos'ta Himmler karargâhı ziyaret ederek durumu bizzat yerinde görecekti. Himmler, sihirbaz ve medyum olduklarını iddia edenleri doğrudan sorguya çekti. Soru gayet basitti! Çok önemli bir kişinin hareketlerini bilmek istiyorlardı. Bunu açıklayacak olan mükâfatlandırılacak, ayrıca serbest bırakılacaktı. Adayların çoğu belirsiz ya da uydurma cevaplar verdiler. Oysa Himmler Duce'yi, yani Mussolini'yi soruyordu. Duce o esnada Maddelena Adası'ndaydı. Tutsaklar İtalya'daki durumdan habersizdiler. Sadece birkaç kişi İtalya'dan bahsedebildi. İçlerinden sadece 8 kişi sınavı geçebilmişti. Seçilenler arasında düşünceleri okuduğunu söyleyen bir psikiyatr, bir hipnotizmacı, bir hayalci ihtiyar iki çingene ve üç de profesyonel astrolog vardı.

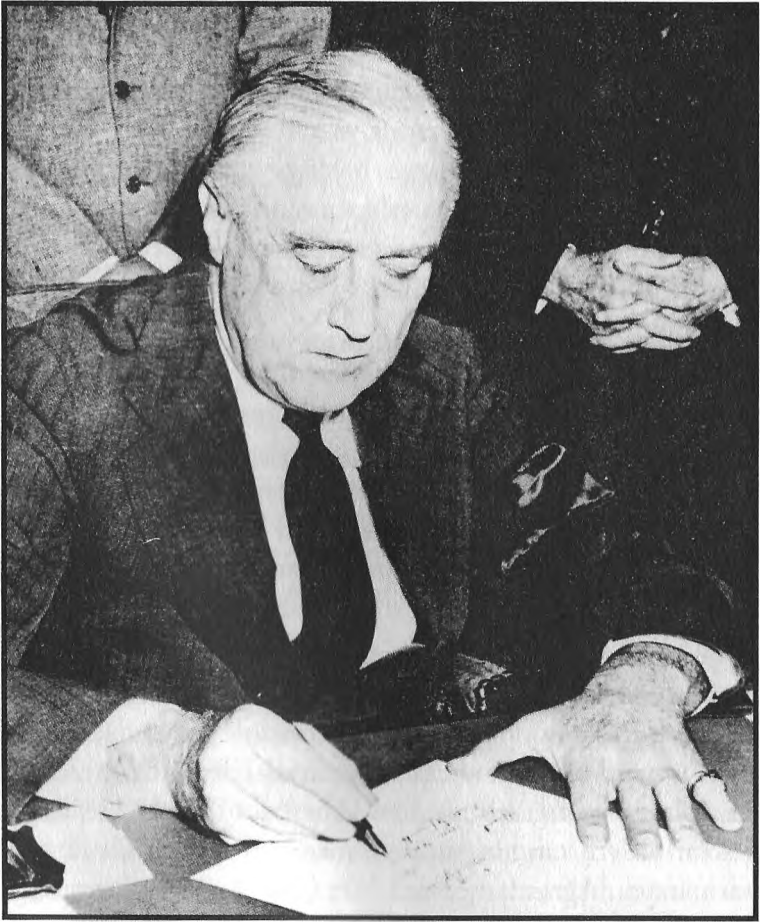
Fransız hipnotizmacı Jean-Jacques Beguin'in anlatmasına göre ona sigara ikram edip çeşitli sorular sormuşlar ve Himmler

ler Beguin'in verdiği cevaplardan memnun kalmıştı. Ancak Beguin, annesinin Yahudi olduğunu söyleyince SS subayları görüşmeyi bitirmek istemişler fakat Himmler onları durdurup şunları söylemişti: "Fransız ve Yahudisiniz. Bir Nasyonal Sosyalist şampiyonu olmanızı beklemiyorum. Ama bu defa ne para ne de şeref  ğruna çalışacaksınız. Bahis konusu olan sizin canınızdır. Bizimle işbirliği yapmayı kabul ederseniz sizi tarafsız bir ülkeye gönderebiliriz. Bunu yapabilecek g  te olduğumu pekâlâ biliyorsunuz."

Hipnotizmacı Jean-Jacques Beguin, Himmler'e şarlatan olmadığını söylemiş ve söz konusu kişinin Mussolini olduğunu bilerek Nazi şefini etkilemeyi başarmıştı. Aslında bu bir yem soruydu. Mussolini'nin yerini zaten onlar da biliyorlardı. Himmler çok daha başka kişilerin peşindeydi. Sonunda ağzındaki baklayı çıkardı: "Bazı kimseler yakında buluşmak üzereler. Bana bunun ne zaman, nerede olacağını s leyiniz."

Jean-Jacques Beguin vereceği cevabın hayatına bile mal olabileceğinin farkındaydı. O yüzden üzerinde iyice düşündü, düşünceleri kafasında tarttı ve bir mantık yürüterek bulunması istenen kişilerin ancak düşman olabileceğine karar verdi. Aslında yaptığı işin gaipten haber vermekle hiçbir ilişkisi yoktu. Sadece tahmin yürütmüştü. Ama rolünü sürdürmek zorundaydı. Ağzından birden "De Gaulle" ismi  ıkıvermişti. Nazilerin asıl aradıkları o değildi ama yine de De Gaulle, hareketlerini bilmek istedikleri kişiler arasındaydı.

Subaylardan biri "Ne de olsa bir Fransız" diye itiraz edecek oldu. Beguin, böylelikle diğerlerinin Fransız olmadığını anlamıştı. Sözlerine devam etti ve "Churchill" dedi. Himmler'in  rperdiği her halinden belli oluyordu. Ardından beklemeden "Roosevelt" dedi. Himmler soru dolu bakışlarla Beguin'i süzerken o, en son ve Himmler'i en çok sarsacak ismi söyle-

Dönemin ABD Başkanı Franklin Roosevelt

yiverdi: “Stalin.” Bu isimden sonra Himmler’den güçlü bir “Bravo” sesi işitildi.

Jean-Jacques Beguin bütün bu isimleri medyumluğundan değil, tamamen günün siyasi koşullarını analiz ederek çıkar-mıştı. Ama şimdi sınavın ikinci kısmı vardı ki, en zoru oydu.

Bu isimlerin nerede buluşacağını bilmesi. Bu ise ilki kadar kolay değildi. Bu arada SS'ler onu tekrar rahat bir hücreye koymuşlar ve bakımına özen göstermeye başlamışlardı.

Bir süre sonra Beguin, oradan sıvışma vaktinin geldiğine karar verecek ve medyumluk değil ama hipnotizma yeteneğini kullanarak nöbetçileri uyutacak ve onların üniformalarını giyerek İsviçre sınırından geçip direniş örgütüyle buluşacaktı. Bir hafta sonra İngiliz istihbaratının önüne ilginç bir uyarı bilgisi geldi: "Almanlar Churchill, Roosevelt ve Stalin'in buluşmasına çok büyük önem veriyorlar."

Bundan sonra Naziler buluşma yeri ve tarihini bu yöntemle öğrenemeyeceklerini anladılar ve klasik yöntemle yani karşıcasusluğa tekrar ağırlık verdiler. Bir yandan da olası eylemin altyapısını hazırlamaya çalışıyorlardı.

Buluşma Noktası Sıkıntısı

Bu arada Churchill, Roosevelt ve Stalin de buluşacakları yeri saptamanın sıkıntısı içindeydiler. Bu tarihi buluşma o günün şartlarında oldukça zor ve güvensizdi. Üstelik liderler sadece güvenlik açısından değil, böylesi bir buluşmaya önderlik edebilmek için kendi tespit ettikleri yerde buluşulsun istiyorlardı. Örneğin Ruslar'dan gelen mesaj bu yerin "Moskova" olması yönündeydi. Tabii bu Churchill ve Roosevelt açısından kabul edilebilir bir şey değildi. -Gerçi Roosevelt bu teklife sıcak bakar görünmüştü- Çünkü bu, yarın öbür gün dünya dengeleri yeniden kurulmaya başlandığında Sovyetler Birliği'nin "Hitler'den kurtuluşa" önderlik ettiği imajını çizebilir ve bu "Özgür Dünya" açısından hiç iyi olmazdı.

Öte yandan buluşma yerinin Washington olması da düşünlüdü. Fakat o da "uzaklığı" bahane gösterilerek reddedildi.

Buluşmanın “tarafsız” ve Müttefiklerin kontrol edebileceği bir ülkede olması şarttı. Birçok yerin adı geçiyordu. Bunlardan biri Mısır ve başkenti Kahire idi. Bu arada İran ve başkenti Tahran’ın da adı geçiyordu. Bunun üzerine Churchill devreye girdi ve bizzat Stalin’e “Toplantının Kahire’de yapılacağı haberini yaymayı ama gerçekte Tahran’da toplanmayı” önerdi. Toplantıya “Kahire 3” adı takıldı, özel olarak da “Eureka” kodu kullanılacaktı. Bu mesajlar için çok özel şifreleme yöntemlerine başvuruldu.

Almanlar olası toplantı yerini tahmin etmeye çalışıyorlardı. Muhtemel buluşma yerlerinin bir listesini çıkarmışlardı. O gününün dünyasında zaten fazla seçenek yoktu. Amiral Canaris “Üç büyüklerin Tahran’da toplanma ihtimali”nden bahsetmişti. Bunun için dağınık durumdaki operasyon birliklerinin toplanması ve uygulayıcı özel bir kadronun hazırlanması gerekiyordu. Bir yandan da güvenilir, cesur ve kabiliyetli komandalardan oluşan -aralarında İranlılar da vardı- bir birlik Quenz gölü civarında bir kampta özel bir eğitime tâbi tutulmaktaydı. Bunlar en iyi eğitilmiş sabotör ve suikastçılardan oluşan seçkin bir birlikti. Ayrıca bu iş için Oberg isimli bir SD subayını çalışmaları kontrol etmekle görevlendirdiler.

“Fil Operasyonu”

Profesyonel katillerden biri belli olmuştu: Lothar Schoellhorn. Bu kişi gerçekten ilginç bir tipti. Amiral Canaris tarafından bir restoranda yemek yerken keşfedilmişti. Az önce birlikte olduğu güzel ve esrarengiz bir kadınla ilgileniyordu.¹⁰¹

101 Amiral daha sonra danışıklı olarak bu kadının Goebbels’le birlikte olmasını sağladı. Üstelik böyle bir şey ilk defa olmuyordu. Goebbels ise kadınların kendisiyle ilgilenmesini çekici bir erkek olmasına bağlayıp durdu!

Roosevelt ve Churchill belki de savaşa son verecek anlaşma üzerine konuşuyorlar

Tam bir profesyonel katildi. Eski bir boksördü, ancak son derece zarif bir beyefendi rolüne bürünmüştü. Kimse onun bir suikastçı olduğunu tahmin edemezdi. Bu gibi işlerinden artakalan zamanlarında vaktini yüksek sosyete kadınları arasında geçiriyor; lüks hayat, müzik, edebiyat ve plak koleksiyonları ile ilgileniyordu.

Alman yüksek sosyetesinin karşılaştığı ani ölümlerin baş aktörüydü. Daha ziyade işin ucunda büyük bir sigorta miktarı olan ölümlerdi bunlar. Amiral Canaris bunları öğrendi. Onun aradığı ideal adamdı Lothar Schoellhorn. Üstelik askeri

hiyerarşinin tüm rütbe ve kurallarından bağımsızdı. Aslında Canaris'in de operasyonla ilgili bildikleri son derece sınırlıydı. Sadece düşman topraklarında, iyi korunan birkaç adamın öldürüleceğini ve bu şehrin muhtemelen Tahran olacağını biliyordu. Komanda seviyesinde bu göreve "Fil Operasyonu" adı verildi. İçlerinde anti-komünist Rus esirlerin de olduğu bir birlik paraşütle İran topraklarına indirilecek ve birliktekiler görevlerinden ancak son anda haberdar edileceklerdi. Operasyonda Rusların kullanılmasının nedeni onlara Kızıl Ordu üniforması giydirilip Sovyet birliklerinin arasına sızmalarını sağlamaktı. Bu işi iyi Rusça bilmeyen Alman subayları yapamazdı.

Bu arada İran'da siyasi durumlar karışmıştı. 200 kadar subay ve politikacı Nazi eğilimli oldukları için tutuklanmış ve neticede Şah, kâğıt üzerinde de olsa "Alman ajanlarının ülkedeki düşmanca faaliyetleri nedeniyle Almanya'ya savaş ilan etmek" zorunda kalmıştı. Oysa İran zaten iki yıldır fiili işgal altındaydı. Ruslar, İngilizler ve Amerikalılar bütün kilit noktalara el koymuşlardı. Alman ajanları veya onlara yataklık edenler sıkı bir takip altındaydı.

Buna rağmen Almanlar, İran'ın Kum bölgesine komando paraşütçüler indirmeyi başardı. Bu, operasyonun henüz ilk aşamasıydı. Komandolar karşılanmış, temas edecekleri kişiler bulunmuştu. Ayrıca Alman ajanlarına yardım edecek Tahranlıların uzun bir listesi de mevcuttu. Ancak bazı aksilikler olmuş, bazıları sığınacakları kişilerle teması kaybetmiş ve belli yerlerde birikmeler olmuştu. Bazı evler de baskına uğramış ve tutuklamalar yapılmıştı. Gene de olayın planlayıcıları ele geçmemiş, gelenlerin ne için orada olduklarını bilememeleri sebebiyle fazla bilgi sızmamıştı.

Rossevelt, Churchill ve Stalin, planlanan saldırıdan kurtulmayı başardılar

Koruma Telaşı

Üç büyüklerin devlet başkanlarını Tahran'da koruyabilmek için olağanüstü bir hareketlilik başlamıştı. İran'da zaten bulunan güvenlik servislerinin dışında her devlet kendi lideri için özel koruma takviyesi getirmeyi planlamıştı. Örneğin Churchill'e onu gölgesi gibi izleyen W.H. Thompson ve ekibi refakât edecekti. Roosevelt'e ise en azından 15 korumanın eşlik etmesi kararlaştırılmıştı. İş en fazla abartanlarsa Sovyetlerdi. Gizli Polis Şefi Beria 3000 kişilik bir koruma öngörmüş-

tü. Sonunda Stalin'in her zamanki koruması Kroulev'in emrine 1000 kişi verilecekti. General Avramov ise bunları bizzat denetleyecekti.

Sovyetler bunun dışında "önleyici istihbarat"a da ayrıca önem vermişti. Bunlar arasında Tahran'daki Alman kolonisinden belli kişilerin hiçbir iz bırakmadan birer birer ortadan kaybolması, Tahran Havaalanı yolunda iki SS subayına ait cesetler bulunması gibi gariplikler vardı. Gizli servisler bu gibi istihbarattan hem merkezlerini hem de gerekli gördüklerinde üç büyüklerin diğer sorumlularını haberdar ediyorlardı.

Öte yandan suikastta kullanılacak silahların Tahran'a getirilmesi önemliydi. Bu silahlarla gerçekte bir ufak ordu donatılabilirdi. Söz konusu silahlar tıpkı paraşütçüler gibi Kum kenti civarına paraşütle bırakılacaktı. Ancak asıl sorun bu silahların Tahran'a güvenli biçimde getirilmesi ve saklanabilmesiydi. Bunun için İranlı subayların satın alınması ve silahların İran ordusuna ait araçlarla şehre getirilmesinin en uygun çözüm olduğu düşünüldü. Silahlar arasında Mann ve Lüger tabancalar, G-41 ve Siminov tüfekler, Sten ve MP 43 makinelili tüfekler ve bol sayıda el bombası vardı. Plastik bombaların atası olan Gamon bombaları suikast için en elverişli olandı. Çünkü herhangi bir yere yapıştırılabilir ve saatli olarak da kullanılabiliriyordu. Ancak bu silahların bir kısmı ele geçecek ve İngilizler onları ele geçirdiklerinde hayret içinde kalacaklardı.

Buluşmaya Geri Sayım

1943 Kasım'ındaki toplantı yaklaşıp da her iki taraf açısından henüz birçok şey muğlak görünüyordu. Siyasi ve askeri gelişmeler toplantıyı iptal ettirebilir, tarihini erteletebilir ya

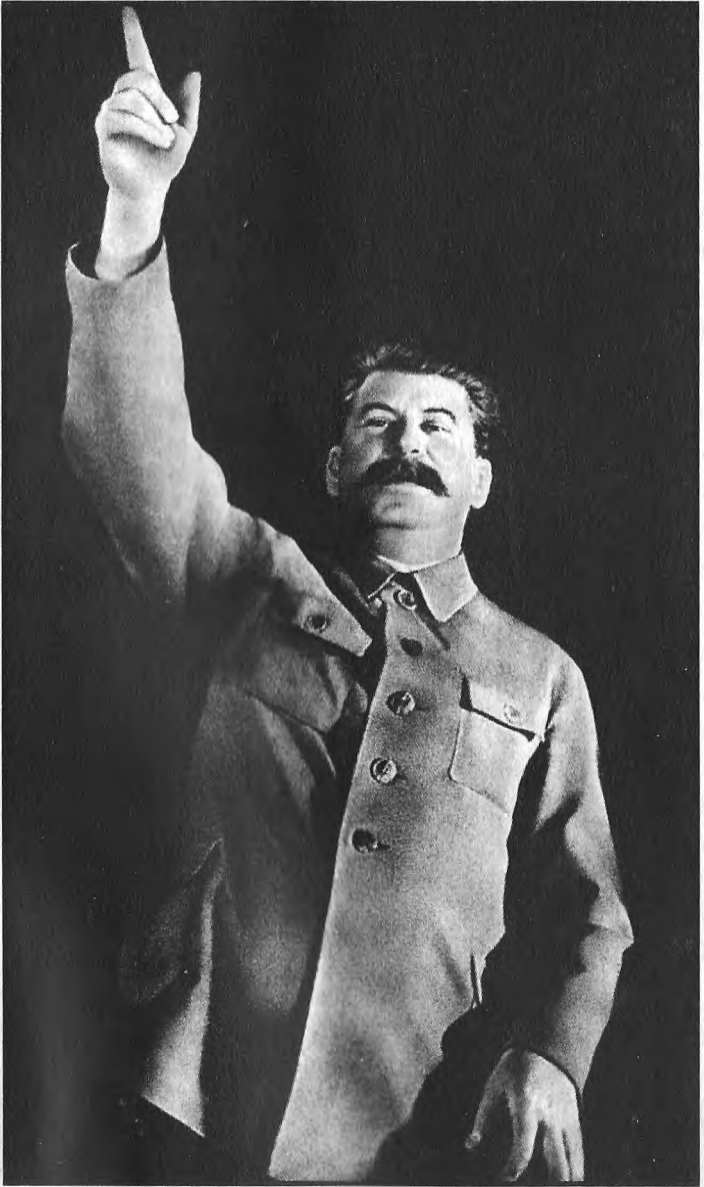
da yerini değiştirebilirdi. Sızan bilgiler toplantının Kahire’de gerçekleşeceği yönünde ydi ve herkes oraya odaklanmış grnyyordu. Öte yandan  büyükler arasındaki pazarlıklar halen sryyordu. Hatta bir ara Roosevelt’in gelmemesi bile söz konusu oldu. Churchill ise Stalin’le pazarlık masasına oturmadan önce ABD Başkanı ile görüşmenin yararlı olacağını düşünüyordu. Hitler ve Almanlar dşmanlarıydı ama Stalin ve Ruslar da pek dostları sayılamazdı! Stalin karşısında gösterilecek bir zaaf yarın öbür gün “Hr Dünya”nın başına çok işler açabilirdi. Ayrıca Tahran’dan önce Kahire’de an Kay şek’le buluşmaları gerekiyordu. Roosevelt ise Stalin’den bağımsız böyle si bir buluşmanın Sovyetlerin güvenini zedeleyeceği fıkri ndeydi. Churchill, sonunda Sovyet Dışışleri Bakanı Molotov’un da Kahire’ye çağrılmasıyla bu sorunun zlebi-leceğini düşündü. ¹⁰²

Yola ıkış

İçlerinde bu açıdan en tedbirsiz denebilecek kadar gözü kara olan, Churchill’di. Çünkü İngiltere’nin geleceği bu buluşmaların gerçekleşmesine bağlıydı. Savaşta en zor durumda olan İngilizlerdi. Nitekim Churchill 12 Kasım 1963 günü Rewown gemisiyle Plymouth Limanı’ndan ayrıldı. Cezayir’de birkaç saatlik moladan sonra rotasını Malta Adası’na çevirdi. 16 Kasım’da adadaydı.

Adada olağanüstü güvenlik önlemleri göze çarpıyordu. Akşama doğru karaya çıkan Churchill’i Malta Valisi Lord Gord

102 Ancak Stalin bu teklifi reddetti ve Molotov’u göndermedi. Çinliler Japonlarla savaş halindeydiler ve an Kay şek’le buluşmalarını Japonlar bir savaş nedeni sayabilirlerdi. Stalin o sıralar bir de Japonya ile savaşmayı göze alamazdı.

Stalin

karşıladı, birlikte onun ikametgâhına gittiler. 18 Kasım'a kadar orada kalan Churchill'i bir gün özel doktoru Lord Moran ziyarete geldi. Çünkü Churchill tam bir öfke krizine girmişti. Bunun sebebi siyasi bir durum ya da işlerin yolunda gitmemesi değildi. Odası Malta'nın en hareketli caddesine bakıyordu. Öylesine gürültülü bir ortam vardı ki Churchill uyuyamıyordu. Lord Moran anılarında Churchill'in artık gürültüye tahammül edemez hale geldiğini ve pencereye çıkıp, Maltalılara avazı kadar bağırıp küfrettiğini yazar. İngiliz Başbakanın gürültü nefreti o kadar ileri seviyede idi ki, güvenlik önlemleri ile gizlilik kurallarını bile hiçe saymıştı. Tabii Churchill'in adada olduğunu böylelikle herkes öğrenmiş oluyordu.

Roosevelt ise başka bir engelle karşılaşmıştı. Bu tamamıyla bir denizci batıl inanışından kaynaklanıyordu. Roosevelt 12 Kasım Cuma günü Iowa zırhlısıyla yola çıkacaktı. Ama cuma günü yolculuk için uğursuz sayılıyordu. Ertesi gün ise ayın 13'üydü. O da uğursuz bir sayıydı. Karar Roosevelt'e bırakıldı. Bu yüzden gemi gece yarısını 1 dakika geçe limandan demir alabildi. Iowa'ya çok sayıda refakat gemisi eşlik ediyordu. Alman denizaltıları her an bir torpil atabilirlerdi. Üstelik gemide Amerikan Genelkurmay Başkanı ve Donanma Kurmay Başkanı da vardı. Hitler bunu bilseydi onlarca U-Boat'unu kurt sürüsü gibi oraya gönderirdi herhalde. Nitekim tesadüfen orada bulunan bir Alman denizaltısı Iowa'ya bir torpil fırlatıp kaçtı. Bir manevra ile kurulan Iowa 20 Kasım'da Cezayir'in Oran limanı sularına girecekti. Hatta Cezayir sularında demirli H.S. Sheffield gemisi kuşkulandığı bu gemiye "Kimsiniz?" diye soracak ve "Kim olduğumuzu çok iyi biliyorsunuz. İşaret vermeyi kesiniz" cevabını alacaktı. Iowa'yı Başkanın muhafız grubu şefi Michael F. Reilly bekliyordu. Bir aydan beri oradaydı ve "Büyük Patron"u koru-

mak için emir almıştı. Bir sonraki adım Kahire idi ve güvenlik açısından oldukça riskliydi. Churchill ise Kahire'nin gayet rahat ve güvenli olduğunu temin ediyordu.¹⁰³ Churchill'in 21 Ekim tarihli şifreli mesajı da ilginçti: "Eski denizciden Başkan Roosevelt'e. Çok acele. Zata mahsus. Çok gizli. Saint Jean'a bakınız. Bölüm 14. Pasaj 1-4."¹⁰⁴

Kahire buluşması 22 Kasım'da Roosevelt, Churchill ve Çan Kay Şek arasında gerçekleşti. Almanlar da gelişmeleri izlemekteydiler. İran için gerekli talimatlar verildi ve Kahire toplantısı biter bitmez İran'a doğru havadan yola çıkıldı. General Patrick S. Hurley ise güvenlik tedbirlerini yerinde incelemek amacıyla Tahran'a önceden gitmişti.

İkâmet Sorun Oluyor

Özellikle Roosevelt'in nerede kalacağı meselesi hallolmuş görünmüyordu. Churchill ve Stalin için durum kolaydı. Çünkü Britanya ve SSCB elçilikleri birbirlerine komşuydu. Oysa ABD elçiliği bir hayli uzaktaydı. Liderlerin bu binalar arasında gidiş gelişleri sorun yaratabilirdi. Ruslar ve İngilizler Roosevelt'i kendi elçiliklerinde kalmaya davet ettiler. Roosevelt, İngiliz elçiliğinde kalmayı baştan reddetti. Çünkü Stalin; Roosevelt ile Churchill'in kafa kafaya verip bir dümen

103 Churchill Roosevelt'e mesajında Kahire'deki birliklerini sıralıyordu: 5 Spitfire filosu, 3 Hurricane, 1 gece avcı filosu, 102 top, 3 piyade taburu, 1 mitralyöz birliği.

104 Incil'in ilgili bölümü şöyle diyordu: "Kalbinize endişe düşmesin. Tanrı'ya ve bana inanınız. Babamın evinde ikâmet edebilecek çok yer vardır. Eğer böyle olmasaydı size söylerdim. Size bir yer hazırlatacağım. Ve ben gidip size bir yer hazırlattıktan sonra döneceğim ve sizi beraberime alacağım, öyle ki, ben nerede isem siz de orada olacaksınız. Ve gideceğim yerin yolunu siz de biliyorsunuz."

Müttefik liderler bir arada

çevirdikleri zannına kapılabılırdi. Stalin'in davetini kabul etmesi ise daha başka problemler demekti. Sonunda Roosevelt bazı riskleri göze almak pahasına bu teklifleri nazikçe reddedecek ve kendi elçiliğinde kalmayı tercih ettiğini bildirecekti.

Öte yandan İranlı yetkililerin de bu buluşmadan haberdar edilmesi gerekiyordu. Ancak bu, İranlılardan izin istemek değil, daha çok bir bildirimde bulunmak gibiydi. Bu görev Sovyet maslahatgüzarı Maximov'a düşecekti. Maximov, İran Başbakanı ile görüşerek onu durumdan haberdar etti. İranlılar da kendi çaplarında alarma geçtiler. Üstelik Alman paraşütçülerin Kum civarına paraşütle indirildiğinden haberdar dılar. Onları da ayrı bir panik kaplamıştı. Eğer üç büyük devlet adamının başına bir şey gelirse İran zan altında kalacaktı.

İranlıların tek derdi bu toplantıyı bir an önce kazasız belasız başlarından savmaktır. Nitekim İran Bakanlar Kurulu toplantı öncesinde başka ülkelerle telefon, telgraf, posta ulaşımını ve zorunlu yiyecek maddelerinin nakli dışında bütün kara trafiğini durduracaktı. Müttefiklerin resmi personelinin taşıyan askeri uçaklar haricinde hava ulaşımı da yapılamayacaktı.

Kasım'ın 22'sinden 27'sine kadar 6 Alman paraşütçü birliği daha Kum civarına inecekti. Geri kalan 8 grup ise Kazvin civarına. Bu sonuncular Rus üniforması taşıyorlardı. 60 kişi kadardılar ve içlerinde savaş esirleri kampından devşirilmiş komünistler vardı. Bunların Rus askerleri arasına sızması planlanmıştı. Ama içlerinde halen partiye ve SSCB'ye bağlılıklarını koruyanlar da vardı. Nitekim aralarından Rus birliklerine ulaşanlar komünist yetkilileri derhal durumdan haberdar ettiler. Rus gizli polisi bu kişileri birer birer topladı. O kadar ki sonunda Sovyet üniforması taşıyan herkese "sui-kastçı" gözüyle bakılır olmuştu, hatta bu yüzden birbirlerini tutuklayanlar bile çıktı aralarında.

Ancak yine de 40 kadar Nazi Tahran'a ulaşmış ve önceden belli "güvenli" evlere yerleşmişti. Diğerleriyle temas kurmayı başaramayan 6 paraşütçü ise İran topraklarında kaybolmuştu. Her ne olursa olsun bu iş için eğitilmiş silahlı Almanlar Tahran'daydılar ve sonunda bir kişi bile kalsa bu, tehlike demektir. Nitekim Almanlar prensip olarak üç lideri birden hedeflemişlerdi ama bu başarılamazsa bir tanesini bile yok etmek, görevin kısmen de olsa başarılması anlamına gelecekti.

Beklenen Misafirler Geliyor

Bu arada beklenen misafirler de gelmeye başlamıştı. Stalin ilk gelendi. 26 Kasım'da Tahran'daydı. Churchill 27 Kasım'da

Amerabad Havaalanı'na indi. Roosevelt de 28 Kasım'da Tahran'daydı. Ancak o, Sovyetlerin askeri havaalanı olarak kullandıkları Gale Morghe'a indi. General Connolly tarafından karşılandı ve derhal ABD elçiliğine doğru yola çıkarıldı. Gelir gelmez Stalin'i yemeğe davet ettiyse de Stalin onun Sovyet elçiliğinde kalması için ısrar ediyordu. Gidiş gelişlerde başlarına bir kaza gelmemesi için en emin yol buydu ona göre.

Sonunda Roosevelt, Sovyet delegasyonunun bulunduğu binaya gitmek durumunda kaldı. Stalin de nezaket göstererek ana binadan ayrılıp bir başka binaya geçti. Ana bina tümüyle Roosevelt'e ayrılmıştı. Bu bir iyi niyet göstergesi, bir jestti. Ancak Ruslar terk ettikleri binanın odalarına bol sayıda dinleme mikrofonu yerleştirmeyi de ihmal etmemişlerdi. Bunları ayıklamak epey vakit alacaktı. Öyle veya böyle, sonunda toplantı gerçekleşecekti.

Ancak ilk sorun delegasyonlarda çıktı. İngiliz ve Amerikalılar tam kadro halinde geldikleri halde Stalin askeri müşavirlerini getirmemiş, yanına sadece Dışişleri Komiseri'ni ve Mareşal Voroşilof ile tercümanını almıştı. Belli ki önce Müttefiklerin hazırlıklarını öğrenmek istiyordu. Churchill kúp-lere binerken, Roosevelt bundan sonra kendi toplantılarında bir Sovyet temsilcisi bulundurarak sorunu çözmeyi önerdi. Anglo Saksonlar Sovyet askeri kurmayının yokluğunu konferans esnasında daha iyi anladılar. Sovyet elçiliği generalden geçilmiyordu ama onlar general üniforması giymiş gizli servis mensuplarından başkası değillerdi. Ayrıca her yeri uşaklar, hizmetçiler ve cam silicileri kaplamıştı. Ancak hepsinin belinde Luger tabancalar vardı.

İşte sonunda dünyanın üç büyüğü karşı karşıya idi. İlk toplantı saat 4'te başladı. Roosevelt herkese "Hoşgeldiniz" dedi,

Churchill “Zafere ulaşma şansımız var” türünden kısa bir konuşma yaptı. İşbirliği içindeki üç lider savaşı kazanacaklarından o kadar emindiler ki, görüştükleri ilk konu savaşı kazandıktan sonra Almanya’nın durumunun ne olacağı idi. Hepsi, Almanya’nın eski gücüne bir daha kavuşmamasından yanaydı. Güçlenmiş bir Almanya’nın ileride yine başlarına sorun çıkaracağını düşünüyorlardı. İlk toplantı bu ekseninde geçti.

Karşı Tarafın Hazırlıkları

Onlar elçilikte konuşadursunlar, Alman suikastçıların altısı şehre sızmıştı bile. Onlara Goreşi isimli bir İranlı da yardımcı oluyordu. Aşırı sağ görüşe sahipti ve Almanlardan yanaydı. Onlara hem istihbarat, hem de kalacak yer sağlıyordu. Komando şeflerinin elinde bir sığınılacak evler listesi vardı ama Goreşi bunu güvenli bulmamıştı. Çünkü evler izleniyor olabilirdi.

Almanların başında Holten-Pflug isimli biri vardı. Diğerleriyle tüm irtibatı kesikti ve 6 adamla nasıl suikast tertipleyeceğini düşünüp duruyordu. Goreşi ona bu açığı kapamayı teklif etti. Eğer eylem kalabalık bir grup gerektiriyorsa bunu sağlayabilirdi. Ancak bulunacak adamlar idealistlerden değil, çoğu para ile tutulmuş güreşçilerden oluşacaktı. Eksik buradan tamamlanabilirdi. Bunun için Misbah Ebtehai isimli bir İranlı ile ilişkiye geçtiler. Misbah Ebtehai cahil ve kurnaz bir güreşçiydi. Almanların kazanacağına ise hiç inanmıyordu. Ayrıca yakalanması durumunda İngilizlerin ya da Rusların kendisini asmasını hiç istemezdi. Kısacası hiç de idealist biri sayılmazdı! Ancak teklife “Hayır” da demeyecekti. Artık kafasındaki tek soru Almanları kime satacağıydı.

Misbah Ebtehai sonunda Amerikalı casus Ferguson'la temasa geçti. Ferguson o güne kadar boş boş oturup, muhbirlerden para karşılığı aldığı basit bilgileri istihbarat diye servise kakalamaktan bıkmıştı. Nihayet olaylar bu uyuşuk ve tekdüze ritimden uzaklaşıyordu. Ferguson 6 Almanı haklamak hiç de zor olmasa gerek diye düşündü. O yüzden üstlerine haber vermeden işi halletmek ve başarıyı tek başına kutlamak hevesine kapıldı. Geriye Almanların saklı olduğu adresi bulmak kalıyordu. Ya da parayı bastırıp Misbah Ebtehai'nin ağzından adresi almak. Ama bunu yapacak durumda değildi, geriye onu konuşturmak kalıyordu. Sonunda parayı bulmak için birkaç güne ihtiyacı olduğunu söyleyerek zaman kazanmaya çalıştı.

Konferans Devam Ediyor

29 Kasım 1943, konferansın ikinci günüydü. Bu kez Roosevelt Churchill'in öğle yemeği davetini reddetmişti. Sovyetlere Batılıların kendilerine karşı bir iş çevirdikleri imajı vermek istemiyordu. Roosevelt-Stalin randevusu 14.45'te idi. 15.30'da ise Churchill geldi ve Stalin'e İngiliz Kralı'nın hediye kılıcını sundu.¹⁰⁵ Sonra tekrar konferansa döndüler. Başlıca konu Avrupa'ya yapılacak çıkartma idi. Churchill Balkanlarda bir operasyon yapılmasından yanaydı. Sonunda Roosevelt ve Stalin önemli olanın, Fransa'ya yapılacak çıkartma olduğunu belirtip Churchill'in tezini reddettiler. Bu iki lider gelecekteki parçalanmış Avrupa'nın temellerini bu görüşmelerde atmış oluyorlardı. Daha sonraları "Demir Perde" nin ardında kalacak ülkeler bu konferansta masa başında paylaşı-

105 Kılıcın bir yüzünde "Kral VI. George'dan tunç yürekli Stalingrad müdafilerine, Britanya halkının hayranlıklarıyla" yazıyordu.

mişti. Toplantı arasında yemeğe geçildi. Doğrusu, Sovyetler onları iyi ağırılıyorlardı. Moskova'dan tonlarca havyar, içki ve yiyecek getirilmişti.¹⁰⁶ Bunların bir kısmı konuklara hediye olarak verildi.

Churchill'i Kızdıran Şakalaşma

Bu arada konu tekrar Almanya'nın savaş sonrası durumuna gelmişti. Stalin lafa girerek Almanya'nın topyekûn yenilmesi ve hezimete uğratılması gerektiğinden söz etti. Bunun için de önce subayların ortadan kaldırılmasını, 50 ile 100 bin kadar Alman subayının kurşuna dizilmesini önerdi. Churchill bu sözlere son derece öfkeleni ve Stalin'e dönüp "Böyle bir düşünceye mutabakatımı bildirmektense, elçiliğimizin bahçesinde derhal kurşuna dizilmeyi tercih ederim. Britanya halkı hiçbir cinayeti tasvip etmeyecektir. Savaş suçluları ve şahsen barbarlık eylemlerine girişenler cezalandırılmalıdırlar ama bu, hukukun sınırları içinde ve duruşmalar yapıldıktan sonra olmalıdır" dedi. Roosevelt ise kendince espri yaparcasına "Bir anlaşmada mutabık kalalım. 50 bin Alman yerine 49 binini kurşuna dizelim!" diyerek araya girdi. Neyse ki sonunda Stalin bu sözlerinin sadece bir şakadan ibaret olduğunu belirtip Churchill'i yatıştıracaktı.

Alman ajanları ise halen dağınık ve irtibatsızdı. Bir eve sıkışıp kalmışlardı. 29 Kasım'a kadar, üç büyüklerin Tahran'a geldiklerinden ve toplantıya başladıklarından bile haberleri yoktu. Sorumluları Oberg, Berlin'den aldığı mesajda işlerin nasıl gittiğinin sorulmakta olduğunu görecekti. Ama buna verebilecekleri somut bir cevap yoktu. Aralarında tartışılar

106 Yemekler konuklara sunulmadan önce özel garsonlar tarafından tadılıyordu.

ve diğ er sorumlu Ernst Mayer üç büyüklerin Tahran'a geldiğ i haberinin yalan olabileceğ i üzerinde durdu. Bu haberi doğr u latmak için şehre inmeye karar verdiler.

Bu arada gü reşçi Ebtehai, Amerikalı ajan Ferguson'un evine gitmişti. 30 Kasım gecesi para kendisine verilecek, o da Ferguson'u Almanların saklandığ ı eve götürecekti. Ferguson'un tek şartı vardı: Ebtehai'nin adamları evden uzaklaşmış ve Almanlar bağ lanmış olmalıydı. Bu "paketleme" sonrası nakil Ferguson'un işiydi. Evin yerini, hiç değ ilse semtini öğrenmek istedi ama Ebtehai'nin ağzı çok sıkıydı. Sonunda parayı Merser'den istemeye karar verdi. İngiliz Merser işin böylesine romantik kahramanlıklarla çözülmek istenmesinden rahatsız olmuştu. Ancak Ferguson'un "İrtibatım kesilebilir ve çok geç olabilir" demesi üzerine kabul etmek zorunda kaldı. Yine de baskın esnasında onları yakından takip etmeyi planladı.

Sonunda para temin edildi ve buluşma noktasına getirildi. Merser, Ferguson'a muhbirlik yapanın Ebtehai olduğunu öğrenince çok sinirlendi, çünkü bu kişi ona da muhbirlik yapmaktaydı. Eğer önce kendisine gelseydi işi Amerikalı'dan daha kolay halledebilirdi. Sonunda Ebtehai'nin kuzenleri ve kardeşleri de dahil 16 kişi Tahran'ın güney mahallelerinden Abbasi Sokağ ı'na geldiler. Doğrusu Alman komandolar hazırlıksız yakalanmışlardı. Çünkü gelen İranlıları dost sanmışlardı. Derhal elleri kolları bağ lanarak yere yatırıldılar. Amerikalılar önde, İngilizler arkada, paketlenmiş Almanları almak üzere harekete geçtiler.

Ancak hiç hesapta olmayan biri çıktı sahneye. Bu arada eve gelen ve durumu fark eden Goreş i Almanların başındaki iki muhafızı öldürdü ve Almanları serbest bıraktı. Evden ay-

rılırken bomba ve silahlarını alacak kadar vakit de kalmıştı. Müttefikler eve vardıklarında çoktan iş işten geçmişti. Tehlike sürüyordu. Bu nedenle o gece Tahran'da tam bir insan avı yaşanacaktı. Belli evler bir bir basılıyordu. Bir Alman öldürülmüş, ikisi ise yaralı yakalanmıştı. Goreşi ile birlikte hareket edersenlerse kurtulmuştu. Para karşılığı bir İranlı polis komiserinin evinde saklanmışlardı. Üstelik komiser onlara üç büyüklerin nerede oldukları, hangi saatlerde çalıştıkları, yer değiştirme ve korunmaları ile ilgili bütün bilgileri de vermişti.

Alelacele Suikast Planı

Kalan birkaç Alman ve Goreşi alelacele bazı planlar yapmaya başladılar. Başlarına ne gelirse gelsin ölmek pahasına bile olsa görev yerine getirilmeliydi. Eğer iyi bir plan yapabilirlerse belki şansları olabilirdi. Önce toplantıya giden yiyeceklerin arasına zehir ve bomba koymayı düşündüler. Ancak yiyeceklerin sıkı kontrolden geçtiğini düşünüp vazgeçtiler.

En sonunda tek olanaklı planın, üç devlet adamını Tahran'dan ayrılacakları zaman havaalanına giderken yolda birlikte öldürmek olduğuna karar verdiler. Ancak bu planın da bir zaafı vardı; devlet adamlarının ayrı ayrı gitmeleri durumunda -ki öyle oldu- üçüne birden üç suikastı nasıl tertipleyeceklerini düşünmeye başladılar. Sonunda birini yok etmenin bile başarı sayılacağına karar kıldılar. Evinde kaldıkları polis komiseri Muvakkar da üç büyüklerin ne zaman Tahran'dan ayrılacaklarını ve hangi yoldan gideceklerini öğrenebileceğini garanti etti. Churchill, Stalin ve Roosevelt'in 1 Aralık'ta son toplantılarını yapıp 2 Aralık'ta şehri terk edeceklerini öğrendiler. Bunun üzerine ikişer kişilik 3 gruba ayrılmaya karar verdiler. Yol üzerine dağılacaklardı. Evinde tabanca ve gamon

bombaları bulunuyordu. Bu artık bir intihar eylemi olacaktı. Gerekirse üç büyüklerden birinin üzerine bu bombalarla atlayacaklar ve öleceklerdi.

İlk iki grup evden çıkmıştı bile. Ancak sivil giyimli askeri polisler daha arabaya biner binmez suikastçıları yakaladılar. Öte yandan üç büyükler konferansı bitirmiş, dünyayı aralarında paylaşmış ve ortak bildiriyi imzalamışlardı.

Sonunda geriye kalan Almanların ve Goreşi'nin de izi bulunacaktı. Bu olayda da Ebtehai'nin yardımı alınmıştı. Ferguson gene iş başındaydı. Suikastçıları evin mahzeninde sıkıştırdılar. Silahlar patladı ve Goreşi vuruldu. Ardından büyük bir patlama sesi işitildi. Sorun halledilmişti. Tüm macera boyunca Tahran'daki tek patlama bu olmuştu. Almanlar planlarını gerçekleştiremeden ya yakalanmışlar ya da yok edilmişlerdi. Sonunda üç büyükler güven içinde Tahran'dan ayrıldılar.

Dünya uzun süre böylesi bir planın varlığından bile haberdar olmadı. Ta ki birileri yazana kadar.¹⁰⁷

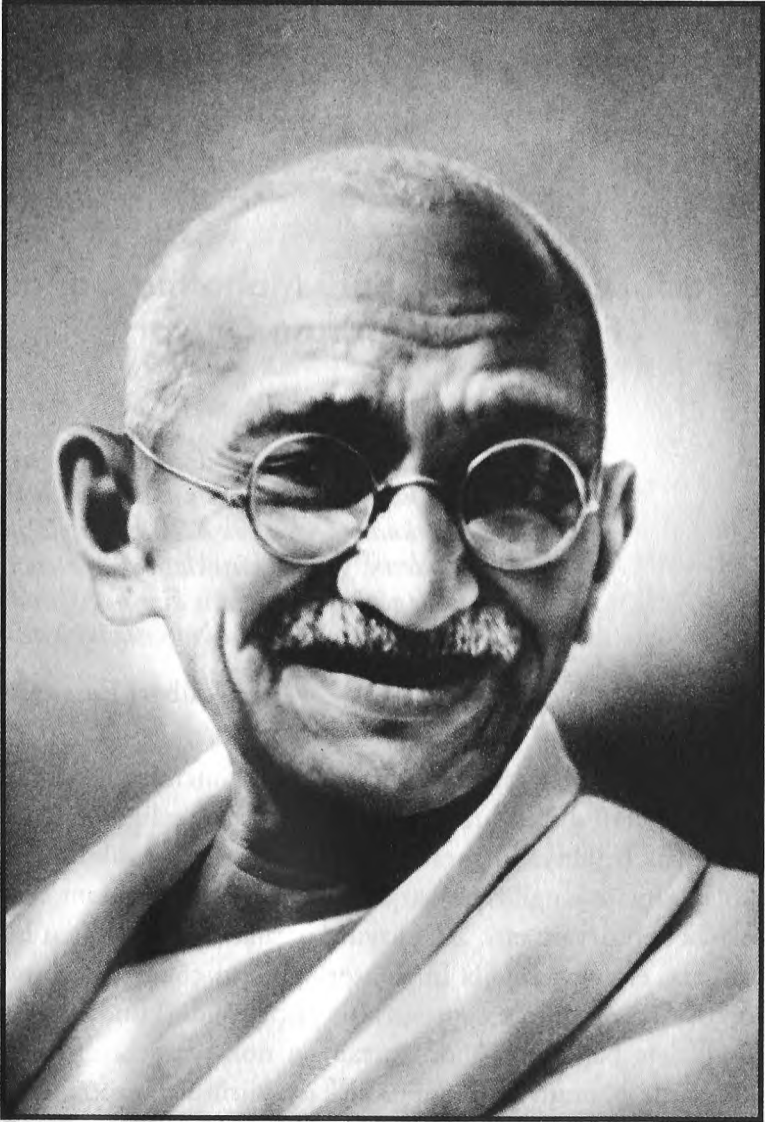
107 Bu bölüm, Loslo Havas'ın "Tarihin En Cüretkâr Suikast Planı" (Kervan Yayınları, İstanbul, 1980) başlığıyla Türkçeye Mithat Perin tarafından çevrilen kitabından özetlenerek yazılmıştır.

“Pasif Direniş” Sembolü Mahatma Gandhi Fanatizmin Kurbanı Oluyor

“Gandi’nin düşünen insanlar üzerinde bıraktığı ahlaki etki, kaba gücün gözde çok büyütüldüğü günümüzde görüldüğünden çok daha kalıcı olacağına benzer. Kaderin, gelecek kuşaklara yol gösteren, böylesine parlak görüşlü bir insanı bize bağışlamasını bir talih saymalı ve şükran duymalıyız.”

-Albert Einstein-

Asya’nın göbeğindeki en büyük ve en önemli ülkelerden biri olan Hindistan, uzun yıllar İngiliz egemenliğinde kaldı ve Büyük Britanya İmparatorluğu’nun ülkeden kovulması hiç kolay olmadı. İngilizlere karşı direniş bazen gizli bazen açık olarak hep devam etti. 20. yüzyılın ortalarına kadar süren bu macera, efsanevi İngiliz İmparatorluğu’nun çökmesiyle bitecekti. Artık İngiltere denizaşırı bir güç değildi, Hindistan da İngilizlere bağımlı değildi. Ancak bu noktaya gelinmesinde biri vardı ki, onun ismi İngilizlere karşı yürütülen mücadeleyle özdeş hale gelecekti. Söz konusu isim Mahatma Gandhi ya da tam adıyla “Karamçand Mohandas Gandhi” idi.

Pasif direnişin sembolü Mahatma Gandhi

Gandi (“Yüce Ruhlu” anlamında) tamamen kişiliğinde sembolleşen “pasif direniş” yöntemiyle apayrı bir mücadele önderi görüntüsü çizmiştir. Onun bu çizgisi o kadar benimsenmiş ve saygı görmüştür ki bugün dünyadaki birçok barışçı gösteri ve sivil itaatsizlik hareketinde halen adı anılmaktadır. Ne var ki barışçı tutumlar, her zaman olduğu gibi nefret ve şiddet dolu radikallerin tepkisini çekmiş ve bu, Gandi’nin hayatına mal olmuştu.

Gandi’nin Yaşamı

Gandi 1869 yılında Porbandar’da doğdu. Vişnucu dini geleneğin etkisinde yetişti. Basit bir eğitim gördü, 13 yaşında iken evlendirildi. Bazı şeylere yönelik tepkisini Vişnuculuğun temel inançlarına uymayarak (tanrıtanımazlık, hırsızlık ve et yeme gibi) gösterdi. İç kapalı bir ruh hali sergiledi. Ancak zamanla tekrar dinin özüne ve Hint mitoloji ve kültürüne uygun yaşama biçimine yöneldi.

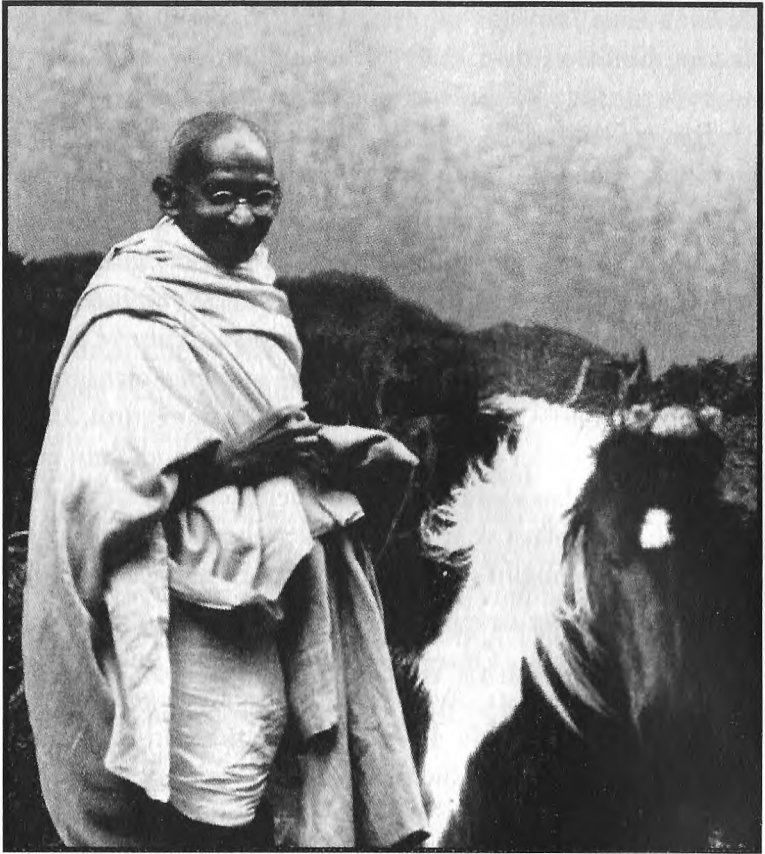
1887’de Bombay Üniversitesi giriş sınavlarını kazandı fakat Samaldas College’a yazıldı. Derslerinde pek başarı gösteremeyince hekim olma isteğinden vazgeçti ve ailesinin yönetici olmasının da etkisiyle İngiltere’ye hukuk eğitimine gitmeye karar verdi. Ancak babası ölmüştü ve aile o sıralar geçim sıkıntısı çekiyordu. Ayrıca genç Mahatma’nın orada “kötü alışkanlıklar” edinmesinden de çekiniyorlardı. Nitekim aile meclisi Gandi’nin İngiltere’ye gitmemesi yönünde bir karar aldı fakat o buna uymayacaktı. Eğitimi için gerekli para kardeşlerinden biri tarafından sağladı. Mahatma da bunun karşılığında “içkiye, kadınlara ve ete” el sürmeyeceğine yemin ederek annesinin gönlünü aldı. Eylül 1888’de İngiltere’deydi, hukuk tahsiline başladı.

Sosyal faaliyetlere katılıyor, içinde bulunduğu yeni kültürü ve toplumu tanımaya çalışıyordu. Her ne kadar bir İngiliz sömürgesinden gelse de İngiltere onun için yabancı bir ülkeydi. Kendini İngilizce ve Latincesini geliştirmeye verdi. “Londra Etyemezler Derneği”nin yürütme komitesinin etkin bir üyesi oldu. Dini araştırmalara yöneldi. Kitab-ı Mukaddes ve Hinduist felsefenin başyapıtı Bhagavad-Gita’yı inceledi. İngiliz entelektüelleriyle tanıştı ve aralarında George Bernard Shaw gibi tanınmış isimlerin de bulunduğu bir çevreye girdi. Sosyalist ve teosofist görüşlerden etkilendi. Kapitalizmin çatışma yaratan toplumundan, sanayinin bozucu etkilerinden arınmış bir ütopyaya yöneldi.

Güney Afrika Yılları

Sonunda hukuk eğitimini tamamlayıp 1891’de Hindistan’a döndü. Ancak girdiği ilk davada başarısız olunca bir lisede öğretmenliğe başvurdu. Başvurusu reddedildi. Bunun üzerine geçimini dava dilekçeleri yazarak kazanmaya başladı. Ancak çok geçmeden bir İngiliz yöneticisinin tepkisini çekti ve işinden oldu. 1893’te bir şirketle sözleşme imzalayıp Güney Afrika’ya gitti.

Gandi bu ülkede ırkçılığın daha yeni ve sert biçimleriyle tanıştı. Burada Hintliler de tıpkı siyahi Afrikalılar gibi aşağılanıyordu. Pretoria’da kaldığı süre zarfında ırk ayrımcılığıyla mücadele etti ve Hintlilerin haklarını savunmak için gayret gösterdi. 1894’te Natal Yasama Meclisi’nin Hintlilerin oy kullanmamasına ilişkin yasasına karşı kampanya başlattı. Yasanın çıkması engellenemedi gerçi ama Gandi geniş bir Hintli kitleyi arkasına aldı. Buradaki Hintlilerin sözcülüğünü üstlendi. Avukatlık yaptı ve Natal Hint Kongresi’ni kurdu.

1896 yılında destek bulmak ve karısı ile çocuklarını yanına almak için Hindistan'a geri döndü. Dönüşünde gemiden iner inmez bir grup beyazın saldırısına uğradı ama onlardan şikâyetçi olmadı. 1899'da Güney Afrika Savaşı patlak verince İngilizlerin yanında bir gönüllü sağlık birliği kurdu. Fakat savaş sonrasında Hintlilerin konumlarında yine bir değişiklik olmadı. Hatta işler daha da kötüye gitti. Irkçı yönetim Hintlilerin özel bir kimlik taşımasını istiyordu, Hintliler

de buna karşı “satyagraha” eylemlerine¹⁰⁸ başladı. İşin başında yine Gandhi vardı. Güney Afrika hükümeti Gandhi ile konuşmak zorunda kaldı. Görüşmelerden kalıcı bir çözüm çıkmadı ama Gandhi daha sonra çok sık kullanacağı pasif direniş metodunu bu eylemler sırasında öğrendi ve kendini bu yön-
de eğitti.

Gandhi bütün bu davranışlarına manevi bir temel arıyordu. Yine o yıllar içinde Hristiyanlığı kabul etmesi yönündeki telkinlere direndi. Tolstoy’dan çok etkilenmişti. İslam ve Hindu felsefesi metinlerini daha derinlemesine inceleme olanağı buldu. Bütün dinlerin özünün bir olduğuna kanaat getirdi, ancak manevi yol gösterici olarak genç düşünür Racçandra’nın etkisine girdi. Bundan sonra duygularını denetlemeye, aşırı davranışlardan kaçınmaya ve maddi değerlere heves etmemeye yöneldi. Kendi benliğini sıkı bir disiplin altına almaya başladı.

Bu felsefeyi her davranışında, hatta gündelik olaylarda da uygulamaya koydu. Örneğin, aldığı davalarda önce tarafları uzlaştırmaya çalıştı. Avukatlıktan elde ettiği geliri siyasal çalışmaları için harcadı. 1904’te John Ruskin’in kapitalizm karşıtı yapıtı “Sonuna Kadar”ı okudu ve çok etkilendi. Bunun üzerine sadece kendi emeği ile geçinmek ve dostlarıyla bir arada olabilmek için Durban yakınlarında bir çiftlik kurdu. 1910’da Johannesburg yakınlarında yeni bir Hint kolonisi oluşturdu ve buraya mektuplaştığı Tolstoy’un adını verdi.

Bağımsızlık Hareketi Önderi Gandhi

Gandhi artık mücadeleler içinde olgunlaşmıştı. Buna rağmen 1918’e kadar siyasal akımlardan uzak durdu. İngilizlerin

108 Hintlilerin şiddete başvurmadan yaptıkları eylemlere verdikleri ad.

baskıcı tavırlarına ve milliyetçi muhalefeti sindirmeye yönelik hareketlerine tepki gösterdi. 1919'da İngiliz yönetimine açıkça tavır aldı ve mücadele başlattı. Aynı yılın ilkbahar aylarında, direniş ülkenin dört bir tarafına yayılmıştı. Bu durum İngilizlerin sert önlemler almasına sebep oldu. Pencap'taki gösterilerde İngiliz askerleri halkın üzerine ateş açtı ve bir katliam yaşandı. Gandhi daha fazla kan dökülmemesi için direnişi durdurdu. Artık o bütün Hintlilerin gözünde bir önderdi.

Bütün direniş hareketlerini örgütleyen asıl güç Hindistan Kongre Partisi idi. Bu parti Gandhi'nin ilkelerine göre kendine bir çekidüzen verdi. İngilizlerin Hindistan'daki bütün yasama, yürütme, yargı kurumları ile okul ve devlet daireleri üzerindeki egemenliğini boykot etme fikri gündeme getirildi. Onların egemenliğindeki her şey barışçı bir biçimde reddediliyor, İngilizlere itaat edilmiyordu. İngiliz yasalarına uymaktan dolayı binlerce kişi tutuklandı. 1922 Şubat'ında hareket zirveye çıktı ve şiddet olayları patlak verdi. Gandhi tutuklandı ve 6 yıl hapse mahkûm edildi. Ancak 2 yıl sonra, 1924 yılında serbest bırakıldı.

Bu arada, Gandhi'nin yokluğunda Kongre Partisi ikiye bölünmüştü. Bölünmenin nedeni, İngilizlerin kurduğu yasama meclisine katılıp katılmama tartışmasıydı. Çitta Rancan Das ve Nehru'nun babası Cavaharlal Nehru var olan kurumlarda temsil edilmeyi savunurken, Ç. Racagopalaçari ile V.C. Patel'in temsil ettiği diğer kanat buna karşı çıkıyordu. Bu bölünme, İngilizlere yönelik muhalefeti bir süreliğine zayıflatacaktı. Ancak tek sorun bu değildi. O güne kadar İngilizlere karşı birlikte mücadele eden Müslüman ve Hindular arasındaki işbirliği de parçalanmıştı.

Gandi, hareketi yeniden toparlamak ve bir hedefe yöneltmek amacıyla üç haftalık açlık grevine başladı, ancak bir sonuç alamadı. Bunun üzerine etkin siyasetten bir süreliğine geri çekildi. Fakat 1928 Aralık ayında Kongre Partisi'nin Kalküta Kongresi'nde partinin başına geçti ve Hindistan'a bir yıllığına "dominyon" statüsü verilmesi önerisinde bulundu. Ancak toplumdaki kaynama sürüyordu. Bunun en açık göstergelerinden biri, İngilizlere ödenen "tuz vergisi"ne yönelik tepkilerdi. Gandi'nin başlattığı kampanyada 60 bin kişi tutuklandı. Gandi bir yandan da hareketi "bağımsızlık" talebine çekmeye çalışıyordu. Bir uzlaşmaya varabilmek için ertesi yıl Londra'da bir "Yuvarlak Masa Konferansı"na katıldı. İngilizler Gandi'nin temel taleplerinden hiçbirini kabul etmediler. Konferans, Gandi için tam bir hayal kırıklığı oldu. Londra'dan döndüğünde İngilizlerin, Kongre Partisi'ne karşı ciddi bir sindirme hareketi başlatmış olduklarını gördü. İkinci kez tutuklandı.

1934'te Kongre Partisi liderliğinden ayrıldı. Doğrudan topluma, özellikle de köylülere yaslandı. Kast ayrımını ortadan kaldırmaya yönelik girişimleri gündeme getirdi. İş olanakları ve eğitim konularına odaklandı. Sevagram isimli bir köye yerleşti ve burada bir tür kolektif yaşam kurarak köylülere önderlik etti. Kafasındaki toplumun prototipini oluşturmaya çalıştı.

Ancak dünyada koşullar değişecek ve II. Dünya Savaşı patlak verecekti. Bu, bağımsızlık taleplerinin bir süreliğine askıya alınması demektir. Kongre Partisi, Hindistan'a özyönetim verilmesi karşılığında savaşta Müttefiklerin yanında yer almayı kararlaştırdı. Ancak Gandi 1942'de "İngilizlerin Hindistan'dan hemen geri çekilmesi" talebini ortaya attı. Ona göre İngilizler kendilerini oyalıyorlardı ve savaştan sonra ne

olacağı da belli değildi. Savaşın kritik bir döneminde ortaya atılan bu talep, İngilizleri çok tedirgin etti. Kongre Partisi'nin bütün önderleri tutuklandı, parti dağıtılmaya çalışıldı. 1945 yılı geldiğinde hem savaş bitmiş, hem de İngiltere'de İşçi Partisi iktidar olmuştu. Üstelik İngilizler savaşı kazanan taraftaydı. İngiltere ile gerilen ilişkiler yeniden yumuşadı. Görüşmeler yeniden başlayacaktı. Müzakerelere Kongre Partisi ve Müslümanlar adına da Muhammed Ali Cinnah önderlik etti. Sonunda "Mountbatten Planı" uyarınca Hindistan ve Pakistan olarak iki dominyon kurulmasına karar verildi.

Dinsel Çatışmanın Ortasında

Gandi'ye göre Hindistan II.Dünya Savaşı sürecinden bölünerek çıkmıştı. Hindistan'ın 15 Ağustos 1947'de bağımsızlığını kazanması da bir işe yaramamıştı. Çünkü gelişmeler, Hindu ve Müslüman toplumu arasında çatışmalara neden olmuş, ülke yeniden bir kaostan içine yuvarlanma tehlikesi ile karşılaşmıştı. "Hoşgörü" ve "Güven" çağrılarına sonuç alamayan Gandhi, toplum içinde giderek artan düşmanlıkları yok etmeye yönelik bir tutum içine girdi. Karışıklıklar sürüp gidiyordu. Gandhi dinsel çatışmaların doğurduğu düşmanlıkları hafifletmek için Bengal ve Bihar'ı dolaşmaya ve taraflara sakin olmaları uyarısında bulunmaya başladı. Eylül 1947'de Kalküta'daki çatışmalara son vermeyi başardı. Ocak 1948'de Delhi'de ateşkesi sağladı.

Ancak bu durum, fanatik kesimlerin tepkisini çekiyordu. Gandhi'nin "barışçı" tutumu tepki çekmeye başlamıştı. Hindu fanatikler Gandhi'yi "davaya ihanet"le suçluyorlardı. Nitekim 30 Ocak 1948'de, yanındakilerle birlikte akşam duası etmeye giden Gandhi'nin karşısına çıkan Nathuram Godse isimli

fanatik bir Hindu genci aniden silahını ateşledi ve Gandi'yi öldürdü.

Fanatik duygular bir kez daha galebe çalmıştı. Hindistan'ın bağımsızlığına kavuşmasını sağlayan ve İngiliz İmparatorluğu'nun dağılmasına yol açan ünlü lider, yok edilmesi uğruna onlarca yıl savaştığı kin ve nefret duyguları yüzünden hayatını kaybetti. Dünyada ve ülkesinde çok küçük bir azınlık dışındakilerde herkes onu sevgiyle andı. Ne var ki bu anlayıştan hiç nasibini almamış kişiler, Hint siyasal tarihinde daha sonra da etkili olabildiler.¹⁰⁹

Gandi, dervişane yaşamı ile, katlandığı acılarla sarsılmaz bir bireysel irade örneği verdi. Dünyada birçok hareket, ölümünden sonra Gandi'nin "pasif direniş" anlayışını metot olarak seçti. Gandi, sömürgeciliğe, ırkçılığa ve şiddete karşı mücadelenin simgesi haline geldi. O aynı zamanda modern toplumun reddi üzerine kurulu bir anlayışı da temsil etti. Sözün kısası Gandi, ilginç kişiliği, mücadelesi ve felsefesi ile tarihin en farklı simalarından biri olarak karşımızda durmaya halen devam ediyor...

109 Nitekim bu suikast dalgası ve etnik-dinsel çatışmalardan Hint toplumu daha sonra da kurtulamadı. Cavaharlal Nehru'nun kızı ve Hindistan'ın kadın Başbakanı İndira Gandhi de 31 Ekim 1984'te Yeni Delhi'de Sih militanlar tarafından öldürüldü. Sih fanatikler kutsal tapınakları Harimandir'e yapılan saldırının intikamını aldıklarını söylediler. Korkunç kader, Gandhi soyadının peşini daha sonra da bırakmayacaktı. Bu kez de İndira Gandhi'nin oğlu Rajiv Gandhi 21 Mayıs 1991'de seçim kampanyası esnasında yanına yaklaşan bir kadın militanın üzerindeki bombayı patlatması sonrası ölecekti. Eylemin Tamil ayrılıkçılarıyla ilgisi olduğu sanılmaktadır.

Yüzyılın Suikastı: John Fitzgerald Kennedy

“Yönetici seçkinler, dünyayı, ona sahip olmak adına güvenli kılma için hazırladıkları büyük gündeme engel teşkil ettiklerini sezdikleri an, kendi aralarından birini öldürmek dâhil akla gelebilecek bütün savaş hilelerinden yararlanırlar.”

Michael Parenti/ Kirli Gerçekler

Tarihte bazı olaylar vardır, insanlığın hafızasına kazınır ve üzerinden yıllar geçse de unutulmaz. Dahası, bu gibi olaylar, üzerlerindeki esrar perdesi aralanmaya çalışıldıkça daha da gizemli bir hal alır. Toplum olayın ilk sersemliğini attığı anda daha soğukkanlı düşünmeye başlar ama eylemi yapanlar çoktan amaçlarına ermişlerdir bile. İşte bu yüzden John Fitzgerald Kennedy’nin öldürülmesi, sadece bir insanın öldürülmesi demek değildir. Bu ölüm aynı zamanda Amerikan tarihinin en demokrat Başkanı’nın karanlık eller tarafından planlı ve taammüden yok edildiği siyasi bir “kırılma noktası”na denk gelmektedir. Kendisinden önce suikasta uğramış ABD

Başkanları olsa bile bu olayların hiçbirisi Kennedy suikastı kadar tüm yapıyı sarsıcı etkide değildir.¹¹⁰

Şurası bir gerçek ki, Kennedy suikastından bu yana ABD'ye hâkim derin güçler daha da pervasızlaşmışlardır. Şu söylenebilir; eğer Kennedy suikastı olmasaydı Amerika'ya egemen güçler, nüfuzlarını asla bu kadar güçlendiremezdi ve bugün yaşadığımız olaylara yol açamazdı. Kennedy suikastı sonrası ABD yönetim anlayışı adeta kimlik değiştirmiş ve tümüyle gözü dönmüş bir kliğin eline geçmiştir.¹¹¹ Kennedy, kurulu düzenin bekçilerini rahatsız eden, onların tekerlerine çomak sokan bir Başkandı. Bunun normal sonucu olarak onu ortadan kaldırmaya karar verdiler. Öyle de oldu. Hatta daha sonraki Senatör Robert Kennedy suikastı da göz önüne alınırsa Kennedy ailesi üzerinde garip bir "kader" in rol oynadığını bile düşünebiliriz.

Bu anlamda bizim "Kennedy Suikastı" diye bildiğimiz olay aslında bir "hükümet darbesi" idi. Ancak bu hükümet darbesi tankla topla gerçekleşmemiş, bir avuç tetikçi-organizatörün, sadece birkaç mermi yakarak yaptığı bir darbe olmuştur. Görünürde giden sadece Kennedy'dir. Ama onunla birlikte kaybedilen başka şeyler de vardır. Nitekim belli kesimlerin istedi-

110 Suikast neticesi öldürülen ilk ABD Başkanı Abraham Lincoln'dü. Onu James Abram Garfield (görev dönemi 1881-1881) izledi. Cumhuriyetçi idi. 2 Temmuz 1881'de, Washington'da bir tren istasyonuna girerken, işsiz bir "meczup" tarafından vuruldu, 19 Eylül'de öldü. Ardından William McKinley'in (1897-1901) öldürülmesi geldi. 6 Eylül 1901'de, Pan-American Exposition için Washington'a gelen delegeleri karşılarken vuruldu, bir hafta sonra da öldü. Kennedy, öldürülen 4. ABD Başkanı idi.

111 Kennedy ABD'nin tek Katolik Başkanıydı. Kennedy aynı zamanda diğer ABD Başkanlarının aksine Mason da değildi. Nitekim Kennedy görevi devralırken, kendisinden önceki bütün Başkanların, üzerine yemin ettikleri George Washington'ın bağlı bulunduğu loçaya ait özel İncil'le yemin etmemiş, yeni bir İncil getirterek onun üzerine yemin etmişti.

ği politikalar, yerine geçen Johnson tarafından neredeyse harfiyen uygulanmıştır. Asıl değişiklik, politikalar düzeyinde olmuştur, buna bir “hükümet darbesi” denmez de ne denir?

Suikasta Adım Adım

Kennedy o uğursuz Dallas ziyaretini tam 5 ay önceden planlamış ve o güne değin “Cumhuriyetçilerin kalesi” olarak bilinen bu şehre, popülaritesinden faydalanıp durumu Demokratlar lehine çevirebilmek amacıyla gelmişti.¹¹² 22 Kasım 1963 ve Dallas isimleri dünya tarihine XX. yüzyılın en büyük suikastının yapılacağı yer ve tarih olarak geçecekti.

Havanın açık olduğu bir günde, Houston ve Elm cadde-lerinin kesiştiği noktada ağır ağır ilerleyen Lincoln arabada John F. Kennedy ve eşi Jackie Kennedy halkı selamlamakla meşguldüler. Az ileride demiryolu geçidi ve hemen sağında Dallas okul kitapları deposu görülüyordu. Ortalık sakindi...

Ancak herkesin Başkan ve eşine odaklandığı ve saatlerin tam 12:31'i gösterdiği anda Kennedy'nin öne doğru sarsıldığı gözlemlendi. Ne olduysa o sırada oldu. Bir anda korumalar Kennedy'nin üzerine kapandılar ama artık çok geçti. ABD'nin 35. Başkanı John F. Kennedy vurulmuştu. Onunla birlikte Teksas Valisi Connolly de yara almıştı.¹¹³ İlk panik geçince Kennedy, Dallas Parland-Memorial Hastanesi'ne kaldırıldı fakat müdahaleler fayda etmedi ve saatler 13:00 olduğunda Başkan'ın kaybedildiği haberi geldi.

112 Kennedy daha şehre gelmeden sabahleyin onun aleyhine bazı bildiriler dağıtılmaya başlanmıştı. Nefret dolu bu bildiriler Kennedy'yi “komünist işbirlikçi” ilan ediyordu.

113 Vali Connolly de olay sonrasında hiçbir zaman “tektetikçi” teorisine inanmadığını belirtip durdu.

Bu arada bir başka koşturma daha yaşanmaktaydı. Kennedy'ye ateş edilen ve "Dallas Okul Kitapları Deposu" olarak kullanılan bina kordon altına alınmakta ve yüzlerce polis oraya doğru yığılmaktaydı. Fakat daha ne olduğu bile anlaşılmadan bir anda olayın "faili" tespit edilmişti. "Fail", söz konusu büroya daha yeni "depo memuru" olarak giren Lee Harvey Oswald'dı. Ancak ortada yoktu, çoktan depodan çıkıp gitmişti. O andan itibaren tüm şehir "katil"in arandığı bir av sahasına dönüştü. Bütün bu kovalamaca içinde Oswald'ın, evinden çıktıktan sonra Patton Bulvarı üzerinde polis memuru JD Tippit'i vurduğu söylenecekti. Oswald kaçtığı sinema salonunda yakalandı ve bugün bile ayrıntısı bilinmeyen sorgudan çıkartılıp¹¹⁴ mahkemeye giderken "Bayan Kennedy'nin dul kalmasına kafasının bozulduğunu" söyleyen Jack Ruby tarafından 24 Kasım'da, yani olaydan iki gün sonra tabanca ile vurularak öldürüldü.¹¹⁵

"Tek Başına Hareket Eden Deli" Kuramı

Olay görünürde böyle olmuştu. Resmi ağızlardan açıklanan "aktörler" de belliydi. Warren Komisyonu'nun yaptığı

114 Oswald'ın sorgusu 13 saat sürdü. Ne var ki resmi açıklamaya göre bu sorguda güvenlik görevlileri tek satır bile not tutmamıştı! Bu arada Oswald, sorguya götürülürken bir ara medya karşısına çıkartılacak ve orada basın mensuplarına seslenip "suçsuz" olduğunu haykıracaktı.

115 Ruby Dallas'ta "Carousel" isimli bir striptiz barı işletmekteydi ve mafya bağlantıları vardı. Ayrıca polis içindeki "sıkı dostları"yla tanınıyordu. İlginçtir Ruby, Oswald yakalandıktan sonra tam üç kez polis merkezine gelip gitmişti. Bu, o sıralar çekilmiş bütün TV filmlerinde görülmektedir. Oswald'ın yanına silahlı olarak sokulmuştu. İhtimal ki, Oswald'ın artık "öteceği"nden emin olduğu anda harekete geçti ya da birileri ona "harekete geç" dediler. Oswald'ı vurduğu gün ise polis merkezinin bodrum katına normal yoldan girdiği görülmemişti. İhtimal ki onun içeri girmesine bir başka kapıdan, polisin içinden birisi yardımcı olmuştu.

J. F. Kennedy ve N. Kruşçev

sözüm ona araştırmanın sonuçları “tek başına hareket eden deli, tek kurşun ve tek nişancı” kuramını destekliyor, Amerikan halkı medya tarafından bu teze yönlendiriliyor, farklı yaklaşımlar geliştirmesi gereken aydınlar da suskunluğa bürününce tersi durumların da olabileceğini düşünen kimse pek kalmıyordu.¹¹⁶ Ortalık resmi palavralardan geçilmiyordu. Zaten Warren Komisyonu’nun misyonu “gerçeği araştırmak” değil, bir an önce olayın üstünü örtmek ve “Oswald vurdu”

116 Amerikan aydınları ve halkı –bir-iki istisna dışında– bu konuda çok kötü bir sınav verdiler. Amerikan aydınları bu noktadaki resmi tezleri tekrarlarken Amerikan kamuoyu da “Oswald Kennedy’i tek başına vurdu” tezine iyice inanmış görünüyordu. O günlerdeki kamuoyu yoklamaları bu teoriye inananların sayısının %87 olduğunu gösteriyordu. Kalburüstü, saygın birçok aydın, suskunluklarını korumak bir yana, farklı yaklaşımlar geliştirmeye çalışanları “Komplo teorisi yapıyorsunuz” diyerek tartışma dışına atmaya çalıştılar. Kendilerini “çok farklı” göstermekten ayrı bir haz alan bu “aydınlar” aslında sürüye uyan, sıradanın sıradanı kimselerdi. Farklı durumları farklı yöntemlerle analiz etme yeteneğinden uzaktılar.

tezine gerekçe bulmaktı. Aralarında daha sonra ABD Başkanı olacak Gerald Ford'un da¹¹⁷ bulunduğu komisyon aksi yöndeki kanıtları incelemeyi bile ve "oybirliği" ile bu müthiş gerçeği ciltler dolusu sayfa ile kamuoyuna açıkladı!¹¹⁸

Üstelik bu "tek başına hareket eden deli" kuramının Amerikan politik sistemi içinde özel bir yeri vardı. O güne kadar ve sonrasında yapılan bütün suikastlarda bu "deli" kuramı başköşeye oturmuştu. California Üniversitesi Öğretim Görevlisi Richard H. Popkin, bu kuramı hicvederek çok güzel bir izahta bulunmuştu:

"Tek başına hareket eden bir deli" kuramının Amerikan politik düşüncesinde garip bir yeri var gibi. Bu kuram önemli kişiler tarafından karşı gelinmez bir gerçek olarak ortaya kondu ve son yıllarda ne zaman böyle bir vahşi olay meydana gelse hemen ardından, daha bu görüşü doğrulayacak hiçbir kanıt elde yokken, ilgililer bu kuram doğrultusunda konuşular... Neden kanıtlar bir yana bırakılarak bu kurama böylesine inanılıyor? Bize söylendiğine ve öğretildiğine göre, Amerika'da herhangi bir kişi bir tertip sonucu öldürülebildiği halde, politikacılar ancak ve ancak münzevi psikopatlar tarafından öldürülüyorlar."¹¹⁹

Aynı durum Oswald için de geçerliydi. Gerek bu çapta bir eylemin yapısı, gerekse olaydaki birçok mantıksal çeliş-

117 Gerald Ford yeterlilik sınavını birilerinin gözündeki ilk burada verdi herhalde!

118 Warren Komisyonu'nun sadece bir üyesi, Senatör Richard Russell varılan sonuca itiraz edecek ve katılmadığını belirtmek için şerh düşmek isteyecekti. Ancak Komite Başkanı Warren, bir üyenin karara muhalif olduğu anlaşılırsa komisyonun vardığı sonuca gölge düşeceği endişesiyle bunu zabıtlara geçirmeyip, sadece bir itiraz notu olarak aldı. Son toplantının tutanaklarına da geçirtmedi. Senatör Russell, özellikle tek suikastçı olmayacağına, en az iki suikastçı olması gerektiğine inanıyordu.

119 Kennedy Vurulacak, Donald Freed & Mark Lane, Çev: Beyhan Çatalkaya, Karacan Yayınları, 1st. 1982

ki ve kanıt Oswald'ın kesinlikle tek başına olmadığını, hele hele "deli" hiç olmadığını ortaya koysa da¹²⁰ ona böylesi bir rol biçilmiş ve o da itildiği bu rolü oynamıştı. Böyle bir kanatın yerleşmesi komplocuların çok işine yarıyordu. Böylelikle kendilerini perdeleyip göz önünden çekebiliyor ve toplumdan gelebilecek aksi itirazların önünü daha başlamadan kesebiliyorlardı. Sıradan insan düz bir mantıkla şöyle düşünüyordu; "Birinin böyle bir şeyi yapabilmesi için zaten 'deli' olması gerekir. O halde Oswald eşittir deli!" Bu yaklaşım suikastın planlayıcıları için çok uygun bir psikolojik atmosfer yaratmaktaydı.

Bugüne değin Kennedy suikastı üzerine en tutarlı açıklamaları getiren kitabın yazarı Thomas G. Buchanan ise "Oswald'ın arkasında komünistler var" iddiası tutmayınca ağırlığın "deli" iddiasına verildiğini belirterek şunları söylüyordu: "Bu sorunun tek çözümü vardı. O da katilin deli olması. Bundan sonra, gün geçtikçe açıklamalarda baskı bu yöne doğru kaymaya başladı: Oswald, aklından zoru olan bir fanatikti. Ve bir mucize gibi Ruby'nin de deli olduğu iddia edildi. Ama onunki geçici bir delilikti elbette. Mahkemede suçsuzluğu ilan edilir edilmez aklının -onu nasıl bir an içinde terk etmişse- gene bir an içinde geri döneceği hesaplanıyordu. Ruby'nin avukatları onun Oswald'a kurşun sıkmadan hemen önceki yurtseverce coşkununun -kısa süreli bir akıl hastalığından- şimdi kesin olarak hatırlayamadığı üzücü bir olaydan başka bir şey olmadığını söylediler. Böylece çifte cinayetin ikinci açıklaması, her iki katilin de akla uygun güdüyle hareket etmiş olmamalarıydı. Yurtsever bir vatandaş Başkan'ın

120 Oswald'ın geçmişinde deli olduğunu gösterecek bir "rapor" bulunamadı. Ayrıca Dallas Savcısı Henry Wade de Oswald'a bu soruyu sormuş ve "Kesinlikle değilim" cevabını almıştı.

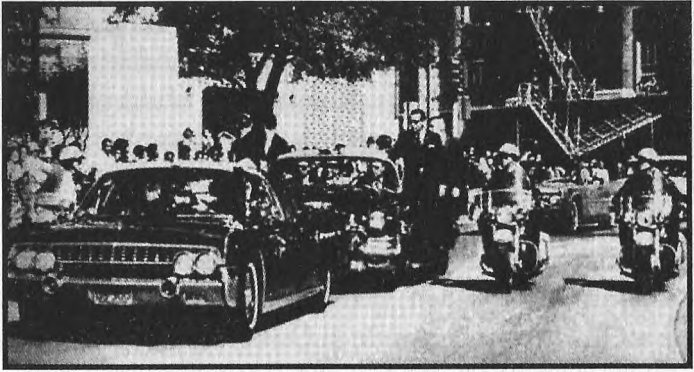
dul eşinin intikamını almak için bir komünist katili öldürme-
mişti; bir deli bir başka deliyi vurmuştu. Jack Ruby'nin uy-
durduğu yalana inanacak kadar saf olan vatandaşlara, resimli
romanları okumaya devam etmelerini öğütlerim, çünkü tarih
okumak böylelerini sıkacaktır. Ama bizim burada başvurma-
mız gereken kaynak tarihtir, çünkü Oswald'ın deli olduğu-
nu sananlar tarihi bir iddiayı benimsemiş oluyorlar. Bundan
önce Amerika Birleşik Devletleri'nde bu türden bütün cina-
yetlerde Başkan'ın katilinin deli olduğu ileri sürülmüştür.”¹²¹

Peki Kennedy suikastı gerçekte kimler tarafından tertip-
lenmiş olabilirdi? Saklı gerçeği bize sunulan isimlerin dışın-
da nerede aramamız gerekiyordu? Failler ve planlayıcılar neyi
hedeflemişlerdi? Olayın gerçekleşme biçimindeki tuhaflik ve
çelişkiler nelerdi? Bu gibi soruların cevaplarını resmi ağızların
açıklamalarında bulmak mümkün değildi. Bu soruların ce-
vaplarına galiba “nelerin, nasıl olduğu”ndan ziyade “nelerin,
nasıl olmadığı” sorusundan hareketle varılabilirdi. Yani soru-
ları tersten sormak gerekecekti.

Otopsi Aşamasında Başlayan Gariplikler

Normalde böylesine önemli bir suikastın tüm delilleri-
nin dikkatle toplanması ve her şeyin inceden inceye belge-
lenmesi gerekirdi. Ancak öyle olmadı. Tam tersine sanki giz-
lenmesi gereken bir gerçek varmış gibi her şey apar topar
ve büyük bir gizlilik içinde yapıldı. Böyle olacağının ilk be-
lirtileri olay daha çok sıcakken, hastanede otopsi esnasın-
da yaşandı. Kennedy'nin cesedi Dallas Parkland Memorial

121 Buchanan Raporu/ Kennedy'yi Kim Öldürdü? Thomas G. Buchanan. Çev: Mehmet Doğu. DBY Yayınları. 1st. 1964.

Kennedy'ye sıkılan ilk kurşundan hemen sonrasını gösteren bir fotoğraf

Hastanesi'nden adeta kaçırılırcasına götürülürken iş üstün-körü bir otopsi ile geçirilecekti.¹²²

Ancak asıl sorun, Dallas Parkland Memorial Hastanesi'ndeki bulgularla Washington'daki bulguların bazı açılardan birbirini tutmamasındaydı. Bulgular, örneğin merminin giriş ve çıkış noktaları konusunda uyuşmuyordu. Dallas doktorları merminin boyun açısından vücuda girdiğine değinirken, Washington'dakiler bunun merminin çıkış noktası olduğunu söylemekteydiler. Üstelik tek fark burada değildi. Biri merminin yüksek bir noktadan geldiğini iddia ederken diğeri daha alçak bir noktadan atıldığını belirtiyordu. Ve belki de en önemli ayrım şu noktadaydı; biri birden fazla mermi atıldığını söylerken diğeri tek mermi teorisinde ısrar ediyordu. Bu farklılık birilerinin doktorlara müdahale etmesiyle açıklanabilirdi. Ayrıca otopsi raporları imha edilmiş, otopsinin filmleri ortaya çıkmamış ve fotoğrafları kilitli kasadan çalınmış olacaktı.

122 ABD yasalarına göre otopsi olayın gerçekleştiği yerin sınırları içinde yapılmalıydı. Ancak otopsi Dallas'ta değil, Washington'daki Bathesda Deniz Hastanesi'nde gerçekleştirildi.

Bu arada güya suikastı aydınlatmak üzere eski Başkan Yardımcısı ve yeni Başkan Lyndon B. Johnson tarafından bir komisyon kurulacaktı. “Warren Komisyonu” olarak da bilinen komisyon, onlarca tanık ve delili inceledi. Ancak vardığı sonuçlar hayal kırıcı idi. Rapor sonucuna göre Lee Harvey Oswald suikastı “tek başına” ve “komünist idealler” uğruna işlemiştir. Warren Komisyonu da “akıllı kurşun” teorisine sapanıp kalmıştır. (Katil “deli” olabilirdi ama kurşunu pek akıllı çıkmıştır!) Bu öyle bir kurşundu ki Oswald’ın tüfeğinden çıkarak, aynı anda iki kişide birden –diğeri Vali Connolly idi- tamı tamına 7 yara açabilmiştir. Bütün kriminoloji kuralları alt üst edilmiştir. Bu ise hemen akla birden fazla suikastçı olduğu ihtimalini getiriyordu. En az iki yönden birden ateş edilmiş olmalıydı. Bir yön kitap deposu ise, diğeri tam karşısı; yani demiryolu köprüsünün bulunduğu noktaydı. Zaten olayı fark eden birçok tanık köprü yönünden de ateş edildiğinde ısrar etmişti.¹²³ Ayrıca olay anında çekilen fotoğraflarda köprü yönünde barut dumanını andıran bir görüntü tespit edilmiştir.

Tabii bu “tanıklar” hikâyesi de ayrıca bir muamma idi. Kennedy suikastına bir şekilde “tanık” olmuş, bilgisi veya şüphesi bulunan herkes süreç içinde bir bir ortadan kaldırılacaktı. Durum öyle bir hal almıştı ki, bütün “tesadüf” ihtimallerini matematiksel olarak imkânsız kılıyordu.

Zapruder Filmi Dikkate Alınmadı

Bütün iddiaları doğrulayan çok önemli bir maddi kanıt vardı. Ne var ki Warren Komisyonu’nda o da dikkate

123 Bir demiryolu görevlisi ise suikasttan az önce köprü kenarındaki ağaçlıklar arkasında hareketleri dikkat çeken iki kişi gördüğünde ısrar edecekti.

alınmayacaktı.¹²⁴ Bu bir film di ve çekiliş öyküsü tamamen bir tesadüftü. Dallaslı konfeksiyoncu Abraham Zapruder, olay günü Kennedy'yi izlemek için gelmiş ve yanında da film makinesini getirmişti. Kamerasını tam Kennedy'nin vurulduğu anda bir noktaya kuran Zapruder, yaklaşmakta olan konvoyu görüntülemeye çalışırken yüzyılın en önemli suikastının filmi çektiğini bilemezdi.

Söz konusu film Kennedy'nin arabasının görünmesiyle başlıyordu. Kısa bir süre sonra, arabanın arka koltuğundaki Kennedy'nin birden kafasını arkaya doğru attığı görülüyordu. Kurşunun gelişi ve kafatasına saplanması o kadar barizdi ki atış yapılan yerin ancak ön tarafta bir yerlerde olduğu rahatlıkla anlaşılabilirdi. Bunun kabul edilmesi demek "tek nişancı" teorisinin yerle bir olması demekti.

Zapruder bu şaşırtıcı sahne karşısında paniğe kapılmamış ve büyük bir sükûnet içinde filmi çekmeye devam etmişti. Hatta arabanın bir ağacın arkasına girerek kaybolmasına rağmen çekimi sürdürmüştü. Ancak Zapruder çoğu insanın yapacağı aksine gazetelere gitmemiş,¹²⁵ hiçbir şey olmamış gibi evine dönmüş ve kamerası ile filmi saklamıştı. Fakat zamanla olay duyuldu ve gizli servis tarafından filmin orijinaline el konuldu.¹²⁶ Tabii Zapruder'in kendisi de bu davranış

124 Koskoca komisyon üyeleri lise fizik bilgisine sahip çocukların bile kavrayacağı bir durumu dikkate almamışlardı. Yıllar sonra bunlardan bazıları Discovery Channel'in hazırladığı Kennedy belgeselinde olayın "gerçekten garip" olduğunu söyleyeceklerdi.

125 Ancak Zapruder filmi o dönemin en ünlü dergisi Time'a sattı. Böylelikle o tarihi görüntüler Time dergisine kapak oldu.

126 Filmin orijinal kopyasının şu anda Amerikan Ulusal Arşivi'nde olduğu biliniyor. Ayrıca gizli servis filme zorla el koyduğu için yıllar sonra Zapruder'in ailesine 16 milyon dolar tazminat ödenmiştir.

nışından dolayı ayrıca soruşturmaya uğradı.¹²⁷ Filmde dikkat çeken bir husus da sonradan üzerinde çok konuşulacak olan “şemsiyeli adamın” görüntüye girmesiydi. Bilindiği üzere bu esrarengiz adamın, yaklaşan arabayı suikastçılara işaret etmek için şemsiyeyi açıp kapadığı iddia edilecekti. Yoksa güneşli bir havada kimse şemsiyesini yanında taşımazdı. Öyle veya böyle, Zapruder filmi Kennedy suikastına dair en önemli belge olma özelliğini bugün de koruyor. Ve bütün kriminal bilimcilerin bu film üzerine bir kanaati varsa o da Kennedy’ye atılan ilk kurşunun arkadan; yani kitap deposundan değil, önden yani muhtemelen köprü veya ağaçlık yönünden geldiği idi.

Garip Ölümler

Kennedy suikastına şahit olmuş kişiler, takip eden yıllarda bir bir öleceklerdi. Bu sayı çok geçmeden 47 kişiye ulaşacaktı, ki söz konusu kişilerin içinde FBI ajanları da vardı. Bu kadar tesadüfün bir araya gelmesi ve sanki ölümün özellikle bu kişileri kovalaması mantıksal açıklamalarla izah edilemezdi! Sanık Lee Harvey Oswald’ın mahkemeye çıkartılırken Jack Ruby tarafından öldürülmesini, J.P. Tippit’in Oswald’ı yakalamaya çalışırken ölmesini ve sanığı öldüren Jack Ruby’nin de hapishanede birdenbire “kanser” olmasını “normal” sayıp bir yana bıraksak bile, işte bu “garip ölümler”¹²⁸ den bazıları:

Polis memuru Tippit’in öldürülüşünü gören ve katilin kaçtığı arabayı bir süre izleyen, eski araba alım satımı ile uğra-

127 Hatta Zapruder’in bu kadar sakin bir şekilde filmi çekmesi ve sonra da saklaması, üzerinde bazı şüphelerin doğmasına neden oluyor.

128 Burada belirtilen isimlerin çoğu “Suikastlar ve Ayaklanmalar Tarihi” isimli kitaptan alınmıştır. (Nurdoğan Taçalan-Turgut Etingü, Milliyet Yayınları, 1st 1975)

şan Reynold isimli kişi olaydan iki gün sonra dükkânında vurularak can verdi. Reynold, polisi öldüreni gördüğünü ve yeniden karşılaşırsa tanıyabileceğini söylemişti.

Reynold'ın Jack Ruby'nin barında çalışan sevgilisi Nancy, Reynold'ın kendisine bir şeyler anlattığını söyleyince bir gece "barda olay çıkardığı" gerekçesiyle tutuklandı. Ertesi gün hücrelerinde ölü bulundu. Polise göre Nancy "intihar" etmişti!

Kennedy suikastı üzerine araştırma yapan dönemin tanınmış gazetecilerinden Jim Koethe, çevresine bazı ipuçlarına ulaştığını söylüyordu. Bir gün evinin banyosunda boynu kesilmiş olarak bulundu. Katili tabii ki bulunamadı.

Gazeteci Bill Hunter da Kennedy suikastı üzerine araştırma yapıyordu. Kendisini görmeye gelen iki polis tarafından öldürüldü. İfadelerine göre polisler, gazeteci ile şakalaşmışlar, bir ara tabancasını çeken polisin tabancası yere düşüp kaza ile patlamış ve çıkan kurşun Bill Hunter'ı vurmuştu.

Oswald'ın öldürülmesinden bir gece önce Jack Ruby'nin evindeki toplantıya katılan savcı Tom Howard, ani kalp durması neticesinde öldü. Savcı otopsis bile yapılmadan apar topar gömüldü.

Lee H. Oswald'ın kaldığı pansiyonun sahibesi Mrs. Earline Roberts da birdenbire kalp krizi geçiriverdi. Mrs. Roberts, Oswald'ı Kennedy'nin ölümünden az sonra otobüse binerken gördüğünü ve Oswald ile Tippit'in aynı yöne gitmediklerini ısrarla iddia ediyordu.

Wanda ismindeki eşi Jack Ruby'nin barında çalışan boyacı Hank Killam'ın bir arkadaşı da Oswald'la aynı pansiyonda kalıyordu. Killam da polis tarafından sorguya çekilmişti. Sonunda Dallas'tan ayrılma gereğini hissetti. Ancak yerleştiği Pensacola kentinde başı boynundan kesilmiş olarak bir cadde

üzerinde bulundu. Resmi raporda, Killam'ın "üzerine düşen pencere camı nedeniyle kaza sonucu öldüğü" yazıyordu.

Jack Ruby ile hücrelerinde baş başa kalma şansı (!) bulan gazeteci Dorothy Kigallen, hiçbir sorunu olmadığı halde birdenbire "çok sayıda uyku hapi yutarak" intihar etmeye karar vermişti.

Jack Ruby'nin barında çalışan ve olaya ilişkin bir şeyler bildiğini söyleyen striptizci kız Karen Carlin bir trafik kazasında öldü!

Aynı şekilde suikastın şahidi konumundaki bir demiryolu kontrolörü de trafik kazasında hayatını kaybetti!

Oswald'ı otobüsüne alıp Berkley'ye götürdüğünü iddia eden William Whaley'in beyanına göre Oswald'ın otobüse binme saati ile suikast saati birbirine uymuyordu. Şoför, suikast anında Oswald'ın otobüste ve yanında olduğunu ileri sürüyordu. Ancak bir gün otobüsünün frenleri patladı ve Whaley bir direğe çarparak öldü. 35 yıllık şoförlük hayatında bir kez bile kaza yapmamıştı!

Tanık durumundaki Lee Bowers, Kennedy'ye kitap deposundan değil, yolun diğer yakasından iki kişinin ateş ettiğini öne sürüyordu. Tanıklık yaptıktan kısa bir süre sonra ölüverdi. Ölüm nedeni bilinmiyor.

Polis Tippit'in öldürülüşüne şahit olan bir başka tanık Edward Benarides idi. Kısa süre sonra aniden öldü. Nedeni bilinmiyor.

Bu listede bir ölüm daha vardır ki, izleri garip bir isme ve adrese çıkmaktadır. Bu izin sonucunda ulaşılan isim, Kurukafa-Kemikçi, CIA ve ABD eski Başkanı George Herbert Bush'tur. Bush, aslında CIA'in bir paravan şirketi olan ve CIA'in örtülü operasyonları için kurdurulmuş bulunan

“Zapata Petrol” eliyle Domuzlar Körfezi harekâtını organize edenler arasındadır. Kübalı göçmenlerin devşirilmesi ve eğitilmesinde kullanılmıştır. Bilindiği üzere Bush, daha sonra da CIA Başkanlığı yapacaktır. Kennedy suikastı ile Bush arasındaki dikkat çekici ölüm olayı ise şudur: Kennedy’yi vurduğu iddia edilen Lee Harvey Oswald ile Dallaslı bir Rus göçmeni olan George de Mohrenschildt arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Warren Komisyonu bu ilişkiyi de araştırır. Ancak komisyon Mohrenschildt ile görüşmeden az önce söz konusu kişi Florida Palm Beach’te ölü bulunur. Resmi açıklama “intihar” şeklindedir. Ancak karısı “intihar” açıklamasını reddeder ve Mohrenschildt’in zihninin çeşitli ilaçlarla kontrol altına alındığını iddia eder. Ancak bu olayda daha da ilginç bir şey vardır. Mohrenschildt’in üzerinden çıkan adres defterinde şu ibare göze çarpmaktadır: “George H.W. (Popy) 1412 W. Ohio Also Zapata Petroleum Midland.” Mohrenschildt’in “Oswald’ı yönlendiren ajan” olduğu düşünülmektedir. Peki ama Mohrenschildt’i kimler yönlendirmektedir ve Bush’un adresi Mohrenschildt’in üzerinde ne aramaktadır? Alın size bir ilginç soru daha...¹²⁹

Suikastın Baş Aktörü Oswald

Birdenbire yüzyılın suikastının baş aktörü durumuna gelen Oswald kimdi? Nasıl olmuştu da Kennedy’nin öldürülmesinin merkezindeki isim haline gelmişti? Dahası, Oswald’ın bu olaydaki rolü neydi? Herkese ilan edildiği gibi Kennedy’nin “katili” miydi yoksa “masum” muydu? Veya bil-

129 Bush’ların Gizli Tarihi, Adam Ironhouse, Çev: Kemal Okuyan, Kim Yayınları, Ank, sf: 132

mediğimiz başka bir rolle mi bulunuyordu orada? Oswald'ın komünizmle ilişkisi ne idi?

Şimdi Oswald'ın hayat hikâyesine bir göz atalım: Lee Harvey Oswald, 18 Ekim 1939'da New Orleans'ta doğdu. Babasını çok küçükken kaybeden Oswald'ın annesi yeniden evlenmiş ama boşanmıştı. Bir süre yetimhanede kaldı, daha sonra annesi ile birlikte 17 yaşına kadar şehir şehir dolaştı. 24 Ekim 1956'da ABD Deniz Kuvvetleri'ne yazıldı. Bir süre Florida-Jacksonville Deniz Hava Üssü'ndeki Havacılık Esasları Okulu'na devam etti. Burada radar, harita okuma ve hava trafiğini kontrol gibi bilgiler edindi. (Uzmanlık alanlarının içinde "nişancılık" yoktu.) Kendisine yüksek düzeyde "gizlilik" derecesi olan güvenlik belgesi verildi. Bu arada Rusça derslerine devam etti.¹³⁰ Deniz istihbaratında görev aldı. Daha sonra da CIA'in hizmetine girdiği sanılıyor. 11 Nisan 1958'de yasadışı silah taşımak suçundan 6 ay hapis cezası aldı. 27 Haziran'da bir subayın başından aşağı içki boşalttığı için 17 gün hapse mahkûm edildi.

4 Eylül 1959'da aniden pasaport başvurusunda bulundu. 20 Eylül'de New Orleans'tan yola çıkan Oswald, 8 Ekim'de Fransa'ya, oradan da uçakla Helsinki'ye geldi. 15 Ekim'de Sovyetler Birliği'ne girdi. 16 Ekim'de Moskova'ya ulaştı, yanında sadece 203 dolar vardı. Fakat Rus yetkililer Oswald'dan en geç 21 Ekim saat 8'e kadar ülkeyi terk etmesini istediler. Aynı gün bileklerini kesen Oswald, Botkinskaya Hastanesi'ne yatırıldı. 4 Ocak 1960'da bir yıl SSCB'de kalma izni aldı, bu izin 1961'de bir yıl daha uzatıldı. 5 Ocak 1960 tarihinde 5 bin ruble maaş karşılığında Minsk'teki Belorussian Radyo-TV fabrikasında teknisyen olarak göreve alındı. 30 Nisan

130 Oswald ayrıca İspanyolca bilmekteydi.

1961'de, o esnada 19 yaşında olan Rus Marina Nikolaevna ile evlendi. 15 Şubat 1962'de bir kız çocukları oldu. Çocuğa Juna Lee Oswald ismi verildi.¹³¹ Ancak Oswald, daha sonra SSCB'den sıkıldığını öne sürerek tekrar Amerika'ya dönmek için ABD Elçiliği'ne başvurdu. 13 Haziran 1962'de SSCB'den ayrıldı. Onu karşılayanlar tabii ki FBI ajanları oldu. Ama sorgulamak için değil, "gümrük işlemlerinde yardımcı olmak" içindi bu.

Bundan sonra Oswald'ın davranışları daha da karmaşık bir hal aldı ve onu suikast gününe getiren olaylar zincirinde bir halka teşkil etti. Örneğin Ocak 1963'te posta yoluyla bir tabanca ve bir de tüfek aldı. Ayrıca 10 Nisan 1963'te aşırı sağcı görüşleriyle tanınan General Dealey'e ateş etti ama isabet kaydedemedi.

Daha sonra New Orleans'a geçerek "Küba'ya Adalet Komitesi" sorumlusu rolünü oynadı. Castro yanlısı broşürler dağıttı. Eylül 1963'te Meksika'ya gitti ve Küba için vize almaya çalıştı, oradan da SSCB'ye geri dönmeye çalıştı ama başaramadı. Ekim'de Dallas'a dönerek "Okul Kitapları Deposu"nda "sabıkalı bir komünist" olarak işe başladı. Suikast olduğunda bu işyerinde daha bir ayını bile doldurmamıştı. Sonrasını biliyoruz. Bize anlatılan hikâyeye göre Oswald, Kennedy'ye bu depodan ateş etmiş, onu öldürmüş, sonra elini kolunu sallayarak dışarı çıkmış, üstelik bir de polis memuru Tippit'i vurup yakalanmış ve en sonunda da mahkemeye çıkarılmak üzere iken Jack Ruby tarafından vurulmuştu.

Gizli servislerin adam kullanma ve harcama metotları açısından bakıldığında Oswald "ideal bir suikastçı" adayı idi.

131 Oswald'ın suikasttan 42 gün önce, 20 Ekim 1963'te Dallas-Parkland Hastanesi'nde bir kız çocuğu daha oldu. Çocuğa "Rachel" adını verdiler.

Agresif ve sorunlu bir kişiliğinin olması,¹³² “komünist geçmişi” ve SSCB’de yaşayıp bir Rus kıızıyla evlenmesi onu “ideal bir suikastçı” kılıyordu. Amaçlanan açısından bakıldığında Oswald’dan iyisini bulmak neredeyse imkânsızdı. Ama bütün bunlar onu bir “suikastçı katil” yapmaya yeter miydi? Elbette hayır! Ama kimilerinin sandığı gibi “masum” yapmaya da yetmezdi. Olayların gelişiminden öyle anlaşılıyor ki Oswald, sadece bir “piyon”du ve ne için kullanıldığını anladığı anda artık kendisi için çok geçti. Bu anlamda Oswald’ın tümüyle “masum” olduğu yönündeki tüm teoriler geçersizdi. O günkü koşullarda kamuoyu ya siyah ya beyaz şeklinde düşündüğünden (ya da öyle yönlendirildiğinden) aradaki gri tonlar es geçilmişse benziyor. Oswald’ı bu olayda bir “tetikçi”den ziyade yönlendirilmiş bir “yem” olarak düşünmek için çok fazla geçerli sebebimiz var gözüküyor.

Muhtemel Senaryo

Peki gerçek durum ne idi? Verilerle de desteklenen muhtemel senaryo şöyle olmalıydı:

Oswald önce deniz istihbaratı adına çalışan ama sonra FBI’ya, oradan da CIA’e geçmiş bir ajandı.

Oswald’ın Sovyetler’e gönderilmesi bir tür istihbarat faaliyetiydi.

Oswald’ın komünistliği hikâyedir. Hiçbir zaman Amerikan sol-sosyalist-komünist çevrelerinde yer almamış, bu yöndeki hiçbir kuruluşa üye olmamıştır. Sadece Amerikan Komünist Partisi’ne bir mektup yazarak tanıtım broşürü istemiştir. Za-

132 Bir iddiaya göre de Oswald’ın beyni çeşitli ilaçlar ve telkin metodlarıyla kontrol altına alınmıştı.

ten komünist olan birisinin partiden basit propaganda broşürleri istemesi daha baştan saçmadır.

Oswald'ın "Castro yanlısı komite" üyeliği tümüyle uydurmadır ve bir CIA görevidir. Oswald'ın dağıttığı bildirileri aldığı adres 544 Camp Street'teki bina aynı zamanda Castro karşıtı ve CIA tarafından finanse edilen bir gruba aitti.

Oswald kendine biçilen rol doğrultusunda ama aslında onun imajını tamamlayıcı faaliyetler içine sokulmuştur.

Oswald'a Dallas'a gitmesi söylenmiş ve kendisine oradaki devlet kitap deposunda bir iş bulunmuştur. Adı komüniste çıkmış bir kişinin o yılların Amerika'sında, Dallas gibi fanatik anti-komünist bir kentte, hem de bir devlet dairesinde iş girmesi imkânsızdır.

Muhtemelen Oswald orada bir "lojistik eleman" olarak bulunuyordu. Silahı sokma, suikastçıları kollama gibi... Eylemin kendi üzerine yıkılacağından habersizdi.

Tetikçiler yukarıdaki depoda kızarmış tavuk yiyip, gazoz ve sigara içip Kennedy'nin otomobilini beklediler. (Rastlantı eseri suikasttan 10 dk. önce çekilen bir fotoğrafta depoda iki kişi olduğu görülüyordu.)

Suikast sonrası silahta Oswald'ın parmak izleri bulunamadı. Olay yerinde bol sayıda sigara izmaritine rastlandı. Oysa Oswald'ın sigara içmediği biliniyor.

O kargaşa içinde tetikçiler yanlarında getirdikleri polis üniformalarını giyip polislerin arasına girerek kayboldular.

Oswald'ın çembere alınmış binadan kolay kolay çıkması imkânsızdı. Ama o çıkabildi. Tabii ki polisleri peşine takarak...

Oswald'ın "katil" olarak öldürülebilmesi için oradan uzaklaştırılması gerekiyordu.

Daha orada kimin çalıştığı bile bilinmeden birdenbire katil ilan edilmesi Oswald'ın asıl rolünün şimdi başladığının bir göstergesiydi.

Oswald'ın nerede olduğunun dakika dakika saptanması ancak peşindeki polis detektiflerinin varlığı ile açıklanabilirdi.

Polis memuru J.D. Tippit'le karşılaşmaları tesadüf değildi. Tippit onu bekliyordu. Kendi mıntıkası dışında sözüm ona tek başına devriye gezen Tippit, senaryoya göre Oswald'ı Dallas sınırları dışına çıkartacak kişiydi. Ama orada bulunuş nedeni artık "Kennedy'nin katili"ni vurmaktı. O da Dallas çetesine dâhildi ve Jack Ruby'nin arkadaşıydı.¹³³ Kendisine "Kennedy'nin katilini vuran polis" şöhreti getirecek ve terfi ettirecek bu eylemi gönüllü üslenmişti. Ayrıca Oswald'la da tanışıyorlardı. Ancak Oswald, Tippit'in niyetini sezdiği an ondan önce davranıp Tippit'i vuracaktı.

Oswald, daha önceden kararlaştırıldığı üzere suikast koordinatörüyle buluşmak üzere Teksas sinemasına gitti ama sıradan polislerle karşılaştı ve yakalandı. Bu, komplocuların hiç istemediği şeydi. Çünkü Oswald, her şeyi itiraf edebilir, tüm suikast çetesini ele verebilirdi. (Belki de verdi. Bilemiyoruz. Çünkü bu sorgunun tutanakları ve Oswald'ın polis ifadesi ortada yok!) Muhtemelen onu sorguya çekenler de çetenin polisteki üyeleriydi.

İş yarım kalmıştı ve bu görev de Jack Ruby'ye düşüyordu. Dallas çetesinin mafyadaki ayağı Ruby kolları sıvayacak ve Oswald'ı kameralar önünde vuracaktı.

Figüran, bir başka figüran tarafından ortadan kaldırılmıştı ve ikinci figüran da daha sonra ortadan kaldırılacaktı.

133 Ruby'nin polislerin ahlaksız ilişkilerine aracılık ettiği ve rüşvet dağıttığı biliniyor.

İşaret Edilenler

Olayın gerçekleşme biçimi muhtemelen yukarıdaki gibiydi. Ancak arkasında hangi güç veya güçler olduğu sorusu cevaba muhtaç görünüyordu. Daha doğrusu, Kennedy'ye suikast için derinlerde kimler düğmeye basmıştı? Kennedy'nin başkanlıktan uzaklaştırılması kimlerin işine yaramıştı? Hiç şüphesiz bu konuda o günden bugüne muhtelif iddialar ortaya atıldı. Bu kesimlerin kimler olduğuna dair yaklaşımlara geçmeden bir nokta üzerinde durmakta yarar var.

Kennedy'nin ölümüne karar verenlerin Kennedy'den korkmaları için bazı öncelikli nedenleri vardı. Kennedy'yi "sistemi tehdit edecek bir unsur", "sistem içinde bir çıbanbaşı" olarak görmelerini düşündüren nedenler şunlardı:

Kennedy ailesinin politikada etkin olmasını istemiyorlardı. Böyle giderse Kennedy'nin sonraki seçimi de kazanmasına kesin gözle bakılıyordu. Bu ise kendi politikalarının bir süre daha Beyaz Saray tarafından destek bulamayacağı anlamına geliyordu. Dahası, ardından ikinci kuşak Kennedy'ler (Robert ve Edward) gelebilir ve Amerikan sisteminde bir "Kennedy Hanedanlığı Dönemi" açılabilirdi. Amerikan politik yaşamında (Daha sonraki Baba-Oğul Bush dönemini saymazsak) hiçbir aile böylesine büyük bir politik gücü avucuna almamıştı. Üstelik bu güç, derinlerdekiyle çatışan bir güçtü. 25 yıllık bir Kennedy'ler dönemi onların gelecek projeksiyonlarına göre pek de istenecek bir şey değildi ve bunu demokratik yollardan engellemek mümkün görünmüyordu. Onun için suikast kararı aldılar. Söz konusu güçler bu konuda öylesine kararlıydılar ki Kennedy ailesinden bir can daha alacaklardı: Senatör Robert Kennedy.

O güne kadar ABD Başkanlarının hiçbiri CIA, FBI ve Pentagon'la ters düşmemiş, genel politikalarında hep uyumlu davranmışlardı. Oysa Kennedy bu yapılarla uyumlu olmak bir yana sürekli çatışmış, ilişkileri hep kopuk ve düşmanca olmuştu. Dahası, Kennedy ilk fırsatta bu teşkilatları devreden çıkarmayı, onlara çekidüzen vermeyi ve yeniden yapılandırmayı planlıyordu.

Belki de en önemlisi, Kennedy askeri harcamalarda kısıntıya gitmeyi, birçok eyalet ve deniz aşırı yerlerdeki toplam 77 üssü kapatmayı düşünüyordu. Ayrıca Vietnam'daki "danışman"ların kademeli olarak geri çekilmesini planlamıştı. ABD'nin emperyal davranışını frenlemek istiyor ve ülkeyi 1898 öncesi çizgisine çekmek istiyordu.

Ayrıca anti-tekel yasalara dayanarak birçok şirket birleşmesini engellemiş, Teksas petrolcülerinin vergi indiriminden yararlanmasının önünü kesmişti.

Bunun yanı sıra Kennedy'nin zenci haklarını desteklemesi, özellikle güney eyaletlerinde ve WASP (Beyaz, Anglo-Sakson-Protestan) unsurlarda kendisine duyulan nefreti kamçılıyordu.

En önemlisi, SSCB ile anlamsızca didişmeyi bırakıp, herkesin rejimine saygılı, nükleer silahları sınırlandırılmış ve üretimi durdurulmuş yeni bir dünya dengesi hayal ediyordu.

En yakın hedefinde ise Vietnam'dan çekilmek vardı. Buna uygun formül arıyordu.

Ayrıca Küba'yı işgal planlarından vazgeçilmesini istemişti. Bu amaçla Kübalı unsurlardan oluşan yeni bir kontr-gerilla hazırlığını dağıtmıştı.

Richard H. Popkin bu durumu şöyle ifade ediyordu: "Kurdıkları plan, bu grupların ortak çıkarlarının, gerçek bir Kennedy devri başlamadan Amerikan politikasını değiştirmek

olduğunu gösteren doğal bir motifle işe koyulmasından alıyor gücünü. Kennedy'nin 1963 yılında yaptığı konuşmaların yorumu, Amerika'nın dünyada oynadığı rolde oldukça büyük bir yenilik yapmak istediğini ve iktidarı kimin yürütebileceği ile ilgili temelden bir değişiklik aradığını gösteriyor. Böylece belli başlı hâkim grupları tehdit ediyordu.”

Bütün bunlar birilerinin gözünde Kennedy'yi “başdüşman” ve “komünist” yapmaya yetmişti. Şimdi “kimler” sorusuna ve üretilen yaklaşımların mantığa ve verilere uygunluğuna bir göz atalım:

Castro Yanlısı veya Karşıtı Unsurlar: Bu yaklaşıma göre Fidel Castro, ABD'nin Küba'ya yaptıklarının intikamını almak ve buna boyun eğmeyeceklerini göstermek için Kennedy'yi vurdurmuştu. Ancak gerçekler bunun tam tersiydi. Domuzlar Körfezi Çıkarması Kennedy zamanında gerçekleşse de planlanması Kennedy dönemine ait değildi. Üstelik Kennedy iktidarının ilk zamanlarına denk gelmişti. Kennedy'nin bu girişimi yokuşa sürmeye çalıştığı ve daha sonra gözü dönmüş Pentagon generalleri ile CIA'cileri nasıl ekarte ettiği biliniyor. Nedense “ABD'nin burnu dibinde var olma savaşı veren küçücük Küba niçin bu işe kalkışsın?” diye soran yoktu. Bu tezin “Kennedy'den nefret eden Kübalılar” versiyonuna gelince, suikastın organizasyonunda Kübalı tetikçiler yer alsa da bunlar tümüyle CIA denetimindeki unsurlardı. Dolayısıyla kafası bozuk birkaç Kübalının bu işi kendi başlarına yapmalarının imkân ve ihtimali yoktu.

Sovyetler Birliği: 1960'ların koşullarında dünya keskin bir şekilde iki kutba bölünmüştü. Bir yanda liderliğini

ABD'nin yaptığı kapitalist "Batı". Diğer yanda ise liderliği- ni SSCB'nin yaptığı sosyalist "Doğu Bloku". Tabii Oswald, "komünistliği"nden ve bir dönem SSCB'de yaşamış olmasın- dan dolayı (ki zaten bu yüzden "yem" olarak seçilmişti) he- men sağın ihtimalleri arasında başköşeye koyuldu. Oysa aynı dönemde SSCB de Oswald'ın "Amerikan ajanı" olmasından şüphelenmiş ve onu başından defetmenin yollarını aramıştı. O günkü koşullarda ABD'nin başında Kennedy gibi yumu- şama yanlısı bir liderin bulunması bir şanstı. Kennedy'nin iktidarda bulunması SSCB'nin de işine geliyordu. Ünlü füze krizinde olduğu gibi Kennedy ve Krushev sorunu rahatlık- la halletmişlerdi.

Amerikan Komünistleri: Kimilerine göre de Lee Oswald bir "komünist" olduğuna göre bu suikast, ülkeyi anarşiye sürüklemek isteyen komünist güçlerin bir tertibi olmalıydı. Oysa ne Oswald komünistti ne de arkasında komünistler vardı. ABD Komünist Partisi son derece küçük ve sürekli takip altında bir partiydi. Dahası, Amerikan komünistleri Kennedy'nin politikalarına karşı çıkmıyorlardı ve Kennedy'yi vurmaları için en ufak bir nedenleri yoktu. Nitekim onca araştırmaya rağmen bu yönde en küçük bir bağ bulunama- mıştır. Bu tez o kadar saçmaydı ki zaten kısa sürede gündem- den düştü ve "Oswald'ın deliliği" ön plana çıktı. Ama yine de aşırı sağ tarafından sık sık kullanıldı.

Amerikan Aşırı Sağ: "Amerikan aşırı sağı Kennedy'nin 'komünist politikalar' izlemesinden rahatsızdı. Bunun üzeri- ne Kennedy'yi yok etmeye karar verdiler. Kennedy'yi demok- ratik yollardan veya basit komplolarla devirmek mümkün gö-

rünmüyordu ve suikast yoluna başvurdular.” Ancak bu tez de tek başına ele alındığında havada kalıyordu. Gerçi Kennedy suikastına askeri-sınai kompleks içindeki aşırı-sağ unsurlar karar vermişti ama bu bir sağcı grup işi değildi. Ayrıca Soğuk Savaş koşullarında CIA’dan, FBI’dan ve benzeri yapılardan bağımsız bir “sağ” ne ABD’de olmuştu ne de dünyanın başka bir yerinde.

Silah Sanayinin Devleri: En mümkün teoriler arasında görülmekteydi. Silah sanayicileri Kennedy’nin saldırgan olmayan tavrından muzdariptiler. Özellikle Vietnam’a yönelik yaklaşımlarında bu net olarak görülüyordu. Bu anlamda geleceğini savaşa bağlamış silah sanayicileri gözünde Kennedy adeta bir “hain” idi. Kennedy’nin uzaklaştırılmasının onların işine geleceği açıktı. Nitekim Kennedy’nin ölümünden sonra Amerika’nın Vietnam politikası sertleşmiş, Johnson hem Vietnam’a yeni birlikler göndermiş, hem de ek fonlar sağlayarak silah sanayinin durumunu dikkate almıştı.

Mafya ve Derin Devlet İşbirliği: Kennedy’ler mafyanın tepkisini de çekmişti. Özellikle Adalet Bakanlığı mafyayı sıkı takibe almış, soluk aldırılmaz hale getirmişti. O güne kadar mafya ile içli dışlı olan kimi devlet organları giderek mafyayla aralarına mesafe koymaya başlamışlardı. “Görmezden gel, kirli işlerini mafyaya havale et” politikası aşınıyordu.¹³⁴ Göze

134 Yine de bu imaj tümüyle doğru değildi. Daha doğrusu, bu ilişkilerden uzak kalma ilkesi, çapkınlıklarıyla ün salan Başkan Kennedy’nin kaçamakları söz konusu oldu mu işlemiyordu. Kennedy, mafyanın aracılık ettiği kaçamaklarına devam ediyordu. Bunun yanı sıra Kennedy’nin yakın çevresinde “mafya sanatçıları” denen bir grup oluşmuştu. Bu sanatçılar arasında Frank Sinatra, Dean Martin, Sam Davis Jr., Tina Turner gibi isimler yer almaktaydı.

çarpan bir başka nokta ise Oswald'ı öldüren Jack Ruby'nin de bir mafya üyesi olmasıydı.¹³⁵ Mafya ayrıca Vietnam Savaşı'nın bitmesini istemiyordu. Ordudaki bazı subay ve pilotların işbirliğinde Uzak-Asya'dan tonlarca uyuşturucu taşıyorlardı. Mafya da aslında tıpkı Amerikan sağı gibi devletten bağımsız bir yapı olmamıştı hiçbir zaman. Devletin doğrudan yapmadığı işler (adam öldürme, grev kırma, para aklama vb) yine devlet birimlerince mafyaya ihale ediliyordu. Belli ki Kennedy cinayetinde de mafya unsurları lojistik ve taşıeron olarak kullanılmıştı. Yoksa bir ABD Başkanını öldürmek, mafya bile olsa kimsenin tek başına ve devlet içinden destek almadan yapabileceği bir iş değildi.

CIA ve Pentagon İçinde Bir Klik: Duruma en uygun adres olarak gösterilen seçenek buydu. Bu yaklaşıma göre, Pentagon ve CIA'deki sertlik yanlıları Kennedy'nin "ılımlı" yaklaşımlarından rahatsızdı. Domuzlar Körfezi olayındaki isteksizliği, Füze Krizi'ndeki yumuşak tavrı bu kesimleri tedirgin etmişti. CIA, Küba'daki Castro rejimini devirmeyi temel mesele haline getirmişken, Başkan bunu pek önemser gibi davranmıyordu. Dahası, CIA içindeki Şahinlerin ikinci ve yeni bir hareketinin önünü kesmişti. CIA denetimindeki kontgerilla kamplarına baskın yaptırarak hepsini darmadağın etti. Bir adım daha atarak CIA Başkanı Allen Dulles'ı görevden aldı. Bütün bunlar CIA ve Pentagon içindeki "Şahinler" için yeterli bir suikast gerekçesiydi.

FBI Başkanı Edgar Hoover: FBI Başkanı Hoover, Kennedy kardeşlerden özellikle nefret ediyordu ve Kennedy'nin

135 Ruby, sahibi gözüktüğü kulübü aslında mafya adına işletiyordu.

ölümünden çıkarı olabileceklerin başında geliyordu. Hoover'ın Kennedy'nin öldürülmesi planına katılıp katılmadığı kesin olarak bilinmiyor, ama bazı şeylere göz yumduğu kesin. Mafya şantaj yaparak bu işte Hoover'ı kullanmıştı.¹³⁶ (İlginçtir, Hoover da daha sonra evinin banyosunda ölü olarak bulunacaktı.) Bununla birlikte Kennedy'ye yapılan komplo'nun Hoover'ın evinde planlandığı ve o günkü toplantıda Teksaslı petrolcü çetesinin de olduğu ileri sürülmüştür.

Başkan Yardımcısı Lyndon B. Johnson: Bu işten görünürde bir kişi kârlı çıkmıştı: Başkan Yardımcısı Lyndon B. Johnson. Kennedy aradan çıkarılmasa hiçbir zaman ABD Başkanı olamayacak bu klasik politikacı, Kennedy'nin ne karizmasına ne de saygınlığına sahipti. Üstelik Kennedy ile Johnson hem kişilik hem de yürütülen politikalar konusunda anlaşamıyorlardı. Suikast Johnson'ı otomatik olarak Başkanlık koltuğuna oturtacaktı. Üstelik Kennedy'nin Johnson'ı bir "ayakbağı" gibi gördüğü ve ilk fırsatta ondan kurtulmayı kafasına koyduğu da biliniyordu. 1964 seçimleri yaklaşıyordu ve Kennedy'nin onu tekrar yanında görmek istemeyeceği aşikârdı.

Johnson suikastın gerçek bağlantılarının ortaya çıkmaması için elinden geleni yaptı. Başkanlığı ele geçirdikten sonra Kennedy'nin politikalarından 180 derecelik bir sapma yaptığı da biliniyor. Kısaca Kennedy suikastı denen olay aslında bir bakıma "Johnson'ın gizli darbesi" gibi duruyordu.

Nitekim son zamanlarda yazılan bir kitaba göre Başkan Johnson suikasttan doğrudan sorumluydu ve planlamayı biz-

136 Hoover eşcinseldi ve yardımcısıyla kadın kılığında ilişki halinde iken çekilmiş fotoğrafları mafyanın eline geçmişti.

zat yapmıştı. İddianın sahibi, aynı dönemde Johnson'ın yakın çevresinde bulunan kişilerden Billie Sol Estes idi. Estes'in anlattıklarını kitaplaştırsa iki Fransız gazeteci; William Raymond ve Bernard Nicolas idi. Tam 5,5 yıl süren bir araştırmanın ürünü olan kitap "Son Tanık" ismini taşıyordu. Teksaslı bir pamuk işletmecisi olan Estes, Johnson'ın en önemli mali destekçileri arasında sayılıyordu. Estes'in naklettiklerine göre 1960'lı yıllarda ipleri ele geçirmek isteyen güçlü bir klan vardı. Teksas petrolcülerinin çıkarlarını korumak için örgütlenen bu klan aynı zamanda Beyaz Saray'dan dağıtılan ihaleleri de kapmak istiyordu. Bu kesimlerin Başkanlık koltuğunda görmek istedikleri kişi ise Kennedy değil, Johnson'dı. Estes'le bu amaçla doğrudan ilişki kuran kişi, Johnson'ın politika danışmanı Cliff Carter'dı. Estes'in naklettiğine göre Carter, 1971'de ölmeden 36 saat evvel kendisine her şeyi itiraf etmiş, planlayıcılar arasında kendisinin de yer aldığını ve tetiğin çekilmesi emrini bizzat Lyndon Johnson'ın verdiğini nakletmişti.¹³⁷

Estes'in işaret ettiği bir diğer nokta, ağabeyi gibi suikasta kurban giden Bob Kennedy'in de Teksaslı iş adamları çevresiyle kıyasıya bir mücadele sürdürdüğü idi. Bob Kennedy, Lyndon Johnson ve çevresindeki çıkar çemberini açıklaması için Estes'e baskı yapmıştı. Estes "Baskıya boyun eğmedim, hiç konuşmadım. Eğer konuşsaydım anında öldürülürdüm. Şimdi elimdeki Cliff Carter kasedi can güvenliğim" demektedir.¹³⁸

137 Ruby de aynı iddiada bulunmuştu. Hapishaneden yolladığı mektuplarda "kullanıldığını" ileri sürüyor ve Başkan Johnson'ı sorumlu tutuyordu. Sonunda susturuldu!

138 "Kennedy'yi Kimin Öldürdüğünü Biliyorum", Gila Beymanor, *Hürriyet*, 26 Ekim 2003

Ancak Estes'in bir uyarısı vardı ki, 11 Eylül'den bu yana yaşananları açıklamakta anahtar olabilirdi: "1963 yılından önce var olan şebeke günümüzde de mevcut. Taşları yerine koyun, ne dediğimi anlarsınız."¹³⁹

Aslına bakılırsa Kennedy ile Johnson çoktandır sürtüşüyorlardı. Johnson, Kennedy'nin birçok kararına katılmadığını belli ediyor, karşı çıkamadıklarını ise dolaylı yollardan engellemeye çalışıyordu. 22 Kasım 1963 sabahı aralarında Jackie Kennedy olduğu halde kahvaltı ederlerken çekilmiş fotoğraftaki gülümseyişleri tümüyle sahte idi. Üstelik Kennedy'yi Dallas'a gitmesi için ikna eden de Johnson'dı, olaydan sonra apar topar Başkanlık yemini ederek tüm ipleri eline alan da.¹⁴⁰ Suikastın soruşturmasına daha ilk andan müdahale eden ve sanki suikastı ortaya çıkarmak için değil de örtbas etmek için ihdas edilmiş gibi davranan "Warren Komisyonu"nu kurdu-ran da oydu. Ve tabii Kennedy'nin ardından "Başkanın üz-gün mesai arkadaşı" rolünü oynayan da. Suikast sonrası iktidarı ele geçiren Johnson'ın, Başkanın dul eşine karşı saygılı davranmadığı da söylenmekteydi.¹⁴¹

Evet, bugün gelinen noktada ilginç iddialar ortaya atılıyor ve Estes'in anlattıklarından yola çıkarak kitap şu yargı-

139 "Kennedy'yi Kimin Öldürdüğünü Biliyorum", Gila Benmayor, *Hürriyet*, 26 Ekim 2003

140 Lyndon B. Johnson uçağa Kennedy'nin naaşı ile Washington'a dönerken, yargıç Sarah T. Hughes tarafından kendisine yemin ettirilmişti.

141 Jackie Kennedy, dul kaldıktan sonra ünlü Yunan armatör Onassis ile evlendi ama suikastı unutmadı. Virginia Armat'ın, 6 Kasım 1972'de *Washington Post* gazetesinde yer alan yazısına göre Jackie'nin isteği üzerine Onassis, özel dedektifler tutup, çok paralar harcayarak olayı soruşturdu. Jackie, raporu Başkan Johnson'a göndermeyi kararlaştırdı. Ancak hemen ertesinde, biri Jackie'ye telefon açarak kendisinin ve çocuklarının güvenliği için raporu kimseye göstermemesini söyledi. Raporun Onassis'in gizli kasasında ve özel nöbetçilerce korunduğu iddia ediliyordu.

yı pekiştiriyor: "Billie Estes'e göre, John ve Robert Kennedy kardeşler, Johnson'ın mafya bağlantılarından ve Teksas'taki yasadışı uygulamalarından kuşku duyuyorlardı. Ancak parti politikası yüzünden Başkan Yardımcısı ile iyi geçinmek zorundaydılar. Özellikle Robert Kennedy Johnson'a hiç güvenmiyordu. Lyndon Johnson suikastı sadece Başkan olabilmek için değil, aynı zamanda Teksas'ta adamlarıyla birlikte çevirdiği oyunların ortaya çıkarılmasına ramak kaldığını anladığı için planlamıştı. Johnson'ın Dallas'taki adamları mükemmel bir suikast senaryosu hazırlamışlardı ve her şey planlandığı gibi yürümüştü."¹⁴²

İsrail ve Mossad: Bu yaklaşımı savunanlara göre Kennedy'nin İsrail'le arası açıldı ve bu ABD'deki Yahudi lobisini ve sermayesini karşısına alması demekti. Zaten Kennedy lobinin desteği olmadan Başkan seçilmişti. Üstelik Kennedy'nin Yahudi lobisiyle çatışması Başkan seçilmesinden öncelere kadar gitmektedir. Yahudi lobisi "İsrail'e destek vermesi" karşılığında Kennedy'ye kampanyası için yüklü miktarda yardım yapmayı teklif etmiş, Kennedy bu uygunsuz teklifi reddetmiş ve "Kendimi hakarete uğramış gibi hissettim" demişti.

Ancak Kennedy'ye tavır alınmasının asıl nedeni bu değildi. Kennedy ile İsrail arasındaki asıl çatışma İsrail'in nükleer programı dolayısıyla patlak vermişti. O zamanki İsrail Başbakanı Ben-Gurion ülkesini bir nükleer güç yapmak istiyordu. Kennedy ise dünyadaki nükleer yarışı durdurma amacı doğrultusunda İsrail'i bu girişiminden caydırmaya çalışıyordu.

142 "Kennedy Cinayetinde Yepyeni Bir Katil Adayı: Lyndon B. Johnson", Azize Bergin, Hürriyet Tarih Eki, 5 Kasım

Ayrıca Kennedy Araplara karşı tutumunda da oldukça eşitlikçiydi. Bir de Cezayir'i desteklemesi bardağı taşıran son damla oldu. Üstüne üstlük Kennedy Mısır'la da olumlu ilişkiler kurma peşindeydi. Bu teze göre, Kennedy'nin günden güne güçlendiğini ve yeni bir seçimi de kazanacak durumda olduğunu gören İsrail lobisi kendisi için ayak bağı olan bu tehlikeyi bertaraf etme kararı aldı. Bunun üzerine kendilerine yakın duran Başkan Yardımcısı Johnson üzerine oynamaya karar verdiler. Kennedy'nin ortadan kaldırılması durumunda, Johnson seçim riskine girmeden doğrudan Kennedy'nin koltuğuna oturacaktı. Bu nedenle Mossad, ABD içindeki yandaşlarıyla birlikte oldukça sofistike bir suikast olarak Kennedy'yi öldürme planını devreye soktu. Nitekim suikast uygulandıktan ve Johnson Başkan olduktan sonra ABD'nin İsrail politikası tümünden değişmiş -daha doğrusu eski rayına oturmuş diyebiliriz- ve Johnson en İsrail yanlısı Başkanlardan biri haline gelmiştir. Kısacası, bu bakış açısını savunanlar için Kennedy suikastı bir Mossad projesidir ve Mossad'ın ABD ve CIA içindeki uzantıları tarafından gerçekleştirilmiştir.

"Kim Yaptı"nın Tek Cevabı Yok!

Suikastın arkasında yukarıda sayılan güçlerden hangisinin parmağı olduğunun tek ve hazır bir cevabı yoktur. Yukarıda sayılan kesim ve güçlerin bazıları bunu gerçekleştirebilecek profile oturmaktadır ve geçerli nedenlere sahiptir. Ve öyle görünüyor ki Kennedy suikastı, bütün bu profillerin bileşkesinde bir ittifak ve koalisyonla ortaya çıkmış çok özel bir olaydır. Kübalı Anti-Castro kontralar, Amerikan aşırı sağ, silah sanayinin devleri, Teksaslı petrolcüler, mafya, derin devlet, CIA ve Pentagon içindeki klik, FBI Başkanı Edgar Hoover, Baş-

kan Yardımcısı Lyndon B. Johnson, İsrail, Mossad vb... Hepsinin de bu olayı gerçekleştirmek için bir gerekçelerinin olduğu görünmektedir ve suikast bu güç veya kişilerin bir şekilde işine yaramıştır.

Ama buradan yola çıkarak “İşte bunlar” diyebileceğimiz tek adrese varmanın mümkün olmadığını düşünüyorum. Eğer bir adres varsa bunlardan en az birkaçının o adresin içinde olduğunu söyleyebiliriz.

Kısaca, birileri Kennedy’yi kendileri için bir tehdit olarak görmüş ve gereğini yapmışa benzemektedir. “Karar vericiler” böylelikle ülkede kimin “gerçek iktidar” olduğunu dostlarına ve düşmanlarına göstermek istemişlerdir. “Çizmeyi aşan” kişi ABD Başkanı bile olsa dur diyeceklerini göstermişlerdir. Böylelikle ileride Kennedy’nin izini sürmek üzere ortaya çıkabilecek kişilere de bir gözdağı vermişlerdir. Diğer yandan ellerindeki kamuoyu oluşturma araçlarını ve psikolojik harp taktiklerini kullanarak Amerikan halkını da aptal yerine koymuşlardır. Çünkü onlar halkın istenilen yere çekilebilecek bir “sürü” olduğuna inanıyorlardı. Doğrusu, Amerikan halkının da bu olayda onları çok fazla yanılttığını söyleyemeyeceğiz.

Oswald’ın bu olaydaki rolü bir “yem”den, bir “piyon”dan öte değildir. Ancak belli ki o da bir şekilde işin içindedir. Ama sanılanın aksine “tetikçi” olarak değil, kendinin bile ancak son anda farkına varabildiği bir “figüran” olarak. Herhalde bir figüranın “baş aktör” gibi sunulduğu tek senaryo bu olsa gerek! Bunun böyle olduğunun en güzel kanıtı gene onların uygulamalarıdır. Eğer suikastı Oswald gerçekleştirmiş olsaydı, bunca örtbas çabasına ne gerek vardı? Kennedy soruşturma dosyalarına 75 yıllık yayın yasağını niye koymuşlardı? Eğer fail Oswald olsaydı, o zaman “İşte kanıtlar bunlar, buyrun

bakın, işte belgeler” demeleri gerekmez miydi? Bunu yapamazlardı, çünkü öyle değildi...

*** (EK) Kennedy ve Lincoln’ün İlginç “Kader” Ortaklığı**

Bu çalışmanın asıl amacı Kennedy’yi basbayağı “dünyevi güçler”in öldürdüğünü ortaya koymak olsa da olayda gözümüze çarpan ilginç ve “metafizik” bir noktaya değinmeden edemedik. Bu konu Kennedy ile eski ABD Başkanı Abraham Lincoln’ün “kader çizgileri”ndeki ilginç paralelliktir. Her iki olay arasında öylesine ilginç paralellikler var ki insan ister istemez şaşırıyor. Aklın ve bilimin bildiğimiz kriterleriyle izah edilemeyecek bu “rastlantılar zinciri” her iki Başkanın da sonları üzerinde ilginç bir etki yaratmışa benziyor. Doğrusu bütün bunlar en azından durup düşündürtecek cinsten şeyler...

Tartışması halen süren Kennedy suikastı “resmi sır” niteliğini koruyor. Bugüne dek olaya ilişkin birçok senaryo ve “komplo teorisi” üretildi ve bunların çoğunun akla yatkın gerekçeleri var. Ancak olayın bir başka boyutu var ki, Kennedy ipuçları ayan beyan ortada bir “kader”in “mağdur”u gibi duruyor ortada. Üstelik kendisi gibi eski ABD Başkanlarından Abraham Lincoln ile benzer süreçleri paylaşarak. Metafizik olarak baktığımızda adına kolaylıkla “kader” diyebileceğimiz ama bir başka açıdan sırrına tam vakıf olamadığımız bir durumdu bu.

“Yüzyılın Suikastı” olarak kabul edilen bu olay hakkında çok şey söylendi bugüne kadar. Biz de dilimiz döndüğünce bu senaryoları özetlemeye çalıştık. Bütün bu varsayımlar doğru da çıkabilir, yanlış da. En makul gelenleri aktardığımızı zan-

nediyorum. Bununla birlikte ana yazımızın amacını aşan bir başka nokta daha var ki tam da “madalyonun öteki yüzü” gibi duruyor. Kennedy suikastına bugüne dek pek bakılmamış bir noktadan baktığımızda, işin içine tuhaf ve bir o kadar “anlamlı rastlantılar” giriyor. En katı “olmaz”cıları bile hayrete düşüren bir “kader örgüsü”nün ipuçlarını bulmak mümkün. Adına ne dersiniz deyin, bu şaşırtıcı bağlantılar zincirinin kısa bir süre öncesine dönelim isterseniz.

Kaderin Anlamlı Şifreleri

Şimdi gelelim, her iki Başkanın da “kader çakışması”ndaki anlamlı olay ve rakamlar zincirine. Sanki her şey çok önceden kodlanmış bir planın kriptoları gibi ortada duruyordu. Aşağıdaki şaşırtıcı paralellikler listesini yorumlamayı ise sizlere bırakıyoruz...

- Abraham Lincoln’ün Kongre’ye seçildiği yıl 1847
- John F. Kennedy’nin Kongre’ye seçildiği yıl 1947
- Abraham Lincoln’ün ABD Başkanı olduğu yıl 1860
- John F. Kennedy’nin ABD Başkanı olduğu yıl 1960
- Her iki Başkan da eşleri yanlarında iken bir cuma günü suikasta kurban gitti.
- Her iki Başkan da başlarına isabet eden kurşunla öldü.
- Her iki Başkanın eşleri de hamileydi ve suikasttan bir hafta önce bebeklerini kaybettiler.
- Kennedy’nin sekreterinin soyadı Lincoln idi.
- Lincoln ve Kennedy Güneyliler tarafından öldürüldü. Lincoln ve Kennedy’nin koltuğuna Güneyliler oturdu.
- Yerlerine gelen Başkanların soyadları Johnson’dı.

- Lincoln'den sonra Başkan olan Andrew Johnson'ın doğum yılı 1808'di.
- Kennedy'den sonra Başkan olan Lyndon Johnson'ın doğum yılı 1908'di.
- Lincoln'ü vuran John Wilkes Booth'un doğum yılı 1839'du.
- Kennedy'yi vurduğu iddia edilen Lee Harvey Oswald'ın doğum yılı 1939'du.
- İki suikastçının da üç ismi vardı.
- Kennedy, "Lincoln" marka bir otomobilde vuruldu.
- Lincoln'ü vuran kişi, tiyatrodan kaçtı, bir depoda yakalandı. Kennedy'yi vuran kişi, depodan kaçtı, bir sinemada yakalandı.
- Her iki katil zanlısı da davaları başlamadan öldürüldü.
- Lincoln ölmeden bir hafta önce Maryland Monroe'daydı. Kennedy ölmeden bir hafta önce Marilyn Monroe'ylaydı.
- Lincoln ve Kennedy isimlerinin harf sayısı 7 idi.
- Katillerin isim sayıları 15 idi.

Rastlantının Ötesinde

Bu kısa ve yorumsuz sıralama bile arada bazı "garip rastlantılar" olduğunu gösteriyor. Zaman periyotları, isimler, rakamlar ve diğer benzerlikler matematikteki "olasılık" hesaplarını alt üst ediyor adeta. İlk anda fark edilmeyen bu diziliş örüntüleri, insanların kaderlerindeki paralelliğin şifrelerini taşıyabiliyor.

Kendi Örgütü Tarafından Öldürülen Siyahi Lider: Malcolm-X

“Hayatımız boyunca bize hep aşağılık olduğumuz öğretildi. Küçükken, beyaz ve zenci çocuklar birlikte kovboyculuk oynarken kim Tom Mix, Buck Jones ya da Lone Ranger oluyordu? Beyazlar... Biz kimdik? Tonto, onun uşağı... Robinsonculuk oynadığımızda kim Robinson Crusoe oluyordu? Beyazlar... Ya Cuma kim oluyordu? Tahmin, edin kim oluyordu?”

-Malcolm X-

Amerika’da ırk ayrımının kökeni kıtadaki kolonileşme dönemine kadar gitse de siyah Amerikalıların modern manada kendilerini ifade edebilmelerinin tarihi çok eskilere gitmez. Hele de “Siyahi-Müslüman” diye tabir edilen ve bugün milyonları bulan hareket kendini esas olarak 1960’lı yıllarda ortaya koyabilmiştir. Bu hareketin en ilginç ve en önemli liderlerinden biri Malcolm-X’tir.

Gerçek adı Malcolm Little olan Malcolm X, 19 Mayıs 1925’te doğdu. Siyahi Amerikalılara yönelik yeni bir baskı ve

ırk ayrımı dalgasının yükseldiği bir dönemde yaşadı. Bu duygusal ve fiili terörün en somut izlerini Malcolm X'in hayatında görmek mümkündü. 1929 yılında, daha 4 yaşında bir çocukken evlerinin ırkçı Ku Klux Klancılar tarafından kundaklanarak yakıldığına şahit oldu. Yaşadığı duyguları yıllar sonra şöyle ifade edecekti: "İtfaiye geldi. Fakat yanan evimizi kurtarmak için hiçbir yardımda bulunmadı. Yangına bir damla su sıklmadı. Baba evimizi yakan ateş, hâlâ aynı şiddette yüreğimi yakmaktadır."

İrk Ayrımıyla Çocuk Yaşlarda Tanışma

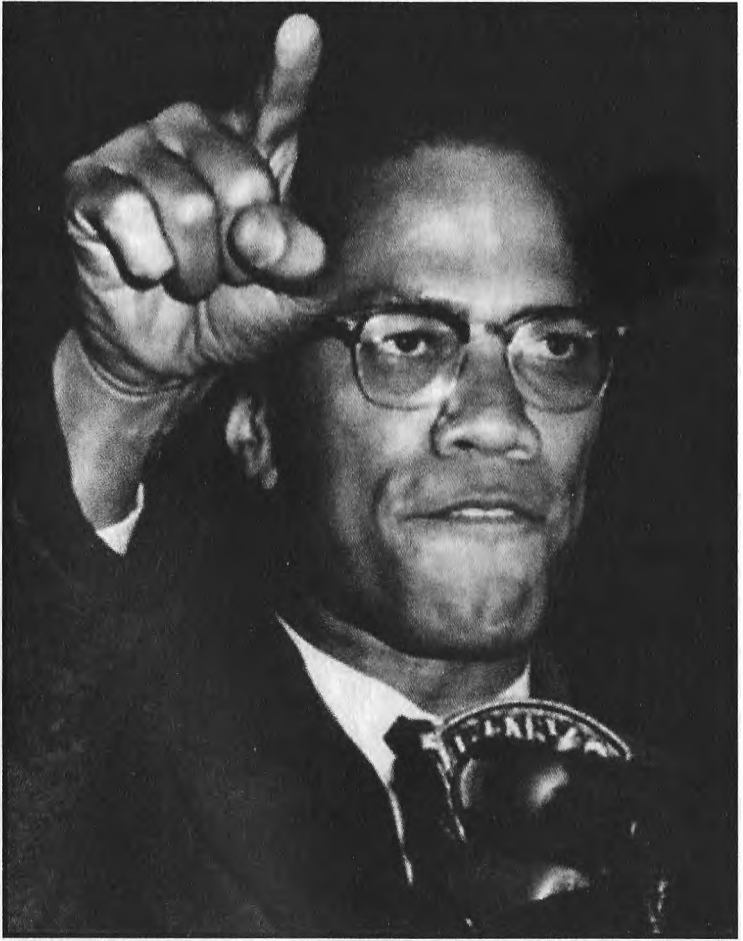
Babası siyahlar arasında sevilen bir Baptist Hristiyan vaisydi. Siyah Amerikalıların hiçbir zaman özgür olamayacaklarına ve bu nedenle anayurtları Afrika'ya geri dönmeleri gerektiğine inanıyordu. Bu yüzden birçok tehdit almış ve sonunda o da yaşanan kolektif vahşet sonucu katledilmişti. Aldığı tehditlerden sonra küçük bir dükkân açan baba Bay Little'in cesedi bir gün kafatası tanınmayacak şekilde ezilmiş, kemikleri kırılmış olarak bir tramvayın altında bulundu. Küçük Malcolm'ın babasını kaybetmesi yediği ikinci ve en önemli darbe oldu. Bu boşluk üzerine bir de yoksulluğun eklenmesi, Malcolm'ın tüm yaşadıklarına tuz biber ekecekti. Sigortadan aldıkları 500 dolar kadar para da bitince 8 kardeşiyle birlikte sefil bir hayata mahkûm oldular. Annesi Louis'in sonu ise Kalamazo'daki bir tımarhaneye kapatılmaktı ne yazık ki.

Aile bu olaydan sonra iyice dağıldı. Çocukların bir kısmı çocuk esirgeme kurumlarına, birkaçı da durumu iyi olan ailelerin yanına verildi. Malcolm da bunlardan biriydi. Ancak yaşadıklarının etkisiyle olsa gerek, daha çocuk yaştaiken isyankâr tavırlar geliştirmeye başladı. Okulda kavgacı

ve uyumsuz hareketler sergiliyordu. Öğretmenini görünce şapkasını çıkarmaması ve öğretmenin iskemlesine raptiye koyması nedeniyle islahevini boyladı. Islahevinin beyaz müdiresinin kendisini beyaz çocuklardan koruyan sıcak tavırları vardı. Zamanla davranışları değişti ve yeniden okula dönüp çalışkan bir öğrenci olmayı seçti. Malcolm'ın ideali avukat olmaktı. Ancak öğretmeninın sırf “zenci” olduğu için avukat olamayacağını, bunun bir “hayal” olduğunu söylemesi içinde bulunduğu gerçeği bir kez daha hatırlattı Malcolm'a. Onun da payına binlerce siyahi gibi garson, bulaşıkçı, demirci, marangoz, ayakkabı boyacısı, otobüs biletçisi, dansçı, müzisyen, işçi ve tabii ki sokak serserisi olmak düşüyordu.

Nitekim Malcolm da Boston'daki üvey kardeşinin yanına gidip bir müzikalde ayakkabı boyacısı oldu. Beyaz sanatçıların ayakkabılarını parlatmakla övünen, saçları briyantine bulanmış ve beyaz kızlarla çıkabilmeyi beceri sayan ortalama bir siyahi oldu. Oradan demiryollarına kapağı attı, şehir şehir dolaşma arzusu ağır bastı. Ama bu dönem fazla uzun sürmedi. Harlem'de bir gece kulübünde garsonluk yapmaya başladı.

Harlem siyah kültürünün kurtarılmış bölgesiydi. Orada her türlü yasadışı işle tanıştı. Sadece güçlü olanın ayakta kaldığı, kendine özgü bir dayanışma ve yaşam tarzı olan bir yerdi Harlem. Kadın satıcılarından, uyuşturucu satıcılarına ve kumara kadar her tür pis işin merkezi gibiydi. Suç gündelik yaşamının bir parçasıydı. Malcolm da uyuşturucu kullanıyor ve silah taşıyordu. Bölgedeki çeteler arasındaki lakabı “Koca Kızıl”dı. Sonunda bir gün yakalandı. Artık bir sabıkalıydı. Malcolm bu ortamı biraz da ironik olarak şöyle anlatacaktı: “En iyi müşterilerim papazlar, güvenlik mensupları, toplumsal yardım işlerinde çalışanlar ve başkalarının hayatını yönetmekte rolü olan kişilerdi.”

Malcolm X

II. Dünya Savaşı'nın başladığı günlerde Malcolm deli rolü yaparak askerlikten kurtuldu. Tekrar kendisi gibi sokaklarda yaşayan arkadaşlarının arasına döndü. Soygun çetesine dâhil oldu. Kendini ispat etmek için "Rus Ruleti" bile oynadı! Ancak çıktıkları ilk işte ele geçirdikleri bozuk bir saati tamire gö-

türmeye kalktığında yakayı ele verdi. Hakkında 10 yıl hapis istendi ve sonunda cezaevine düştü. Burada gardiyanlar vasıtasıyla uyuşturucu temin edip kullanıyor, sürekli kavga çıkarıyor ve asi davranışlarıyla çevresine caka satıyordu. Sonu hiç iyi görünmüyordu.

Ancak cezaevinde tanıştığı bir kişi onun bütün hayatını değiştirecekti. Bimbi isimli bu kişi Malcolm'a sürekli tavsiyelerde bulunuyor, kendisini mahvetmemesini öğütüyordu. Malcolm, Bimbi sayesinde giderek aşırı davranışlarını frenledi. Kardeşi Reginald ile mektuplaşmaya başladı. Reginald şeytanın beyazlar arasından çıktığını söylüyor ve ona henüz hiç bilmediği bir "din"i vaaz ediyordu.

"İslam Cemaati"nin İslami Olmayan Fikirleri

Bu yeni fikirler Malcolm'ın ilgisini çekiyordu. İçinde bulunduğu yozlaşmış ortamdan çıkış yolunu burada bulabilirdi belki. Önüne gelen bu seçeneği araştırmak için kütüphaneden çıkmaz oldu. Öncelikle "İslam Cemaati" isimli kuruluşu araştırdı. Bu grubun iddiasına göre "Tanrı 4 Temmuz 1930'da Wallage D. Ford olarak görünmeye başlamıştı." Bu kişi zenci bölgesinde ipek halılar satmaktaydı. Bir misyon vazi gibi davranıyordu ve kısa sürede halk tarafından sevilip sayılmıştı. Birtakım kerametler gösterdiği ileri sürülüyordu. Ona inananlar yavaş yavaş artıyor ve kendi ibadet yerlerini kurmaya başlıyorlardı.

Ardından Wallace D. Ford, cemaate Elijah Poole isimli birini "elçi" olarak seçtiğini duyurdu. Poole "Ford'un Tanrı olduğunu", Amerika'ya gelip Afrikalılara gerçek dinlerini öğrettiğini ve "Beyaz Şeytan"a karşı zafer vaat ettiğini ileri

sürüyordu. Elijah Poole adını da Elijah Muhammed olarak değiştirmişti. Bu inanışın gerçekte İslam'la bir ilgisi yoktu tabii. Amerikan-Protestan gezici vaiz geleneği, Mesihcilik, Afrika mitolojisi ve pagan motiflerden oluşan bir karışımdı. Özü itibarıyla beyaz kültüre ve baskıya karşı bir tepki hareketiydi. Söylem olaraksa siyah ırkçılığına dayanıyordu. Siyahın diğer hiçbir renge benzemeyen temel renk, beyazın ise bozulmuş bir renk olduğunu ileri sürüyordu.

Malcolm bu düşüncelerden etkilendi, ilk defa biri ona o güne kadar kendisini aşağılamış olan beyazlar karşısında siyahın üstün olduğunu söylüyordu. Malcom, bu "İslam" görünümlü ırkçı yaklaşımı Müslümanlık zannetti. Kararını verdi, o da bu gruba katılacaktı. Artık zenci olmasından dolayı utanç değil, gurur duyuyordu. Zaten içerdeyken Elijah Muhammed'le mektuplaşır olmuştu. Elijah Muhammed ona gönderdiği mektupların arasına bir miktar para koymayı da ihmal etmiyordu.

Malcolm 1952 yılında tahliye oldu. Detroit'teki kardeşinin yanına yerleşti ve "İslam Cemaati"nin toplantılarına gitmeye başladı. Cemaatin sayıca kalabalık olmadığını görünce üzüldü. Özellikle gençlerin kendilerini dans, uyuşturucu, içki gibi alışkanlıklara kaptırmaları Malcolm'ı üzüyordu. Aynı yıl büyük bir şevkle Chicago'daki Elijah Muhammed'i görmeye gitti. Elijah Muhammed, bu genç inanırı kürsüye çıkarıp cemaatle tanıştırdı. Bu davranış Malcolm'ı onurlandırmıştı. Elijah Muhammed'in yakın çevresine katıldı. O andan itibaren ismini de değiştirmeye karar verdi. Sanki geçmiş tüm hayatına çarpı çizmek istercesine Malcolm-X ismini seçti.

Artık o da bir vaizdi ve ilk konuşmasını "Hristiyanlık ve Kölelik" üzerine yapacaktı. Ona göre Hristiyanlık "Beyaz adamın dini" idi. Bununla "Siyah adamın beynini yıkıyor"du.

Malcolm-X bütün vaktini “İslam Cemaati” ve Elijah Muhammed için harcıyordu. Elijah Muhammed “Siyah kardeşlerini” uyarmak için onu önce Boston’a, sonra da yıllarını bir sokak serserisi olarak geçirdiği Harlem’e yolladı. Malcolm X’in artık bir misyonu vardı ve insanlara “uyarıcı” olarak gönderilmişti. Bu amaçla broşürler bastırdı ve Harlem sokaklarında dağıtmaya başladı.

Diğer yandan Amerika’da ırk ayrımı kızışmaya başlamıştı. Mississippi’de beyaz bir kadına laf atan 14 yaşındaki Emmet Till çok geçmeden ölü olarak bulunacaktı. Bir belediye otobüsünde beyazlara yer vermeyi reddeden Rosa Parks’ın hareketi günlerce süren protestolara yol açmıştı. Siyahlar Parks’ın tutuklanması karşısında olayı boykot etmişler ve başarılı olmuşlardı. Siyah ve beyaz öğrencilerin ayrı okullarda ders görmesi de oldukça rahatsız edici bir konuydu. Bu koşullar altında Malcolm’ın zaten çok duyarlı olan siyahi toplumu etkilemesi çok kolaylaşmıştı. Malcolm-X radyo ve televizyonlarda konuşuyor, popüleritesini giderek arttırıyordu. Bu arada “İslam Cemaati”nin ibadet yerlerinde hemşirelik eğitimi veren Betty ile evlenmişti. Artık sadece bir inancı değil, bir ailesi de vardı.

Söz konusu dönem içinde bir olay daha patlak verdi. Siyah kökenli bir Amerikalı olan James Meredith’in Mississippi Üniversitesi’ne tayini çıkmıştı. Ancak beyazların egemenliğindeki Mississippi Üniversitesi’nde bir siyahın bulunması mümkün görünmüyordu. Siyah haklarına önem veren ve ırk ayrımcılığına karşı çıkan Başkan John F. Kennedy sonunda olaya el koydu ve okula özel korumalar gönderdi. Ancak bu nedenle çıkan çatışmada 2 kişi öldü. Malcolm-X bu olaya karşı ilk tavır koyanlar arasındaydı.

Esas olarak Malcolm X’in kendisi de o dönem ırkçı fikirlerin etkisindeydi. Gerçek bir “ırk eşitliği”ni değil, kendi ırkı-

Malcolm X, Muhammed Ali'yle beraber, New York, 1963

nın üstünlüğünü savunuyor, hatta buna dayalı yeni bir devlet kurulmasını istiyordu. Barışçı ve eşitlikçi siyahi hareketin lideri Martin Luther King ile anlaşamamalarının nedeni de buydu. Hatta onun hakkında sert demeçler verdiği bile oluyordu. Yine aynı nedenle Washington'da düzenlenen "siyah halkın vatandaşlık hakları yürüyüşü"nü de küçümsüyordu. Malcolm'ın oldukça sekter bir tavrı vardı.

Elijah Muhammed ile Araları Açılıyor

Malcolm-X'in popülaritesinin ve etkisinin giderek artması "İslam Cemaati" içinde tartışmalara yol açmaktaydı. Kimse açıktan dile getirmeye cesaret etmese de dedikodular almış yürümüştü. Birçok kişi onun Elijah Muhammed'in yerini alacağını düşünmeye başlamıştı. Önceleri Elijah Muham-

med bu söylentilere kulak tıkadı ve Malcolm-X ile ilişkisini korudu. Fakat söylentiler iyice artınca Malcolm-X'in kendi liderliğini tehlikeye atabileceği endişesine kapılan Elijah Muhammed Malcolm'a karşı tavrını değiştirmeye başladı.

Diğer yandan Malcolm-X de Elijah'ın bazı hareketlerinden rahatsız oluyordu. "Tanrının elçisi" olarak tanıdıkları kişinin sekreterleriyle birtakım özel ilişkilerde bulunduğu, hatta bu ilişkilerden çocuklarının olduğu yönünde iddialar vardı. Malcolm önceleri buna inanmak istemedi. Olayın aslını öğrenmek amacıyla sekreterlerle görüşünce iddiaların doğru olduğunu öğrendi. Büyük bir hayalkırıklığına uğramış, taraflar arasındaki anlaşmazlık had safhaya varmıştı. Üstelik bazıları, bu söylentileri Malcolm-X'in uydurduğunu söylüyorlardı.

Aslında içten içe bir liderlik mücadelesi uç vermeye başlamıştı. Bütün sıkıntı buradan kaynaklanıyordu. Malcolm-X, Elijah Muhammed'in bazı tavırlarından rahatsızken, Elijah Muhammed de Malcolm'ın hareket içinde kendine alternatif bir isim olarak öne çıkmasından rahatsızlık duymaya başlamıştı. Aralarında her an daha sert bir kavga patlak verebilir ve ipler iyice kopabilirdi. Bu ise hareketin en azından bölünmesi anlamına gelirdi.

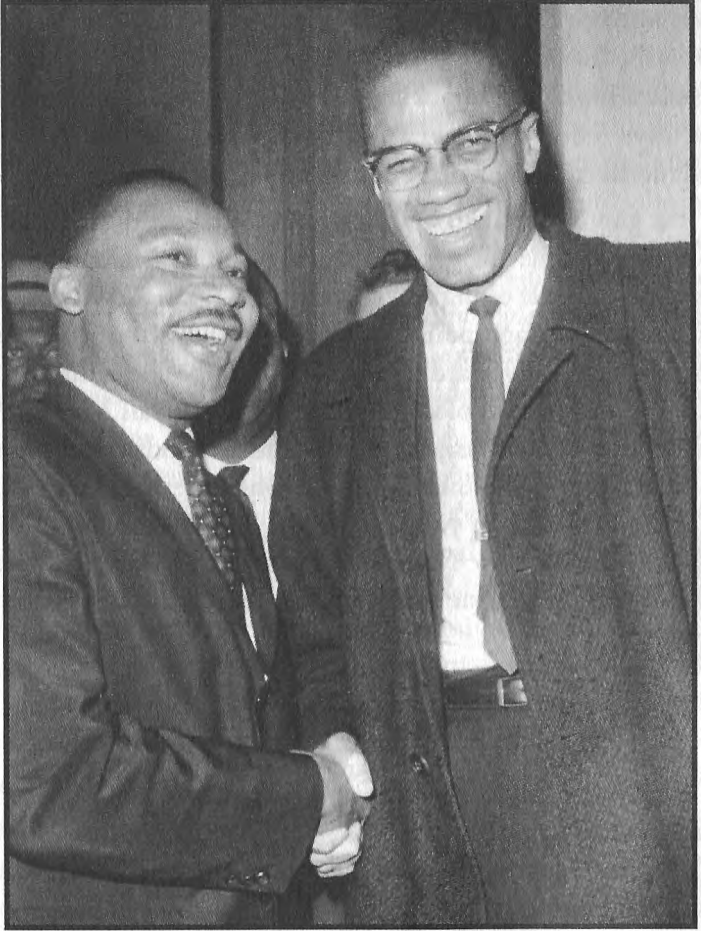
Nitekim çok geçmeden beklenen çatışma başladı. Başkan Kennedy'nin 1963 Kasım'ında vurulması hareket içindeki çelişkiyi de su yüzüne çıkardı. "İslam Cemaati"nin kararına göre kimse bu suikast hakkında cemaat adına konuşma yapmayacaktı. Ancak Malcolm-X, Harlem'deki bir konuşmasında bu olayla ilgili gereksiz bir açıklamada bulundu. Sonradan bu açıklamadan dolayı kendisi de pişman oldu olmasına ama iş işten geçmişti, Elijah Muhammed'in talimatlarına uymamakla suçlanıyordu. Kapıların yüzüne kapandığı bu dönem-

de yanında tek bir dostu kalmıştı: Müslüman boksör Muhammed Ali.

Elijah Muhammed ve taraftarları çoktan bir karara varmışlardı: Malcolm-X'i hareket dışında tutmak ve etkisini en aza indirmek. Elijah Muhammed'e ve "İslam Cemaati"ne halen bağlı olduğunu ilan etmekle birlikte aslında Malcolm-X de işlerin eskisi gibi olmayacağını hissediyordu. 12 Mart 1964'te Park Sheraton'da yaptığı toplantı sonrası ipler iyice gerildi. New York'ta bir mescit kurma planlarından bahsetmesi ayrı bir örgütlenme çabası içine gireceği şeklinde algılandı. Bu toplantının hemen ardından, Malcolm-X'ten oturduğu evi "İslam Birliği"ne iade etmesi istendi. Çünkü ev cemaatin malıydı. Malcolm-X tecrit edildiğini hissediyordu.

Malcolm X, El- Hacc Malik El- Şahbaz Oluyor

Yaşadığı bu çalkantılı günlerden sonra manevi bir yenilenme ve Müslümanlığı doğduğu topraklarda tanımak amacıyla Mekke'ye hac ziyaretine gitme kararı aldı. Bu seyahat bilincinde yeni ufuklar açacaktı. Dünyanın her yanından, her ırk ve milletten insanın bir araya gelmesi onu şaşırtmış ve bilincini aşmıştı. Önemli olanın, inanç ve insanlara yaklaşım tarzı olduğunu anlamaya başlamış; ırkçı nefretin, insanlığın önündeki en büyük engel olduğunu fark etmişti. Müslümanlığın hiçbir zaman insanların derisinin rengine bakmak olmadığını anlamıştı. Döndüğünde artık bambaşka bir insandı. İncasına yeniden ve farklı bir gözle bakıyordu. Daha önce "Malcolm-X" olarak değiştirdiği adını bu kez "El-Hacc Malik El-Şahbaz" yapacaktı.

Aynı dönemde siyahilerin sivil hakları için mücadele eden iki lider

Artık El-Hacc Malik El-Şahbaz olan Malcolm-X, Hac ziyaretinden geri döndükten sonra mücadelesine farklı bir yaklaşımla devam etti. Siyahların, bilinçlerinde bir dönüşüm yaşamaları gerektiğine inanıyordu. Tüm geçmişini ve geleceğini siyah ırkçılığı üzerine oturtan “İslam Cemaati” ileri gelenle-

riyse ondan ve söylemlerinden giderek daha fazla rahatsız oluyorlardı. Bu durum Malcolm ve “İslam Cemaati” arasındaki ilişkileri iyice gerginleştirmişti. Malcolm, cemaatin “dedikodu” diye reddettiği olayların üzerine gidiyor ve cemaate yön verenlerin tutarsızlıklarını deşifre ediyordu.

Bir gün Malcolm’ın arabasına uyarı ateşi açıldı. Taciz amaçlı taşıyan takipler de yapılıyordu. Gelişmeler Malcolm’ın hayatının tehlikede olduğunu gösteriyordu. FBI, New York, Los Angeles ve Chicago polisleri Malcolm’ın hayatının risk altında olduğunu biliyorlardı; çünkü onlar da peşindeydiler. Tehlikenin yaklaşmakta olduğunun en somut sinyali Malcolm’ın evinin kundaklanmasıydı. Artık tehdit altında olan sadece kendisi değildi, ailesinin hayatı da tehlikedeydi. Bu olay çocukluğunda yaşadığı yangını bir kez daha hatırlatmıştı ona. (“İslam Cemaati” ise Malcolm’ın evini kendi kendine yaktığını ve suçu üzerlerine attığını iddia ediyordu.) İş çığırından çıkıyordu.

Ve Malcolm Öldürölüyor

Yine de 21 Şubat 1965’te yapacağı son konuşmaya ailesini yanına alarak gitmişti. Bütün risklere rağmen Audubon Balo Salonu’nda yapacağı konuşmayı dinlemeye gelenlere üst araması yapılmasına razı olmadı. Alkışlar arasında kürsüye çıktı ve bir süre salona sessizce baktı. Alkışların bitmesini bekledi. Salonda sessizlik sağlandığında “Esselamünaleyküm” diye başladığı konuşma onun son sözleri oldu. Çok geçmeden ortalık karıştı. Bağırışma ve atışmalar arasında kürsüden “Sakin olun” uyarısı yapmaya çalışan Malcolm-X’in üzerine tam 16 adet kurşun sıkılmıştı. Boylu boyunca yere uzanan Malcolm-X alelacele hastaneye kaldırıldıysa da çoktan hayata gözlerini yummuştu.

Tetiği çeken kişiler çok geçmeden yakalandı. Bunlardan ilki Hayer isimli biriydi. Hayer, tetikçi olduğunu kabul eden tek şahıstı. Diğer tutuklananlar da “İslam Cemaati”ndendi. Hayer çok sonra “İslam Cemaati” adına çalıştığını, eylemini Elijah Muhammed’e yapılan iftiralara karşı gerçekleştirdiğini söyleyecekti. New York eyaleti, davanın bu yönde tekrar ele alınmasını reddetti. “İslam Cemaati” ise Malcolm-X’in ölümünden sorumlu olduğunu hiçbir zaman kabullenmedi. Ama şurası da bir gerçektir ki, Malcolm-X’in öldürülmesiyle birlikte “İslam Cemaati” büyük bir tehlikeden kurtulmuştu. Siyahilerin yaşadığı mahallelerde ise bu işi onların yaptırdığı konuşuluyordu.

Malcolm’ın öldürülmesine ilişkin daha birçok iddia ortaya atılacak, olayda gizli güçlerinin etkisinin olduğu ileri sürülecekti. Malcolm’ın Fransa’ya kabul edilmeyişi ve salonda polis korumasının bulunmayışı buna yoruluyordu. FBI’ın Chicago Bürosu ajanlarının Malcolm ile “İslam Cemaati”nin arasının açılması için gayret sarf ettiği biliniyordu. Diğer yandan Malcolm-X’in ölümünde uyuşturucu mafyalarının rolü olduğu da öne sürüldü. Çünkü Malcolm-X, gençleri bir zamanlar kendisinin de içinde olduğu uyuşturucu pisliğinden kurtarmak için çabalıyordu. Aslında bu işte öyle çok fazla “gizli güç” aramaya gerek yoktu. Belli ki grup içi bütünlüklerini ve otoritelerini tehlikede gören Elijah Muhammed ve ekibi bu sorunu halletmeye karar vermiş ve işi Harlem usulüyle çözmenin hiç de zor olmayacağını hesaplamışlardı.

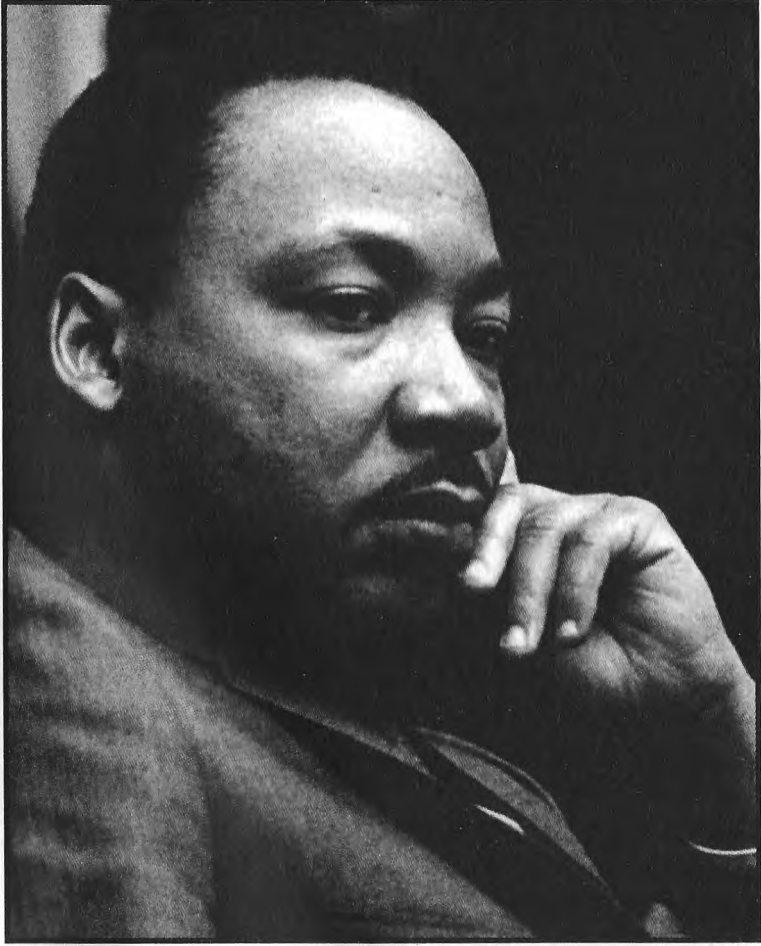
Malcolm-X, kimliğini arayan ve bu kimliği Müslümanlıkta bulan bir siyahi idi. Bu arayışını ırkçı temellerden uzaklaştırıp, inanç temeline kaydırduğunda -başta eski çevresi olmak üzere- belli ki birileri bundan çok rahatsız olmuştu. Çünkü konuyu ucuz, hazır ve kolay ırkçılıktan çıkarıp inanç temeline kaydırduğunuzda karşınızdakilerin varlık sebebini de yok ediyordunuz. Malcolm’ın bütün “suçu” gerçekte buydu....

Barışçı Siyahi Lider Martin Luther King'in Öldürölmesi

“Çağımızda ve günümüzde temel sorun, şiddet ile barışçı yollar arasında bir seçim yapmak değildir. Çünkü ya barışçı yolları seçeriz ya da hep birlikte yok oluruz.”

- Martin Luther King'in öldürölmeden önce yaptığı son konuşmadan -

1968 sadece Amerika'da değil, tüm dünyada barış ve özgürlük taleplerinin yükseldiği ve peşi sıra yeni bir kültür arayışının gündeme geldiği bir yıldır. Amerika'da Vietnam Savaşı'nın doğurduğu tepkiler, Fransa ve Almanya'daki öğrenci hareketleri, çalkantılarla dolu bir dönemden geçildiğini gösteriyordu. Bu şartlar altında Amerika'daki siyahların hareketi, kendi taleplerini dile getirirken kendi içinde de ayrışmalara uğramıştı. Başlangıçta oldukça agresif görünen siyahi hareket, kökeni çok eskiye dayanan ırkçılığa, baskıya ve şiddete karşı mücadelesinde bir tür karşı-ırkçılık ve karşı-şiddet anlayışı geliştirmişti.

Martin Luther King

Etki-tepki yasası işlemiş ve Amerika'nın bazı bölgelerinde olaylar siyah-beyaz çatışmasına varan boyutlara ulaşmıştı. Siyahi hareket içinden çıkan ve zenci sokak çetesi geleneği üzerine oturan, politik biçimli "Kara Panterler" gibi yerel siyahi örgütler ortalığı kaplamıştı. Bunların bir kısmı beyazlara yö-

nelik soygun, hırsızlık, darp, adam öldürme, tecavüz vb ser-serice eylemleri bile “devrimci bir eylem” olarak tanımlayacak kadar ileri gitmişlerdi. Oysa gerek geniş siyah kesim içinde gerekse de beyaz kesim içinde asıl çoğunluk sadece ve sadece insanca yaşamak istiyordu. Beyazlar içinde de siyahlara yapıları onaylamayan ve bu ayrımcı tutuma karşı çıkan geniş bir kitle vardı. Ancak bu tepkileri buluşturabilecek bir örgütlenme ve liderlik uzun süre ortada görünmedi. Ta ki Martin Luther King isimli siyahi lider ortaya çıkana kadar.

Martin Luther siyahi hareket içindeki aklın sesi idi ve o ses kısa sürede geniş bir taraftar kitlesi buldu. King’i siyahi liderlik içindeki geleneksel isimlerden ayıran bir özellik de iyi bir entelektüel alt yapısının olması,¹⁴³ kanun ve yasaları bilmesi ve bunu ”sivil haklar” esprisi içinde birleştirebilmesiydi. King bu anlamda “sokaktan gelen” bir siyahi lider değildi. Eğitilmiş, aydın, çağın sorunlarına vakıf, donanımlı bir lider profili çiziyordu.

King’in Hayatı

Martin Luther King 15 Ocak 1929’da Atlanta-Georgia’da doğdu. Din adamları yetiştiren güneyli, siyah bir aileye mensuptu. Dedeleri de Baptist rahibiydi. Bayan Alberta King ile Bay William King’in oğulları Martin, 15 yaşında yetenekli çocuklar için özel olarak hazırlanmış bir eğitim programına katıldı. Aslında daha çok tıp ve hukuka ilgi duyuyordu ama babasının isteği üzerine aile geleneğini sürdür-

143 King mücadele ve felsefesini anlatan “Özgürlüğe Uzun Adımlar: Montgomery Öyküsü”, “Neden Bekleyemeyiz?”, “Bu Yol Nereye Çıkacak: Kaosa mı Beraberliğe mi?” gibi eserlere de imza attı. Bu onun entelektüel yönünü gösteriyordu.

dü ve din adamı olmaya karar verdi. Pennsylvania'daki İlahiyat Okulu'na devam etti. 1951'de okulu bitirdi. Ardından Boston Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. Tanrı kavramı üzerine karşılaştırmalı bir çalışma yaptı. Bu esnada New England Konservatuvarı'nda okuyan Coretta Scott'la tanıştı, 1953'te evlendiler. Coretta King'e 4 çocuk verdi. King bu dönemde Baptist Kilisesi'nde vaiz olarak görevini sürdürüyordu.

1 Aralık 1955'te meydana gelen bir olay tüm ülke için olduğu kadar King için de bir dönüm noktası oldu. Alabama-Montgomery'de otobüste yerini bir beyaza vermeyi reddeden Rosa Parks, kentin ırk ayrımcı yasalarını ihlal ettiği için tutuklanmıştı. King bu olayı ve ayrımcı sistemi protesto etmek amacıyla kurulan derneğe başkan seçildi. Bu, King'in sivil haklar savunuculuğundaki ilk liderliği olacak ve bu alanda mücadele etmenin hiç de kolay olmayacağını kendisine gösterecekti. Evi bombalanan ve ailesi tehdit altına giren King yine de yılmadı. Uzun mücadeleler sonrası otobüslerdeki ayrımcı uygulama kaldırıldı.

Bu adım onun için önemli bir deneyim oldu. Artık çıtayı biraz daha yükseltmenin vaktiydi. Geniş bir kitle hareketi oluşturulmalıydı. Güney Hristiyan Önderliği Konferansı'nı (SCLC) kuran King, hem güneyde hem de ulusal ölçekte bir örgütlenmeye gitti. Bu amaçla ülke içinde ve dışında konferanslar verdi.¹⁴⁴

1960'ta doğum yeri olan Atlanta'ya gidip vaizlik yaptı, aynı zamanda yurttaş hakları mücadelesini sürdürdü. Aynı yılın Ekim ayında bir kafeteryada ırk ayrımcılığını protesto ederken 33 gençle birlikte tutuklandı. Suçsuz bulundu ama

144 Şubat 1959'da Hindistan Başbakanı Nehru ile görüştü. Ondan Gandhi'nin pasif direniş konusundaki görüşlerini öğrendi.

yerel yöneticiler daha önce işlediği bir trafik suçunu bahane ederek onu eyalet hapisanesine gönderdiler. Bu esnada henüz Başkan adayı olan ve her zaman siyah haklarını destekleyen John F. Kennedy araya girdi ve King'in serbest bırakılmasını sağladı.¹⁴⁵ Kennedy Başkan seçildikten sonra da King'in barışçı eylemine hep sıcak bakacak ve onu destekleyecekti.

King, 1963 ilkbaharında yeni bir olay dalgası ile daha karşılaşılacaktı. Alabama-Birmingham'da ırk ayrımcılığına karşı açtığı kampanya esnasında göstericiler üzerine polis köpekleri sürülmüş, basınçlı su sıkılmış ve şiddet uygulanmıştı. Bu durum ülke çapında gerginliklere neden oldu ve King de dâhil birçok gösterici hapse atıldı. King Birmingham Cezaevi'ndeyken ünlü mektubunu kaleme aldı. Bu mektupta "Acı deneyimlerimizden biliyoruz ki ezenler özgürlüğü asla gönüllü olarak vermezler; ezilenlerin özgürlüğü istemesi gerekir" diyordu.

Bir Düşüm Var!

Artık ülke genelinde, kitlesel çaplı gösteriler düzenleme vakti gelmişti. Diğer medeni haklar örgütleriyle işbirliği yapılmalıydı. King bu amaçla ünlü Washington Yürüyüşü'nü örgütledi. 200 bin kadar siyah ve beyazın Lincoln Anıtı'nın altında toplandığı meydanda yasa önünde tüm yurttaşlara eşitlik talep edildi. King burada halen hafızalarda olan ünlü "Bir Düşüm Var" konuşmasını yaptı. Hareketin giderek yayılması sonucunda 1964'te "Medeni Haklar Yasası" kabul edildi. King, bu girişiminden ötürü Oslo'da Nobel Barış Ödülü'ne

145 Bu tavrı siyah Amerikalıların gözünde Kennedy'yi oldukça yüceltti. Başkan seçilmesinde de etkili oldu.

layık görüldü. Aynı yıl *Time* dergisi ilk defa bir siyahi, yani King'i "Yılın Adami" seçti.

Sorunlar Başlıyor

Ancak her hareket gibi bu oluşumda da zamanla sorunlar ortaya çıkmaya başladı. İlk işaretler Mart 1965'te federal seçmen yasası nedeniyle Selma'dan Montgomery'ye yapılan yürüyüş dolayısıyla çıktı. King bu yürüyüşün başına geçmek istememişti. Eyalet polisi gösteriyi coplar ve gözyaşı bombalarıyla durdurdu. Bunun üzerine ikinci bir yürüyüş daha terfiplendi. Bu kez King'in öncülüğündeki 1500 kişilik bir grup Selma dışındaki Pettus Köprüsü'nden yürüyüşe geçti. Ancak yine polisin kurduğu barikatla karşılaşıldı.

Göstericiler yola devam etmeye çok istekli olduğu halde King, polisle çatışmak yerine herkesin yola çökerek dua etmesini istedi. Ardından da beklentilerin aksine topluluğu geri döndürdü. King'in bu hareketi özellikle topluluk içindeki genç ve radikal unsurlarca çok sorgulandı. Onu yetkili makamlarla uzlaşmakla suçladılar. King bu iddiayı şiddetle reddetti. Üstelik böyle de olsa sonuçta seçmen hakları yasası kabul edilecekti.

Bununla birlikte siyahi hareket içindeki sabırsızlık da artıyordu. Siyahlar arasında kavgacı ve şiddete yatkın eğilimler uç vermeye başlamıştı. Bunlar King'in yöntem ve felsefesini çok teslimiyetçi buluyorlardı. 1965'te Los Angeles'ta patlak veren olaylar da bu eğilimi kamçılayacaktı. Bunun üzerine King konut ayrımcılığına karşı bir kampanya başlatma kararı aldı, ancak kampanya başarısız oldu. Özellikle büyük şehirlerin kenar mahallelerindeki siyahiler King'in hareket üzerindeki otoritesini sorgular olmuştı. Illinois ve Mississippi'deki genç

siyah militanlar King'i artık açıktan açığa eleştiriyorlardı.

King, bunun üzerine strateji değiştirme yoluna gitti. Artık sadece siyahların değil; ezilen, yoksul, her türlü haktan yoksun, işsiz, sefil durumdaki beyazların haklarını da savunuyordu. Söyleminde sol vurgular öne çıkmaya başlamıştı. Bunun yanı sıra savaş karşıtlığını da gündeme alacaktı. Nitekim 14-15 Nisan 1967'de New York'ta düzenlenen mitinglerde King ilk defa ve açık olarak Vietnam Savaşı'na karşı çıktı. O, artık bütün toplumun yeni değerler üzerine kurulması gerektiğini söyleyen radikal bir reformcu idi. King'in bu söylem ve strateji değişikliği belli ki devlet içindeki bazı unsurları rahatsız edecekti. Birileri siyah hakları ile ilgili bir söylemi bir noktaya kadar kabul edebilirdi ama böylesi "komünist" söylemleri içlerine sindirmeleri zordu.

King Radikalleşince!

King artık bu yeni çizginin gereği olarak sadece siyahların yurttaşlık hakları sorunlarına değil, her yere ve her soruna koşar olmuştu. 1968 baharı geldiğinde -ki Avrupa radikal taleplerle kavruluyordu- King, "Yoksul Halk Yürüyüşü" tasarısını Tennessee-Memphis'teki temizlik işçilerinin grevine gitmek üzere erteledi. İşçilerin yüzde 95'i siyahtı. Soluğu burada aldı.

Ancak belli ki birileri King'in bu yeni çizgisinden hiç memnun değildi. Onun gibi bir kişinin sosyalizmi çağrıştıran hareketler içine girmesi kabul edilemezdi. Dün sadece siyahları ayağa kaldıran bu adam, yarın öbür gün yeni söyleminin tutması halinde kimbilir nelere yol açabilirdi. Popülaritesinin zirvesinde iken engellenmeliydi.

4 Nisan 1968 günü öğle sularında, arkadaşlarıyla birlikte

Ünlü "Bir Düşüm Var" Konuşması

kaldığı Lorraine motelinin karşısındaki pansiyona bir yabancı geldi. Bu kişi sivri burunlu, uzun boylu bir beyazdı. Pansiyonun resepsiyonuna yönelip Bayan Bessie Brewer'a bir oda istediğini söyledi. Bir haftalık kira karşılığında da 8.5 dolar ödedi. Adını pansiyon defterine John Willard olarak kaydettirdi ve 5 numaralı odaya çıktı.¹⁴⁶

Buradan Martin Luther King ve arkadaşlarının konakladıkları motel, özellikle de King'in kaldığı 306 numaralı oda gayet güzel görünüyordu. Yabancı adam buraya yerleşti, sonra arabasına binip bir süreliğine dışarı çıktı. Saat beşe doğru pansiyona döndüğünde elinde mavi bir spor çanta vardı. Ve spor çantanın içinde de dürbünlü bir tüfek. Saat altıya doğ-

146 Asıl adı James Earl Ray idi. King'in katleden bu adam 10 Mart 1969'da yakalanıp tutuklandı. Yargılandı ve 99 yıl hapse mahkûm oldu.

ru King de kendi odasına geldi ve biraz hava almak amacıyla balkona çıktı. Yeşil parmaklığa yaslanarak aşağıda, motelin park yerinde duran şoförü ve arkadaşlarıyla konuşmaya başladı. Yardımcılarından Rahip Jesse Jackson, King'i gece çalacak olan müzisyen Ben Branch ile tanıştırmakla meşguldü. Motelle yabancıların kaldığı pansiyon arasında sadece 65 metre vardı.

Esrarengiz suikastçı tüfeğini alarak banyoya girmiş ve kapıyı kilitlemişti. Tüfeği pencerenin pervazına dayadı ve hedefteki King'e doğru nişan aldı. King tam dönmek üzereydi ki birden bir patlama oldu. Önceleri kimse tam olarak ne olduğunu fark edemedi. King vurulmuş ve beton zemin üzerine yuvarlanmıştı. Kurşun ensesini ve çenesini parçalayıp geçmişti. Katil King'i öldürdüğünden o kadar emindi ki ikinci bir kurşun atmaya gerek görmeden silahını sakince çantasına koydu ve pansiyondan ayrıldı. İçinde tüfek bulunan kutuyu ise fırlatıp kaldırıma attı.

Etraftan yetişenler ve arkadaşları King'in kanamasını durdurmaya çalışıyorlardı, ancak gidişat hiç de iyi değildi. Rahip Ralph Abernathy durumu anladı ve gözleri dolu dolu son duruşunu etti. Yine de cankurtaran çağrıldı ve King apar topar hastaneye kaldırıldı. Yakınlardaki St. Joseph's Hastanesi'ne getirildiğinde saat altıyı on geçiyordu. Kısa bir süre sonra da King'in ölümü resmen açıklanacaktı.

King'in ölümü bütün ülkede üzüntü yarattı. Öte yandan şiddet yanlısı siyahlar "Beyazlarla barış olmaz, King barış istedi ama yine de öldürüldü" diyerek bir dizi şiddet eylemini tetiklediler. Bir zenci önderi olan Stokely Carmichael açık açık silahlanma çağrısı yaptı. Durum giderek gergin bir hal alıyordu.

Tam bu esnada devreye John F. Kennedy'nin kardeşi Senatör Robert Kennedy girdi. Olayları ilk duyduğunda Indianapolis'te olan Robert Kennedy şehrin zenci mahallesine giderek şu sakinleştirici ve anlamlı konuşmayı yaptı:

"Size verilecek çok acıklı bir haberim var. Martin Luther King bu akşam öldürüldü. Aranızda bulunan siyahlara sesleniyorum. Eğer böyle bir davranışın insafsızlığı karşısında içinizde doğan nefret ve kızgınlıkla bütün beyazları suçlamaya kalkışırsanız, hatırlayın ki ben de aynı duygularla doluyum. Benim de ağabeyim öldürülmüştü. Hem de bir beyaz tarafından..."

Ne var ki bu konuşmayı yapan Robert Kennedy de Martin Luther King ile aynı akıbeti paylaşacaktı. King'in öldürülmesinden 2 ay sonra, 5 Haziran 1968'de Los Angeles Ambassador Otel'de Filistinli bir Arap olan Sirhan Beşera Sirhan tarafından o da öldürüldü.

King'in ölümü ABD derin devleti içinde John F. Kennedy ile başlayan suikastlar zincirinde bir halka olmuştu. Belli ki birileri Amerika'da gerçek bir demokrasi ve insan haklarının gelişmesini istemiyordu. Bunun için de kendilerine karşı koyabilecek herkesi, her kim olursa olsun susturma-ya hazırdılar...

İtalyan Başbakanı Aldo Moro “Kızıl Tugaylar” Tarafından Kaçırılıp Öldürölüyor

*“Elenora, yakında beni öldürecekler. Arkadaşlar
beni kurtarabilirlerdi fakat kurtarmadılar.”*

-Moro’nun karısına bıraktığı mektuptan-

70’li yılların sonlarına doğru İtalya, ABD’den görece bağımsız politikalar izlemeye özen gösteriyordu. O yılların İtalya’sı nispeten dengeli bir büyüme gösterirken bunu kendine özgü bir tarzda yapmaya dikkat ediyordu. Ülkedeki siyasi havada görece ılımlı rüzgârlar esiyordu. Diğer yandan Avrupa’nın en büyük Komünist Partisi İtalya’da idi ve oldukça geniş bir oy desteğine sahipti. Buna rağmen alışıldık manada bir sağ-sol çatışması yaşanmıyor, parti ve akımlar mücadelelerini demokratik yollardan sürdürmeyi tercih ediyorlardı.

Dahası, Hristiyan Demokratlar ve komünistler özellikle Aldo Moro’nun çabalarıyla gerçek bir “Tarihsel Uzlaşma”nın eşiğine gelmişlerdi. Ancak bu fikirler birilerinin hiç hoşuna gitmiyordu. Bu durumda çatışma ve gerginlik politikası sah-

neye konacaktı. Tabii planın arkasında “Gladio” (Roma Kılıcı) diye bilinen kontgerilla örgütlenmesi vardı.

Anti-Komünist Konsept Doğrultusunda

O yıllarda henüz İslam “baş düşman” tayin edilmemişti. NATO’nun klasik konsepti doğrultusunda en büyük düşman komünizm idi. Bu amaçla tüm dünyada olduğu gibi İtalya’da da bir örgütlenmeye gidilmişti. Bu örgütlenmenin amacı, komünizmi her ne şart altında olursa olsun geriletecek terör eylemleri, sabotajlar, suikast ve ayaklanmalar düzenlemektir.

Örgütün teşkilatlandığı ülkelerde çok gizli silah ve mühimmat depoları bulunuyordu.¹⁴⁷ Esas olarak bir “komünist işgal”e karşı yeraltı direnişi örgütlemek için kurulduğu söylene de bunu çok aşan ve ülkelerin iç siyasetine müdahale eden bir yapısı vardı. Örneğin İtalya’da Sovyet ordularının bir komünist işgali yoktu ama onların literatüründe solun ve İKP’nin yükselmesi bile bir “tehdit” sayılıyordu.¹⁴⁸

Bu nedenle her ne pahasına olursa olsun solun önü kesilmeli ve bu yükseliş durdurulmalıydı. Bu nedenle sağdan sola, siyasi partilerden sendikalara, öğretim üyelerinden basına, askerlere, polise, istihbarat teşkilatına varıncaya değin her yerde yuvalanmışlardı. Özellikle neo-faşist çevrelerden kendilerine militan kadrolar topluyorlardı. 1990’lara kadar varlığı bile reddedilen örgüt, daha sonra şeklen feshedilmiş ve bazı sırları birer birer ortaya dökülmüştü.

147 Daha sonra ortaya çıkan belgelere göre Gladio’nun toplam 139 adet silah ve mühimmat deposu bulunuyordu. Bunların bir kısmı ise Carabinieri (İtalyan Jandarması) kışlalarında istiflenmişti.

148 1972’de İtalyan Komünist Partisi yüzde 27 oy almış ve oyunu son seçimlere oranla yüzde 35 arttırmıştı.

Aldo Moro Hristiyan Demokratlar ile İtalyan Komünist Partisi arasında bir uzlaşma zemini oluşturmak üzereydi

İtalyan Gladio'su II. Dünya Savaşı'nın bitiminden itibaren ABD yönlendirmesiyle örgütlenmiş, birçok "örtülü operasyona" imza atmıştı. Gladio'nun yuvalandığı merkez ise gizli servis SIFRA'nın "R Bölümü" diye bilinen departmanıydı.¹⁴⁹ 600 kadar militan Sardunya Adası'nda bu iş için açılmış özel kamplarda eğitiliyordu. (Gizli servis jargonunda bunlara "Geri Plan Orduları" deniliyordu.) Her yerde gerektiğinde kullanabilecekleri gizli silah depoları bulunmaktaydı. İlginçtir, bu örgütlenmelere CIA ve Pentagon'dan kişiler yön verse de aslında köklerinde Nazi kadroları yatıyordu.

II. Dünya Savaşı sonrası dağılan Nazi istihbaratı üyelerinden, SS ve SA birlikleri üyelerinden devşirilmiş kadrolar bizzat Gladio'nun örgütleyicileri arasında yer aldı. Bunların

149 Türk Gladiosu ise "Özel Harp Dairesi" adı altında örgütlenmişti.

hepsi dün Nazi üniformasıyla işledikleri suçları değişik kimlikler altında artık batı dünyası adına işlemekteydiler. Bir “dokunulmazlık” zırhı altında gizlenen bu yapılar kendilerini ülkelerdeki tüm yasal ve sivil otoritelerin üzerinde görüyorlardı. Bu amaçla uyguladıkları terör olayları bile onların gözünde normal “vatansever” eylemler haline gelebiliyordu.

Nitekim İtalyan Komünist Partisi’nin yükselişi karşısında Gladio “saldırı” kararı alacaktı. İtalya’nın birçok bölgesinde patlayan bombalar; gerilimi tırmandırmak, solu kitlelerden tecrit etmek ve sağı da sola karşı ılımlı tutumundan caydırmak amacını taşıyordu. Amaç İtalya’da karışıklık yaratarak İKP’nin yükselişini durdurmaktı. Ancak bütün bu planların uygulandığına dair onlarca emare ortada bulunsa da gerçek uzun yıllar “örtülü” kalacaktı. Ta ki bir olay cereyan edene kadar...

Olayın ayrıntıları 17 Haziran 1982 günü, Londra Black-fairs Köprüsü’nde bir cesedin asılı bulunmasıyla ortaya çıktı. Ceset Banco Ambrosiano’nun patronu Roberto Calvi’ye aitti. Cebinde bir tuğla bulunması Masonik ritüellere göre yargılanıp öldürüldüğünün bir göstergesi olarak kabul edildi. Soruşturma derinleştirilince inanılmaz bağlantılar ortaya çıkmaya başladı. Hatta işin bir ucu para aklama operasyonları dolayısıyla Vatikan Bankası’na kadar vardı.

Öte yandan Lucio Gelli vasıtasıyla da bambaşka ilişkiler perçinleniyordu. Gelli, zamanla kurduğu bu ilişkiler sayesinde NATO’da henüz askeri bir komutan olan Aleksandr Haig ve Henry Kissinger’ın desteğini alacaktı. Bu ekip, Gladio ve P-2 ilişkisi sayesinde İtalya’da “paralel yapıların” kurulmasını ve siyasi hayatın içten ele geçirilmesi planını uygulamaya başladı. Gelli eski bir faşistti ve II. Dünya Savaşı’na katılmıştı. Aynı zamanda P-2 Mason Locasının da başkanıydı.

Aldo Moro, iktidarda olduğu günlerde, 1959

Ancak işin bir de finansman boyutu vardı ve CIA paralarının aklanması için bir bankaya ihtiyaç duyuluyordu. Bunun için Roberto Calvi devreye girdi. O da bir P-2 üyesiydi. Ancak bankası iflas edince 1.5 milyar dolara yakın bir para ortadan kaybolacaktı. (Sonradan bu para Vatikan Bankası hesaplarında ortaya çıktı.) Böylelikle işler daha da karışacaktı.

Bütün bu ilişkilerin merkezinde ise tabii ki P-2 Mason Locası bulunuyordu. İtalya'nın önde gelen siyasetçi, hukukçu, bankacı, gazeteci, polis, askerleri ile gizli servis şeflerinin toplandığı bu loca bünyesinde CIA ile koordineli olarak her tür karanlık iş, kara para aklama, terör olayları gibi faaliyetler yürütölmekteydi. Ayrıca ülkenin bütün ileri gelen solcuları ve şantaj yapılacak kişiler fişleniyordu. Bütün bunların yanı sıra ileride İtalya'da kurulması planlanan faşizan yönetimin -kimi iddialara göre darbenin- kadroları ve alt yapısı oluşturulmaktaydı. Bütün bu ilişkiler, İtalya'da çok karanlık ve kirli işler

çeviren tehlikeli ve ciddi bir organizasyonun bulunduğunu gösteriyordu. Her şey iç içe geçmişti ve İtalyan demokrasisi tehdit altındaydı.

Gladio'nun "Sol Ayağı" mı?

Peki bütün bu yapıların Hıristiyan-Demokrat Parti lideri ve İtalya Başbakanı Aldo Moro'nun kaçırılış ve öldürülüşüyle ne gibi bir bağlantısı olabilirdi? Gladio ve P-2 daha ziyade sağ güçler olarak tanımlanırken "Kızıl Tugaylar" ismiyle bilinen radikal-sol bir fraksiyonun bu işlerle ne gibi bir bağlantısı olabilirdi? Gladio'nun sağ kesiminin kullandığı ve onlara her türlü desteği verdiği biliniyordu. Böyle olması da hiç şaşırtıcı değildi. Bu durumda Kızıl Tugaylar söz konusu organizasyonun "sol ayağı" olabilir miydi, bilinmez. Ancak bunu iddia edenler var. İddia sahiplerine göre bazı şeyler bir araya getirildiğinde bu bağlantının izi sürülebilirdi. Vaktiyle İtalyan kamuoyunda bu yönde bir izlenim doğduğu da biliniyor.

Darbecilerin istediği kaotik ortamın yaratılmasında Kızıl Tugaylar'ın ve eylemlerinin buna hizmet ettiğini iddia eden aydınlar vardı. Adını 70'li yılların başında sansasyonel silahlı eylemlerle duyuran örgüt, asıl ününü 1978 yılında Başbakan Aldo Moro'nun kaçırılmasıyla yapacaktı. Kimileri "Böylesi bir örgüt bu kadar büyük çapta bir eylemi nasıl yapabildi?" sorusunu sorarak bir yerlere varmaya çalıştı. Aslında bunda o kadar garipsenecek bir şey yoktu. Teşkilatlı, iyi eğitilmiş ve o kararlılığa sahip her yapı bu tip eylemler yapabiliyordu. Dünyada bu tip yapıların birçok örneği özellikle o yıllarda vardı. Burada öne çıkarılması gereken soru bu değildi.

Burada önemli olan, Aldo Moro'nun niçin hedef seçildiği idi. Aldo Moro ılımlı bir liderdi ve sola karşı sert çıkışlarıyla

tanınmıyordu. Tam tersine Moro'nun özellikle İtalyan komünistleriyle ilişkileri çok iyiydi. Onlarla tarihsel bir uzlaşma yapmayı planlıyordu. Ülkede demokrasiyi tehdit eden güçlere ve teröre karşı komünistlerle koalisyon yapma aşamasındaydı.¹⁵⁰ Bu yüzden Moro'yu karşısına alan güçler bambaşkaydı. Ve o öldürüldükten sonra bir daha "tarihsel uzlaşma"nın lafı dahi edilemez olacaktı. Gladio üzerine gelen herkesi ya doğrudan ya da dolaylı adresler kullanarak yok ediyordu.¹⁵¹

Başlatılmış "Temiz Eller Operasyonu" esnasında Kızıl Tugaylar içine Gladio elemanlarının sızdığı tespit edildi. Bunların süratle örgütün üst kademelerine tırmandığı tahmin edilmektedir. Giderek örgüt çizgisi ve eylemlerinde söz sahibi olmaya başlamışlardı. Kimilerine göre ise Gladio, süreç içinde Kızıl Tugaylar örgütünün üst kademesini tümüyle ele geçirmiş görünüyordu. (Ancak bunun ispat edilemediğini hatırlatalım.) Aldo Moro eylemi bu sızma ve yönlendirme politikası sonucu gerçekleşmişti. Bu teze göre Aldo Moro'yu istemeyen Gladio, maşa olarak Kızıl Tugaylar'ı kullanmıştı.

Kissinger'ın Tehdit Kokan "Uyarısı"

Moro'nun Komünist Parti ile yakınlaşma politikası Gladio'nun alarm vermesi için yeterliydi. Moro ayrıca Hristiyan Demokrat Parti içinde de buna uygun yeni bir yapılan-

150 İlginçtir, bu olay, farklı biçimler olsa da Türkiye'de aynı yıllarda rahmetli Abdi İpekçi'nin öldürülmesini hatırlatıyor. İpekçi'nin de bir CHP-AP koalisyonunun peşinde olduğu biliniyordu.

151 Kızıl Tugaylar üzerinde şüpheyi yoğunlaştıran bir diğer olaysa Yüksek Hâkimler Konseyi Başkan Yardımcısı Hakim Bachalet'in Kızıl Tugaylar tarafından öldürülmesiydi. Hakim Bachalet'in en önemli özelliği P-2 Mason Locası'na bağlı hakimleri adalet mekanizmasından temizleme kararı almasıydı. Öldürülmesi bu karardan üç hafta sonrasına denk gelmekteydi.

ma öneriyordu. Muhtemelen partideki aşırı sağcı ve Gladio bağlantılı unsurların temizlenmesini de hedefliyordu. Bu arada Moro, Washington gezisine çıktı ve oradan sert bir tepki ile döndü.¹⁵² Henry Kissinger tarafından üslubunca uyarılmıştı. Kissinger, kendisine komünistlerle ittifaka yönelmenin “oldukça tehlikeli ve yanlış” olacağını bildirmişti. Ardından Moro, ismi halen meçhul olan bir istihbarat yetkilisiyle yaptığı görüşme sonrasında bu politikada ısrar etmesi durumunda hayatının tehlikede olduğunu öğrenecekti.¹⁵³ Tabii ki bu rahatsızlığın P-2 ve Gladio tarafından algılanması uzun sürmeyecekti!

Moro Kaçırılıyor ve Öldürülüyor

26 Mart 1978 günü Roma yeni bir güne uyanmıştı. Roma'nın en popüler caddelerinden Fani'de ise her şey sakin görünüyordu. Trafik akıyor, insanlar yürüyor, dükkânlar açılıyordu. Kısacası, olağanüstü hiçbir şey yok gibiydi. Ancak kısa bir süre sonra caddedeki kırmızı trafik lambası yandığında ve otomobiller durduğunda birden ortalık karışacaktı. Aniden sokak aralarından fırlayan yüzleri maskeli ve elleri silahlı adamlar resmi plakalı bir konvoyu çapraz ateşe aldılar. Öndeki ve arkadaki iki polis eskortu neye uğradıklarını şaşırmıştı. Karşılık dahi veremediler. Her şey çok kısa süre içinde olup bitmişti. Koruma polislerinin çoğu öldü. Boşa giden

152 Hatta daha ziyaret öncesinde Brzezinski tarafından Washington'a gelmemesi, çünkü orada hoş karşılanmayacağı uyarısı yapılmıştı.

153 Bu gelişme üzerine Moro İtalyan İstihbarat Servisi'nden zırhlı araba istedi. Ancak araba verilmedi. Ayrıca Matera Salvatore hapisanesinden Moro'nun kaçırılacağına dair bir bilgi sızmıştı. Ancak bu da değerlendirilmeyecekti. Mahkeme daha sonra bu belgeleri gizli servisten istedi ama ilgili yazışmalar mahkemeye sunulmadı.

hiçbir kurşun yoktu. Tüm kurşunlar inanılmaz bir profesyonellikle hedeflerine varmış, üstelik kurbanlar karşı koymaya fırsat bile bulamamışlardı.¹⁵⁴ Ortadaki araca yaklaşanlar, arka koltukta yüzü dehşetten beyaza dönmüş adamı alıp ortadan kayboldular. Bu kişi Hristiyan Demokrat Parti ve merkez sağın lideri Başbakan Aldo Moro idi.

Çok geçmeden Kızıl Tugaylar taleplerini açıkladılar. Aldo Moro'nun canı karşılığında hapisteki arkadaşlarının serbest bırakılmasını ve yayınladıkları bildirinin televizyonlardan okunmasını istiyorlardı. Hükümetin kesin tavrı ise "Teröristlerle pazarlığa oturulmaz" yönündeydi. Bu karşılıklı mesajlaşma tam 56 gün boyunca sürdü. Militanlar her gün Moro'yu bir sandalye üzerine oturtuyor, önüne o günün gazetesini koyup fotoğrafını çekerek yaşadığının ispatı olarak gazetelere yolluyorlardı. Diğer yandan güvenlik güçlerine kalırsa, polis tüm ülkede Moro'yu ve rehin tutulduğu yeri arıyordu ama bir türlü hedefe ulaşamıyordu.¹⁵⁵ 56 gün dolduğunda artık hiçbir uzlaşma umudu kalmamıştı. Moro'nun ölüm haberinin eli kulağındaydı.

Ve sonunda beklenen haber geldi. Gazeteleri arayan kimliği belirsiz bir ses "Gesü Kilisesi'nin önünde bir Renault otomobil bulacaksınız. Aldo Moro onun içinde!" diyordu. Polis ve basın hemen verilen adrese koştu, ama karşılaştıkla-

154 Burada genel iddialar doğrultusunda ilginç bir durum daha vardı. Moro'nun konvoyu bir önlem olarak her gün farklı bir güzergahı kullanıyordu. Ertesi günkü konvoy rotasını ancak polisin ilgili birimi biliyordu. Teröristler o günün konvoy rotasını nasıl öğrenebilmişlerdi? Bunun bir "terörist örgüt" tarafından bilinmesi garipti.

155 Bu da doğru değildi. Çünkü polis bu izlenimi yaymasına rağmen somut hiçbir bulguya ulaşamamıştı. Ayrıca konuyu araştıran savcı Luciano Infelisi, emrinde hiçbir polisin bulunmadığını söylüyordu. Bu da Emniyet'in başındaki kişilerin Gladio üyesi olmasıyla izah edilebilirdi.

Aldo Moro'nun acı sonu

rı şey Moro'nun cesediydi. Birkaç saat önce "Akrep" model bir silahtan atılmış 11 kurşunla öldürülmüştü. Ardından Kızıl Tugaylar'a yönelik sert bir operasyon başlatıldı ve örgüt çökertildi.156 Liderleri Renato Curcio yakalandı. Olay normal bir terör davası olarak görüldü ve zamanla unutuldu.

Bu arada ilginç bağlantılar da ortaya çıkmaya başlamıştı. Örneğin Kızıl Tugaylar'ın en örgütlü olduğu ve militan devşirdiği Hyperion Dil Okulu'nun üç kurucusundan biri olan Carrado Simioni CIA bağlantılı Özgür Avrupa Radyosu elemanlarından çıkmıştı. Kuruculardan bir diğeri Duccio Berio, bir dönem İtalyan Askeri İstihbarat Servisi'nin

156 Polis her nasılsa bu kez Kızıl Tugaylar'a ulaşmada olağanüstü bir başarı göstermişti. Kimilerine göre bu, ancak polis içindeki Gladiocu unsurlarla açıklanabilirdi.

muhbirlerindendi.¹⁵⁷ Daha da ilginç, Hyperion Dil Okulu İtalyan istihbarat raporlarında “CIA’ın Avrupa’daki en kaliteli uzantılarından biri” olarak tarif ediliyordu. Aynı günlerde yapılan bir başka kaçırılma olayı sonrasında çıkan çatışmada toplanan 90 civarında mermi kovanının en az yarısının Gladio’ya ait depolarda bulunan mermilere uyduğu saptandı.

Moro’nun Mektupları

Bu arada Kızıl Tugaylar Moro’yu ellerinde tutarken onu bir “savaş esiri” gibi sorgulamışlardı. Bu mektup ve tutanakların bir kopyası daha sonra, 9 Ekim 1978’de Kızıl Tugaylar’ın Milano-Via Montanevoso’daki evlerinden birine yapılan baskınlar esnasında ele geçirildi. Moro bu mektuplarda ülkede yuvalanmış Gladio benzeri bir yapıdan söz ediyordu. Ailesine ve politikacılara yazılmış ama gönderilmemiş yaklaşık iki düzine kadar mektup vardı. Mektuplar derhal incelemeye alındı.¹⁵⁸ İddialara göre Moro mektuplarda, ülkede yaşananlardan ve başına gelenlerden Gladio’yu ve partisindeki bazı politikacılar ile devlet görevlilerini sorumlu tutuyordu.

Moro’nun yerine Başbakan olan Giulio Andreotti bu mektupların açıklanmaması için özel gayret gösterecek ve “devlet sırrı” bahanesinin arkasına sığınacaktı.¹⁵⁹ Andreotti ayrıca ısı-

157 Kızıl Tugaylar’ın hücre evlerine yapılan baskınlardan birinde evde İtalyan Askeri İstihbarat Servisi’ne ait bir baskı makinası ele geçirilecekti.

158 Ne ilginçtir ki, mektupları inceleyen Jandarma Generali Carlo Alberto, mektuplarla ilgili bazı sorular sormasından sonra Sicilya’da mafya usulüyle öldürülecekti. Mektupları inceleme olanağı bulmuş diğer kişi, gazeteci Mino Pecorelli ise 1979’da, olaydan bir yıl sonra sokakta kurşunlanarak öldürüldü.

159 Andreotti’nin de P-2 mensubu olduğu iddia edilmiştir. Moro’nun kendisine hiç güvenmediği hatta nefret ettiği bilinmektedir.

rarla Gladio isimli bir örgüt varsa bile bunun yetmişli yılların başında dağıtıldığını söylüyordu.¹⁶⁰ Aynı Andreotti 1990'da açılan "Sağ Terörizmin Aydınlatılmamış Suikastları" soruşturmasını geciktirmek, saptırmak ve bazı şeylerin gizli kalmasını sağlamak için elinden geleni yapacaktı. Gladio ile ilgili 12 sayfalık belgeyi bizzat istetti ve sansürleyerek 10 sayfaya indirdi. Belli ki Andreotti bariz bir örtbas çabası içine girmişti.

Sonuçta bütün bunlar birbirine eklendiğinde ülkede Moro'nun öldürülmesini isteyecek ve bundan yarar sağlayacak esas gücün ABD destekli Gladio, P-2 Masonları ve onların devlet içindeki uzantıları olduğu ortaya çıkıyordu. Moro'nun öldürülmesinden aklı başında hiçbir sol çizginin yararı olmayacağı ortada idi. Ama Kızıl Tugaylar ister Gladio'nun yönlendirmesi ve sızmasıyla bu işi yapsınlar, isterse de tümüyle kendi bağımsız iradeleriyle gerçekleştirsinler sonuçta Moro'yu istemeyen malum güçlerin ekmeğine yağ süren bir eylem yapmışlardı.

160 Andreotti böyle bir örgütün varlığını ancak 1990'da yarım ağız kabul etti.

Sosyal Demokratların Enternasyonal Kaybı: Olof Palme

Ölümünden ötürü kayıtsız şartsız üzüntü duyulan kişiler vardır. Bu insanlar hayatlarıyla ve olaylar karşısındaki duruşlarıyla kendilerini kabul ettirmişlerdir. Dünyanın her zaman gergin tansiyonu karşısında bir sigorta gibidirler adeta. Onlar keskin kişilikleriyle değil, uygar kimlikleriyle bir yer açmışlardır kendilerine.

Bunlardan biri de kendisi gibi ılımlı bir ülkenin, İsveç'in Başbakanı olan Olof Palme idi. Palme yaşam tarzı ve düşünceleriyle gerçek bir barışçı lider, Avrupalı bir sosyal demokratı. Kendine özgü bir alçakgönüllülük ve kararlılık simgesi olarak dünya siyasi tarihinde yerini almıştı. Eşiyle birlikte, yanına koruma almadan gittiği sinemadan çıkarken, sırları bugüne kadar çözülemeyen bir suikast ile hayatını kaybeden Olof Palme İsveç'in eski Başbakanı ve Sosyalist Enternasyonal'in Başkanı idi.

Olof Palme

30 Ocak 1927 doğumlu Olof Palme varlıklı bir ailenin oğluydu. Ohio'da ve Stockholm'de hukuk eğitimi görmüştü. 1950'lerden itibaren Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nde çalışmaya başladı. 1953'te Başbakan Tage Erlander'in özel sekreteri oldu. 1958'de İsveç Parlamentosu'na girdi. 1963'te kurulan sosyal demokrat hükümette devlet bakanı olarak görev aldı. 1965'te haberleşme, 1967'de eğitim ve din işleri bakanlıklarına getirildi. 1968'de ise parti başkanı ve başbakan oldu.

ABD ile Kapişan Palme

Başbakanlık görevi esnasında ABD'nin Vietnam'ı işgaline sert bir şekilde karşı çıktı. Üstelik daha da ileri giderek ABD ordusundan kaçan askerlerin İsveç'e sığınma taleplerini destekleyeceğini belirtti. Onun bu çağrısı yüzünden İsveç-ABD ilişkileri hayli gergin günler yaşadı. 1976'da 44 yıldır seçim yenilgisi almayan sosyal demokratlar ilk kez yenilince Başbakanlıktan ayrıldı. Parti içinde etkin çalışma yürüttü ve dünya çapında savaş karşıtı çizgisini sürdürdü. Bu dönemde Kuzey Ülkeleri Konseyi (1979-80) ile Silahsızlanma ve Güvenlik Bağımsız Komisyonu'nun Başkanlığını yaptı. Bu görevi esnasında uluslararası silah tröstlerinin tepkisini çekti. İran-Irak savaşında Birleşmiş Milletler özel temsilcisi olarak görev aldı. Çalışmalarında oldukça açık sözlü ve ilkeli tavırlarıyla öne çıktı.

P2 Bağlantısı

Olaya bu açıdan bakıldığında Palme ABD'yi ve CIA'i rahatsız etmekteydi. Palme olayı ile ilgili en ilginç iddialardan birisi de Başbakan Olof Palme'nin CIA ve P2 Mason Locası işbirliği ile öldürüldüğü idi. Söz konusu iddiayı ortaya atan,

Olof Palme, aynı zamanda Sosyalist Enternasyonal'in başkanıydı.

“Ajan Sıfır” kod adlı birisiydi. Daha sonra, adının Dick Breneke olduğu anlaşılan bu kişi Palme cinayetinin aynı güçlere işaret ettiğini ileri sürüyordu. Palme cinayetinin soruşturmasıyla görevli İsveç polis şefi Hans Oelbebro ise bu ihtimalin Breneke'nin İtalyan devlet televizyonu RAI'de yaptığı açıklamalardan sonra ortaya çıktığını vurguladı. Ortalığı karıştıran iddianın sahibine göre, P2 lideri Licio Gelli, Palme suikastından üç gün önce dönemin ABD Başkan Yardımcısı George Bush'un danışmanına “İsveç ağacı devrilecek” şeklinde şifreli bir telgraf çekmişti. Breneke, devlet televizyonunda “Palme mide bulandıran bir sinekti, P2 onu temizledi” demektedir.

“Ajan Sıfır”a göre P-2 yediği darbeye rağmen son bulmamış, yeniden toparlanmış ve faaliyetine devam etmişti. İddia sahibine göre P-2, Gladio'nun Avrupa'daki bir ayağından başka bir şey değildi. CIA bu örgütlenmeye yıllardır para, lojistik destek ve eğitim imkânı sağlıyordu. Ayrıca bir dönem

Avrupa'daki yasadışı silah ve uyuşturucu kaçakçılığı da bu yolla organize ediliyordu.

Aynı konuda TV beyanatı veren CIA'in kontratlı eski ajanlarından İbrahim Razin ise Baba George Bush'un ve P-2 Mason locasının yakınlarından Philip Guearino'ya dayanarak Olof Palme suikastının çok önceden planlandığını ve ABD'nin "Ulusal Güvenlik Kurulu"nun durumdan haberdar olduğunu belirtiyordu. Razin'e göre Olof Palme yasadışı silah sevkıyatına dair çok önemli bilgilere ulaşmıştı. Bunun da ötesinde skandalın ortaya çıkması durumunda ABD yönetimi çok zor duruma düşecekti.

İran-Kontra Skandalı

Palme'nin ölümündeki önemli soru işaretlerinden birinin de "İran-Kontra Skandalı" olduğu ileri sürülecekti. Bu teze göre Palme, Silahsızlanma ve Güvenlik Bağımsız Komisyonu'nun Başkanı ve İran-Irak Savaşı Birleşmiş Milletler Özel Temsilcisi olarak görev yaptığı esnada Kontra Skandalı'nın belgelerine ulaşmıştı. Palme, skandalın arkasında kimlerin, hangi silah tüccarlarının, ABD'nin hangi servis yetkililerinin bulunduğunu öğrenmişti. Bu, henüz ortaya çıkartılmamış Kontra Skandalı'nın tüm planını tehlikeye atacak bir gelişmeydi. Üstelik Palme bunları dünya kamuoyuna açıklamak üzereydi. Bu yüzden susturulması gerekiyordu.

Dahası, Palme'nin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği görevine gelmesi ihtimali belirmişti. Bu Palme'nin aynı konuda çok daha etkin bir konuma oturması demekti. Elindeki araştırma imkânları daha çok artacaktı. Yarbay Oliver North ve CIA Başkanı William Casey tehlikeyeydi. İsveçli tüccarlar da işin içindeydi ve silahlar önemli ölçüde Doğu Bloku'ndan

geliyordu. İşin içinde CIA ve STASİ'nin olduğu söyleniyordu. Eğer bu tez doğru ise Palme suikastı bir servisin imzasından çok birkaç servisin ittifakla gerçekleştirdiği bir eylem olarak önümüzde durmaktadır.

Olof Palme... 28 Şubat 1986'da Stockholm'de, eşiyle birlikte gittiği sinemadan çıkarken uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürüldü. Katili bugüne kadar bulunamadı. Bu ise olayın arkasında çok profesyonel bir tetikçinin olduğunu gösteriyordu.¹⁶¹

161 Olayla ilgili olarak Viktor Gunnarsson isimli biri, polis tarafından şüphe üzerine yakalanıp sorgulandı ama daha sonra serbest bırakıldı. Aynı Gunnarsson daha sonra ABD'de bir yol kenarında, kafasına iki kurşun sıkılmış vaziyette bulunacaktı.

İsrail’de “Barışçı Çözüm”ün Sonu: İzak Rabin’in Öldürülmesi

“Rabin bir haindir. Bütün topraklar Yahudi kalmalıdır. Arapları İsrail’den yollayın!”

-Aşırı dinci “Kahane Chai” örgütünün sloganı-

Ortadoğu bin yıllardır kaynayan kazan olarak bilinir. Her nedense bu topraklara barış gelmek bilmemiş, bütün kitabî dinlerin doğduğu bu bölgeye huzur bir türlü hâkim olamamıştır. Ancak 1948’de İsrail devletinin resmen kurulmasıyla birlikte bölge, tarihteki örneklerini bile aşan bir çatışma sürecine sürüklenmiştir. Bir yanda Eski Ahit’e dayanarak bu toprakların kendilerine Tanrı tarafından vadedildiğini öne süren Yahudiler, diğer tarafta o toprakların kendilerine ait olduğunu bildiren ve burada bir devlet kurmak isteyen Müslüman-Arap-Filistinliler. Bugün artık iyice bir çıkmaz görüntüsü veren sorun on yıllardır varlığını koruyor. Gün geçmiyor ki her iki taraftan da onlarca insan, kurşunlar, patlayan bombalar ve diğer saldırılarla hayatını yitirmesin.

İsrail, işgal ettiği Arap ve Filistin topraklarından çekilmeme politikasını devam ettirirken ülkeye, Yahudi göçünü

teşvik ederek yayılmasını da sürdürüyor. Bugün Filistin tam bir cehennem görüntüsü arz ediyor. Filistin toprakları hemen her gün İsrail'in operasyonlarına sahne oluyor. Diğer yandan, kadın, erkek yüzlerce Filistinli genç de kendilerini birer canlı bombaya çevirerek İsrail topraklarındaki yüzlerce masum insanın hayatlarına son veriyor. Tek suçu kahvede oturmak, otobüse binmek, yolda yürümek olan onlarca Yahudi bu tarz eylemler sonucu hayatını kaybediyor. Nereden bakarsanız bakın Ortadoğu bir cinnet ortamına dönüşüyor. Bütün bunlara rağmen halen "barış"tan söz edilmiyor ve ortam giderek daha da gerginleşiyor.

Değişen Rabin

Ne var ki İsrail ve Filistin'de barışın kıyısına daha önce yaklaşılmıştı aslında. 1992 yılında İzak Rabin liderliğindeki İşçi Partisi'nin iktidara gelmesi ile bu fırsat yakalanmış görünüyordu. Zaten Rabin'in iktidara gelmesi esas olarak İsrail halkına "Arap komşularla barış" vadetmesinin bir ürünüydü. Artık Filistinliler ve Araplarla didişmekten bıkan İsrail halkının büyük kesimi Rabin'in barışçı söylemine onay vermişti. Rabin, akılcı bir liderdi ve şartları zorlamanın faydasızlığını görebiliyordu. Modern, laik ve eşitlikçi düşüncelere sahip Yahudilere seslenen İşçi Partisi, aşırı dinci, fanatik ve Kabalacı Yahudilerden kalın çizgilerle ayrılıyordu.

Aslında İzak Rabin de geçmişte "Şahin" bir askerdi ve Araplarla az savaşmamıştı. Onu 1967 Arap-İsrail savaşında ülkesinin Genelkurmay Başkanı olarak görmüştük.¹⁶² Dahası, iktidara gelmeden önce, 1990'da Likud-İşçi Partisi ortak hü-

162 O zamanki sertliğinden dolayı lakabı "Demir İrade" idi.

kümetinin Savunma Bakanı idi. Filistin İntifadası'nın bastırılması için en sert yöntemleri kullanmaktan çekinmemişti.¹⁶³ İşgal altındaki Filistin topraklarına Yahudi yerleşimcilerin iskân ettirilmesi de önemli ölçüde onun eseri idi. Rabin'in geçirdiği bu değişim şaşırtıcıydı. Bu yüzden başta Filistinliler olmak üzere birçok kişi onun birdenbire "barışçı" kesilmesini bir türlü anlamlandıramamıştı.

Oysa Rabin, birçok fanatik Yahudi'nin aksine ve belki de bütün süreci bizzat gözlemiş yaşamış biri olarak bu politikaların artık çıkmaza girdiğini ve İsrail'e de zarar verdiğini ilk görenlerdendi. Bu anlamda rasyonel bir karar vererek barış politikasını benimsemişti. Çoğu kişi onun bu hareketini "iyi polis" esprisi ile açıklasa da Rabin barışçı politikayı gerçekten benimsemiş görünüyordu. Onu bu karara iten bir başka nedense radikal İslami direnişin giderek güç kazanması idi. FKÖ ile acilen barış sürecine girmek gerekiyordu. Barış Filistin kanadında Hamas gibi örgütlerle nasıl gerçekleşemezse İsrail'de de Likud gibi partilerle gerçekleşmezdi.

İsrail devleti için stratejik bir karar anıydı. Ya Mesihçiyayılmacı politika bütün bu anlamsız çatışmalara rağmen sürdürülecek ya da var olanla yetinilip İsrail devletinin yaşaması ve bölgesel barış garanti altına alınacaktı. Ancak Rabin'in hesaba katmadığı bir şey vardı. O da İsrail devlet aygıtı içindeki aşırı sağcı kadroların etkinliği idi. Bu kadrolar her ne pahasına olursa olsun İsrail devletinin genişlemesinden ve gerekirse Arapların tümünü katletmek pahasına da olsa "vaadedilen topraklar" hayaline kavuşmaktan yanaydı. Bunun dışındaki her çözümü "ihanet" olarak görüyorlardı. Her ne ka-

163 Tüm dünyayı infiale sürükleyen ve TV'lerde gösterilen İsrail askerlerinin Filistinlilerin kollarını kırma sahneleri onun emriydi. Binlerce Filistinli'ye işkence yapılması ve öldürülmesinden o sorumlu gösteriliyordu.

dar 1979'daki Camp David'den sonra bile İsrail verdiği sözleri tutmamış, bunun sadece "taktik" bir geri çekilme olduğunu düşündüren birçok işgal ve katliama girişmiş olsa bile, Rabin'in bu kez daha radikal bir şey yapmaya niyetli olduğu kendisine içten gelen tepkilerden de belli oluyordu. Belki Rabin iddia edildiğinin aksine çok "barışsever" biri değildi, ama hayat bunu ona zorluyordu. Bunu fark etmiş olması bile Mesihçi-yayılımacı-vaatçi politikalarda bir çatlak oluşması demektir.

İş Ciddiye Binince

1992'deki İşçi Partisi iktidarından sonra başlayan "barış süreci" her iki taraftan kişilerce de kuşkuyla karşılanıyordu. Filistinliler acı deneylerin onlara öğrettiği gibi bu barışın kendilerine kurulmuş bir "tuzak" olabileceğinden şüphelenirken, İsrail'deki Rabin karşıtları da Siyonizm ideallerine ihanet edildiğini düşünüyorlardı. Bunlar çeşitli yollardan İşçi Partisi hükümetini ve Rabin'i etkilemeyi ve neticede barışın sadece "taktik" bir söylem olarak kalmasını isteyen kesimlerdi.

Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı ve İşçi Partisi'nin geniş bir kesimi barışçı söylemin cazibesine gerçekten kapılmaya başladı. Bunlar Yahudilik kimliğine ırkçı biçimde bakmayan, "Büyük İsrail" projesinden çok daha "gerçekçi" bir toprak parçası ile yetinebilecek, modern dünyanın realitelerinin farkında kesimlerdi. Pragmatik davranıyor ve ekonomik çıkarları öne alıyorlardı. İsrail ve Filistin birlikte var olabilirdi onlara göre. Ama bu bakış İsrail devletinin derinlerine hâkim olan anlayışla çakışmıyordu. Kaçınılmaz çatışma şekillenmeye başlamıştı.

Nitekim İşçi Partisi'nin Batı Şeria'nın tümünü Filistinlilere vermeye razı olur gibi görünmesi alarm zillerini çaldıracak-

Izak Rabin zikzaklı bir politika izledi.

tı. Bu, İsrail'deki derin iradenin kabul edebileceği bir şey değildi. Sağcı Likud Partisi de bu anlayışın toplumdaki "sivil" uzantısıydı. Rabin'in ortadan kaldırılmasına o an karar verdiler. Gazze şeridi Filistin'e verilebilirdi ama Batı Şeria asla! Üstelik Gazze'nin FKÖ denetimine verilmesi bundan sonra Hamas gibi örgütlerle Arafat'ın uğraşması anlamına geliyordu. Onlar da bu yükten kurtulmuş olacaktı. Ama "Batı Şeria"nın verilmesi "Kutsal Kaynaklar"a uygun değildi.

Bu nedenle ilk önceleri İşçi Partisi hükümetinin imzaladığı Gazze-Eiha Barışı, İsrail devleti içindeki bu kesimleri hiç rahatsız etmedi. Ancak işler tersine dönmeye başlayınca İşçi Partisi hükümetinin bu konuda gerçek adımlar atabileceğinden kuşkulaniyacaktı. "Barış" bir "taktik", bir "söylem" olabiliyordu ama "amaç" olamazdı.

1995 yılının Ekim ayında Mısır'da onaylanan anlaşma ile İşçi Partisi hükümeti "Batı Şeria'daki Arap şehir ve köylerinden hemen geri çekilme"yi kabul etti. Ardından Yahudi yerleşimcileri de geri çekmekten söz etmeye başladı. Rabin, bir adım daha ileri gitmişti ve kendi sonunu hazırlayacak uygulamalar içindeydi. "Siyonist ideallere ihanet eden" bu lider ya yola getirilmeli ya da ortadan kaldırılmalıydı. İsrail siyasi sisteminin "sol kanadı" geleneksel çizgi ile ters düşmüştü.

Rabin'e Sıkılan Kurşunlar

4 Kasım 1995 gecesine işte bu şartlar altında gelindi. O gün Tel-Aviv'de İşçi Partisi tarafından büyük bir "barış mitingi" yapılmaktaydı. Mitinge çok geniş bir barış yanlısı kitle katılmış ve toplantı neşeli geçmişti. Böylelikle barış isteğinin aslında İsrail'de geniş bir toplumsal taban bulduğu da ortaya çıkmıştı. Ne var ki toplantının bitiminde mitingdekilerin karnını donduran bir olay yaşandı: İşçi Partisi lideri ve Başbakan

İzak Rabin, tam miting alanını terk etmeye hazırlanırken bir suikastçı tarafından yakın mesafeden vurulmuştu. Alelacele hastaneye kaldırılan Rabin kurtarılamayacaktı.

İsraililer Filistinli saldırganlara alışıktilar ama bu kez yakalanan saldırgan bir Filistinli değil, bir Yahudiydi. Adı Yigal Amir'di ve bu emri ona "Tanrı'nın" verdiğini söylüyordu. Suikastçı Yigal Amir, radikal dinci gruplardan Eyal'in bir üyesiydi. Rabin'i "Tanrı'nın emirlerine karşı gelerek Yahudi topraklarını Araplara verdiği için öldürdüğünü" ileri sürüyordu. Bu amaçla daha önce de iki defa Rabin'in yanına kadar sokulmayı başarmış, üçüncüsünde aradığı fırsatı bulabilmişti.

Katil Engellenmedi

Belki de suikastın en ilginç yanı burasıydı. Böylesi niyetler taşıyan bir katil, belinde silahı ile Rabin'e nasıl bu kadar yaklaşabilmişti? Bu nasıl bir koruma zaafıydı? Bu gibi konularda dünyanın en başarılı örgütü olarak bilinen Mossad ve onun iç güvenlikten sorumlu birimi Shin Beth'in bu derece zaaf göstermesi herkesi şaşırtmıştı. Olayın şoku atlatıldıktan sonra bu kez bunun bir "zaaf" olmayıp "kasıt" olabileceği tezleri dilelendirilmeye başlandı. "Mossad'ın beceriksizliği" tezi kuşkuyla karşılanacaktı.

Mossad'da "aşırı sağcı" kadro egemenliğinden söz ediliyordu ve bu kesim Rabin'den ve onun yapmak istediklerinden hiç hoşlanmıyordu. Mossad içinden birileri bu "güvenlik zaafı"na yeşil ışık yakmış olabilirdi! Mossad İsrail devletinin en önemli ayağıydı ve kendisini "devletin bekasından" sorumlu görüyordu. Rabin'e sempati ile bakmadığı bilinen¹⁶⁴ Mos-

164 Hatta Rabin'in 1977'deki seçim yenilgisinde Mossad'ın parmağı olduğu eski Mossad ajanlarınca söyleniyordu. Dahası, onun New York'taki kişisel hesabını ortaya çıkartan da Mossad'dı.

sad içindeki bir klik pekala suikastçıyı ve arkasındaki dinci örgütü yönlendirmiş olabilirdi. Rabin'e duyulan antipatinin ucu buralara kadar varabilir miydi?

Mossad Aşırı Sağın Etkisine Giriyor

Düşmanları açısından Rabin'in o güne değin İsrail devleti adına yaptıkları bir anda önemsizleşmiş, her şey FKÖ ile barış masasına oturma isteğine endekslenmişti. Mossad'da bir sağ kanat etkinliğinden söz ediliyordu, oysa Rabin "solcu" idi. İsrail sağı ise şu veya bu oranda her zaman "Mesihçi" olmuştu ve devletin ancak dinsel bir plan doğrultusunda ayakta kalabileceğine inanıyordu. Mossad'a bu kesimlerden önemli bir radikal Yahudi kadrolaşması olmuştu. Rabin'in katlinde bu faktör görmezden gelinemezdi.¹⁶⁵ Onlara göre Rabin barış konusunda fazla istekli bir liderdi. Filistinlilere Gazze Şeridi ve Batı Şeria'nın tamamını verme eğilimi gösterdiği anda ipi çekildi. Başta Likud Partisi olmak üzere aşırı sağcı grupları rahatsız eden de buydu. Onların gözünde Rabin artık bir "hain"di! Mossad'a egemen eğilimin Rabin'e bu gözle baktığı söyleniyordu. Ve o "hain", İsrail'in Başbakanlık koltuğunda oturuyordu. Bu sorun halledilmeliydi!¹⁶⁶

165 Siyasi gözlemcilerle göre o günlerde sadece Mossad'da değil, İsrail ordusunda da aşırı sağcı subayların sayısı hızla artmıştı. Bu muhafazakâr ve milliyetçi unsurların ağırlığı giderek artıyordu. O dönem subayların yüzde 40'ının bu çizgide olduğu söyleniyordu. Aynı eğilimin egemenliğini sürdürmesi durumunda ileride de muhtemel bir barışın önünün kesilebileceği vurgulanıyordu. Böylesi bir barış arayışının, ordudaki subayları isyana sevk etmesi bile mümkündü.

166 İddialara göre, Mossad'a hâkim olan bu sağcı kadro 1991 yılında ABD Başkanı George Bush'u bile ortadan kaldırmayı istemişti. Nedeni ise Bush'un, İsrail'i Filistinlilerle barış yapmaya zorlaması ve Likud hükümetinin Batı Şeria Yahudi yerleşim birimleri için talep ettiği parayı vermemesiydi. Bush, İsrail'in önünde bir engel olarak görülmüş ve 1991'deki Madrid Barış Konferansı sı-

Ancak bunun için öncelikle Rabin'in kamuoyunda yıpratılması gerekiyordu. Nitekim Haham Meir Kahane'nin izini süren "Kahane Chai" (Kahane Yaşıyor) örgütünün üyeleri, FKÖ'ye verdiği tavizlerin ardından Rabin'i "hain" olarak tanımlamaya başlayacaklardı. Örgüt üyeleri dünyanın çeşitli yerlerinde yaptıkları protestolarda Rabin'i "hain" ilan ediyorlar ve Filistinlilere verecekleri bir karış topraklarının bile olmadığını, tersine bölgenin Araplardan arındırılması gerektiğini savunuyorlardı. Bütün bu psikolojik yıpratmadan sonra saldırı için düğmeye basılacaktı.

İhmalden Öte Ne Var?

Normalde olağanüstü biçimde korunuyor olması gereken Rabin, uzaktan dürbünlü bir tüfekte ya da yakınlarında patlayan bir bomba sonucu ölmemiş, yanına kadar yanaşan aşırı sağcı bir Yahudi'nin kurşunlarına hedef olmuştu. Nasıl olmuştu da Yigal Amir, Başbakanın yanına elini kolunu sallayarak bu kadar yaklaşabilmişti? Hadi sokuldu diyelim, bu iş için eğitilmiş profesyonel korumalar onu nasıl fark edememişti? Böylesi kamuya açık bir mitingde Başbakana niçin çeklik yelek giydirilmemişti?

Olayın daha da vahim yanı ise, Rabin'e suikast yapılacağı ihbarının daha önceden güvenlik servislerine ulaştığı iddiasıydı. Bu iddiaya göre suikasttan birkaç hafta önce aşırı sağcı bir Yahudi Rabin'e bir suikast yapılacağı ihbarında bulunmuştu. O kadar ki, saldırganın eşkâli, hangi örgüte bağlı olduğu, yaşı ve okuduğu üniversite bile biliniyordu.

İsrail polisi bu ihbarı Rabin'i korumakla görevli iç güvenlik birimi Shin Beth'e -Mossad'ın iç güvenlikle ilgili kolu- bil-

rasında öldürülmesi planlamıştı. Plana göre suç Filistinlilerin üzerine yıkılacaktı. Ancak planın basına sızması, eylemin iptal edilmesine neden oldu.

Oslo Süreci, Arap-İsrail ilişkilerinde barış ümidi doğurmuştu.

dirmişti. Bununla birlikte özel bir güvenlik çabasına gerek duyulmamıştı. Okuduğu üniversite ve eşkâli belli olduğu halde Yigal Amir'i bulup tutuklama yönünde bir adım atılmamıştı. Hatta iddialara göre Shin Beth sorumluları tehdit haberlerini Rabin'in yakın korumalarına da bildirmemişlerdi. Eğer ihbar kendilerine ulaşmış olsaydı Rabin'in yakın korumaları hem daha tetikte olurlar hem de belki Amir'i teşhis edebilirlerdi.

Daha da ilginç, Yigal Amir'e silah sağlayan kişinin İsrail ordusunun özel bir birliğinde görev yapan Arik Schwartz isimli bir çavuş olduğu saptanmıştı. Soruşturma esnasında bir şey daha dikkat çekti. Yigal Amir suikast gecesi, üzerinde silah olduğu halde son derece rahat bir şekilde ortalarda dolaşmış, VIP otoparkına kadar girmiş ve kimse ona "Sen kimsin, ne işin var burada?" diye sorma ya da üzerini arama gereği duymamıştı. Suikasttan sonra Shin Beth bu "ihmal"inden dola-

yı İsrail TV'sinde bile oldukça ağır biçimde eleştirilecek ve örgütteki aşırı sağcı etki sorumlu tutulacaktı. Sonunda bu tip tartışma ve yayınlara yasak getirilerek sorun halledildi!

Tetikçi Yigal Amir'in Gizli Bağlantıları

Zaman geçtikçe suikastçının kimliği ve bağlantıları üzerine ilginç bulgular ortaya çıkıyordu. İzak Rabin'i vuran Yigal Amir, Haham Meir Kahane'nin izleyicisi "Eyal" isimli radikal dinci grubun üyesiydi.¹⁶⁷ Zaten İsrail polis yetkilileri de Amir'in "bireysel bir eylemci olmadığı"nın altını çizerek arkasında bir örgüt desteği olduğunu ve bazı hahamlardan "fetva" aldığını açıklamışlardı.

Eyal grubunun takipçisi olduğu Kahane öyle biriydi ki, kendisine "Judeo-Nazi" lakabı takılmıştı. Bu fanatik haham, ABD'de Yahudi Savunma Örgütü isimli terör örgütünü ve Kach adındaki radikal dinci partiyi kurmuştu. Kahane ile İsrail devlet aygıtı arasında gizli ve derin ilişkiler olduğu söyleniyordu. Mossad'ın Kahane ile ilişkilerini gizli kuryelerle sürdürdüğü iddia edilmişti. Ve her nasılsa 4 Kasım 1995 gecesi, Mossad'ın hoşlanmadığı Rabin, "Kahane'nin adamları"ndan birinin eliyle suikasta kurban gitmişti.

Çok geçmeden suikastın tetikçisi Yigal Amir'in İsrail gizli servisi için çalışmış eski bir ajan olduğu ortaya çıktı. İddialara göre Amir, 1992 yılında üç ay boyunca Litvanya'da İbrani-ce dersler vermiş ve bu süre içinde Shin Beth adına, Yahudileri Rusya'dan gizlice kaçırmakla görevli NATIV isimli örgütte faaliyet göstermişti. Belki de Rabin'e bu kadar yaklaşabilmesi, bu görev sırasında edindiği kimlik kartı sayesinde olmuştu.

167 Hatta radikal dinci örgütler Rabin suikastını kutsal metinlerde geçen kehanetlerin doğrulanması olarak algıladılar ve böyle propaganda yaptılar.

Gene ortaya atılan iddialardan biri de Amir'in üyesi olduğu Eyal grubunun lideri Avishai Raviv'in "Şampanya" kod adıyla Shin Beth direktifinde çalıştığı idi.

Ortadoğu'nun Kennedy Vakası

Peki, Rabin suikastının siyasi sonuçları ne oldu? Suikast ilk anda toplumda barış yanlıları lehine bir duygulanma yaratırsa da bu hava kısa sürede kayboldu ve yerini moralsizliğe bıraktı. Sağ kanadın etkinliği ise kırılmadı. Barış adına hareket edebilecek ve Rabin'den doğacak boşluğu doldurabilecek bir liderin olmaması barış taraftarlarının geri adım atmasına sebep oldu. Rabin'in halefi Şimon Peres, Rabin çapında toparlayıcı bir lider olamadı. O bir denge adamıydı ve Rabin suikastı ülkedeki dengelere kimin yön verdiğini yeterince ispatlamıştı! Nitekim Rabin sonrasında 1996'daki ilk seçimi İşçi Partisi kaybetti.

Rabin suikastı aynı zamanda İsrail devlet aygıtı ile toplumu arasındaki keskin çelişkiyi de su yüzüne çıkarttı. Çoğu kişinin inandığı "Bütün Yahudiler savaş yanlısıdır" şeklindeki görüş yara aldı. Bu olay, İsrail içinde de barışçı güçler olduğunu, İsrail halkının yaşananlardan rahatsızlık duyduğunu, herkesin Siyonist-savaşçı alternatifi benimsemediğini, dolayısıyla İsrail halkının homojen olmadığını ortaya çıkardı.

Evet, İzak Rabin, İsrail'in Kennedy'si olmuştu. Her ne kadar kökenleri, geçmişi, hedefleri farklı olsa da her ikisi de kendi devletlerinin derinliklerine hedef olmuşlardı. İki lider de toplumlarının ve bölgelerinin daha fazla ateşe atılmasını hazmedememişti. Kennedy Küba'ya daha fazla müdahale edilmesini engellerken Rabin, Filistinlilere yapılanları uygun bulmamıştı. Ve bence ikisi de bu dünyanın aslında herkese yeteceğini anlamışlardı....

İsveçli Kadın Bakan Anna Lindh'in Öldürölmesi

"Şiddetin bir kere daha bizi vurmayaacağını, demokrasimizi vurmayaacağını düşünüyorduk"

-İsveç Başbakanı Göran Persson-

Avrupa'nın küçük ama etkili ülkesi İsveç 10 Eylül 2003 günü bir haberle çalkalandı. Bu haber İsveç'in sevilen Dışişleri Bakanı Bayan Anna Lindh'in bıçaklı bir saldırı sonucu öldürölmesiydi. Suikast İsveçlileri şaşkına çevirirken, Avrupa Birliğı üyesi ölkelerde de derin kaygı yarattı. Ayrıca İsveç'in Euro'ya geçip geçmeyeceğinin karara bağlanacağı referandum öncesinde böylesi bir eylemin gerçekleşmesi suikastın üzerine çok daha başka soru işaretleri düşürdü.

Bilindiğı üzere Lindh, Euro taraftarı bir siyasetçiydi. İsveç'in 28 Şubat 1986'da öldürölölen Başbakanı Olof Palme'ye benzerliğı ile tanınan Lindh'in ölümü ister istemez Palme suikastı ile paralellikler kurulmasına yol açtı. Ayrıca Lindh'in öldürölmesi İsveçli politikacıların korumasız gezme alışkanlığı konusunda yoğun eleştiri ve tartışmalara da neden oldu.

Anna Lindh

19 Haziran 1957'de Stockholm'de doğan Anna Lindh, Uppsala Üniversitesi'nde hukuk eğitimi görmüştü. 1984-1990 yılları arasında İsveç Sosyal Demokrat Partisi'nin gençlik kolları başkanlığı görevini yürüten Lindh, partinin en etkin isimlerinden biriydi. 25 yaşındayken İsveç parlamento-suna seçildi. (1986'da öldürülen Olof Palme, 'Senin mükemmel bir söylev gücün var, insanların bundan yararlanması gerekir' diyerek Lindh'e kendisiyle birlikte siyaset yapmasını teklif etti. O günden sonra kendisine, "Palme Flicka" yani "Palme'nin kızı" adı takılacaktı.) 1994 yılında Çevre Bakan-ı oldu. Başbakan Pearson'ın yerine geçeceğine kesin gözüyle bakılan Anna Lindh, Sosyal Demokrat Parti hükümetin-de 1998 yılından itibaren Dışişleri Bakanı olarak görev aldı. Eski İçişleri Bakanı Bo Holmberg'le evli olan Lindh iki çocuk annesiydi.

Olay Gerçekleşiyor

Anna Lindh, 10 Eylül günü başkent Stockholm'de akşam üzeri saat 16.00 sularında parlamento yakınlarındaki Nordiska Kompaniet alışveriş merkezinde dolaşırken birdenbire harekete geçen saldırganın bıçak darbeleriyle karşılaştı. Ağır yaralanan Lindh, Karolinska Hastanesi'ne kaldırıldı. Karaciğerine ve midesine aldığı yaralardan ötürü iç kanama geçiren Lindh burada yapılan bütün müdahalelere ve 8 saat süren ameliyata rağmen kurtarılamadı. Tarihler 11 Eylül'ü gösterdiğinde Lindh ölmüştü. Görgü tanıklarının ifadelerine göre Lindh'i bir asansör girişine kısıtıran katil kurbanının yere düşmesinden faydalanarak art arda bıçak darbelerini saplamıştı. Saldırganın bıçağı atıp kaçmasından sonra Lindh'in ağzından şu sözler döküldü: "Tanrım, bıçağı karnıma sapladı."¹⁶⁸ Olay

sonrasında geride bir askeri mont, şapka ve kullandığı bıçağı bırakarak kaçan katil bir süre sonra yakalandı.

Kaderin garip bir cilvesi gibi Lindh de Palme'nin öldürüldüğü yere birkaç yüz metre yakında öldürülmüştü. O da Palme gibi korumasız geziyordu. Oturduğu evin telefonu ve adresi bile İsveç telefon katalogunda kayıtlıydı. Toplu taşıma araçlarını kullanıyor ve daha çok da metroyu tercih ediyordu. Sırf bu davranışları bile onun sade yaşamının göstergeleriydi, ancak aynı zamanda hayatını da riske atıyordu.

Niçin Öldürülmüş Olabilir?

Lindh suikastı bir dizi soruyu da beraberinde getirmişti. Suikastın zamanlaması, yani referandumun hemen öncesine rastlaması ilk dikkat çekici husustu. Lindh'in AB karşıtlarından tehdit aldığı söyleniyordu. Ancak uzmanlar bir konuya daha dikkat çekiyorlardı. Lindh ABD politikalarına ısrarla karşı çıkan bir Avrupalı idi. Bush yönetiminin Guantanamo'da kurduğu "Taliban Esirleri Kampı"nı şiddetle eleştiriyor ve insan haklarına aykırı buluyordu. Ayrıca en önemlisi, ABD'nin Irak'ı işgalini "kabul edilemez" olarak tanımlıyordu. Lindh, ABD Başkanı George W. Bush'a Irak savaşı dolayısıyla "yalnız kovboy" lakabını takmış, onunla alay etmişti. Avrupa'daki en Amerikancı politikacılardan olan İtalyan Başbakanı Berlusconi'ye karşı da sert çıkışlarda bulunuyordu.

O da tıpkı "babası" Palme gibi bir ABD ve savaş aleyhtarı idi. Olof Palme'yi öldüren gizli eller onu da yok etmeye karar vermişlerdi. Zaten katilin bu iş için eğitilmiş olduğu söyleniyordu. Bıçağı en öldürücü yerlere vururken, hangi yaraların sonuç getireceğini belli ki biliyordu. Ayrıca Lindh'in par-

lamentodan çıkış ve gezme saatlerini bildiği anlaşılan saldırgan, onu gözetlemiş, takip etmiş ve sonra da eylemini gerçekleştirmişti. Bıçaklı saldırı sonucu hayatını yitiren Anna Lindh, diğer ülkelerdeki siyasetçilerin sıkı şekilde korunmalarını eleştiriyordu. Ölümünden birkaç saat sonra İsveç televizyonu, Lindh'in hayatına mal olan bıçaklı saldırıdan kısa bir süre önce kendisiyle yapılan söyleşiyi ekrana getirdi. Söyleşide "koruma çemberinden nefret ettiğini" belirten Lindh, diğer ülkelerdeki siyasetçiler gibi "mavi ışık ve sirenler olmadan gezdiği için duyduğu memnuniyet"ten söz ediyordu. Evet, Lindh çok kolay bir hedefti.

ABD karşıtı politikalarıyla tanınıyordu.

"İsa Bana Seslendi!"

İlginçtir, 10 Eylül 2003'te suikasta uğrayan İsveç Dışişleri Bakanı Anna Lindh'in katil zanlısı Mijailo Mijailoviç bir süre sonra suçunu itiraf edecekti. Ancak itiraflar arasında öyle bir söz söyledi ki insanı ister istemez "Beyni yıkanmış en son suikastçımız acaba bu mu?" diye düşündürüyordu. O da daha önceki bazı suikastçı örneklerinde olduğu gibi Anna Lindh'i öldürmesi için kendisine "İsa'nın seslendiğini" öne sürüyordu. İddialar kamuoyuna şöyle yansıdı:

“Eski İsveç Dışişleri Bakanı Anna Lindh’i öldürdüğü” iddiasıyla hakkında dava açılan Mijailo Mijailoviç’in son sorgusundaki itirafları kamuoyuna açıklandı. Sanık Mijailoviç, son ifadesinde, bütün olup bitenlerin bir rastlantı sonucu olduğunu iddia etti. Sanık, olaydan birkaç gün önce psikiyatr yardımını ile bir hastaneye başvurduğunu, ancak kendisi ile ilgilenilmediğini ve olaydan önce günlerce uyumadığını söyledi. Mijailo Mijailoviç, olayın meydana geldiği 10 Eylül’de, Stockholm’de önce PUB, daha sonra da NK alışveriş merkezinde dolaştığı sırada birden sesler duyduğunu ve kendisine seslenenin İsa olduğunu iddia etti. Sanık, ne yapacağını bilemez halde dolaşırken birden Anna Lindh’i gördüğünü ve duyduğu sesleri takip ederek ona saldırdığını anlattı. Lindh’i öldürmek için bir siyasi gerekçesi olmadığını iddia ederek ‘O gün bir başkası da olabilirdi’ dedi.”¹⁶⁹

Öyle veya böyle, suikastçı ister beyninin yıkanması sonucu isterse de gayet bilinçli bir şekilde davranmış olsun, sonuçta Dışişleri Bakanı Anna Lindh’i öldürmüştü ve Bayan Lindh hiç de tesadüfen seçilmiş bir hedef değildi. Suikastçı kendini kurtarmak için “deli” rolü oynasa da, birilerince beynin kontrolü yöntemlerine tabi tutulup Bakan Lindh’in üstüne salınsa da olayın arkasında böylesi basit gerekçeler olmayacağı aşikârdı.

Acıklı Bir Peri Masalı Prenses Diana'nın Ölümündeki Sır Perdesi Aralanıyor mu?

Peri masalları gerçek değildir. Ama bazıları hayatı bir peri masalıymış gibi yaşar ve uyandıkları zaman hayatın katı bir gerçekten ibaret olduğunu görürler. Hatta bazıları uyanmaya bile fırsat bulamaz. İşte Lady Diana Spencer'ın öyküsü de böyle oldu. Başkahramanı olduğu bu masal "kötü son"la biterken bize de "bir varmış bir yokmuş" misali onun ölümündeki esrarengiz yanları anlatmak kaldı.

Geriye Çekimli Düşler!

Düğünleri muhteşem olmuştu. St. Paul Katedrali'ndeki düğüne davetli olup olmama düpedüz bir statü ve onur meselesi haline gelmişti. 64 ülkede 1 milyar insanın canlı yayınlı izlediği düğünde Diana, fildişi rengi muhteşem gelinliğiyle medyanın gözdesiydi. Charles ise amiral üniforması içindeydi. Her ikisini de taşıyan cam fayton milyonlarca insanın gözleri önünden adeta süzüldü. Diana, masaldaki Sindirel gibiydi.

Kraliyetin aykırı üyesi Diana

Diana nikâhtan hemen sonra BBC'deki röportajda "Tek amacım mükemmel bir eş olmak" dese de Buckingham Sarayı'nın değil, kendi ölçütlerinin "mükemmel eşi" oldu. Sempatik ve mütevazı duruşunu hiç yitirmedi. Resmi kurallardan, üzerine çöken sahte davranışlardan kaçtı. Onun bu tavrı kısa sürede halk tarafından olağanüstü bir şekilde sevilmesine yol açtı. İngilizler, kraliyet mensuplarına her zaman ilgi göstermişlerdi ama hiçbiri Diana kadar "bizden biri" durumuna gelememişti. O, sarayın değil halkın prensesi olmuştu.

İlk başlarda her şey normal gidiyordu. 1982 Haziran'ında çiftin ilk oğulları William Arthur Philip Louis doğdu. Bu çocuğun doğumu Diana ve Charles arasındaki çelişkileri bir süreligine bastırdı. 1984'te Diana'nın ikinci çocuğu Harry dünyaya geldi. Ancak bebeklerin doğması, sorunların dondurulması için yeterli olmuyordu. Diana ve Charles'ın arasında artık bir sinir savaşı yaşanıyordu. Çocukların yetiştirilme biçimi bile onlar için bir tartışma konusuydu. Aynı zamanda Diana'nın genetik rahatsızlığı "bulumia" nüksetmişti. Ne yese anında çıkarıyordu. Kısa sürede iyice zayıfladı. Takip eden yıllar daha da yıpratıcı oldu, çiftin arası artık iyice açılmıştı. Zorunlu protokoller veya ailevi sorunlar dışında yan yana gelmemeye özen gösteriyorlardı. Bu durum tam üç yıl sürdü.

Bu arada Prens Charles'ın, gençlik aşkı ve kuzeni olduğu iddia edilen Camilla Parker Bowles ile ilişkisi sürüyordu. Charles, Diana'da bulamadıklarını onda arıyordu. Dedikodulara bakılırsa, Charles balayında bile çocukluk aşkı Camilla Parker Bowles'la görüşmüştü. Dahası, nikâhtan hemen önce ona, üstünde isimlerinin kazılı olduğu bir bilezik armağan etmişti. Charles'ın bu davranışları zaten bunalımdaki Lady Diana'nın krizlerini daha da derinleştirdi. Diana tam üç kez jilet ve limon bıçağıyla bileklerini kesti, iki kez de balkondan atlamaya kalkıştı.

Oysa dışarıya karşı bambaşka bir imaj verilmeye çalışılıyordu. Diana, sevecen ve yardımsever bir kraliyet mensubunu oynuyordu. Birçok dernek ve vakfın etkinliklerine katılıyor, “iyilik meleği” gibi davranıyordu. Ancak bu imaj fazla sürmeyecekti.

Charles’ın dış gezilere yalnız çıkmayı tercih etmesi, ikili fotoğraflarda çiftin yüzünün gülmemesi dikkat çekmeye başlamıştı. İlk gerilim 1987’de Diana’nın isyan bayrağını çekmesiyle ortaya çıktı. Kocasını bırakıp bankacı Philip Dunne ile yalnız başına kayağa gitmesi sarayda alarm zillerinin çalmasına neden olmuştu. Diana’nın çevresinde birçok kavalie adayı türemişti birden. 1989’da bir bulvar gazetesi olan *The Sun*, Di ile sevgilisi olduğu ileri sürülen James Gilby’nin gizlice kaydedilen telefon konuşmalarını yayımladığında kıyamet koptu. Prenses Di, bu konuşmada çok mutsuz olduğunu, aldatıldığını söylüyor ve telefondaki kişinin aşk ilanını dinliyordu.

Prens’in Mayorka tatilinden yalnız dönmesi ve birlikte gittikleri Tac Mahal’de Di’nin kameralar önünde Charles’a yüz vermemesi artık bir şeylerin daha fazla gizlenemeyeceğinin göstergesi oldu. Zaten Diana da ipleri koparmaya çoktan razıydı. “Kamuoyu ne der?” endişesini çoktan söküp atmıştı. Lady Colin Campbell tarafından özel hayatını anlatan bir kitap yazılması, James Hewitt ile ilişkisini belgeleyen fotoğrafların basına sızması umurunda bile değildi. Yaklaşık 12 yıl süren bir hikâyenin birinci perdesi kapanıyordu artık.

Masalın Kâbusa Dönüştüğü An

1992’de yayımlanan Andrew Morton’ın *Diana’nın Gerçek Öyküsü* adlı kitabı Buckingham Sarayı’na bomba gibi düştü. Kapalı kapılar ardında dönenler su yüzüne çıkıyordu. Kitap

kapış kapış satıldı, ayrıca *Sunday Times*'da tefrika edildi. Saray hemen resmi bir yalanlama yayımladı. Ne var ki artık kim-
senin saraya inanacak hali kalmamıştı. Üstelik bilgilerin Di-
ana kaynaklı olduğu aşikârdı. Diana'nın bu hamlesi karşısın-
da kraliyet ailesinin eli kolu bağlı kalmıştı. Aile gelişmelerden
duyduğu rahatsızlığı gizlemiyordu.

Ayrılık kararını bildirmek zamanın İngiltere Başbakanı
John Major'a düştü. Major 9 Aralık 1992'de parlamentoda
kısa bir açıklama yaptı: "Yüce Prensimiz ve Prensesimiz yolla-
rını ayırmaya karar vermişlerdir!"

Masal bitiyordu. Saray, taç, prenseslik; bütün bunlar ger-
çek yaşama ait değillerdi.

Prens Charles da olanlardan bezmiş görünüyordu. 1994'te
bir televizyon röportajında açık açık karısını aldattığını ve ba-
basının zoruyla evlendirildiğini itiraf etti. Kılıçlar çekilmiş,
düello başlamıştı. Kraliyet ailesi bir anda Lady Diana'ya cep-
he aldı. Saray yönlendirmeli bulvar basını, sızdırılmış bilgiler-
le onun "hafifmeşrep bir kadın" olduğunu yazıyordu. Anna
Pasternak, Di'nin eski asker James Hewitt'le beş yıllık aşkını
anlatıyordu! Tabloid gazetelerde her gün bir başka aşk hikâyesi
yayımlanıyordu Di hakkında.

Diana iyice köşeye sıkışmıştı. Psikolojik tedavi görüyor-
du. Sonunda televizyona çıkıp "gerçekleri" anlatmaya karar
verdi. 1995 yılında *BBC*'de *Panorama* adlı programa konuk
oldu. 15 milyon izleyici önünde özel hayatını anlattı. "Evli-
lik üç kişilik bir kurum değildir" diyordu Charles'ın sevgilisi
Camilla'ya gönderme yaparak. "Kraliçe olmam istenmiyor.
İçine girdiğim yapının kurallarına uymadığım, aklım yerine
kalbimle davrandığım için beni dışladılar" diye konuştu. Sa-
ray için bu program, bardağı taşıran son damla olmuştu.

Kasım 1995'te Kraliçe Elizabeth'ten bir mektup alan Charles, boşanma işlemlerine hız verdi. 1996 Şubat'ında boşanma pazarlıkları başladı. Haziran'da koşullar açıklanıyordu; çocuklar üzerinde eşit hak, 15 milyon pound nafaka, kraliyet unvanı "Yüce Cenapları"nın iadesi... Ağustos 1996'da resmen boşandılar. Prenses çocuklarıyla Kensington Sarayı'nda, Prens ise Highgrove'da yaşayacaktı. Diana, Kraliçe'nin "altı aylık ateşkes" ricası üzerine Kore'ye gitti. Diana gezideyken Charles'ın Camilla'yla yaptığı erotik telefon sohbeti ortaya çıktı. Skandal sürüyordu.

Diana, bütün olanlara aldırılmaz görünerek sosyal görevlerine hız verdi. Artık eskisinden daha fazla halkla iç içeydi. Bir gün evsizlerle birlikte, bir başka gün Kızılhaç faaliyetlerindedi. Herkesin dokunmaktan korktuğu AIDS'lilerle buluşuyor, onların ellerini sıkıyor, cerahatli çocukları kucağına alıp seviyordu. Tek başına bir kurum gibi çalışıyordu. Kara mayınlarının yasaklanmasına yönelik kampanyanın simgesi haline gelmişti. Patlamalarda bacağı, kolu kopanlar arasında dolaşıyordu. Bu amaçla Angola, Güney Afrika ve Hindistan'a gitmişti. Bu durum kara mayınlarını temizleme anlaşmasını imzalamayan İngiltere'yi zor durumda bırakmıştı. Diana kraliyet ailesi hakkında düşündüklerini dobra dobra söylemekten de çekinmiyordu. Bu arada medyayı kullanmayı da öğrenmişti. Amaçlarını duyurmak için basınla ilişkilerini geliştiriyordu. Basın da "belki özel hayatına dair bir şey öğreniriz" ümidiyle sürekli Di'nin peşindeydi.

Basının Yıldırın İlgisi

Diana düzenli olarak gazete yöneticileri ve editörlerle buluşuyor, yemeğe çıkıyordu. *Vanity Fair* dergisi ile yaptığı röportaj olay oldu. Dergi Temmuz sayısında *Diana'nın Yeniden*

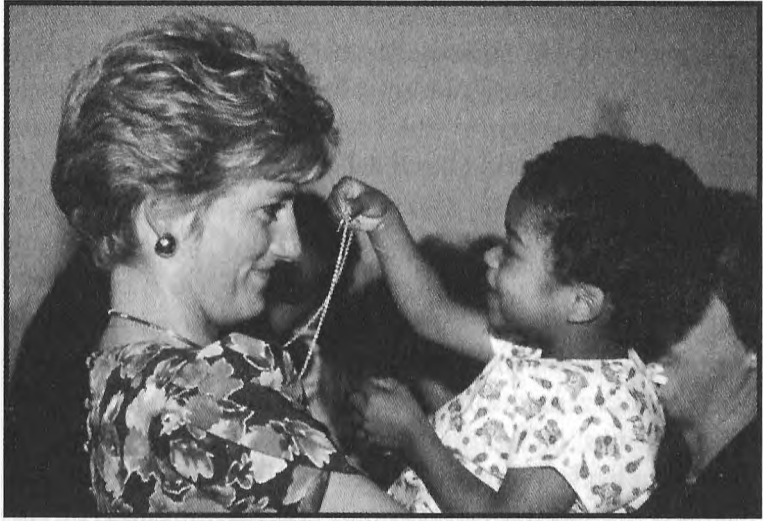
Doğuşu'nu müjdeledi sevenlerine. Ardından *Le Monde*'la bir görüşme yaptı. Bu görüşmeden basından gördüğü aşırı ilginin kendisini bunalttığının sinyallerini veren Diana "Çocuklarım olmasa İngiltere'yi terk ederdim. İngiliz gazetecilerden bıktım. Diğer ülkelerde basın daha saygılı" diyordu.

Basın hâlâ Diana ile ilgili haberlerin peşindeydi. Prenselerle ilgili bir skandal, bomba haber aranıyordu. Nitekim çok geçmeden Diana'nın gönül ilişkilerinin peşindeki basın, James Gilby ve Oliver Hoare'dan sonra Dodi el Fayed'i fark etti. Harrods'ın sahibi, Arap asıllı Baba Fayed'in peşine düşen gazeteciler kısa zaman sonra, Fayed'in oğlu Dodi'nin Diana'yla bir ilişkisinin olduğunu anlamışlardı.¹⁷⁰ Basın çıldırmıştı. Diana'nın bir kare fotoğrafı magazin piyasasında astronomik fiyatlarla satılıyordu. Herkes onun peşindeydi. Diana bu ilişkiyi yalanlamadığı halde peşinde bir paparazzi güruhu vardı. O kadar ki Bosna'yı ziyaret ettiğinde mayınlardan bahsedip sakat kalan çocuklara sarılırken 160 kişilik gazeteci ordusu ona sadece Dodi'yi soruyordu.

Basın artık Diana'yı rahat bırakmaz olmuştu. Gazeteciler sürekli peşindeydi. Bu durum onun sonunu getiren çılgın koşuşturmanın zeminini hazırladı. Hayatı sarsılmış bir kadın kendine yeniden bir hayat kurmaya çalışırken, "kamusal bir idol" haline gelmenin bedelini ödeyecekti.

İlişkilerini bir yıla yakın bir süre basından saklamayı beceren Diana ve Dodi Akdeniz'de bir yatta çekilen fotoğrafları yayımlandığından beri ilişkilerini gizlemeye gerek duymuyorlardı. Diana artık bildiği gibi yaşıyordu. İddialara göre çift evlilik hazırlığındaydı ve Diana çoktandır aradığı mutluluğu sonunda bulmuştu.

¹⁷⁰ Diana ile Dodi'nin ilişkisini belgeleyen fotoğrafı iki kilometre öteden çeken paparazzi Mario Brenna tek kare fotoğraftan yüklü bir meblağ kazandı.

Diana kendini sosyal projelere adanmıştı.

Derken 31 Ağustos 1997 tarihli o meşum geceye gelindi. Dodi'nin sahibi olduğu Paris'teki Ritz Oteli'nde yenilen romantik yemeğin ardından, Seine nehri kıyısındaki lüks vilaya gidemediler. Arka kapıdan kaçma çabası paparazzilerin gözlerinden kaçmazken sürücü koltuğuna alkollü olduğu iddia edilen şoförleri oturmuştu. Diana ve Dodi paparazzilerden kaçmak için iyice gaza bastırdılar ve araba saatte 120 kilometre hızla tünele girdi. Peşlerinde motosikletli paparazziler vardı. Ve ne oldu ise o anda oldu. Diana'nın da içinde bulunduğu araba paparazzilerin sıkıştırması sonucu "kaza" yaptı. Diana ve sevgilisi Dodi ölmüştü. Masal prensesi yoktu artık. Perde kapanmıştı...

Olayın Sorumlusu Paparazziler mi?

Olayın sorumlusu bulunmuştu: Paparazziler! Herkes mediyaya ateş püskürüyordu. Basın her zamanki ikiyüzlülüğü ile düne kadar Diana'nın tek kare fotoğrafına milyarlar vereceğini açıklarken, şimdi kazanın fotoğraflarını basmayacağını söylüyordu. Sanki birileri, olayın paparazzilerin üzerine yıkılmasından çıkar umuyor gibiydi. Olay, önceleri "paparazzilerin kovalamaca çılgınlığı" ile izah edilirken zamanla öylesine sorular ortaya atıldı ki süreç içinde bunun Diana'ya kurulmuş bir komplo ve bir suikast olduğu kanaati ağır basacaktı. Paparazziler ve koşturmacı sadece işin fonunu oluşturmuştu. "Kaza" aslında çok ince planlanmış bir suikastın görünen yüzüydü. Arkasında İngiliz Gizli Servisi olduğu söyleniyordu.

Kaza 31 Ağustos 1997 gece yarısı gerçekleşmişti. İddialara göre paparazziler Diana'nın arabasını kovalamışlar, hatta bazıları Di'yi taciz etmişti.¹⁷¹ Olay bir tünelin içinde gerçekleştiği için pek fazla görgü şahidi de yoktu. Paparazzilerce kaza esnasında çekildiği iddia edilen onlarca¹⁷² film de ortadan kaybolmuştu. Tabii bu da en ilginç noktalardan biriydi. Peşlerinde onca paparazzi olduğu söylenmesine rağmen,¹⁷³ kazaya dair bir kare fotoğrafın bile ortaya çıkmaması oldukça manidardı.¹⁷⁴ Eğer bu kadar fotoğrafçı varsa yüzlerce de

171 Yine bir iddiaya göre pizzacıların kullandığı türden bir motosiklete binen bir paparazzi Diana'nın aracının önünde zikzaklar çizmişti.

172 Bir iddiaya göre de ortada onlarca paparazzi yoktu. Hatta paparazziler kazadan çok sonra gelmişlerdi.

173 Kaza sonrası 7 tane paparazzi tutuklandı. Ancak bunlardan biri motosikletli kurye çıktı.

174 Bir süre sonra internette kaza sonrasına ait olduğu bildirilen bir Diana fotoğrafı dolaştı.

fotoğraf olmalıydı. Ve her bir kare fotoğraf aynı zamanda kazanın nasıl olduğuna dair bir “delil” değil miydi? Öyleyse bu “delil”leri kim, niçin yok etmişti? En önemli iddialardan biri filmlere, Fransız polisi kılığına girmiş İngiliz Gizli Servis ajanlarınınca el konmuş olmasıydı.

Paparazzi Tanık Ölü Bulunuyor!

Bu arada ilginç bir gelişme daha yaşandı. “Kilit tanık” olarak adlandırılan Fransız paparazzi James Andenson, güneydeki ormanlardan birinde ölü bulundu. Haziran 2000’de, yani kazadan 3 yıl sonra Paris’teki evinden ayrılan ve bir daha ortada görünmeyen 54 yaşındaki Andenson’un cesedi askerler tarafından bulundu. Andenson, Diana ve Dodi’nin arabasını sıkıştıran Beyaz Fiat Uno’nun aynısına sahipti. Kazadan sonra gözaltına alınan Andenson Mercedes’teki sıyrıkların kendi aracına ait olmadığı anlaşıncaya Fransız polisi tarafından salıverilmişti.

Alkollü Şoför İddiası

Daha sonra resmi açıklamaların temelini de teşkil edecek olan “Alkollü Şoför” açıklaması ilk anda birçok kişiye makul gelmişti. Bu senaryo, “alkollü şoför + çılgın paparazziler” birleştirilince ilk anda oldukça ikna ediciydi. Bu olay sıradan bir insanın başına gelseydi belki tatmin edici bir açıklama olabilirdi ama kazada ölen Prenses Diana’ydı ve olayın üzeri bu kadar kolay örtülemezdi. Olaylar tek tek ele alındığında da bambaşka bir tablo ortaya çıkıyordu zaten.

Örneğin alkollü olduğu iddia edilen şoförün olaydan az önce Ritz Oteli’nden çıkarken güvenlik kameraları tarafından saptanan görüntüleri bunun tam tersini gösteriyordu. Şoför

aşırı alkollü birinden beklenen biçimde davranmıyor ve oldukça dengeli görünüyordu. Aynı video görüntülerinin ortaya koyduğu bir başka gerçekse arabanın otelden ayrılırken son derece normal bir hızla ilerlediği idi.

Fransız şoför Henri Paul'e ilişkin tek gariplik bu değildi üstelik. Olay sonrasında Henri Paul'ün kanı üzerinde gerçekleştirilen analizlerde yüksek miktarda karbonmonoksit saptanmıştı. Bu kadar yüksek miktarda karbonmonoksidin şoförün kanında ne aradığı ilk anda izah edilemiyordu. Edilemiyordu, çünkü bu oranda karbonmonoksit zehirlenmesine maruz kalan bir kişinin değil otomobil kullanması, otomobilin kapısına kadar bile yürümesi mümkün değildi. Bu durumsa tek bir ihtimali akla getiriyordu: O da şoförün kan örneğinin, karbonmonoksit zehirlenmesinden ölen bir kişinin kanıyla değiştirildiği ya da karıştığı yönündeydi. Üstelik ailesinin itirazına rağmen şoförün kanında DNA araştırması da yapılmadı.

Bütün bu çelişkiler ve olayın daha detaylı olarak incelenmesi ise "sansürü bile sansür eden kanun" diye bilinen İngilizlerin "Resmi Sırlar Kanunu"na takılacaktı. Diana'nın ölümü üzerine tartışmaya yasak konmuştu. Aslında bu karar bile olaydaki komplo ve suikast izine dair bir ipucuydu. Eğer olay söylendiği gibi basit bir kaza ise niçin devlet sırrı statüsüne alınıyordu? Yok eğer "devlet sırrı" ise bilinmesi istenmeyen ne idi?

Kraliyetin "Aykırı" Üyesi Diana

Aslına bakılırsa Lady Diana, kraliyet ailesine gelin olduğundan beri onlarla birçok noktada ters düşmüş, aristokrat kalıpların dışında sıradan bir insan gibi davranmayı seçmiş-

ti. Bu onu halkın gözünde daha popüler biri kalsa da hane-
dan içinde birilerini rahatsız ediyordu. Bu rahatsız edici ta-
vırların başında gelen olaylardan biri ise Bosna gibi savaş böl-
gelerine yaptığı ziyaretlerdi. Hele de büyük çoğunluğu İngi-
liz üretimcilerin elinde olan kara mayınlarının yasaklanma-
sı üzerine yürüttüğü kampanya bu kesimleri adeta çileden çı-
karıyordu. Diana “kraliyetin gelini” olarak bu yolla elde etti-
ği tüm silahları kraliyetin üzerine çevirmişti. Yaşanan bir tür
“gizli savaş”tı.

Diana’nın bu kadar sempati toplaması aileyi geri plana it-
mişti. Her zaman merkezde olmaya alışkın aile üyeleri, şim-
di dışarıdan gelen birinin öne geçmesini hazmedemiyordu.
Diana yaptığı çıkış ve açıklamalarla kraliyet ailesinin “kir-
li çamaşırları”nın ortaya serilmesine, dolayısıyla imaj kaybı-
na yol açıyordu. Barışsever ve savaş karşıtı tutumu ile İngi-
lizlerin meşhur emperyal geleneğine de sırt çevirmişti. Daha-
sı, kontrol edilemez kişiliği ile her an “aykırı” bir şeyler yapa-
bileceği ya da söyleyebileceği endişesi kraliyet mensuplarının
uykularını kaçırıyordu. İngiltere’nin gelecekteki kralı olacak
çocuklar böylesi bir annenin elinde yetiştirilemezdi.¹⁷⁵ Niha-
yet Dodi el Fayed gibi Müslüman ve Suudi kraliyet ailesi ile
bağları bulunan biriyle yapacağı muhtemel evlilik, geleceğin
krallık varislerini bir anda Müslümanlarla “akraba” bile yapa-
bilirdi. Hele Diana’nın hamilelik iddiaları doğru ise muhte-
mel Arap-Müslüman “yeni kardeşler” sorunu ortaya çıkacak-

175 Zaten Prens Charles ile Prenses Diana arasında, çocukların yetiştirilme bi-
çimi konusunda geçmişten beri tartışma yaşıyordu. Charles, çocuklarını
av partilerine, davetlere götürüp klasik İngiliz aristokrat geleneklerine göre
yetiştirmeye çalışırken Diana onları halkın arasına sokmaya çalışıyor, kendi-
lerini üstün görmelerini istemiyor ve hayata “sıradan” bir insan gibi bakma-
larını sağlamaya çalışıyordu.

tı. Bunlar kraliyet ailesinin ve İngiliz geleneğinin kaldırabileceği türden şeyler değildi.

Milli Güvenlik Sorununa Dönüşen Evlilik İhtimali

Bu durumda Diana'nın evliliği, biriyle birlikte olması onun özel yaşamına ilişkin bir tercih değil, doğrudan İngiliz kraliyet ailesinin ve devletin güvenliğini ilgilendiren "milli" bir sorundu. Monarşik yapının korunması ve geleceği her şeyin üstündeydi. Bu yüzden MI6, attığı her adımı sıkıca izlediği Diana'nın giderek bir "mili güvenlik" sorununa dönüştüğü tespitini yapacaktı.¹⁷⁶ Zaten öldürülme planı bu tespitin yapılmasıyla birlikte başladı. Artık kaybedilecek bir dakika bile yoktu. Bu evlilik engellenemeyeceğine göre evlenmek isteyenler ortadan kaldırılmalıydı. Ve bugün Diana'nın günlüklerinin de ortaya koyduğu gibi o günden itibaren kendisinin öldürülmesi için planlar yapılmaya başlandı.

"Kaza" Süsü Verilmiş Suikast

Ancak bir de işin teknik planlaması vardı. Prenses Diana'yı bir siyasetçiyi öldürür gibi herkesin gözü önünde suikastçı kurşunu ile öldüremezlerdi. O zaman bu, kendilerini ele vermek olurdu. Diana'yı öyle öldürmeliydiler ki herkes bunun bir "kaza" olduğunu düşünmeliydi. Nitekim planlarını o yönde yoğunlaştırdılar. Diana'nın peşinde bir sürü paparazzi olduğu biliniyordu. Arabasının zaman zaman onlardan kaçmak

176 Diana'nın telefonları dinleniyordu. Daha önceki ilişkisi bu yolla tespit edilmiş ve Diana'nın imajını sarsmak için haber basına sızdırılmıştı. Ama bu silah ters tepti, halkın nefreti Diana'ya değil kraliyet ailesine döndü.

için hız yaptığı aşikârdı. Kaldı ki, Diana da paparazzilerden duyduğu rahatsızlığını daha önce bildirmişti. O halde senaryonun iki ayağı daha şimdiden hazırды; hız yapan araba ve sorumsuz paparazziler. Buna bir de sarhoş şoför eklenince ideal bir senaryo ortaya çıkıyordu.

Bilindiği üzere kaza 31 Ağustos 1997 tarihinde gerçekleşmişti. Diana ve Dodi'nin de içinde bulundukları Mercedes marka arabaya tünel içinde bir araç çarpmıştı. O anda kontrolünü yitiren şoför beton engellere çarpınca araba paramparça oluvermişti.¹⁷⁷ İlk andaki iddialara göre bu bir zırhlı araçtı ve içinde MI6 görevlileri vardı. Fransız polisinden de yardım alan İngiliz Gizli Servisi kısa sürede acil düzenlemeler yaparak olaya bir kaza süsü vermeyi başarmıştı.

Ancak o günlerde konuşulan tek teori bundan ibaret değildi. Kaza sonrasında içlerinde Prenses Diana'nın ve Dodi'nin daha önce öldürüldüğü ve arabaya konduğu, daha sonra olaya kaza süsü verildiği, arabanın bir TIR'ın içine konulup tünele bırakıldığı, hatta kurbanların TIR'a canlı canlı bindirildikleri, sonra TIR'daki hidrolik sıkıştırıcı ile sıkıştırıldıkları ve oraya bırakıldıkları, şoföre de alkol enjekte edildiği gibi "hayali geniş" ama bilinen olgulara pek de uymayan yaklaşımlar da dile getirildi.

Arabaya daha önceden yerleştirilen plastik bombaların araba tünele girdikten sonra uzaktan kumanda ile patlatıldığı iddiası da vardı. Nitekim tünelin dışından sesleri duyan bazı tanıklar, bunun bomba sesine benzediğinde ısrar edeceklerdi.¹⁷⁸

177 Tartışmalı noktalardan birisi de Diana'nın o anda ölü olup olmadığı yönünde idi. Prenses'in ölümü sabaha karşı saat dörtte açıklanacaktı. Bu arada Diana'nın hangi hastanede olduğu da belirsizdi. Bir iddiaya göre Diana hareketsiz dururken, diğer bir iddiaya göre acı içinde kıvranıyordu.

178 Discovery Channel, Diana belgeselinde bu soruyu da araştırdı. Benzer desi-

Esrarengiz Beyaz Fiat Uno

Peki en açıklayıcı yaklaşım ne olabilirdi? Otelin güvenlik kamera kayıtları Diana, Dodi ve şoförün arka kapıdan birlikte çıktıklarını gösteriyordu. (Tabii bugünkü teknoloji ile güvenlik kayıtları ile de oynanabilir.) Daha sonra ise arabanın normal bir hızla tünele doğru gittiği biliniyor.¹⁷⁹ Ancak peşlerinde beyaz bir Fiat-Uno vardı. Güzergâha daha önceden kaygan bir madde serpilmişti. Bu sebeple araba kayarak yol inşaatı izlenimi veren ve daha önce komplocular tarafından yerleştirilen beton bloklara çarpmıştı. Oysa bu beyaz Fiat'ın Mercedes'i sıkıştırdığı, hatta sürtünerek çarptığı iddiaları da vardı.¹⁸⁰

Şoför Gerçekten Sarhoş muydu?

Kazanın kamuoyu nezdinde “akla uygun” görünmesini sağlayan önemli bir iddia şoförün “sarhoş” olduğu idi. Ama acaba bu iddia da tıpkı diğerleri gibi ne kadar doğru idi? Tam bu noktada şoför Henri Paul'ün kimliği önem kazanıyordu.

beldeki çarpışma sesleri tünelin dışındaki bir tanığa çeşitli noktalardan dinletildi. Tanık bunlardan birinin bomba sesine benzediğini kabul etti ve eski iddiasından vazgeçti.

179 İlk andaki yanıltıcı enformasyonun aksine Diana ve Dodi otelden paparaz-zilerden kaçarcasına çıkmamışlardı. Paparazziler de son derece sakin görünüyorlardı.

180 Gerçekten de Ritz Otel'de olay öncesi çekilen görüntüler arasına söz konusu beyaz Fiat-Uno da girmişti. Arabanın varlığı tartışılmıyor ama kimler tarafından kullanıldığı bilinmiyordu. Araba hiç bulunamadı. Ayrıca Discovery Channel'daki bir araştırma haber programında kazanın bir benzeri aynen gerçekleştirildi. Testte Uno'nun daha küçük cüssesine rağmen kendinden büyük ve daha ağır bir arabayı rahatlıkla zor durumda bırakabildiği sonucu ortaya çıktı.

Bir kere şoför tesadüfen seçilmiş biri değil, el Fayed ailesinin özel korumalarından biriydi. Dolayısıyla ne yapması ve ne yapmaması gerektiği konusunda ayrıca eğitilmişti. Diana'nın ve Dodi el Fayed'in hayatını riske atacak bir şey yapamazdı. Uzun süredir onlarla birlikte çalışıyordu ve güvenilirirdi.

Ayrıca Henri Paul çok az alkol aldığı bilinen biriydi. Hemen hemen hiç içmez, alkol aldığı zamansa bu, bir kadehi geçmezdi. Dolayısıyla Fransız makamlarının gösterdiği ölçüde, limitlerin üç katı kadar alkollü olamazdı. Onu yakından tanıyanlara göre Paul'e "sarhoş" etiketi vurmak akla gelebilecek en son şeydi. Nitekim otelden ayrılış esnasındaki kamera görüntüleri de bunu doğruluyordu. Bu durumda iki ihtimal kalıyordu geriye: Paul'un kan testi ya başka birininkiyle karıştırılmıştı -ki, ailesi ikinci bir test yapılmasında ısrarlıydı- ya da kazayı tertipleyenler sıcağı sıcağına damarlarına alkol şırınga etmişlerdi. Eğer şoför bu kadar alkollü ise nasıl olmuştu da Diana ve Dodi arabayı onun sürmesine izin vermişti? Üstelik arabada ayrıca bir koruma da vardı. Onun da itiraz etmesi gerekirdi.

Koruma Üzerindeki Soru İşaretleri

Tam bu noktada arabadaki koruma Trevor Rees Jones üzerinde bazı soru işaretleri doğacaktı. Olayın hemen ertesinde BBC'ye Fransız polisi kaynaklı bazı bilgiler ulaşmıştı. Bu bilgiler Trevor Rees Jones'un "İngiliz Gizli Polis Servisi" üyesi olduğu yönündeydi.¹⁸¹ Jones 29 yaşındaydı ve eski bir Körfez Savaşı paraşütçüsü idi. Emekli olmuş ve bu işi bulmuştu. (29

181 Fransız polisinin kaza sonrası Trevor Rees Jones'un üzerinde Scotland Yard kimliği bulunduğu ileri sürülüyordu.

yaşında emeklilik biraz tuhaf!) Ayrıca Kuzey İrlanda olaylarında da görev yapmıştı. Kazadan tek sağ kurtulan oydu.

Sır Çözülüyor mu?

Evet, o günden bugüne “kaza”ya ilişkin olarak ortaya atılan iddialar bunlar. Ancak bugün yeni gelişmeler ışığında olayın kazadan ziyade bir suikast olduğu netleşiyor. Zaman çoğu kez olduğu gibi bir kez daha “komplo teorisyenleri”nin haklı olduğunu gözler önüne seriyor. Dün “komplo teorisi” diye küçümsenen görüşler şimdilerde neredeyse iddiaların ana eksenini oluşturuyor. İngiliz halkı da zaten 2003 yılı içinde yapılan bir araştırmanın da gösterdiği gibi Diana’nın ölümünde kuşkulu yanlar bulunduğu inanıyor.

“Diana’nın ölümünün üzerinden 6 yıl geçmesine rağmen ölüm olayı ile ilgili esrar perdesi halen aralanmış değil. İngiltere’deki NOP Enstitüsü’nün yaptığı bir araştırmaya göre, İngiliz halkının % 27’si Penses’in cinayete kurban gittiğine inanırken, % 49’u da olayla ilgili gerçeklerin gizlendiğini düşünüyor... NOP Enstitüsü, Diana’nın ölümünün altıncı yılında konuyla ilgili bir araştırma yaptı. Araştırmaya göre, İngilizlerin % 27’si Penses’in cinayete kurban gittiğini düşünüyor, % 51’i ise olayın bir kazadan ibaret olduğuna inanıyor. Aynı araştırmaya göre, İngilizlerin % 49’u olay hakkındaki gerçeklerin gizlendiğine inanıyor. Araştırma halkın % 47’sinin Diana ile aynı kazada ölen sevgilisi Dodi el Fayed’in ölümleriyle ilgili bir araştırma yapılmasından yana olduğunu ortaya koydu.”¹⁸²

Diana'nın Uşağı Paul Burrell'in Kitabı

Durum bir kanaat ya da “komplo teorisi” olmaktan çıkıp artık üstü örtülemeyecek bir gerçekliğe dönüşüyordu. Bunda hiç şüphesiz Prenses Diana'nın uşağı Paul Burrell'in *A Royal Duty* adlı kitabının rolü büyüktü. Paul Burrell'in iddialarına göre Prenses Diana öldürülmekten korkuyordu ve kendi el yazısı günlüklerini sadık uşağına teslim etmişti. Olaylar Burrell'in Diana'nın günlüğüne dayanarak yazdığı kitaptan sonra iyice karıştı. Kitapta inanılmaz iddialar yer almaktaydı:

“Prenses Diana'nın uşağı Paul Burrell, kaleme aldığı kitapta Prenses'in kendisine ölümünden 10 ay önce bıraktığı şok mektuba yer verdi. Bir kitap yazan Diana'nın uşağı Paul Burrell, Prenses'in ölümünden 10 ay önce kendisine bıraktığı mektupta ‘bir trafik kazası komplosuna kurban gitmekten çok korktuğunu’ belirttiğini öne sürdü. Diana'nın ölümünden 6 yıl sonra *A Royal Duty* (Bir Kraliyet Görevi) adlı kitabı yazan uşağı Paul Burrell'in iddiaları, İngiltere'de şok yarattı. Kitabın bazı bölümleri, *Daily Mirror* gazetesinde yayımlanmaya başladı. Kitaptaki ifadelere göre Diana, uşağına bıraktığı mektubunda, ‘Hayatımın en tehlikeli dönemini yaşıyorum’ dedi. Diana, kendisine komplo düzenlemek isteyen birinin de adını verdi ve özellikle aracın fren kısmına müdahale edeceklerini öne sürdü. *Daily Mirror*, yasal nedenlerden ötürü, Diana'nın mektubunda bahsettiği kişinin adını sansürlemeyi tercih etti. Diana, kazanın özellikle eski eşi Veliaht Prens Charles'in yeniden evlenmesine izin verilmesi için düzenleneceğini iddia ediyordu... Burrell'a göre Prenses Diana, telefonunun dinlendiğinden emindi ve koruma olarak verilen polislere hiç güvenmiyordu.”¹⁸³

“Teşekkürler Charles, Beni Böyle Bir Cehennemine İçine Koyduğun İçin”

Bu arada Diana eski eşi Prens Charles’a da bol bol serzenişte bulunuyordu. İçinde bulunduğu durumdan onu sorumlu tutuyordu. İşte bu halet-i ruhiyeyi yansıtan haberlerden biri: “Prenses Diana’nın ölümünün üzerinden 6 yıl geçti. Bu süre içinde birçok komplo teorisi üretildi. Diana sevgilisi Dodi el Fayed’le birlikte Fransa’nın başkenti Paris’te paparazzilerden kaçarken tünelde geçirdiği trafik kazasında hayatını kaybetse de; kimileri hamile olduğu için kraliyet ailesi tarafından, kimileri de uyuşturucu kullandığı için gizli servis tarafından öldürüldüğünü öne sürdü. Fransız makamları ise kazadan Diana ve Fayed’in içkili şoförünü sorumlu tutarak soruşturmayı kapattı. Fakat Diana’nın hayattayken yanında çalışan uşağı Paul Burrell tüm bu komplo teorilerini alt üst eden ve belki de ülkeyi birbirine katacak yeni bir açıklama yaptı. ‘Prenses Diana öldürüleceğini biliyordu.’ İngiliz *Daily Mirror* gazetesinde yeni yazdığı kitabın bazı bölümlerinin yayımlanmasına izin veren Burrell, Diana’nın mektubunda öldürüleceğini bildiğini yazdığını iddia etti. Diana mektupta kimin tarafından öldürüleceğini yazsa da gazete bu bölümleri yasal izni olmadığı için üzeri bantlı olarak yayımlamak zorunda kaldı... Burrell *A Royal Duty The Former Servant* adlı kitabında Diana’nın hayatı için iki yıl önce endişelenmeye başladığını iddia ediyor. Kitapta yer alan bir başka iddia ise Prenses Diana’nın 1996 yılının sonbaharında Burrell’a yaptığı ‘Ben giderek güçleniyorum ve onlar bundan hoşlanmıyor. Kendi ayaklarımın üstünde durmamı ve Charles’ın önüne geçmemi istemiyorlar’ şeklindeki açıklaması. Kitapta ve mektupta ölümüyle milyonları yasa boğan Diana’nın Prens Charles’la

olan evliliğiyle ilgili yaptığı bazı açıklamalar da var. Her fırsatta yalnız olduğunu dile getiren Diana ‘Yıllarca yıpratıldım ve ezildim fakat kin duymadım. Asla teslim olmadım. İçimde çok güçlüydüm. İşte belki de bu, düşmanlarım için problem oldu. Bu acı beni az kalsın öldürüyordu. Herkesin bildiğinden çok daha fazla ağladım. Teşekkürler Charles. Beni böyle bir cehennemin içine koyduğun ve yaptığın eziyetlerle bazı şeyleri anlamama yardımcı olduğun için’ şeklinde anlatıyor o dönem içinde yaşadıklarını. Bu arada, haberi yayımlayan *Daily Mirror* gazetesi genel yayın yönetmeni Piers Morgan, yaptıkları yayını savundu ve konuyla ilgili haberin ‘tarihi aydınlatma çabalarına destek’ amacını taşıdığını ileri sürdü. Morgan, Prenses Diana’nın ölümüyle ilgili olarak İngiltere’de hiç soruşturma yapılmamış olmasını eleştirirken, böyle bir soruşturmanın artık açılması gerektiğine işaret etti.¹⁸⁴

Gizli Servis Dinliyordu

Bu arada İngiliz Gizli Servisi Diana’nın attığı her adımı, özel yaşamını, ev içindeki ve telefondaki her konuşmasını dinliyordu. Nitekim durumdan şüphelenen Diana bu konuda ufak bir araştırma yaptıracak ve sonunda haklı olduğunu anlayacaktı: “Kraliyet mensuplarının veya hükümet çalışanlarının izlenmesi rutin bir güvenlik kontrolüydü. Fakat bir keresinde Diana’ya ‘Dikkatli ve nazik olmalısın, evinde bile onlar her zaman dinlemedeler’ diye bir uyarı geldi. Burrell, Diana’nın bu durumdan rahatsız olduğunu, hatta bir keresinde yardımcı olması için istihbarat servisinde çalışan bir arkadaşının yardımına başvurduğunu anlatıyor. Burrell, ‘Bir hafta sonu dinleme aletlerini bulabilmek için cihazlarla geldi. Her

oda kontrol edildi. Hiçbir şey bulunamadı. Fakat yüksek teknolojik aletler sayesinde ‘onların’ ev dışında bulunan arabalardan da olan bitenleri dinleyebilmesi Prensese’i korkuttu.”¹⁸⁵

Bu gelişmeler paralelinde gün geçmiyordu ki olayın bir “kaza” değil, tasarlanmış bir cinayet olduğunu ortaya seren bilgi ve bulgular art arda ortaya çıkmasın. Bunların en önemlisi hiç kuşkusuz daha önce belirtilen ama örtbas edilen şoför Henri Paul’ün kan örneğindeki garipliklerdi:

“*The Times* gazetesinin haberinde polisin, Fransız yetkililer tarafından delil olarak ortaya konan kan örneklerinin şoför Henri Paul’e ait olmayabileceğini düşündüğü iddia edildi. Gazete, İngiliz polisinin bu kuşkuya, şoför Henri Paul’dan alındığı öne sürülen kan örneğinin Fransız yetkililer tarafından DNA testine tabi tutulmaması nedeniyle kapıldığını savundu. Bu durumun, Fransız otoriteleri tarafından varılan ‘Diana ile Dodi’nin ölümüyle sonuçlanan kazaya şoför Henri Paul’ün sarhoş olmasının yol açtığı’ şeklindeki resmi sonuç üzerinde büyük bir tartışma yarattığını belirten *The Times* gazetesi, soruşturma sırasında şoför Henri Paul’ün ailesinin bütün baskılarına rağmen Fransızların şoförden aldıklarını iddia ettikleri kan örneğine DNA testi yapmayı reddettiklerini hatırlattı. İngiliz polisinde kuşku yaratan durumun da Fransız yetkililer tarafından Henri Paul’ün kanı üzerinde gerçekleştirilen analizlerde, kanda yüksek miktarda karbonmonoksit çıkması olduğunu belirten *The Times* ‘Polis bu kadar yüksek miktarda karbonmonoksidi kanında barındıran bir kişinin bırakın otomobil kullanmayı, yürümeyi bile başaramaması gerektiğini düşünüyor’ diye yazdı. Gazete, İngiliz polisinin bu kan örneğinin karbonmonoksit zehirlenmesi geçirmiş olan bir cesetten alınmış olabileceğinden kuşkulandığını

185 “Dikkat Et, İzleniyorsun!”, Sabah, 21 Ekim 2003

da duyururken, şu yorumu yaptı: ‘Bilindiği gibi bu kan örneği Fransızlar tarafından yapılan soruşturmanın bütün temelini oluşturunuyordu ve varılan sonuç bu kan örneğine dayandırılıyordu. Fransız yargıçlar, bu kan örneğinden yola çıkarak, olayın bir kaza olduğunu ilan ettiler. Bu kan örneğinin Paul’e ait olduğu kanıtlanamazsa Fransızlar tarafından yapılan soruşturma çöker.’¹⁸⁶

İddialar iddiaları kovalıyordu. Nitekim “kaza” sonrasında ileri sürülen Prenses Diana’nın Dodi el Fayed’in çocuğunu taşıdığı iddiası bir kez daha gündeme gelecekti: “Kazayla ilgili soruşturmayı yürüten Fransız polis yetkilisi, İngiltere’de yayımlanan *The Independent on Sunday* gazetesine yaptığı açıklamada, Prenses’in hamileliğinin hastane tarafından hazırlanan raporlarda açıkça belirtildiğini söyledi. Gazete, adını vermediği Fransız polis yetkilisinin, ölümüne ‘suikast ya da komplo’nun’ yol açtığına dair delil bulunmadığını belirttiğini, bununla birlikte ‘bazı şeylerin üstünün örtülmeye çalışıldığını’ kabul ettiğini yazdı. Fransız polis yetkilisinin, ‘Hamileliğin Diana’nın ailesine ve kraliyete utanç vermemek için’ gizlendiğini söylediğini kaydeden gazete, ‘Hamileliğin ölüm ve ölümü çevreleyen koşullarla doğrudan ilgisinin bulunmadığı düşünüldükten bu durum iki yıllık soruşturmayı yürüten Fransız yargıç tarafından gizli tutuldu’ iddiasını ortaya attı.”¹⁸⁷

Ancak Diana’nın ölümünden sonra kamuoyunda uzun süre tartışılan bu tür iddiaların, başta Prenses’in arkadaşları, Diana’nın otopsisinde hazır bulunan Kraliyet Doktoru John Burton ve hakkında kitap yazan uşağı Paul Burrell olmak üzere yakın çevresi tarafından yalanlandığını da hatırlatalım.

186 Prenses Diana Soruşturmasındaki Yeni Kuşkular”, <http://www.ntvmsnbc.com>, 10 Ocak 2004

187 “Prenses Diana Karnında Çocuğuyla mı Öldü?”, <http://www.nethaber.com>, 16 Ocak 2004

Prens Charles Suçlanıyor

Belki de bu tip iddiaların en önemli yanı işin ucunun Prens Charles'a kadar dayanmasıydı. O kadar ki belki de onun da soruşturmaya dâhil olması bile gerekebilecekti. "Galler Prensesi Diana'nın ölümünden 10 ay önce yazdığı ve eski uşağı Paul Burrell'a bıraktığı mektupta, kendisini öldürtmeye çalışmakla suçladığı kişinin eski kocası ve İngiltere tahtının veliahtı Prens Charles olduğu ortaya çıktı. Burrell'in yaklaşık 2 ay önce piyasaya çıkan kitabında yayımlanan mektupta, noktalarla ifade edilerek boş bırakılan isim, bugün *Daily Mirror* gazetesi tarafından kamuoyuna açıklandı. Prenses Diana'nın ölümüyle ilgili Büyük Britanya topraklarında açılan ilk soruşturmanın başladığı bugün, bu önemli açıklamayı yapan *Daily Mirror* gazetesi, Burrell tarafından yazılan *A Royal Duty* adlı kitapta noktalı bırakılan yerde, Prens Charles'ın adının bulunduğunu yazdı. Kitapta '... benim otomobilimin bir kaza yapması için planlama içinde. Bu frenlerin bozulması ve önemli bir kazanın meydana gelmesini sağlamak şeklinde bir şey olabilir' denilmiş, bu çok önemli ismin bulunduğu yer boş bırakılmıştı."

Aynı paraleldeki bir başka haberse şöyleydi: "Galler Prensesi Diana'nın, ölümünden 10 ay önce yazdığı ve eski uşağı Paul Burrell'a bıraktığı mektupta, kendisini öldürtmeye çalışmakla suçladığı kişinin eski kocası ve İngiltere veliahtı Prens Charles olduğu ortaya çıktı. Burrell'in yaklaşık iki ay önce piyasaya çıkan kitabında yayımlanan mektupta, noktalarla ifade edilerek boş bırakılan isim, bugün *Daily Mirror* gazetesi tarafından kamuoyuna açıklandı. Dün, Prenses Diana'nın ölümüyle ilgili olarak İngiltere'de açılan ilk soruşturma başlarken, bu önemli açıklamayı yapan *Daily Mirror* gazetesi, Burrell tarafından yazılan *A Royal Duty* adlı kitapta noktalı bira-

kılan yerde, Prens Charles'ın adının bulunduğunu iddia etti. Kitapta '..... benim otomobilimin bir kaza yapması için planlama içinde. Bu frenlerin bozulması ve önemli bir kaza-nın meydana gelmesini sağlamak şeklinde bir şey olabilir" denilmiş, bu çok önemli ismin bulunduğu yer boş bırakılmıştı. Gazete yetkilileri yayınladıkları bir açık mektupta da, Prens Charles'ın ismini açıklamakta bir sakınca görmediklerini, zira halen Paul Burrell'in elinde bulunan Prens tarafından yazılmış mektubun orijinalinin de soruşturma kapsamında kraliyet savcısına verileceğini söylediler."¹⁸⁸

Soruşturma kapsamında, son zamanlarda zaten zor durumlar yaşayan¹⁸⁹ Prens Charles'ın birtakım gizli görüşmeler yaptığı gündeme gelecekti: "Prens Diana'nın ölümü üzerindeki sır perdesi hâlâ aralanmadı. İngiliz *The Times* gazetesinin Prens Diana'nın ölümüyle ilgili olarak açılacak soruşturma kapsamında Prens Charles ve İngiliz gizli istihbarat teşkilatından üst düzey kişilerin de sorgulanabileceğini yazmasının ardından, Avustralya gazeteleri dün, Prens'in, perşembe akşamı Londra'daki malikânesinde İngiliz polis teşkilatı Scotland Yard'dan Sir John Stevens'la görüştüğünü yazdı. Soruşturma açılacağından açıklanmasından 2 gün sonra gerçekleşen görüşme, gazetelere 'Charles gizlice polisle görüştü' başlığıyla yan-

188 "Diana'nın Mektubundaki İsim Prens Charles'mış", Hürriyet, 7 Ocak 2004

189 Bilindiği üzere son zamanlarda basın Prens Charles'ın üzerine çok gitmişti. Hatta onun uşağıyla eşcinsel ilişkisi olduğunu ima eden haberler yer almıştı. Şimdi ister istemez şu soruyu da sormak durumundayız: Aca-ba Diana'yı öldüren güçler suçu Prens Charles'ın üzerine mi atmaya çalışı-yordu? Prens'in bütün bu olanlarla hiçbir ilişkisi olmayabilir miydi? Bu soru halen geçerli. Çünkü bu ölümden ilk elde sorumlu tutulacak kişi o olacaktı. Bazıları bunu fırsat bilmiş olabilir miydi? Diana'nın ölümünün Charles'ın üzerine yıkılmasından fayda umulabilecek çok daha başka hesaplar yapılmış mıydı? Ya da Charles'ın haberi bile olmadan Kraliyet ailesinden başkaları bu işi organize etmiş olabilir miydi? Bu soruların ucu açıktır.

sıdı. Gazeteler Prens'in şu sıralar en çok ilgilendiği konunun oğullarının bu soruşturmadan etkilenmemesi olduğunu belirterek, 'Prens soruşturmaya tam destek verdiğini ve yetkililerle çalıştığını göstermek istedi. Olaylardan sonra lekelenen ismini temizlemek istiyor' şeklinde yorumlandı."¹⁹⁰

Nitekim bütün bu yeni gelişmeler oğlu Dodi'nin bir kazaya kurban gittiğine hiçbir zaman inanmayan ve İngiliz Gizli Servisi'ni suçlayan baba Muhammed el Fayed tarafından da takip ediliyordu. El Fayed, zenginliğinin de verdiği güçle bir avukat ordusu tutarak gelişmelere anında müdahale etmeye hazır görünüyordu: "Prenses Diana'nın ölümüyle ilgili dün başlayan soruşturmaya ünlü Harrods mağazasının sahibi Muhammed el Fayed de büyük bir avukat ordusuyla katılıyor. Yıllardır bu davanın açılmasını sağlamak için büyük mücadele veren el Fayed'in, Diana ile birlikte kazada ölen oğlu Dodi el Fayed'in suikasta kurban gittiğini ve buna da Prenses'in oğlundan bir bebek beklemesinin yol açtığı iddialarını kanıtlamaya çalışacağı bildiriliyor. El Fayed, 1997 yılındaki kazadan bu yana, oğlunun başına gelenlerin tek sorumlusu olarak İngiliz gizli servisini gösteriyordu."¹⁹¹

İşin Ucu Nereye Varacak?

Sonunda işin ucu Prens Charles'ın yargılanmasına gidebilecek bir soruşturmanın açılmasına kadar uzanacaktı. Üstelik Prens Charles ile birlikte MI5 ve MI6 yetkililerinin de sorgulanması söz konusuydu: "*The Times* gazetesi, bir başka haberinde Prenses Diana'nın ölümüyle ilgili olarak İngiliz po-

190 "Prens Charles'ı Polis Sorguladı", Sabah, 12 Ocak 2004

191 "Baba Fayed'den Avukat Ordusu", Hürriyet, 7 Ocak 2004

lisi tarafından açılan soruşturma sırasında, Prens Charles ile MI5 ve MI6 yetkililerinin de sorgulanabileceğini öne sürdü. Prenses Diana'nın ölümünden yaklaşık 10 ay önce yazarak eski uşağı Paul Burrell'a bıraktığı ve 'eski eşinin kendisini öldürtmesinden korktuğu' yolundaki kuşkular içeren mektubun Prens Charles'ın sorgulanmasını zorunlu kıldığına dikkat çeken gazete, kraliyet savcısı ve polis teşkilatı yöneticilerinin, Diana'nın ölümüyle ilgili spekülasyonlara son noktayı koymak için başka çareleri kalmadığını savundu. Bilindiği gibi, Prenses Diana'nın öldüğü kazada oğlu Dodi el Fayed'i kaybeden ünlü Mısırlı iş adamı Muhammed el Fayed, İngiliz kraliyet ailesi ve gizli servislerini 'cinayet işlemekle' suçluyor. El Fayed, 'İngiliz gizli servisi içindeki şeytan ruhlu ve ırkçı unsurların' cinayetin sorumlusu olduğunu öne sürüyor."¹⁹²

Öyle veya böyle Prenses Diana'nın ölümündeki sır perdesi gün geçtikçe daha da aralanacak gibi. Bu olayın çok daha şaşırtıcı gelişmelere gebe olduğu daha şimdiden belli. Bu "Peri Masalı"nın acıklı sonla noktalanması için kimlerin planlar kurduğu bir bir ortaya çıkacağı benziyor. Daha şimdiden dün reddedilen ve "komplo teorisi" diye küçümsenen konular bir bir soruşturma kapsamına girmeye ve basın tarafından dillendirilmeye başladı bile. Hele bir de soruşturmanın derinleştirildiğini düşünün...

192 "Prens Charles ve Istihbarat Yetkilileri de Sorgulanacak", <http://www.ntvmsnbc.com>, 10 Ocak 2004

HAMAS'ın "Manevi Lideri"ne Yönelik Suikast: Şeyh Ahmet Yasin'in Öldürülmesi

22 Mart 2004 sabahı dünya Ortadoğu'da çok tehlikeli gelişmelere yol açabilecek bir suikast haberi ile sarsıldı. HAMAS'ın "Manevi Lideri" olarak bilinen Şeyh Ahmet Yasin sabah namazını kıldığı Gazze bölgesindeki camiden çıkarken İsrail helikopterinden açılan füze ateşi sonucu öldürüldü. Saldırı sonrasında Yasin ile birlikte aralarında oğlu Abdül El Grani'nin de olduğu 8 kişinin hayatını kaybettiği ortaya çıktı. Roketin doğrudan isabet ettiği Şeyh Ahmet Yasin'in vücudu tamamen paramparça olmuştu. Söz konusu suikast kısa sürede duyuldu ve başta Filistin olmak üzere tüm dünyada geniş bir yankıya sebep oldu. Zaten bir "kaynayan kazan" olan Ortadoğu'nun bu suikastla birlikte yeni bir sürece girdiği söylenebilirdi.

Ahmet Yasin'in Zorluklarla Geçen Hayatı

Filistin'deki direniş hareketi için bu kadar önemli olan ve İsrail'in hedefinde bulunan Şeyh Ahmet Yasin kimdi? 1937 yılında Askalan'ın el-Cevra köyünde dünyaya gelen Yasin, 3

yaşında iken babasını kaybetti. 1948 yılında Yahudi yerleşim bölgelerinin iyice artması ve İsrail'in resmen kurulmasıyla birlikte Gazze'ye göç etti. 1952 yazında çok kötü bir kaza geçirdi, spor yaparken kafa üzeri düştü ve boyun kemiği kırıldı. Bu nedenle bütün vücudu felçli hale geldi. Olay sonrasında kendi kendini eğitmeye başladı. Daha sonra öğretmen olarak görev aldı. 1967 Savaşı'nda Filistin'in tamamının İsrail kontrolüne geçmesinden sonra kendini Filistin bağımsızlığı ve direnişi idealine adadı. Kuruculuğu için önyak olduğu Gazze İslam Merkezi Girişimi sonrasında adı Filistin'de iyice duyuldu ve Filistin halkı arasında sayılan bir lider haline geldi.

Filistin davasıyla ilgili faaliyetlerinden dolayı sık sık İsrail polisi tarafından tutuklandı ve 13 yıl hapis cezası aldı. Ancak 11 ay sonra serbest bırakıldı. 8 Aralık 1987 tarihinde başlayan İntifada esnasında İslami Direniş Hareketi'nin (HAMAS) liderliğini yürüttü. Bu örgütün "manevi lideri" konumuna yükseldi. Birçok İslami Direniş mensubu ile birlikte 18 Mayıs 1989 tarihinde yeniden tutuklandı. Ancak İntifada bitmedi, bilakis daha da şiddetlendi.

16 Ekim 1991 tarihinde Şeyh Ahmed Yasin hakkındaki mahkeme kararı açıklandı: Ömür boyu hapis cezasına çarptırılmış, buna ek olarak "İsrail'i yıkıp yerine İslam devleti kurmaya çalışmaktan" 15 yıl ağır hapis cezası almıştı. Diğer yandan İsrail yönetimi Ahmed Yasin'e bazı şartları kabul ettirmek için bir anlaşma teklifinde bulundu. İsrail'i tanıır ve imzalanan özerklik anlaşmasına olumlu baktığını açıklarsa hakkındaki cezalar kaldırılacaktı. Ahmed Yasin teklifi reddetti, zindanlarda sağlık durumunun giderek kötüleşmesine rağmen İsrail yönetimiyle uzlaşmadı. "Benim için hapiste 100 yıl kalmak, karşılığında birtakım tavizler vererek çıkmaktan daha iyidir" diyordu.

Şeyh Ahmed Yasin

Şeyh Ahmed Yasin bütün bu olaylar arasında sekiz buçuk yıl hapisteye kaldı. Sonunda 30 Eylül 1997 günü serbest bırakıldı ve tedavi amacıyla Ürdün'ün başkenti Amman'a götürüldü. O dönemde ortaya atılan iddialara göre Yasin, HAMAS'ın elindeki iki MOSSAD ajanıyla değiş tokuş edilmişti. Sonunda Gazze'ye geri dönebildi ve faaliyetlerine devam etti. 29 Eylül 2000'de başlayan El Aksa İntifadası'nın "manevi lideri"ydi. İsrail yönetimi tarafından sürekli takip edilen Yasin daha önce de bir suikast girişimine maruz kalmıştı.

Ariel Şaron Uzaktan İzliyor!

22 Mart 2004 günü sabaha karşı saat 5'te gerçekleşen suikastın en dikkate değer yanlarından biri, eylemi İsrail Başbakanı Ariel Şaron'un bizzat yönetmesiydi.¹⁹³ Şaron uzakta-

193 Bu İsrail ve Başbakanları için yeni bir durum değildi. Daha önce de Filistin Kurtuluş Örgütü'nün iki numaralı ismi Ebu Cihad'a karşı Başbakan Rabin'in yönetiminde bir operasyon düzenlenmişti: "Başbakan İzak Rabin, 16 Nisan 1988 günü operasyonun başlaması emrini verdi. O gece, İsrail Hava Kuvvetleri'ne bağlı çok sayıda uçak, Tel Aviv'in güneyindeki bir askeri üsten havalandı. Uçaklardan biri Başbakan Rabin ve yüksek rütbeli askerleri taşıyordu. Mossad'ın suikast timi Tunus'ta Sidi Said denilen tatil yerindeki villanın etrafında çoktan yerini almıştı ve telsiz kanalından Rabin'in uçağıyla temas halindeydi. Havadaki uçaklardan biri, telsiz yayınlarını dinlemek için kullanılan cihazlarla doluydu, iki uçak ise yakıt tankı görevi yapmaktaydı. Bu uçak filosu, aşağıdaki villanın üstünde yükseklerde daireler çizerek uçtu, yerdeki her hareketi izledi. 16 Nisan'ı 17 Nisan'a bağlayan gece yarısı, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün iki numaralı ismi Ebu Cihad, arabasıyla evine döndü. Daha önce villaya hassas dinleme cihazları yerleştirdiği için operasyon timi, gözetleme noktasından onun merdivenleri çıkarken attığı adımları duydu. Ebu Cihad yatak odasına girmiş, fısıltıyla karısına seslenmiş, yandaki odaya geçip uyuyan oğlunu öptükten sonra zemin kattaki çalışma odasına inmişti. Bu bilgiler hemen Rabin'i taşıyan elektronik savaş uçağına bildirildi. Gece yarısı saat tam 00:17'de İzak Rabin, suikast timine, 'Villaya girin' emrini verdi. Villanın dışındaki Mercedes'in içinde uyuyan şoför, susturu-

ki çiftliğinden operasyonu adım adım izlemişti. BBC kaynaklarının belirttiğine göre İsrail kabinesi sırf bu gündemle toplanmış ve toplantıdan Yasin'e suikast yapılması kararı çıkmıştı. İsrail'in bu kararı 14 Mart'ta 10 İsrailli'nin öldüğü Ashod'daki çifte saldırı üzerine aldığı öne sürülüyordu. Nitekim olaya ilişkin ilk açıklamayı yapan İsrail Savunma Bakan Yardımcısı Zeev Boim "HAMAS'ın düzenlediği tüm terörist eylemlerden ötürü Şeyh Yasin ölümü hak etmişti" şeklinde konuştu ve bu tarz suikastların arkasının gelebileceğini "Hiç bir terörist dokunulmaz değildir" diyerek ima etti.

HAMAS: "Cehennemin Kapıları Aralandı"

Suikastın en önemli sonuçlarından biri, HAMAS'ın misilleme yapacağını açıklamasıydı. "Şaron, cehennemin kapılarını araladı" diyen HAMAS sözcüleri mutlaka karşılık vereceklerini ve bu karşılığın 'İsrail'de depreme yol açacağını' belirttiler. HAMAS'ın askeri kanadı İzzeddin el Kassam Tugayı adına yayımlanan bildiride, "Şeyh Ahmed Yasin'in öldürülmesinin öcü alışlageldik bir şekilde olmayacaktır" denilmekteydi.

cu takılmış Baretta'yla hemen öldürüldü. İki ajan, villanın demir ön kapısının altına, yeni geliştirilmiş sessiz bir patlayıcı yerleştirdi. Plastik patlayıcı az bir ses çıkardı ve ön demir kapı menteşelerden koptu. Holde, Ebu Cihad'ın iki koruması vardı, onlar da hemen susturuculu silahlarla öldürüldüler. Çalışma odasına giren Kılıç kodlu operasyon şefi, Ebu Cihad'ı, FKÖ ile ilgili bir haberi videodan izlerken buldu. Ebu Cihad ayağa kalkarken, Kılıç iki el ateş ederek onu göğsünden vurdu. Yere yığılan Ebu Cihad'ın alnına da iki kurşun sıktı. Tam odadan çıkarken Ebu Cihad'ın karısıyla karşılaştı. Küçük oğlunu kucağında taşıyan kadına Arapça 'Odana git' dedi ve ekibiyle birlikte hızla villadan çıktı. Bütün operasyon yalnızca 13 saniye sürmüştü. Daha önce, bu villaya benzetilen bir evde tatbikat yapmışlar ve sonuçta, 'Villaya girip çıkmanız yirmi iki saniye sürecek' emrini almışlardı." Aktaran: Faruk Mercan, "Mossad'ın 13 Saniyelik Operasyonu", www.zaman.com.tr

Nitekim saldırı sonrasında sokaklara dökülen halkın gösterileri esnasında atılan sloganlar “intikam” isteğiyle doluydu ve cami hoparlörlerinden yapılan yayınlarda da aynı tema öne çıkıyordu. Zaten İzzeddin el Kassam Tugayları, açıklamanın devamında “Şeyh Yasin’in öldürülmesine cevap olarak yüzlerce İsraili’nin öldürüleceğini” bildiriyordu. Bildiride “Şeyh Yasin’i öldürme kararı alanlar, yüzlerce Siyonistin ölüm hükmünü imzaladı” denilerek intikam saldırılarının “İsrail saldırılarına yeşil ışık yakan ABD hedeflerine de yöneltileceği” vurgulanmaktaydı. El Aksa Şehitleri Tugayı ise başta Savunma Bakanı Saul Mofaz olmak üzere binlerce İsraili’nin misillemelerde hedef alınacağını belirtiyordu.

Hedefte Arafat da Vardı

İsrail cephesinden yapılan açıklamalar bölgede giderek artan tansiyonu hafifletmek bir yana durumu daha da gergin hale getirmekten başka bir işe yaramadı. İsrail’in açıklamaları “tehdit” içerikli olmak bir yana, bölgeyi daha da karıştırmaya yönelik adımların bir göstergesi sayılabilirdi. O kadar ki o sıralar hayatta olan Filistin direnişinin bayrak ismi ve önderi Yaser Arasfat’ın adını dahi açıkça telaffuz etmekteydiler.

Nitekim olayın hemen ardından dönemin İsrail Genelkurmay Başkanı Moşe Yaalon, Filistin lideri Yaser Arafat ve Hizbullah örgütünün lideri Hasan Nasrallah’ın da İsrail suikastıyla öldürülebileceğini ima etti. Yaalon, Hamas örgütünün kurucusu ve ruhani lideri Şeyh Ahmed Yasin’in öldürülmesinin ardından sıradaki hedeflerin Arafat ve Nasrallah olup olmayacağı yolundaki soruya, “Dünkü olaya tepkileri -Arafat ve Nasrallah’ın tepkilerinden söz ediyor-, kendilerinin bu duruma yakın olduklarını anladıklarını gösterdi diye

düşünüyorum” yanıtını vermekteydi. İsrail Genelkurmay Başkanı, “Bunun, uzun vadede, bizi yaralamayı seçen herke-se kendi sonlarının işareti olacağını umuyorum” diye konuşuyordu. Bu arada, İsrail İç Güvenlik Bakanı Tahi Hanegbi, Şeyh Yasin’in öldürülmesinden sonra Filistinli tüm militan liderlerinin kendi hedef alanları içinde olduğunu söyledi.

Yaser Arafat’ın yardımcıları da bu riskin üzerinde durarak Filistin liderinin, İsrail’in gelecekteki hedefi olabileceğinden kaygı duyduklarını belirtiyorlardı. Arafat’ın da aynı endişeyi taşıdığını vurgulayan Filistin İletişim Bakanı Azzam Ahmed, “Arafat tehdit edildiğini düşünüyor ve biz de tehdit edildiğini düşünüyoruz. Çünkü Şeyh Yasin’i hedef aldıklarında Arafat çok uzakta değildi” derken, Filistinli Bakan Saib Erekat acilen yapılan kabine toplantısında Arafat’ın güvenliğini tartış-tıklarını söylüyordu. Erekat, ‘Tabii bir endişe var. Bu, Arafat’ı öldürerek ve Filistin yönetimini yıkarak, oyunun sonunu ge-tirebilir’ diyordu.”¹⁹⁴ Nitekim Arafat daha sonra “şüpheli” bir şekilde ölecek, bunun “gizli bir suikast” olduğu tartışılacak ve şüpheler bugün bile giderilmemiş olarak kalacaktı. Şüpheler-in odaklandığı adres pek tabii ki yine İsrail yönetimiydi.¹⁹⁵

194 “Filistin lideri Arafat, hedef olmaktan endişe ediyor”, Milliyet, 23 Mart 2004

195 Ben de Yaser Arafat’ın gizli bir suikast neticesi öldürüldüğünü düşünüyorum. Arafat’ın ölümü üzerinde bir dizi ciddi şüphe bulunuyor. Ölümü res-men 11 Kasım 2004’te Türkiye saatiyle sabah saat 04:30’da açıklansa bile as-lında Arafat’ın birkaç gün önce öldüğü de söyleniyor. İddialara göre Arafat zehirlenerek veya özel bir kimyasal kullanılarak yavaş yavaş öldürülmüştü. Ölümü hakkında geniş bir rapor olduğu, ancak hastalığına bir türlü “kesin teşhis” konulamadığı söyleniyordu. Sadece “damarlarda yaygın pıhtılaşma” ifadesi kullanılmaktaydı. Otopsi yapılmayıp alelacele toprağa verildi. Nite-kim 25 yıl özel doktorluğunu yapan Dr. Eşref El Kurdi’nin açıklamaları da bu yöndeydi ve o da Arafat’ın zehirlendiğine inanıyordu. Kendisiyle yapılan bir söyleşide, Arafat’ın ölümünün “gizli suikast” olduğunu söyleyen Kurdi, son altı ayında Arafat’a çok sayıda AIDS testi yaptığını, hiçbir testin pozitif çık-

100 Kişilik Ölüm Listesi

Durum giderek daha vahim bir hal alıyordu. İsrail'in elinde 100 kişilik bir "ölüm listesi"nin bulunduğu ve bu suikastın arkasının geleceğinden söz ediliyordu. Eylemler için özel bir ekip hazırlandığı, ekibin İsrail'in kara ve deniz kuvvetleri ile paraşütçü birliklerinden oluştuğu ve istihbaratçıların da destek verdiği belirtiliyordu. Londra'da yayınlanan *Eş Şark El Avsat* gazetesine göre hedef listedeki isimler arasında Hamas ve İslami Cihad'ın siyasi liderlerinin tümüyle, Filistin lideri Yaser Arafat'ın El Fetih grubunun politik ve askeri kanat liderleri bulunuyordu. Bu kişiler arasında örgütün siyasi lideri konumuna gelen 58 yaşındaki Abdülaziz El Rantissi,¹⁹⁶ HAMAS'ın Politbüro şefi Halid Meşal,¹⁹⁷ siyasi kanat sorum-

madığını, Arafat'ın iddia edildiği gibi Parkinson hastası da olmadığını belirtiyordu. Bazı kaynaklar, ölüm kararının Şaron'la Bush arasında 2004'te yapılan bir telefon konuşmasında alındığını söylüyor. 11 Eylül saldırılarının yıldönümünde (11 Eylül 2003), Arafat'ın ölümünden 14 ay önce İsrail Başbakanı Ehud Olmert'in ağzından çıkan sözlerse işaret gibi: "Soru nasıl yapacağımız. Sürgün bir seçenek, öldürmek de..." Ne var ki açık suikast dünya kamuoyunda tepki çekeceği için diğer yolu denediler.

196 Nitekim kısa bir süre sonra beklenen ikinci suikast gelecek ve Şeyh Ahmet Yasin'in yerine geçen yeni HAMAS lideri Abdülaziz El Rantissi İsrail tarafından öldürülecekti. Rantissi suikastı da İsrail Başbakanı Şaron'un George W. Bush ile görüşmesinden iki gün sonra gerçekleşmişti. Şeyh Ahmed Yasin'i 22 Mart'ta roket saldırısıyla öldüren İsrail, örgütün yeni lideri Abdülaziz El Rantissi'yi de aynı yöntemle daha üzerinden bir ay bile geçmeden 18.04.2004'te ortadan kaldırdı. Rantissi Gazze'nin Şeyh Radvan mahallesindeki evinin önünde, İsrail helikopterlerince atılan füzenin isabet ettiği aracında yaşamını yitirdi. Saldırıda Rantissi'nin oğlu ve bir koruması da hayatını kaybetti.

197 İsrail, HAMAS Siyasi Birim Başkanı Halid Meş'al'e daha önce Ürdün'ün başkenti Amman'da 25 Eylül 1997'de başarısız bir suikast girişiminde bulunmuştu. İki Mossad ajanı Halid Meş'al'in kafasına zararlı ışıklar yayan ve elektrik şoku tesiri yapan bir araç tutmuşlar; Meş'al'in tedavisiyle ilgilenen

lularından İsmail Haniye, HAMAS'ın kurucularından Mahmud El Zahar, İzzettin El Kassam Tugayı komutanlarından Muhammed Deif gibi isimler de vardı.

Suikastın Zamanlaması ve Hedefi

Peki Şeyh Ahmed Yasin'e karşı girişilen bu suikastın amacı neydi? Niçin o anda gündeme getirilmişti ve sonuçları ne olacaktı? İsrail açısından bakıldığında, Şeyh Ahmed Yasin'in öldürülmesiyle kendilerini tehdit eden bir "terörist" cezalandırılmıştı. İkide bir patlayan canlı bombaları üzerlerine gönderenlere karşı bir "misilleme" idi bu. Suikasta karşı çıkanlara göre ise "Lübnan Kasabı" Ariel Şaron'un "çılgınca" hareketlerinden biriydi. Şaron, bu "akılsızca" hareketiyle yine yapacağını yapmıştı.

Peki ama bu görünür nedenlerin dışında daha "derin" ne gibi açıklamalar getirilebilirdi? Olayı basit bir "misilleme" ya da Şaron'un "akılsızlığı" dışında ne gibi faktörlerle açıklayabildik? Suikast kararını alanların bu suikastın doğuracağı etkileri bilmemesi imkânsızdı. O halde olanları başka bir niyetle açıklamak daha yerinde olabilirdi. Peki ama suikastla ne amaçlanmıştı? Ariel Şaron, Ahmed Yasin'i öldürerek Filistin direnişini kıramayacağını ve HAMAS eylemlerini durduramayacağını, hatta tersine azdıracığını bilmiyor olamazdı. O halde....

doktorlar, nefes alıp vermesini sağlayan sinirlerinin iyi çalışmadığını, kafasına tutulan aracın beyninin bazı fonksiyonlarına zarar veren bir tahribata yol açtığını belirtmişlerdi. Sahte Kanada pasaportu taşıyan iki Mossad ajanı yakalanmış, İsrail Dışişleri Bakanı David Levy bu yüzden Kanada yönetiminden özür dilemek zorunda kalmıştı. Yapılan araştırmalar sonucunda saldırının İsrail Başbakanı Netanyahu'nun emriyle gerçekleştirildiği ortaya çıktı. Ancak ajanlar daha sonra Ürdün yönetimiyle İsrail arasında gerçekleşen bir pazarlık neticesinde İsrail'e teslim edildi.

Bunu ancak suikastın bazı unsurlarını birbirinden ayırdığımızda ve dünyanın –ve tabii bölgenin- o gün içine girdiği süreci hesaba kattığımızda anlayabiliriz. Öncelikle belirtmeliyiz ki Ahmed Yasin suikastı, basit bir vaka değil, doğrudan stratejik ve siyasi bir tercihin ürünüydü. Bu tercihi ise kısaca bölgede yaşanan kaosu daha da derinleştirme ve dünyadaki kaosa bağlama olarak ifade edebiliriz. Belli ki Şaron ve “Şahin Klik” baştan beri izledikleri savaşçı tercihlerini daha da sertleştirme kararı almışlardı. Böylelikle yaşanacak karmaşadan kârlı çıkacaklarını düşünüyorlardı. Yoksa böyle bir adım atmazlardı.

Yasin’in Kişiliğinde Tüm Müslümanların Kışkırtılması Hedeflendi

Peki bu karmaşanın ayakları ne olabilirdi? İsterseniz önce, seçilen hedefi tanımakla işe başlayalım. Ahmed Yasin, Filistin direnişi ve HAMAS içinde çok önemli bir isim olmakla birlikte, aslında sadece bir “manevi sembol”dü. Yani ne siyasi, ne de askeri kanat sorumlularından biriydi. Eğer askeri ya da siyasi kanat sorumlularından biri hedef seçilmiş olsa idi sorun bu kadar büyük çaplı ve hatta “uluslararası” hale gelmeyecekti. Bölgeye ilişkin “normal” olaylardan ve İsrail’in her zaman yaptığı saldırgan eylemlerinden biri olarak kabul edilecekti. Ama Şeyh Yasin’in hedef seçilmesiyle birlikte olay bir anda İsrail-Filistin, hatta Arap-Yahudi çatışmasının dışında bir anlam kazandı.

Yasin’in “manevi” kişiliğinde olay bir anlamda “Dinler Savaşı” boyutuna çekilmiş oldu ve bir anda tüm dünya Müslümanlarının sorunu haline geliverdi. Demek ki suikastın birinci amacı, daha yerel ölçekte bir tür “Medeniyetler Çatışması” yaratmaktı. Böylelikle Şaron, giderek yalnızlığa itilen

politikasını bir anda global düzeye taşıyıverdi. Başta ABD olmak üzere tüm Batı dünyasına karşı “teröristlerle cansiperane savaşan İsrail” maskesini takmaya çalışıyordu. (Tam bu noktada Şaron’un ABD’li Neo-Con’lar ile işbirliği içinde hareket ettiğini varsayabiliriz) Bir tür “çivi çiviye söker” politikasıydı bu ve zaten kaybedeceği fazla bir şeyi kalmamıştı. Oysa yaratılacak yeni bir kaos yeni fırsatlar demekti. Yasin suikastıyla HAMAS’ı misillemeye kışkırtarak hem kendi halkına hem de dünya kamuoyuna “Bakın, bunlarla anlaşmamakta ne kadar haklıymışız” diyebilecekti. Bunun için bazı bedeller ödemeyi bile kabul edebilirdi.

İsrail-Filistin Çatışması Yeni Bir Aşamaya Girdi

Yasin suikastı ile birlikte İsrail-Filistin çatışması daha farklı bir boyuta taşındı. Bu suikast ister istemez -FKÖ uzun süredir etkisizleştirildiğine göre- HAMAS’ı Filistin direnişinin asıl sözcüsü durumuna sokacaktı. Radikal söylemin ön planda olduğu bir seçenek İsrail için daha kabul edilebilir bir durumdu. Çünkü Filistin direnişini gözden düşürebilecek bir propagandayı ancak böylelikle geliştirebilir ve Batı’da bile -özellikle AB ülkelerinde- sempati duyulan Filistin davasını “Müslüman Teröristler” yaygarasının içine hapsedebilirdi. Dahası, Filistinlilere karşı girişilecek yeni katliamlara ancak böylelikle “meşru” bir zemin hazırlanabilirdi. Ve uzun vadede Filistin halkının haklı mücadelesi izole edilebilir, dünya kamuoyu önünde gözden düşürülebilirdi. Her ne kadar kendisi ısrarlı ve sistemli bir “devlet terörizmi” politikasının uygulayıcısı olsa bile İsrail’in kaba hesabı buydu.

Şiddetin Katlanarak Artması İstendi

Şaron, bu hareketi yaparken karşı-şiddetin içerik ve gücünün orantılı olarak artacağını pekâlâ farkındaydı. Ardından gelişecek olayların sivil, savunmasız İsrail vatandaşlarını tehlikeye atacağını da bilincindeydi.¹⁹⁸ Ancak geleceğini barışa değil, savaşa bağlayan Şaroncu klik bunu göze almak zorundaydı. Böylelikle Filistin’le müzakerelere dayalı bir seçeneğin önü tümden kesilmiş oldu. Ardından gelişebilecek olaylar da göz önüne alındığında İsrail içindeki barış yanlısı “çatlak seslerin” iyice kısılacağını düşünmek yanlış olmasa gerekti. Aynı şekilde Filistin yönetimi açısından da barış arayışları belirsiz bir sürece ertelenmiş olacaktı. Bütün bunlar, saldırgan siyasetin arayıp da bulamayacağı türden yan getirilerdi.

Kaos Politikasına Bel Bağlandı

Belli ki kaosa bel bağlanmıştı, ortalık iyice karıştırılacaktı. Duruma kendi inisiyatiflerinde çekidüzen vermeye çalışarak son derece tehlikeli bir oyun oynamıştı Şaron ve beraberindekiler.¹⁹⁹ Buna Filistin liderlerinin seri halde öldürülmesi veya HAMAS misillemeleri bahane edilerek çok daha geniş çaplı katliamlara girişilmesi de dâhildi. HAMAS’ı daha

198 O esnada yapılan bir ankete göre İsrail vatandaşlarının % 60’ının bu suikastı onayladığı sonucu çıkmıştı.

199 Şaron bu kaos politikasına baştan beri bel bağlamış görünüyordu. Daha birkaç yıl önce peşindeki bir grup ile Harem ül Şerif’i bastığı ve İkinci İntifada’nın başlamasına neden olduğu hatırlanırsa durum daha iyi anlaşılacaktır. Şaron bu kışkırtmayla Barak-Arafat barış görüşmelerini baltalamış ve bölgeyi bir çatışma ortamına sürüklemişti. Doğrusu bundan kârlı da çıkmıştı. Bu sefer aynı oyunun daha tehlikeli bir versiyonunu sahneye koyması için hiçbir nedeni yoktu.

geniş ve etkisi büyük eylemlere çekerek, kendi katliamlarının altyapısını hazırlamayı planlanmış olabilirlerdi. “Çatışmayı ve gerilimi büyük tut ki sonuçları da büyük olsun” tavrıydı bu. Ancak HAMAS daha sonra izlediği görece “soğukkanlı” politikayla bu hesabı engellemiş görünmektedir.

Güç Gösterisi Yapıldı

Öyle görünüyor ki İsrail suikastı alenileştirmekten çekinmemiştir. Suikastlar genellikle özel timler eliyle “gizli” yapılır. Herkes adresin ne olduğunu bilse bile “adres” hiçbir zaman bunu kabul etmeye yanaşmaz. Hele hele devletlerin hükümet organlarında bu tür konular tartışılıp karara bağlanmaz. Bir başbakan bir suikasta doğrudan komuta etmez ve uzaktan da olsa sanki bir çay bahçesinde oturur gibi suikastı izlemez. Oysa bu olayda bunların hepsi olmuştur. Üstelik eylemde İsrail ordusuna ait bir helikopter kullanılmıştır. İsrail’in hukuk tanımazlığı, infazcı politikaları öteden beri bilinse de bu olay özelinde, belli ki durumun alenileşmesi istenmiştir.

ABD’li Partnerlere Mesaj Verildi

Tam bu noktada ABD yönetimi de fiili bir durumla karşı karşıya kaldı. Suikast isteseler de istemeseler de ABD ile İsrail’in çıkarlarının bir ve aynı olduğunu bir kez daha hatırlatmak amacıyla yapılmıştı. Bu yönüyle ABD’ye de bir mesaj verilmekteydi.

ABD’de Neo-Concu “Şahin klikten” birilerinin durumdan haberdar olduğu aşikârdı. Özellikle BM Genel Kurulu’nda “İsrail’in kınanması” yönündeki kararı ABD’nin veto etmesi

bu paralellik çizgisinin aynen korunduğunu gösteriyordu.²⁰⁰

Sonuç olarak Şeyh Ahmet Yasin suikastı bugünden bakıldığında Ortadoğu'da kaosu tırmandırmak ve buna karşılık İsrail'in "devlet terörizmi"ni meşrulaştırmak için yapılmışa benzemekteydi...

200 Ancak bu durum Rantissi suikastı için geçerli görünmüyor. Çünkü suikasttan iki gün önce Şaron, Bush'la görüşmüş ve onun onayını almış bulunuyordu. Böylelikle bir kere daha Şaroncu Şahinlerle Bushçu Şahinlerin dünyayı birbirine katacak politikalarda ortaklığı ortaya çıkmış bulunuyordu. Öyle görünüyordu ki Şaron, Bush'u suikastların gerekliliğine, Filistin'de radikal muhalefetin ezilmesine ikna etmişti!

Lübnan'da Patlayıp Suriye'yi Sarsan Bomba: Refik Hariri Suikastı

*“Hariri suikastı, teröristlerin yapamayacağı kadar
komplike bir olaydır.”*

- Ürdün Kralı Abdullah-

Lübnan, 70'li yılların ortalarından itibaren terörün ve suikastların her türlüşünü yaşamış bir ülke.²⁰¹ O günden bugüne etnik, dini, mezhepsel ve siyasi nedenlerle öldürülen kişilerin sayısı bile bilinmiyor. Uzun süren “otorite boşluğu”ndan faydalanan her tandanstan terör örgütü veya direniş grubunun kendisine adeta “merkez üs” seçtiği ve yıllarca bir “eğitim kampı” ya da “terör laboratuvarı” gibi kullandığı bir alan. Bu durum günümüzde azalsa bile tümünden kaybolmuş değil. Dahası, bölge üzerinde planları olan irili ufaklı bütün devletlerin istihbarat servislerinin kapıştığı, casusların cirit attığı ve

201 Hariri'den önce 1977'de Dürzi lider Kemal Canbolat, 1982'de Hristiyan Devlet Başkanı Beşir Cemayel, 1987'de Devlet Başkanı Reşit Kerimi, 1989'da Maruni kökenli Suriye yandaşı Devlet Başkanı Rene Muavid, 1982'de Hizbullah lideri Abbas Musavi Lübnan'da suikasta uğrayan önemli isimler arasındaydı.

“terör örgütleri” ile sürekli “dirsek teması” içinde bulunduğu bir yer burası.

Bir zamanlar Akdeniz’in “incisi” ya da “Paris’i” sayılan Beyrut gibi bir şehri barındıran, “çok kimlikli” nüfus yapısına sahip Lübnan, yıkım ve “iç savaş”ı uzun yıllar boyunca yaşadı, Ortadoğu’daki her gelişmenin yankıları burada karşılık buldu. Bir aralar Suriye’nin adeta “doğal uzantısı” saydığı ve etkinliğini her alanda hissettirdiği ülke toparlanmaya kalkışsa da birileri onu hiçbir zaman rahat bırakmayacak, adı terör ve suikastlarla birlikte anılmaktan kurtulamayacaktı.

Nitekim bu kez de öyle oldu. 14 Şubat 2005 günü eski Başbakan Refik Hariri Beyrut’taki St. George Oteli yakınlarında bir kavşakta 1 tona yakın TNT’nin patlatılması sonucu hayatını kaybetti. Olayda Hariri ile birlikte 22 kişi yaşamını yitirdi. Patlama o kadar güçlüydü ki asfalt adeta yerinden söküldü, kraterler açıldı ve yakındaki bir otel ağır hasar gördü. Olaydan 17 gün sonra dahi patlamanın olduğu bölgede cesetlerden kopan parçalara rastlanabiliyordu.²⁰²

Hızla Yükselen İşadamı

Bir çiftçi ailesinin çocuğu olarak 1944’te Lübnan’ın Sidon kentinde doğan Hariri, ilk, orta ve lise eğitimini Sayda’da tamamladı, daha sonra Beyrut Arap Üniversitesi’ne devam etti ve ticaret tahsili yaptı. Okurken bir yandan da gazetelerin yazı işlerinde redaktör olarak çalıştı. Ardından öğretmen olarak Suudi Arabistan’a gitti ve Suud kraliyet ailesi çevresiyle tanış-

202 İddialara göre Hariri’nin çalışma ofisine gidip gelirken kullandığı kavşakta suikasttan bir süre önce belediye işçisi kılıkli bazı adamlar sözde bir kazı çalışması yapmış ve patlayıcılar o esnada yerleştirilmişti. Geriye en uygun anı beklemek kalmış ve o an geldiğinde düğmeye basılmıştı.

tı. Bu tanışma ona Kral Fahd'ın kız kardeşiyle evlenme fırsatı getirecekti. Suud ailesi ile kurduğu yakınlaşma, hayatında bir "sıçrama" noktası oldu.

Artık bir işadamı idi ve ilk inşaat şirketi olan "Ciconest"i 1969'da kurdu. Birçok yatırıma el attı, petrol şirketleriyle anlaşma üzerine anlaşma imzaladı. Bu ticari başarı ona çok kısa sürede servet sahibi olma imkânı getirdi ve hızla yükselerek Arap dünyasının sayılı zenginleri arasına girdi. 1970'lerin sonlarında Fransız şirketi "Oger"²⁰³ satın alarak Arap dünyasının sınırları dışına çıkıp uluslararası bir işadamı oldu. Özellikle inşaat sektöründe büyük ihaleler Hariri'nin şirketine veriliyordu. Lüks Taif Oteli ve bazı kraliyet saraylarının inşaatlarını üstlendi. Kısa sürede büyük paralara hükmetmesi onu banka sahibi olmaya yöneltti. Lübnan ve Suudi Arabistan'da bazı bankaları satın alarak mali piyasalarda da adını duyurmayaya başladı. Suudi Arabistan'da şahsına özel bir havaalanı bile mevcuttu artık.²⁰⁴ Ayrıca bilişim sektörüne de yatırımlar yapmaya başladı.

Hariri "büyük" olmak için ekonomik gücün tek başına yetmediğini bilen bir iş adamıydı, bu amaçla medya sektörüne el attı. Önce "El Mustakbel" televizyonunu, ardından "Eş Şark" radyosunu satın aldı. Hemen beraberinde yazılı basına da yönelen Hariri haftalık "El Mustakbel" dergisi ile "Savtu'l Urube" gazetesini yayıncılık faaliyetine kattı. Bunun yanı sıra günlük "El Mustakbel" gazetesini çıkardı. Ayrıca Arap dünyasının sayılı gazetelerinden "En Nehar"ın hisselerini alarak "basın imparatorluğu"nu sağlamlaştırdı. Medya alanındaki yatırımlarını Suriye ve Suudi Arabistan'a da yaydı. O artık bir

203 Oger, özelleştirme kapsamında Türk Telekom'u satın alan şirkettir.

204 1987 yılında Suudi Arabistan vatandaşı olmuştu.

“medya imparatoru” idi ve bu gücünü üçüncü bir alana uzanmak için kullanacaktı: Siyaset!

Bunun için önce Lübnan’daki iç savaşın bitmesi, çatışma halindeki tüm grupların silahlarını bırakması gerekiyordu.²⁰⁵ Hariri’nin önyak olduğu 1988’deki Taif Anlaşması ile “barış ortamı” sağlanacaktı. Hariri hiç gecikmeden kolları sıvadı ve “Yeni Lübnan” için çalışmaya başladı. Savaş boyunca bir yıkıntı haline gelen “Beyrut’u yeniden inşa eden adam” olarak anılacaktı bundan böyle. 1992 yılı geldiğinde çalışmalarının semeresini gördü: O artık Lübnan’ın Başbakanı idi. 1998’e kadar bu görevde kaldı ve ardından Ulaştırma Bakanlığı yaptı. 2000 yılında ise tekrar Başbakanlık görevine getirildi. 2004 yılında görevini bırakmasının temelinde Cumhurbaşkanı Emil Lahud ile Suriye konusunda yaşadıkları anlaşmazlık bulunmaktaydı.

Suriye’nin iç çatışma ve İsrail işgali gerekçesiyle çok önden Lübnan’a girmiş ve askerlerini konuşlandırmış olması –bir kısmını geri çekse bile– ülkede tartışma nedeni olmaktaydı. Suriye Lübnan’dan çekilmek istemiyordu. Hariri başlangıçta bu durumdan şikâyetçi değilken zamanla yeni sürecin işlemesi için Suriye’nin tümüyle geri çekilmesinden yana tavır koyacaktı. Ayrıca ABD de Hariri’yi bu yönde zorlamaktaydı. Hariri’nin bu yöndeki taleplere boyun eğiyor görünmesi, “ABD’nin adamı” olduğu yönündeki iddiaları da güçlendiriyordu.

Cinayeti Kim İşletti?

Suriye meselesi Hariri suikastı sonrasındaki tartışmaların da odağını teşkil edecekti. Son dönemde Hariri ile “ihtilaflı”

205 Sadece Hizbullah silah bırakmadı ve yasal “güvenlik gücü” gibi bir statüye kavuştu.

olan Suriye, “baş şüpheli” olarak görülecekti. Ancak böylesi bir cinayetin zaten sıkışık durumdaki Suriye’nin aleyhine işleyeceği açıktı. Suriye’nin bu cinayeti azmettirmesi ya da bizzat organize etmesi için ortada fazla bir neden yok gibiydi. Ayrıca iyice girift hale gelen Ortadoğu satrancında diğer oyuncuların hangi hamleleri yapacağını kestirmek oldukça zordu.

İkinci şüpheliler olarak ABD ve İsrail gösteriliyordu. Çünkü bu cinayetle birlikte ABD Suriye’yi köşeye sıkıştırmış ve bunun neticesinde Suriye, Lübnan topraklarını tümüyle terk etmek zorunda kalmıştı. Kısacası Suriye, Hariri cinayetinden en zararlı çıkan ülke durumuna düşmüş, ABD cinayetin ardından yaptığı siyasi ve diplomatik sıkıştırmalarla Suriye’yi daha da zor durumda bırakmıştı. Suriye askerleri Lübnan’dayken bu ülkeye yaptığı operasyonlarda zorlanan İsrail ise şimdi daha rahat hareket etme imkânına kavuşacaktı.

Ancak ABD çoktan harekete geçmişti. Henüz ortada bir kanıt yokken Suriye’yi olayın sorumlusu ilan etti ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nden Suriye’nin cezalandırılmasını istedi. Suriye’nin Lübnan’daki askeri varlığını çekmesi konusunda ABD ve Fransa kaynaklı baskılar giderek arttı. Şam yönetimi geri adım attı ve bölgedeki en stratejik hattını kaybetmek durumunda kaldı. Uluslararası planda suikastın Suriye tarafından işlendiğine dair öylesine kesin bir kanaat oluşmuş veya oluşturulmuştu ki aksi ihtimaller sorgulanmıyordu bile. Soruşturma komisyonları diğer seçenekleri araştırmadı. Nitekim o günden bugüne dişe dokunur bir sonuç elde edilemedi. Bomba belki Lübnan’da patlamıştı ama sarsıntıları Suriye’de olmuştu. Bütün parmaklar Suriye’yi gösteriyordu!

Diğer yandan Hariri sonrası Lübnan tekrar iç savaş riski altına girdi. İsrail Suriye’nin çekilmesinden faydalanıp tekrar

Güney Lübnan'a asker soktu ve Şii bölgesini harabeye çevirdi ancak askeri açıdan başarısız oldu. Hariri sonrasında meydana gelen bir diğer gelişme de BM kararıyla Lübnan'a çok uluslu gücün yerleştirilmesi olacaktı.²⁰⁶ Ayrıca başını ABD, İsrail, İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya, Suriye, İran ve Suudi Arabistan gibi aktörlerin başını çektiği bölgesel güç mücadelesi iyice kızıştı.

Ne var ki Hariri'nin öldürülmesi Lübnan'daki son suikast olmadı, Hariri'den sonra birçok milletvekili ve politikacı öldürüldü.²⁰⁷ Burada dikkat çekici nokta; öldürülen isimlerin "Suriye karşıtı" olarak tanınmalarıydı. Suikastlarda öldürülen kişilerin "Suriye karşıtı" olarak tanınması Suriye üzerindeki şüphelerin daha da yoğunlaşmasına sebep olacaktı. Lübnan artık bir "suikastlar ülkesi" idi.

Neden Öldürüldüğü Sorusu Halen Cevapsız

Bütün teorik soyutlamalara rağmen Hariri'nin gerçekte neden öldürüldüğü sorusu halen ortada duruyor. Muhtelif iddialar mevcut ama bunlar "iddia" veya "söylenti" olmaktan öteye gidemiyor. Bunların bir kısmının istihbarat servislerince şaşırtma amaçlı olarak ortaya atılmış fısıltı gazetesi manşetleri olduğunu düşünsek bile içlerinden bazıları ilginçliğini koruyor. Bunlar arasında Körfez'de Arap sermayesine ait "1 trilyon dolar" tutarında kara para olduğu ve Hariri'nin ölmeden önce bir Avrupalı lidere 150 milyon dolar rüşvet verdiği gibi mali boyutu olan iddialar da mevcut.

206 Türkiye de uluslararası güce katkıda bulunan ülkelerden biri oldu.

207 Hariri'den sonra 2006'da Sanayi Bakanı Pierre Cemayel'le başlayan yeni suikastlar zinciri Samir Kasir, George Hawi, Cibran Tueyni, Salih Aridi, Velid Eido ve Antonio Ganem'le sürdü.

Bunun yanı sıra Hariri'nin Lübnan'ın kuzeyinde, Suriye sınırında inşa edilmesi planlanan ABD üssüne karşı çıktığı için öldürüldüğünü söyleyenler de var. Katar'daki üsse benzeyen ve ABD'nin Doğu Akdeniz'e hâkim olmasını sağlayacak bu üsle ilgili bir problem doğduğu da ileri sürülen iddialar arasında yer alıyor.

Nasıl Öldürüldü?

Suikasta ilişkin diğer bir tartışma konusu ise olayın nasıl gerçekleştirildiği idi. Hariri'nin TNT patlayıcıları ile öldürüldüğü biliniyor. Ancak bindiği aracın uzaktan kumandalı patlayıcılara karşı hassas algılayıcılarla donanmış olduğu da söyleniyor. Ne var ki bir tür "Jammer" olan ve "Elektronik Karşı Tedbir Sistemi" olarak bilinen sistem bu olayda çalışmamıştı. Hariri'nin konvoyunda mevcut olan "bomba uyarıcı" sistemler bir anda kilitlenmiş ve uydudan alınan uyarıcı sinyaller durmuştu. Dolayısıyla bu eylem bir "terörist grup"tan ziyade ancak "bir istihbarat servisinin altından kalkabileceği" bir eylem olarak tarif edilmekteydi. Dahası, bu teknolojinin İsrail'de olduğundan tutun, sinyal saptayıcıların kilitlenmesi veya işlevsiz kalmasının ancak üretici firmadan alınabilecek "kaynak kullanım kodları"nı bilen, özel bilgilere sahip kişilerce sağlanabileceği gibi iddialar ortalarda dolaşıyordu. Hariri'nin aracında sadece bir tane koruma sistemi kalmıştı ki bu da o kadar patlayıcıya yetmeyecekti. İddialara göre sistem olaydan hemen önce devreden çıkartılmış veya parazitli hale getirilmiş, böylelikle bir bombanın aktif olduğunu saptayamaz hale gelmişti.

Nitekim Lübnan Gizli Servisi'nin yürüttüğü soruşturmalarda bu sonuca ulaşıldığı ve Lübnan İstihbaratı Bilgi Merkezi

Başkanı Albay Samir Şehade'nin de bu yüzden Hariri benzeri bir suikasta uğradığı ileri sürüldü. Hariri soruşturması sonrasında toplanan bilgiler Albay Şehade'nin kontrolündeydi ve bu yüzden ortadan kaldırılmak istenmişti. İddiaya göre Lübnan Gizli Servisi olaydaki "İsrail bağlantısı"nı çözmüştü ve bu yüzden Albay Şehade'nin "susturulması" yoluna gidilmişti. Uçaklardan gönderilen sinyallerle patlatılan bombalar gibi Hariri suikastında kullanılan teknolojinin İsrail'e ait olduğu iddianın merkezini oluşturuyordu.²⁰⁸

BM El Attı İş Daha da Karıştı

Diğer yandan BM de soruşturma başlatmış ve Suriye üzerine odaklanmıştı. Alman savcı Detlev Mehlis,²⁰⁹ doğrudan Suriye yönetimini suçladı. Ancak bulduğunu söylediği tek yanlı kanıtlar ve ileri sürdüğü tanıklar yeterince ikna edici olamadı ve görevi Belçikalı Serge Brammertz'e devretmek zorunda kaldı. Mehlis'le sorunlar yaşayan Suriye yönetimi ve Beşar Esad bu görev değişimi üzerine işbirliği yapma kararı aldılar ve Serge Brammertz'e her türlü kolaylığı gösterdiler. Mehlis'le krize dönüşen soruşturma Brammertz'le birlikte sakin bir rota izlemeye başladı. Sonunda Brammertz suikasta ilişkin raporunu BM Genel Sekreteri Kofi Annan'a sundu, ancak kesin bir yargıya varmaktan kaçındı.

208 Nitekim daha sonra Filistinli liderlerden Mahmud Al Maczub bindiği aracın havaya uçurulması neticesi öldürülecekti. Suikastta aynen Hariri'ye uygulanan yöntem uygulanmıştı. Lübnan güvenlik güçleri olaydan iki hafta sonra Muhammed Rafa isimli bir Lübnanlı ile Filistinli Hasin Hattab'ı yakaladılar. Sorgulama sonucu bu kişilerin MOSSAD adına taşeron olarak çalıştıkları ortaya çıktı. Bu yolla o güne kadar 5 kişiyi öldürmüşler ve teknolojiyi de MOSSAD sağlamıştı. Bu olay da şüpheleri İsrail üzerine çeken bir etken oldu.

209 İddialara göre Alman savcı Mehlis CIA ve MOSSAD'la ilişkiler kurmuştu.

Sonuç olarak Hariri suikastı Suriye aleyhine olmuş, Suriye'nin Lübnan'daki etkinliğini azaltmış ve İsrail'e yeni manevra alanları açmıştı. Ancak bütün bunlar sadece olayın sonuçlarıdır, gerçekte bu işin “kim tarafından” ve “niçin” yapıldığı soruları halen ortadadır. Sonuç olarak olayın gösterdiği en önemli şey, Ortadoğu'da dengelerin bir suikastla her an değişebilecek olduğudur.

Ailesinin Kaderini İzleyen Kadın Benazir Butto

“İstihbarat birimlerindeki sahihsiz bazı unsurlar şahsımı hedef alan saldırılarda rol oynuyorlar.”

-Benazir Butto-

Bu insanların hayatları, ailelerinin geçmişiyle şaşırtıcı benzerlikler taşır. Ailelerinin birçok üyesini aynı yolda kaybetmişler, soyadlarının “laneti” peşlerini bırakmamıştır. Pakistan’ın toprak ağası kökenli en eski sülalesine mensup Butto’lar da bu trajik “hayat rotası”nın dışına çıkamamış görünüyor.

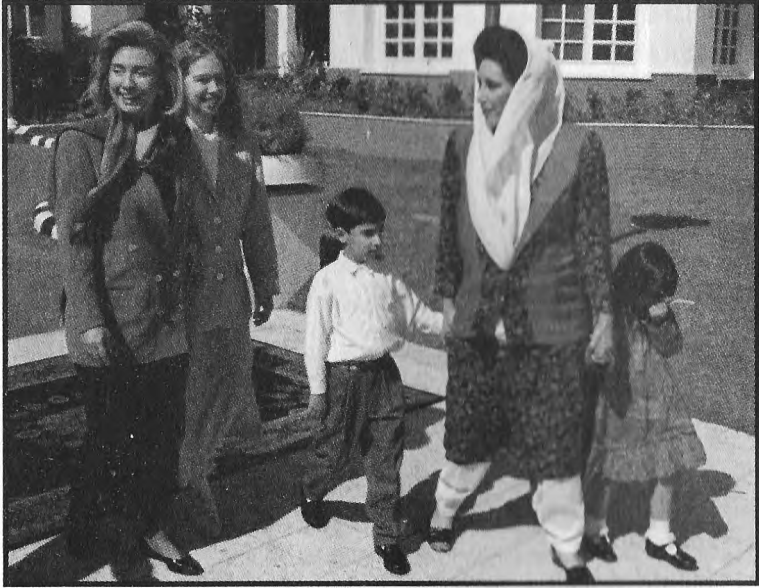
Önce Pakistan Halk Partisi’nin kurucusu ve eski Başbakanlardan Zülfikâr Ali Butto, General Ziya ül Hak’ın 1977’de yaptığı darbe sonucu devrilmiş, oğulları Murtaza ve Şahnavaz sürgüne gönderilmiş, kendisi de 1979’da asılarak idam edilmişti. Zülfikâr Ali Butto’nun ölümünü oğul Şahnavaz’ın Fransa’nın Cannes kentindeki “esrarengiz” ölümü izledi. Yıl 1985’ti ve oğul Şahnavaz evinde ölü olarak bulundu. Zehirlenmişti. Butto ailesi Şahnavaz’ın ölümünden Afgan asıllı

eşini suçlasa da belli ki basit bir “geçimsizlik cinayeti”nden çok siyasi bir olay vardı ortada. Ne var ki cinayet aydınlanamayacaktı!

Bunun üzerine ailenin siyasi misyonu Murtaza ve Benazir Butto’nun üzerine kaldı. 1986’da Londra’dan Pakistan’a dönen Benazir Butto, 1987’nin Ocak ayında düzenlenen saldırıdan kurtuldu. 1988’de suikasta uğrama sırası bu kez Ziya Ül Hak’a gelmişti. Uçağına yapılan sabotaj sonucu Ziya Ül Hak’ın hayatını kaybetmesinin ardından genel seçimleri Pakistan Halk Partisi kazandı ve Butto 35 yaşında bir Müslüman ülkenin ilk kadın Başbakanı oldu. Bu arada Butto, uçak kaçırmakla suçlanan kardeşi Murtaza’yı ülkeyi terk etmeye zorladı.

1990’da dönemin devlet başkanı tarafından yolsuzluk suçlamasıyla görevinden alınan Butto, 1993’teki seçimlerde yeniden iktidara geldi. Murtaza Butto, bu seçimlerde Pakistan Halk Partisi’ne rakip partiden aday oldu ve Sindh bölge meclisinde bir sandalye kazandı. İki kardeş siyaseten hasımdı artık. Polis, Murtaza Butto’yu 16 yıllık sürgünden Pakistan’a döndüğü gün gözaltına aldı ve El Zülfikar örgütü adına terörist faaliyette bulunduğu için hakkında dava açıldı. Murtaza Butto, 24 Eylül 1996’da Karaçi’deki evinin önünde polislerin ateş açması sonucu 6 parti üyesiyle birlikte öldürüldü. Murtaza Butto, ailenin üçüncü kaybı idi.

Murtaza’nın ölümünden sorumlu tutulan Benazir Butto ise saldırıyı Pakistan İstihbarat Teşkilatı’nın (ISI) düzenlediğini savunacaktı. O ISI ki Afganistan savaşı esnasında “İslamcı militanlar”ı Sovyetlere karşı eğitmiş, Usame Bin Ladin ile CIA arasındaki kontağı kurmuştu.

Butto ve Clinton ailesi birlikte

Nadide Bir Çiçek: Benazir!

Artık ailenin siyasetteki iddiasını sürdürebilecek bir kişi kalmıştı: Benazir Butto. Benazir 21 Haziran 1953'te Karaçi'de toprak sahibi zengin bir ailenin kızı olarak dünyaya gelmişti. Annesi İranlı Kürt kökenli Begüm Nusret Butto'ydu. Urduca'da "Nadide" anlamına gelen Benazir, babası Zülfıkar Ali Butto'nun izinde gitmek arzusundaydı. 16 yaşında eğitime devam etmek için ABD'ye gitti. Önce Radcliffe College, ardından da Harvard Üniversitesi'nde politika öğrenimi görmüştü. 1973'te bu okuldan ayrılarak, İngiltere'nin Oxford Üniversitesi'ne giderek felsefe, politika ve ekonomi dallarında eğitim almaya devam etti. Bu süreçte Batı ülkelerini

ve yaşam tarzını yakından gözlemleme imkânı buldu. Okulunu bitirdikten sonra Pakistan'a geri dönen Benazir 1987 yılında işadamı Asif Zardari ile biraz da aile ve toplum baskısı sonucu evlenecekti.

Butto kendi kendine "babasının yarım bıraktığı işi tamamlama" sözü vermişti. Bundan kastı, "demokrasi" idi, ancak askeri yönetim Butto'yu ev hapsine aldı ve beş yıl yurtdışına çıkmasını yasakladı. 1984'te çıkış izni aldı ve İngiltere'ye taşındı.

Seçimse ancak Ziya ül Hak'ın 1988'deki ölümünden sonra yapılabilecekti. Butto, seçimi kazanarak Başbakanlık koltuğuna oturdu. Ancak yoğun yolsuzluk suçlamaları altında kalan hükümeti, iddalar kanıtlanamasa bile baskıya sadece 20 ay dayanabildi.

Ardından gelen Şerif hükümetinin başarısızlığı üzerine 1993'teki seçimlerde Butto yeniden Başbakan oldu. Ancak Yatırım Bakanlığına getirdiği eşi Zerdari'nin devlet kasasından milyonlarca doları kendi hesaplarına aktardığı, savunma ihalelerinde rüşvet aldığı ve İsviçre bankalarında yaklaşık 1.5 milyar dolarlık gizli hesabı bulunduğu iddiaları Butto'yu yine koltuğundan etti. "Bay Yüzde On" diye anılan Zerdari, suçlamalar nedeniyle, 1996'dan 2004'e kadar hapis yattı.

Pakistan darbelerden bir türlü kurtulamıyordu, Pervez Müşerref'in liderliğinde gerçekleşen 1999 askeri darbesi sonrasında Butto yeniden Pakistan'ı terk etmek zorunda kaldı. Üç çocuğuyla beraber Dubai ve Londra'da geçen sekiz yıldan sonra döneceği ülkesinde kendisini neyin beklediğini bilmiyordu.

Pakistan'ın ilk kadın Başbakanı

Ölüme Dönüş

Benazir Butto 8 Ocak 2008'de yapılacak seçimlere katılmak amacıyla 18 Ekim 2007'de ülkesine döndü ve ayağının tozuyla Karaçi'de saldırıya uğradı. Konvoyunun yakınında patlayan bombalardan kılpayı kurtulmuştu ama sonuç katliam gibiydi: 139 ölü 248 yaralı! Bu hem “hoş geldin” hem de “istenmiyorsun” diyen tuhaf bir karşılamaydı doğrusu. Butto kendisine yönelik saldırılardan “istihbarat birimlerindeki sahipsiz bazı unsurları” sorumlu tutacaktı. Gerçekten de Butto'nun ülkede olmasını istemeyen güçler vardı. Askeri yönetimin lideri Pervez Müşerref, istihbarat birimleri içindeki kimi kontroldışı yapılanmalar ve tabii bölge ve ülke üzerinde hesabı olan uluslararası güçlerdi bunlar. Artık Butto'nun başına bir şey gelmesi an meselesiydi.

Nitekim takvimler 27 Aralık 2007 tarihini gösterirken beklenen oldu. Benazir Butto, Ravalpindi'nin Liyakat Bağ' meydanındaki mitingde, konuşmasının hemen ardından aracına binmek üzereyken uğradığı saldırı neticesi hayatını kaybetti. Saldırganının Butto'ya ateş açtıktan sonra üzerindeki bombaları da patlatması bilançoyu artıracaktı, tam 20 kişi hayatını kaybetti.

Resmi Yetkililerin Örtbas Çabası

İlk resmi açıklama Pakistan İçişleri Bakanlığı'ndan geldi. İçişleri Bakanlığı sözcüleri Butto'nun kurşunla vurulmadığını, intihar bombacısının kendini infilak ettirmesi sırasında başını aracın sunroof'una (güneşlik) çarparak hayatını kaybettiğini iddia ettiler. Bakanlık Sözcüsü Cavid İkbal Çima, "Butto vurulmadı ya da patlamayla fırlayan bir şarapnel kendisine isabet etmedi. Patlamanın şiddetiyle başını aracının 'sun-roof'undaki kola çarparak yaşamını yitirdi" şeklinde konuşmuştu. İddiaya göre, Butto başının sağ tarafını çarpmış ve kafatasında kırık oluşmuştu.

Ancak olayın üzerinden çok geçmeden Butto'nun konvoyunda bulunan, Pakistan Halk Partisi Sözcüsü Sherry Rahman, Butto'nun kafasında bir mermi izi gördüğünü söyledi. Bu iddia "Butto'nun başını makam aracının güneşlik kapağına çarparak öldüğü" açıklamasının yalanlanması anlamına geliyordu. Hükümeti Butto suikastının ardındaki gerçekleri gizlemeye çalışmakla suçlayan ve Butto'nun elbiselerinin başından sızan kanla kırmızıya boyandığını iddia eden Rahman, "Hastane raporunda bile değişiklik yaptırdılar. Hiçbir zaman doğruyu söylemiyorlar" şeklinde konuşmaktaydı.²¹⁰

210 Kafalardaki soru: Benazir Butto nasıl öldü? 29.12.2007. Yeni Şafak.

Bir süre sonra ortaya çıkan görüntüler İçişleri Bakanlığı sözcülerinin iddialarını yalanlar nitelikteydi. İngiltere'nin *Channel 4* televizyonunun eline geçen görüntüler, Pakistan hükümetinin, 'sunroof' açıklaması üzerinde kuşkuya yol açacaktı. Yeni ortaya çıkan kayıtlarda Butto, aracın açılır tavanından dışarıya çıkmış ayaktaiken kendisine kısa mesafeden ateş açan bir kişi görülüyordu. Ateş anında Benazir Butto'nun saçının ve eşarbının havalanması da o anda başına darbe aldığı izlenimini yaratıyor. Butto, aracının içine düşüyor ve bomba patlıyordu.²¹¹

Butto'nun bu şekilde kolayca vurulabilmesi ayrıca olayda ciddi ve bilinçli "koruma zaafı"na işaret ediyordu. Sanki Butto'nun öldürülebilmesi için bariz bir "koruma boşluğu" yaratılmıştı. Nitekim Butto'nun Karaçi'deki saldırıdan bir hafta sonra, 26 Ekim'de yazdığı mesajda, "Kabadayıları, bana kendimi tehlikede hissettiriyorlar. Özel ya da camları filtrelili araçların ya da 4 araçlık bir polis eskortunun kullanılması yasaklanması onun onayı olmadan mümkün değil" derken, koruma boşluğunun yaratılmasından açıkça Devlet Başkanı Pervez Müşerref'i suçlamaktaydı. Butto'nun sadece ve sadece bir tane resmi koruması vardı. 54 yaşındaki Bayan Nahid Khan devletin ona tahsis ettiği tek koruma statüsündeydi. Üstelik silah bile taşımadığı iddia ediliyordu. Kısacası Butto kurtların arasına kuzu gibi salınmıştı!

Butto'yu El Kaide mi Öldürdü?

Hükümet yetkililerinin diğer açıklaması ise saldırıyı El Kaide'nin gerçekleştirdiği yönündeydi. Bu ilk bakışta, Pakis-

211 Butto Suikastinin Yeni Görüntüleri. 31.12.2007. Star.

tan gibi radikal İslami grupların yoğun olduğu bir ülkede “en mantıklı” açıklama gibi görünüyordu ama olayın bünyesindeki çelişkiler düşünüldüğünde ve El Kaide isminin neredeyse her olayda anılan bir klişe olduğu hatırlanırsa açıklama yeterli gözükmüyordu. Buna rağmen İçişleri Bakanlığı ısrarla bu yaklaşımı savundu; Pakistan İçişleri Bakanlığı Sözcüsü Cavid İkbâl Çima, El Kaide liderlerinden Beytullah Mahsud ile Malvi Sahib adlı militan arasındaki mesajlaşmayı ele geçirdiklerini ve konuşmaya göre saldırının ardında El Kaide’nin olduğunu açıkladı.

El Kaide’yi işaret eden tek odak, hükümet değildi. Aynı şekilde ABD Merkezi Haberalma Teşkilatı (CIA) Başkanı Michael Hayden, eski Pakistan Başbakanı Benazir Butto’nun öldürülmesiyle ilgili olarak, El Kaide ile Pakistanlı aşiret lideri Beytullah Mahsud’la bağlantılı militanları suçlayacaktı.

Ancak bu iddialara El Kaide’den sığağı sığağına bir “yalanlama” geldi. El Kaide liderlerinden Beytullah Mahsud’un sözcüsü Malvi Ömer, Benazir Butto’ya düzenlenen suikastın arkasında Mahsud’un olduğu iddiasını reddetti. Sözcü Malvi Ömer, bilinmeyen bir yerden telefonla yaptığı açıklamada, “Bunu şiddette reddediyorum. Aşiretimizin kendi gelenekleri vardır. Biz kadınları vurmayız” dedi. Bu açıklama üzerine “resmi tez” sahipleri zor duruma düşeceklerdi.

Butto’yu “Sniper” mı vurdu?

İlk şok atlatıldıktan sonra saldırıya ilişkin “resmi tezler” şüpheyile karşılanmaya başlandı. Özellikle Butto’nun ölümüne bir “intihar eylemcisi”nin yol açtığı iddiası tartışmalıydı. Amerikan New York Times gazetesinde yer alan bir haberde Pakistan eski Başbakanı Butto’ya çevredeki bir binadan

ateş edildiğinin yazılması tartışmaları alevlendirecekti. Gazete görgü tanıklarına dayandığını iddia ettiği haberinde, Butto arabaya binmek üzereyken çevredeki bir binadan “sniper”ın (keskin nişancı) ateş ettiğini belirtti. New York Times’ın haberi şunları vurguluyordu: “Saldırının Pakistan’da faaliyet gösteren El Kaide militanları tarafından yapıldığı iddia ediliyor. Ancak bir görgü tanığı Butto arabaya bindiği sırada bir binadan ateş edildiğini söyledi. Butto’nun miting yaptığı kent normal şartlarda hükümet güçleri tarafından iyi korunuyordu. Ancak saldırının gerçekleştiği gün korumanın zayıf olması, devlet içinde saldırıya göz yumulduğu spekülasyonlarını akla getiriyor.”²¹²

Daha sonra ortaya atılacak bir iddia ise suikast teknolojisi-ne ilişkindi. Klasik suikast silahlarının değil, belli ki yeni geliştirilmiş lazer ışınli bir silahın kullanıldığı ileri sürülecekti. Söz konusu iddia Pakistan Halk Partisi’nden (PPP) gelmişti. *The Nation* gazetesinde yer alan habere göre, Butto sadece kurşunlara hedef olmamış, aynı anda lazer silahıyla da bir başka saldırıya uğramıştı. Rawalpindi Devlet Hastanesi’ne götürülen cesedi inceleyen Doktor Musaddık Han, aynı gazeteye; “Hayatımda ilk kez böyle bir şey görüyorum. Beyninin yarısı dışarı çıkmıştı. Yaralanma kurşunlardan değil” diyordu. Bomba ve kurşunların, gerçek saldırıyı kamufle etmek için yapıldığı belirtiliyordu. Bu açıklamadan sonra suikastla suçlanan Taliban ve Beytullah Mesud ellerinde böyle silahlar olmadığını belirttiler. Mesud’un daha önceki saldırıdan sonra Butto’ya iki mesaj gönderdiği ve kendisine karşı bir düşmanlıkları olmadığını bildirdiği ifade ediliyordu.²¹³

212 Butto’yu Keskin Nişancı Vurdu. 28.12.2007. Hürriyet.

213 İbrahim Karagül. Lazerle Öldürüldü, Bomba Kamufleldi. 04.01.2008. Yeni Şafak.

Butto, medyadan yakın ilgi görüyordu.

Bu durumda Butto'nun öldürülmesi bambaşka bir çehre kazanıyordu; olayın birkaç “fanatik dinci militan”dan çok profesyonellerin işi olduğunun göstergesiydi bütün bunlar. Olayda “dinci militanlar” kullanılmış olsa bile bu önce dikkatin o tarafa çekilmesi, sonra doğan kaosta bir boş anda asıl profesyonellerin devreye girerek işi halletmesi ve en nihayetinde suçun “dinci militanların üzerine yıkılması” için yapılmış bir planı akla getiriyordu. Kendi yazı veya kitaplarımdan alıntı yapmayı sevmemekle birlikte Butto suikastı sonrası sıcağı sıcağına yaptığım değerlendirmeyi buraya almadan edemeyeceğim. Kanaatim bugün de değişmiş değil:

“1) Benazir Butto ülkedeki siyasi koşullar elvermediği halde, birileri tarafından ‘ülkeye dönmeye’ ikna edilir. Kendisine bazı ‘garanti’ler verilir. Kısaca yönlendirilir. Diğer yandan sahne hazırlanır. (Dikkatinizi çekerim, İngiltere’de oluyor bunlar!)

2) Butto daha ayak basar basmaz suikast girişimine maruz kalır. (Hayatının tehlikede olduğunun ve istenmediğinin ilk somut işaretidir bu.) Ancak artık geri dönülemez bir noktadadır. Mecburen 'kaderi'ne doğru yolculuğuna devam eder. Kendisine biçilen 'rolü' oynamak zorundadır. Tuzağa düşer.

3) Düğmeye basılır ve Butto adeta 'kurbanlık koyun' gibi alanlara sürülür. Sözde 'demokratik kampanya' yürütülmektedir.

4) Butto'nun hayatı kesin tehlikede olduğu halde somut bir 'koruma' programı uygulanmaz. Butto adeta semt pazarında tezgâh üzerinde malını satan esnaf gibi konuşmaktadır. Devlet içinden organizatör veya işbirlikçiler özellikle geniş 'koruma boşlukları' bırakır. Koruma önlemleri de zaten çok 'ilkel'dir.

5) ISI (Pakistan İstihbarat Servisi) Radikal İslamcı hareket içinde çok etkin olduğu ve hatta bu hareket ISI'nın kucağında büyüdüğü halde nedense haber alamaz!

6) Bir 'tetikçi' ayarlanır. Ona bu işin 'İslami amaçlar'a uygun olduğu telkini yapılmıştır. (Hatta telkine bile gerek yoktur, ellerinde zaten böylesi 'militanlar' vardır. Ayrıca tetikçi beyin kontrol programına da maruz kalmış olabilir.) Silahlı bir halde Butto'nun yakınına kadar gelir.

7) Ancak bu 'suikastçı' gözden çıkarılmıştır. O yalnızca kendisinin ateş edeceğini sanmaktadır veya buna şartlandırılmıştır. Ayrıca içinde bulunduğu kalabalık ortamda bu işi başaracağının hiçbir garantisi yoktur. Ancak en azından bir kez ateş etmesi gerekmektedir. Böylelikle dikkatleri de üzerine çekecektir. Herkes ona yoğunlaşmışken ikinci bir tetikçi aynı anda harekete geçer.

8) Ancak asıl öldürücü kurşun –damdan ve daha profesyonel- bir keskin nişancı (sniper) tarafından gelecektir. (Muh-

temelen Butto'nun kafasına isabet ettiği söylenen kurşundur bu.) Bu da çevredeki damlarda Pakistan güvenlik güçleri tarafından özel olarak önlem alınmayıp, 'boşluk' bırakıldığını, ya da güvenlik gerekçesiyle dama çıkartılan birilerini gösterir.

9) Bu arada kaos ve dehşet duygusu ile zaiyatı arttırmak için bomba patlatılır. (Ayrıca birinci tetikçi de böylelikle ortadan kaldırılır ve bütün sorumluluk onun üzerine yıkılır.) Kısaca 'şaşırtmaca' yapılır. Zaten tetikçi sağ kalsaydı bile muhtemelen halk tarafından linç edilirdi ama buna da fırsat vermediler.

10) Bu arada resmi açıklamalarla gerçeğin kendisi yalanlarla perdelenmeye çalışılır. (Benazir Butto'nun patlamanın şiddetinden kafasını çarptığı gibi.)

11) Ceset alelacele, otopsisiz defnedilir. Çünkü tetikçi ve bomba 'El Kaide' teorisine uygundur ama profesyonel sniper akla gizli servisleri getirecektir. Şüphe artacaktır. Kısaca Pakistan'da kaosa kapı aralanmıştır.

12) Bu işten başta Benazir Butto'nun kendisi olmak üzere, Pervez Müşerref yönetimi de zarar görmüştür. İhale onun üzerine kalmıştır. Dolayısıyla hem Butto'yu hem Müşerref'i istemeyen kimse, gelişmeler bu kaostan kimin 'yararlı' çıkacağını ('boşluğu' kimin dolduracağını) gösterecekse suikastın arkasındaki gerçek güç odur. Bir aşamada iş için 'İslamcı taşeronlar' kullanılmış olsa bile, son noktayı koyan asıl mermide ve organizatör iradede mutlaka bir yabancı servis parmağı olmalıdır."²¹⁴

Bu arada sözüm ona "intihar saldırganı"nın önce iki el ateş ettiği iddialarını hatırlayalım. Neden iki el ateş etsindi

214 Atilla Akar, Butto Suikastı için Kısa Bir Komplo Teorisi: Kaos Projesi için Düşmeye mi Basıldı? 31.12.2007. www.korsangazete.com

ki? Butto'ya yaklaşıp üzerindeki bombaları patlatırdı, olur biterdi. Bu durumda o kişi sadece ateş edeceğini düşünen biri olabilirdi. Planlayanlar yani onu oraya gönderenler açısından ise o sadece "ateş etmesi gereken" biriydi. Kimse onu Butto'yu vuracağı hesabıyla oraya göndermemişti. Sadece bir "dikkat dağıtıcı" olarak sahnede yerini alacaktı. Onun rolü buraya kadardı. Hatta uzaktan kumandalı bir bombayı sırtında taşıdığını bile bilmesi gerekmezdi. Kesin sonuç alınmak isteniyorsa tek başına ona güvenilemezdi. O Butto'ya ateş ettiğini, hatta vurduğunu sandığı anda önce sniper tarafından Butto vurulur ve sonra da bomba patlatılır olur biterdi. Hem Butto'yu vur, hem "piyon"u ortadan kaldır, hem de olayı "El Kaide" senaryosuna uygunlaştır! Bir taşla birkaç kuş vurmak buna denirdi!

Sonuç: Halen Aydınlanmamış Suikast!

Bugün dahi Butto'nun kimin tarafından ve ne amaçla öldürüldüğü kesinliğe kavuşabilmiş değil. ABD, İsrail ve İngiltere'den El Kaide'ye ve Rusya'ya kadar birçok "azmettirici" olduğu öne sürüldü. Ancak hiçbirisi kanıtlanamadı. Amaç faslında ise Pakistan'da kaos çıkartmaktan, nükleer silahları denetim altına alma planlarına kadar birçok tez ileri sürüldü. Butto suikastı sonrası kesin olan sonuçlar ise sadece şunlar: 8 Ocak'ta yapılması planlanan seçimler ertelendi ve zor durumda kalan Pervez Müşerref iktidarı kaybetti. Ardından Butto'nun kocası Asif Ali Zerdari Pakistan Halk Partisi'nin eşbaşkanı oldu ve kısa bir süre sonra da Devlet Başkanlığına seçildi. Sadece sonuca bakarsak kocasının bile "azmettirici şüpheliler" listesinde olduğu söylenebilir.

Öyle veya böyle, Butto suikastı halen aydınlanmaya muhtaç görünüyor. Benazir Butto Sindh eyaletinin Garhi Hoda-

bahş Köyü'ndeki aile kabristanında toprağa verildi, Ziya ül Hak askeri rejiminde idam edilen babası Cumhurbaşkanı ve Başbakan Zülfıkar Ali Butto'nun kabrinin yanına. Benazir Butto'nun yaptırdığı beyaz mermer anıtmezarda Butto'nun erkek kardeşleri Murtaza ve Şahnavaz'ın da kabirleri bulunuyor. Sırf bu manzara bile ailenin kaderini anlatmaya yetiyor...

Sonsöz

Şu ana kadar okuduğunuz bölümlerin de ortaya koyduğu üzere suikastlar özellikle XX. yüzyıla damgasını vurmuş görünüyor. Birçok lider siyasi rakipleri ve derin organizasyonların kiralık tetikçileri tarafından ortadan kaldırıldı. Gerçekleşen her suikast kendi zaman dilimi içinde ve sonrasında bütünsel siyasi sonuçlara yol açmakta. Bazı suikastlar o liderlerde simgelenen politikaların sonu anlamına gelse de kimi kurbanlarının takipçileri söz konusu liderde simgelenen politikaların sürdürülmesini sağlamıştır. Ama kesin olan bir şey vardır ki her suikast o liderin şahsında simgelenen politikalarda bir kırılma anıdır. Eğer o liderler yaşasalardı bugün ülkelerinin ve dünyanın panoraması bambaşka olurdu.

Bazı suikastlar ise doğrudan büyük olaylara yol açmış, bölgesel savaşların ya da dünya savaşlarının tetikleyicisi olmuştur. Bunun yanı sıra sadece bir ülke içinde istikrarsızlık veya moral çöküntü yaratma amaçlı kontrgerilla suikastları da vardır. Ancak biz kitabımıza daha ziyade sonuçları itibarıyla tarihsel akışı değiştirmiş suikastları seçmeye özen gösterdik.

Öyle veya böyle, kimileri liderlerin hiçbir öneminin olmadığını, tarihin kendi mecrasında aktığını düşünmektedir. Oysa her suikast bunun yalanlanmasıdır. Bu gerçeği en iyi

suikastçılar bilir ve suikastları da zaten o yüzden tertiplemedirler. Onlar bilir ki önderliği, komuta kurmayı yok ettiniz mi, geniş kitleler ne yapacaklarını bilemez. Bu yüzden tarih aynı zamanda liderlerin de bir ürünüdür. Gene aynı nedenle her suikast bir bakıma “darbe” ve “komplo” özellikleri gösterir, iktidarı sessizce değiştirmeye veya güçlenen bir hareketi engellemeye yöneliktir. Sadece liderin vücudu ortadan kalkmaz. Asıl olarak onun temsil ettiği fikirler, programlar ve arkasındaki güçler hedeflenmiş olur. Suikastın asıl mesajı onlaradır.

Böylelikle ona destek veren kadrolar ve kitlelere “buraya kadar” denmiş olur. Liderle kurulan bağlar koparılarak, kitlelerin yeni duruma boyun eğmesi, olanları sineye çekmesi sağlanır. Nitekim birçok hareket, liderinin ölümünden sonra politikaları formel olarak varlığını koruyor görünse bile ya dağılmış ya da güçten düşmüştür.

Görüldüğü üzere tüm suikastların bazı ortak özellikleri olmakla birlikte hepsinin kendine özgü koşulları vardır. Bunları dikkate almaya, gözler önüne sermeye özel bir dikkat sarf ettiğimi söyleyebilirim. Bu kendine özgü koşullar sadece işin yapılışına ilişkin değildir, her suikast tarihsel koşulları, amaçları ve yol açtığı sonuçlara göre değişiklik göstermektedir.

Belki de kitabın benim için en önemli özelliği, suikastların her birine aynı zamanda birer komplo gözüyle bakabilmektir. Bu anlamda bu kitap daha önceki komplo konulu kitaplarımdan farklı bir kitap olmayıp tam tersine onları tamamlayıcı niteliktedir. Çünkü suikastlar komploların en sert biçimlerindendir. Her suikast komplocu organizasyonların bir uzantısıdır.

Suikastlar hayatın ve siyasetin bir gerçeğidir. Ne yazık ki çoğunlukla siyasi mücadeleler sadece demokratik yol ve yöntemlerle yapılmamaktadır ve bundan sonra da suikastlar tertiplenmeye devam edilecektir. Her suikast sonrası devlet büyükleri taziye mesajları yayınlayacaklardır, ta ki bir başkası işlenene kadar. Çatışan güçlerin geriliminin arttığı, bu güçlerin birbirlerini tasfiye etmeye karar verdiği an yeni bir suikast için hiç çekinmeden düğmeye basılacaktır.

Bu anlamda istihbarat örgütlerini “sütten çıkmış ak kaşık” gibi düşünenler yanılmaktadır. Bu tarz örgütler hem birer komplocu yapılanmadır hem de suikast organizatörleri konumundadırlar. Bu örgütlerin sebep oldukları olaylar, önledikleri olaylardan fazladır. Birçoğu mafya ile içli dışlıdır ya da mafyalaşmış tetikçilerini buralardan temin etmektedirler. Onlar birbirlerinin karşısı ya da düşmanı değil, birbirleriyle iç içe ve işbirliği içinde olan yapılardır. Kitapta işin bu yönlerini de görmeye çalıştım.

Suikastların tatsız bir konu olduğunun bilincindeyim. Hangi nedenle olursa olsun bir insanın ölümünde hep anlaşılmaz ve kaderle cilveleşen bir yan vardır. Bu nedenle kurbanlara siyasi kimliklerinin yanında bir insan olarak da bakmaya çalıştım. İktidar mücadelesinin en çirkin yüzü olan suikastlar aynı zamanda ne kadar acımasız bir hayat yaşandığını da düşündürdü bana. Ayrıca olayların insanı bir anda nerelere sürükleyebileceğini.

Onları planlayanların ve uygulayanların zihinlerini çözmeye de çalıştım. Hangi korkunç, karanlık ve kirli ilişkilerden geldiklerini düşündüm. Bunun bir güç histerisinin sonucu mu, bir zorunluluk mu, yoksa her ikisinin bir bileşimi mi olduğunu düşündüm. Sonuç her ne olursa olsun, suikastlar

tarihsel bir gerçeklik olsa ve iktidar mücadelesinin kesinliği dâhiline girse de ölümün soğuk yüzünü tüm topluma dayatan siyasi bir savaş yöntemi olarak hep nefretle karşılanacaktır.

Bu açıdan baktığımda okura tavsiyem, gerek dünyada ve gerekse Türkiye’de olan, olabilecek her suikasta ya da suikast girişimine nefretle bakmaları ve olayın arkasında gösterilmek istenen imzalardan kuşku duymalarıdır. Bu duruş bizim insanlığımızın da ölçütü olacaktır aynı zamanda. Suikastlar siyasetin insanlığa bıraktığı en iğrenç ve ilkel mirastır ve her biri aynı zamanda birer cinayettir.

Her şeye rağmen yaşam sizinle olsun...

Kaynaklar:

- Akar, Atilla, Kıyamet Komplosu / Küresel Kaosun Kriptoları, Timaş Yayınları, İst, 2004. 3. Baskı.
- Akar, Atilla, "Derin Dünya Devleti / Gizli Doktrinin Küresel Efendileri", Timaş Yayınları, İst, 2003, 4. Baskı
- Akar, Atilla, "Kompoların Yüzyılı Yüzyılın Komploları / Emperyal Satrancın Entrika Hamleleri", Timaş Yayınları, İst, 2003, 2. Baskı
- Allen, Gary, "Gizli Dünya Devleti", Milli Gazete Yayınları, Çev: Hakkı Yavuz-İbrahim Akça, İst, 1996
- Akat, M. Tanju, "Stratejik, Taktik, Teknolojik ve Jeopolitik Yönleriyle 20. Yüzyıl Savaşları", Kastaş Yayınları, İst, 1992
- Alakent, Nalan Manyaslı, "Akılların Buluşması", Rota Yayınları, İst, 2000
- Altındal, Aytunç, "Hitler'in Bilinmeyen Dünyası", Yeni Avrasya Yayınları, Ank, 2001
- Altındal, Aytunç, "Vatikan ve Tapınak Şövalyeleri", Yeni Avrasya Yayınları, Ank, 2002
- Altındal, Aytunç, "Gül ve Haç Kardeşliği/Avrupa Birliği'nin Gizli Masonik Kimliği", Yeni Avrasya Yayınları, Ank, 2003
- Ataş, A. Can, "Uluslararası Sermayenin Savaş Diplomasisi", Kardelen Yayıncılık, İst, 2002
- Altuğ, Yılmaz, "Terörün Anatomisi", Altın Kitaplar, İst, 1995
- Aydın, Mehmet, "Meşhur Olan Fakir Çocuklar", Timaş Yayınları, İst
- Babaoğlu, Ali, "Okkultizm", BDS Yayınları, İst, 1997
- Babaoğlu, Ali, 'Hermetizm', BDS Yayınları, İst, 1997

- Baigent, Michael/Leigh, Richard/Lincoln, Henri, "Kutsal Kan, Kutsal Kase", Çev Mehmet Topdaş, Emre Yayınları, İst, 1996
- Benewick, Robert/Gren, Philip, "20. Yüzyılın Politik Düşünürleri" Çev: Ali Çimen, Timaş Yayınları, İst, 2000
- Bergier, Jacques, "Gizli Parapsikoloji Savaşı", Çev: Ergün Arıkdal, Ruh ve Madde Yayınları, İst, 1990
- Baigent, Michael/Leigh, Richard, "Mabet ve Loca", Emre Yayınları, Çev: Muzaffer Renan Mengü, İst, 2000
- Blum, William, "Haydut Devlet", Çev: Erdal Yüzak, Yeni Hayat Kütüphanesi, İst, 2003
- Bengisu, Bülent, "Tapınak Şövalyeleri", Nesil Yayınları, İst, 2002
- Buchanan, G. Thomas, "Kennedy'yi Kim Öldürdü?", Çev: Mehmet Doğu, DBY Yayınları, İst., 1964.
- Bıyık, Mustafa; "Küresel Bir Din Projesi Olarak Moonculuk", Birey Yayınları, İst., 2002.
- Bilbilik, Erol; "Küresel Dünya Politikaları ve Ulusal Seçenekler", Kaynak Yayınları, İst., 2002.
- Bilbilik, Erol; "Dünyayı Yöneten Gizli Örgütler", Kaynak Yayınları, İst., 2002.
- Bozgeyik, Burhan, "Meşhurların Son Anları", TÜRDAV, İst, 2000.
- Candan, Ergun; 'Kıyamet Alametleri', Sınır Ötesi Yayınları, İst., 2000.
- Carnegie, Dale, "Meşhur Adamların Bilinmeyen Tarafları", Çev: Hayri Esen, AK Kitabevi, İst 1983
- Colleoni, Angelo, "Amerikan Emperyalizminin Tarihi", Çev: Lerzan Taşçier, Sosyalist Yayınlar, İst. 1997
- Cooper, William. "Apokalips'in Atlıları/ Gizli Örgütler ve Yeni Dünya Düzeni", Çev: Zeki Enes Akkan. Selis Kitaplar.İst. 2003.
- Crow, W.B, 'Büyünün, Cadılığın ve Okültizmin Tarihi', Çev: Fulya Yavuz, Dharma Yayınları, İst., 2002.
- Çaykara, Emine; 'Mafya'-TEMPO dergisi eki, İst. 1994.

- Çınar, Bekir. Devlet Güvenliği, İstihbarat ve Terör. Sam Yayınları. Ank. 1997.
- Çimen, Ali; 'Echelon/İstihbarat Dünyasının Perde Arkası', Timaş Yayınları, İst., 2002.
- Çimen, Ali-Yılmaz, Hakan; 'İpler Kimin Elinde / Komplo Teorileri', Timaş Yayınları, İst. 2000
- Dallin, J. David. Sovyet Casusları. Yarın Yayınları. Ank. 1968.
- Debray, Regis, "Allende Anlatıyor" Çev: Hasan Kaya. May Yayınları. İst. 1973.
- Değer, Emin, 'Oltadaki Balık Türkiye', Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İst. 1998.
- Demaris, Ovid, "Kirli İşler İmparatorlukları" Çev: Lale Burak. Koza Yayınları. İst.1976.
- Drosnin, Michael. Tevrat'ın Şifresi I. Cep Kitaplar, İst., 1999.
- Drosnin, Michael. Tevrat'ın Şifresi II/GeriSayım. Cep Kitaplar, İst.2003.
- E. Royston, Pike-Ronald Seth-Douglas Colier-Roger Kent- Ian Fellowes Gordon-Tony Parker-Dominic Kennedy-Frank Usser-Edvard Ashcroft- Lawrence Wilson- Kasım Yargıcı; 'Dünyamızı Değiştiren 100 Olay', Çev: F. Gülen-Ömür Arıt; Milliyet Yayınları, İst., 1970.
- Eaton, Jeanette. Gandi/Kılıçsız Mücahit.Çev: Sofi Huri. Redhouse Yayınevi. İst. 1971.
- Eco, Umberto; 'Foucault Sarkacı', Can Yayınları, Çev: Şadan Karadeniz; İst., 2000.
- Ersanel, Nedret. Kara Otlar/Komplo Teorileri. Q Matris Yayınları. İst. 2003.
- Eyyüb, Said; 'Deccal Komplosu', Sır Yayıncılık, Çev: Fatih M. Albayrak; Bursa, 2000.
- Falcone, Giovanni/ Padovani, Marcelle/ Cosa, Nostra. Çev: Gamze Çelikbaş/ Nüket İzzet. Cep Kitaplar. İst. 1992.

- Friedman, Alan. Örümcek Ağı/ Bush-Thatcher-Saddam Üçgeni. Çev: Mehmet Harmanlı. Milliyet Yayınları. İst. 1994.
- Gaucher, Roland. Sovyet Rusya'da 50 Yıllık Muhalefet ve Siyasi Cinayetler.Yeni Yayınlar. İst. 1980.
- Gisel R, Heinz. 21. Yüzyılın Silahı: Lazer.Çev: Kayhan Şentin. Cep kitaplar. İst. 1986.
- Grace, Hallsell; 'Tanrıyı Kıyamete Zorlamak', Kim Yayınları, Çev: Mustafa Acar-Hüsnü Üzmen. Ank. 2002.
- Gökdağ, Remzi. Amerikan Medyasında 11 Eylül. E Yayınları. İst. 2001.
- Gürsan, Turgut. Hitler Almanyası'nın Gizli Tarihi. Selis Kitapları. İst. 2002.
- Gürsan, Turgut. Yeraltındaki Gizli Dünyalar. Selis Kitaplar. İst. 2003.
- Görlitz, Walter. 'Diktatörlerin Arkasındaki Parababaları', Altın Kitaplar, Çev: Deniz Banoğlu; İst. 1995.
- H.A, Gwynne, Derin İhtilal/ Küresel Entrikanın İçyüzü. Çev: İlker Özyaşar. Selis Kitaplar. İst. 2003.
- Havas, Lasio. Tarihin En Cüretkâr Suikast Planı. Ev: Mithat Perin. Kervan Yayınları. İst. 1980.
- Haught, A. James. Kutsal Nefret/ 90'ların Dinsel Çatışmaları. Çev: Aslı Açıkgöz. Aykırı yayınları. İst. 1999.
- Hekimoğlu, İnci. Vatan Yahut Susurluk/Siyasi Cinayetler. Papirüs Yayınları. İst.
- Hoy, Claire-Viktor, Ostrovsky; 'Hile Yolu/Mossad', Çev: Sibel Özbudun; İst., 1990.
- Hutin, Serge; 'Gizli Cemiyetler', Anıl Yayınevi, Çev: Mehmet Arık; İst., 1965.
- İdris, Şah; 'Doğu Büyüsü', Çev: Osman Yener; Süreç Yayınları, İst. 1987.
- Ironhouse, Adam. Bushlar'ın Gizli Tarihi./Başkan ve Adamlarının Gizli Kapaklı İşleri. Çev: Kemal Okuyan. Kim Yayınları. Ank. 2002.

- Işıklı, Alpaslan; 'Kumarhane Kapitalizmi', Otopsi Yayınları. İst. 2002.
- İzmir, Ali H. Yeni Dünya Dizaynı/Amerikan İmparatorluğunun Yayılmacılığı. Gündem Yayınları. İst. 2003.
- Javers, Ron- Kilduff Marshall. Halkın Tapınağı. Çev: Mehmet Harmancı. Altın Kitaplar. İst. 1979.
- Johnson, Paul. Yahudi Tarihi. Çev: Filiz Orman. Pozitif Yayınları. İst.
- Joxe, Alain. Kaos İmparatorluğu. Çev: Işık Ergüden. İletişim yayınları. İst. 2003.
- Julien, Claude. Amerikan İmparatorluğu, Çev: Tahsin Saraç-Aysel Gülercan; Hitit Yayınları, Ank. 1969.
- Kabacalı, Alpay. Türkiye'de Siyasi Cinayetler. Altın Kitaplar. İst. 1993.
- Kakinç, T. Hitler Kimdir, Nazizm Nedir? Akk Yayınları.İst. 1967.
- Karabagi, Abbas. Generalin İtirafı. Çev: Sabah Kara. Kıyam Yayıncılık. İst.
- Kapeliouk, Ammon; 'Sabra ve Şatilla Katliamları', Çev: Cem Sofuoğlu; Yalçın Yayınları, İst. 1985.
- Karaşahan, Mesut. Terörün Efendileri. Pınar Yayınları. İst. 2003.
- Kırıkkanat, Mine G; 'Gülün Öteki Adı/ Kathar Şövalyelerinden Şeyh Bedrettin Yiğitlerine', Çev: Berrak Y. Chouteau; Om Yayınevi. İst., 2002.
- Kirst, H.H. Çağımızın Casusu Sorge. Çev: Semih Tiryakioğlu. İst. 1978.
- Klepper, Michael-Gunther, Robert. En Zengin !00 Amerikalı. Çev: Burcu Çekmece. İktisat İş Dünyası Kitapları.İst.1999.
- Knight, Stephen. Biraderlik. Masonların Gizli Dünyası. Çev: Kemal Çiftçi. İst. 1996.
- Koçoğlu, Yahya. Gazeteci Cinayetleri/Kurşunla Sansür. Ozan Yayıncılık. İst.1993.
- Küçük, Yalçın; 'Şebeke/ Network', YGS Yayınları, İst., 2002.

- Lane, Mark/ Freed, Donald; Kennedy Vurulacak, Çev: Beyhan Çatalkaya; Karacan Yayınları, İst. 1982.
- Langer, C. Walter; 'Hitler Melek mi, Şeytan mı?' Yılmaz Yayınları, Çev: Zeki Çakılalan-Kemal Bek; İst., 1990.
- Lenz, Alexsandr- Jordan, Bernd. Yüzyılın Yüz Politikacısı. Çev: Aysu Erinç. AFA Yay. İst. 1999.
- Luraghi, Raimondo. Sömürgecilik Tarihi. Çev: Aydın Emeç. Sosyalist Yayınlar. İst. 1994.
- Lyon, David. Elektronik Göz/ Gözetim Toplumunun Yükselişi. Çev: Dilek Hattatoğlu. Sarmal Yayınevi. İst. 1997.
- Magdoff, Harry. Emperyalizm Çağı. Çev: Doğan Şafak. Sosyalist Yayınlar. İst. 1997.
- Malaparte, Curzio. Hükümet Devirme Tekniği. Çev: Nihal Önal. Varlık Yayınları. İst. 1966.
- Mason, David. Ölüm Denizaltıları U-Boat'lar. Çev: Bülent Sözer. Baskan Yayınları. İst. 1973.
- Messadie, Gerald. Şeytanın Genel Tarihi. Çev: Işık Ergüden. Kabalcı Yayınevi. İst. 1998.
- Morton, Frederic. Dünyanın Gizli Seçkinleri. Çev: Özgür Yılmaz. Q Matris Yayınları. İst. 2003.
- Mosley, Leonard. Petrol Savaşı. Çev: Halim İnal. E Yayınları. İst. 1975.
- Monteil, Vincent. İsrail'in Gizli Dosyası Terörizm. Çev: Ergun Göze. Boğaziçi Yayınları. İst. 1995.
- Marrs, Texe; 'Illuminati, Entrika Çemberi', Timaş Yayınları, Çev: Ali Çimen; İst., 2002.
- Marrs, Texe; Dark Majesty/ Uluslar arası Güç Odakları. Timaş Yayınları, Çev: Ali Çimen; İst., 2003.
- Müller, Leo A.; 'Gladio', Pencere Yayınları, Çev: Emin Karaca; İst., 1996.
- Naudon, Paul. Tarihte ve Günümüzde Masonluk. Çev: Semih Tiryakioğlu. Varlık Yayınları. İst. 1968.

- Negri, A- Hardt M. İmparatorluk. Cev: Abdullah Yılmaz. Ayrıntı Yayınları. İst. İst. 2001.
- Nirumand, Bahman. Hür Dünyanın Diktatörlüğü İran. Çev: Arif Gelen. Anadolu Yayınları. İst. 1968.
- Noth, Albrecht; 'Müslümanlık ve Hıristiyanlıkta Kutsal Savaş ve Kutsal Mücadele', Çev: İhsan Çatay; Özne Yayınları, İst., 1999.
- Özkul, Halid; 'Gizli Ordular/CIA', Sorun Yayınları, İst., 2001.
- Parenti, Michael; 'Kirli Gerçekler', Çev: Ali Tartanoğlu; İmge Kitabevi, Ank., 1997.
- Parenti, Michael; İmparatorluğa Karşı. Çev: Özcan Buze. Kaynak yayınları. İst. 1996.
- Pilhes-Viktor Rene/ Imbrohoris Jean Pierre; 'Gerçeğin Arkası', Çev: Vivet Kanetti; Milliyet Yayınları, İst., 1978.
- Parlar, Suat; 'Ortadoğu'da Yeni Dünya Düzeni', Yar Yayınları, İst., 2002.
- Parlar, Suat Ortadoğu/Vaadedilmiş Topraklar. Yar Yayınları, İst., 2003.
- Parrish, Robert D. General Schwarzkopf. Bir Asker Bir Zafer. Çev: Harika Göncü. Real Yayıncılık. İst. 1991.
- Payer, Cheryl; 'Borç Tuzağı/IMF ve Üçüncü Dünya', Çev: Reşit Ergener; Yalçın Yayınları, İst., 1981.
- Petersham, Maud-Miska. Amerikan Cumhurbaşkanı'nın Hikâyesi. Nebioğlu Yayınevi. İst.
- Philip, Knightley; 'Asrın Casusu', Çev: Gönül Suveren, Altın Kitaplar, İst., 1990.
- Pilger, John. Dünyanın Yeni Efendileri/ Küresel Yağmacılığın Gerçek Yüzü. Timaş Yayınları. İst. 2003.
- Raith, Warner. Yeni Mafya Karteli. Çev: Kaan Ökten. Sarmal Yayınevi. İst. 1995.
- Reed, Paul Piers. Tapınak Şövalyeleri. Çev: Sultan Gül Erdem. Dost Kitaplar. Ank. 2003.

- Reese, Ellen Mary. Eeneral Reinhard Gehlen/ CIA Bağlantısı. Çev: Kerem Özdemir. Sorun Yayınları. İst. 1999.
- Ribard, Andre. İnsanlığın Tarihi.(1) Çev: Erdoğan Başar-Şiar Yalçın. May Yayınları. İst. 1974.
- Ribard, Andre. İnsanlığın Tarihi.(2) Çev: Erdoğan Başar-Şiar Yalçın. May Yayınları. İst. 1974.
- Richard, Lionel. Nazizm ve Kültür. Çev: Nesrin Güner. Kalem Yayınları. Ank. 1985.
- Rousseas, Stephen. Yunan Cuntası ve CIA. Devrim Yayınları. Çev: Devrim Ulucan. İst. 1974.
- Sampson, Antony; 'Egemen Devlet ITT', Çev: Mine Ünel, Koza Yayınları, İst., 1974.
- Sampson, Antony. Para Tacirleri / Bankacılar ve Kaynaşan Bir Dünya. Araştırma, Eğitim, Ekin Yayınları. İst. (Çeviren ve tarih belli değil)
- Sever, Metin-Kılıç, Ebru; 'Düşmanını Arayan Savaş', (Derleme) Everest Yayınları, İst., 2001.
- Servan-Schreiber J.J.Amerika Meydan Okuyor. Çev. Necdet Sander. Sander Yayınları. İst. 1975.
- Servan-Schreiber J.J. Dünya Meydan Okuyor. Çev: İsfendiyar Açıksöz.Yılmaz Yayınları. İst. 1991.
- Scognamillo, Giovanni. İstanbul Gizemleri. Altın Kitaplar, İst. 1993.
- Sayers, Michael- Kahn E. Albert. Sovyetler'e Karşı Büyük Komplo. Çev: İsmail Aydın. Yurt Yayınları. İst. 1990.
- Süzer, Azar Elvin. Ana Tanrıça Şeytan. Pencere Yayınları. İst. 2003.
- Taçalan, Nurdoğan/ Etinsu, Turgut; 'Suikastlar ve Ayaklanmalar Tarihi', Milliyet Yayınları, İst., 1973.
- Tekin, Emrullah. Zehirli Suikastler Tarihi. Milenyum Yayınları. İst. 2000.
- Thomas, Bernard. Tarih Boyunca Polis Kışkırtmaları. Çev: Ali Avni Öneş. Koza Yayınları. İst. 1975.

- Tiryakioğlu, Semih. Dünya Tarihinde Büyük Siyasi Davalar. Varlık Yayınları. İst. 1963.
- Tokatlı, Attila; 'Eski Büyücülerden Çağdaş Darbecilere Gizli Örgütler', Gezegen Yayınevi, İst. (Tarih belli değil.)
- Turhan, Talat; 'Çeteleşme', Akyüz Yayıncılık, İst. 1999.
- Turhan, Talat; Özel Savaş, Tedrör ve Kontrgerilla. Tüm Zamanlar Yayıncılık. İst. 1994.
- Tyl, Noel. Yeni Binyılda Kehanetler. Çev: Acar Doğangün. Arıtan Yayınevi. İst. 1996.
- Uygur, Ziya; 'Tarih Boyunca İnkılaplar, İhtilaller ve Siyonizm', Divan Yayınları, İst., 1997.
- Venceremos/Şili'ye Evet, Pinochet'e Hayır! Konuk Yayınları.İst. 1979.
- Wicker, Tom-.Finney John W-Frankel Max-Kenworthy E.W.. Dünya Hükümeti CIA. Çev: Sabiha Serim. Habora Kitabevi. İst. 1974.
- Vatandaş, Aydoğan; 'Opokalipse / Kıyametin Gizli Tarihi', Timaş Yayınları, İst., 2000.
- Vatandaş, Aydoğan. Ezoterika, Timaş Yayınları, İst. 2002.
- Vatandaş, Aydoğan-Aydın Mustafa. Kod Adı Kılıç Balığı, Karakutu Yayınları, İst. 2002.
- Vatandaş, Aydoğan. Kızıl Tarikat. Karakutu Yayınları. İst. 2003.
- Vatandaş, Aydoğan. Kurukafa ve Kemik Tarikatının Gizli Tarihi. Q-Matris yayınları. İst. 2003.
- Viktorian, Armen. Beyin Kontrolü. Çev: Mustafa Mencütekin. Timaş Yayınları. İst. 2003.
- Yalçın, Mehmet Ali; 'Pentagon Raporları', May Yayınları, İst., 1971.
- Yahya, Harun; 'Yahudilik ve Masonluk', Sezgin Neşriyat, İst.
- Yahya, Harun; 'Terörün Perde Arkası', Vural Yayıncılık, İst., 1997.
- Yahya, Harun; 'Yeni Masonik Düzen', Vural Yayıncılık, İst. 2000.
- Yahya, Harun. Tapınak Şövalyeleri. Araştırma Yayıncılık. İst. 2002.

- Yaraşır, Volkan. Gerçeğin Çölüne Hoş Geldiniz: 11 Eylül. Gendaş Yayınları. İst. 2001.
- Yesari, Afif; 'Büyü ve Büyücülük', Göl Yayınları, İst. 1980.
- Yeşilyurt, Süleyman; "Türkiye'nin Büyük Masonları", Yeryüzü Yayınları, İst., 2001.
- Yılmaz, Hakan. İhtilaller ve Darbeler Tarihi. Timaş Yayınları. İst. 2002.
- Zinn, Howard-Marable, Manning-Davis, Mike-Yılmaz, Veli. Fetihler Yargılanıyor/ 500. Yılında Karşı-Amerika. Tüm Zamanlar Yayıncılık. İst. 1992.

Sürelî Yayınlar, Ekler ve Ansiklopediler:

- Ana Britannica Ansiklopedisi. (Takım)
- 100 Büyük Adam Ansiklopedisi. (Nebioğlu)
- Dünya Casusluk Tarihi Ciltleri (Takım)
- İhtilaller ve Darbeler Tarihi. Güneş Yayınları.
- 'Bilinmeyen' Ciltleri (Takım)
- Fenomen Dergisi (Takım)
- Tempo, Nokta, Aktüel dergileri
- Hürriyet, Milliyet, Sabah Gazeteleri.
- Kitab-ı Mukaddes, Eski ve Yeni Ahit, (Tevrat ve İncil) Kitab-ı Mukaddes Şirketi, İst., 1958.
- Kontgerilla Operasyonları. ABD kara Kuvvetleri Komutanlığı. Haziran Yayınevi. İst. 1997.

İnternet siteleri:

- www.komplo.com/
- www.hurriyet.com.tr/
- www.milliyet.com.tr/
- www.yenisafak.com.tr
- www.ntvmsnbc.com.tr

Suikast, sonu ölümle biten bir eylem olarak, siyasi mücadelenin en sert araçlarından biri. Hem de tarihin en eski dönemlerinden beri...

Geride bıraktığımız yirminci yüzyıl suikastlar açısından hayli “zengin”di. Aralarında Avusturya-Macaristan Veliahdı *Ferdinand*, *Leon Troçki*, *Mahatma Gandhi*, *JF Kennedy*, *Malcolm-X*, *Martin Luther King*, *Aldo Moro*, *Olof Palme* ve *Yitzhak Rabin*’in de olduğu birçok ünlü isim namlulardan çıkan kurşunlar, patlayan bombalar veya diğer saldırı silahlarıyla hayatını kaybetti. Sağ kalsa tarihin akışını değiştirebilecek birçok sima siyasi hasımlarınca yok edildi ve kurbanların “aykırı” politikaları da söndürüldü veya yönünden saptırıldı. Bu anlamda her suikast sonuçları itibarıyla aslında bir “hükümet darbesi” idi.

Atila Akar bir hükümet darbesi olarak tanımladığı suikastları analiz ederken yine her zamanki gibi tercihini “gizli” olandan, “bilinmeyen”den yana kullanıyor ve Derin Hesaplaşmaların Kanlı Bilançolarını deşifre ediyor.

ISBN 975-362-998-2

9 799753 629989

www.timas.com.tr